

Bulletin advokacie

„Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky k orientačnímu studiu • Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva • SDEU upřesnil podmínky pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů • Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2016 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Vše, co byste chtěli vědět o galavečeru
Právníka roku 2016, ale báli byste se zeptat...**
čtěte na stranách 6 až 18.

**NOVELA
ZÁKONA
O ADVOKACII
VE SNĚMOVNĚ**
viz str. 4.

Novinky z edice Právo prakticky

SPRÁVA CIZÍHO MAJETKU

Lucie Josková, Lukáš Pěšna

Praktický průvodce institutem správy cizího majetku, který do našeho právního řádu v ucelené podobě přinesla rekonstrukce soukromého práva.

PŘÍKAZNÍ SMLOUVA

Václav Pilík

Konkrétní otázky příkazní smlouvy a příkazního závazku, jakož i souvisejících institutů (např. institutu zastoupení).

V edici dále vyšlo

Objednávejte na
www.wolterskluwer.cz/obchod

Publikace zařazujeme
také do ASPI

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obračejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu
(www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci
vyjadřuje autor souhlas s rozmnožením,
rozšiřováním a sdělováním jeho příspěvku
na stránkách www.bulletin-advokacie.cz,
v právních informačních systémech
a na internetových portálech spolupracujících
s ČAK, jakož i v oblasti zpracování dat v rámci
monitoringu médií.

Toto číslo vyšlo 20. 3. 2017 v nákladu
16 750 výtisků.

Obálka: Vítězové Právníka roku 2016 –
Jan Kolman
Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Pavel Blanický/Hana Rýdlová: **Šéfredaktoři čtenářům** 3

Aktuality

Projednávání novely zákona o advokacii ve sněmovně
Robert Němec 4
Galavečer Právníka roku 2016 dvojím pohledem Ivana Cihlářová 6
Pozvánka na kongres Právní prostor 2017 19
Pozvánka na Innovative Legal Services Forum 2017 19
Pozvánka na XXV. Karlovarské právnické dny 20
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 22

z právní teorie a praxe

Články

„Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky
k orientačnímu studiu Jiří Jelínek 23
Meze předsmulvné odpovědnosti podle o. z. a výkladová praxe
soudů Aleš Linhart 29
Srovnávací reklama v české a evropské právní úpravě
a judikatuře Dana Ondřejová 33
Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace
v intencích základních zásad soukromého práva
Monika Novotná 41
Z judikatury
NS určil pravidla elektronické komunikace s účastníky řízení 44
K principu omezené důvěry v dopravě a trestní odpovědnost řidiče
za dopravní nehodu 45
Úkon právní služby 48
Kárné provinění advokáta a trestní řízení 51

Z odborné literatury

Filip Melzer, Petr Tégl a kolektiv: **Občanský zákoník § 655-975.**
Velký komentář. Svazek IV. (Michal Králík) 55
Radim Boháč, Hana Krasulová: **Zákon o dani z hazardních her.**
Komentář (Michal Radvan) 56
Petr Smolík: **Oddlužení v právním řádu ČR** (Tomáš Pohl) 57
Jitka Wolfová, Martin Štika: **Soudní exekuce** (Karel Svoboda) 58
Jan Pichrt, Martin Kopecký, Jakub Morávek (eds.): **Služební vztahy**
a výkon závislé práce (Ivo Keisler) 58
Peter Kerecman: **Advokáti Davisti – Vladimír Clementis,**
Ján Poničan, Daniel Okáli (Stanislav Balík) 59
Bulletin slovenskej advokácie prináša... 60

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Lawyers First 61

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	62
Odešli do nebeské síně	63
Z jednání představenstva ČAK icha	64

Z Evropy

Soudní dvůr EU upřesnil podmínky pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů Jiří Novák ml.	66
Půlroční konference AIJA ve Veroně Denisa Molnár, Eva Ropková.....	70

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2016 Jan Tomášek.....	71
Pozvánka na seminář ALAI „Jednotný patentový soud“	78
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	79
Pozvánka na seminář „Změny v osobě věřitele a dlužníka; zajištění a utvrzení dluhu v novém občanském právu a s přihlédnutím k aktuální judikatuře“	81
Pozvánka na konferenci Evropské trestní advokátní komory v Praze	81
Pozvánka na X. ročník mezinárodního šachového turnaje „ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2017“	82

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	83
Kresba Lubomíra Lichého	84
Víte, že... Stanislav Balík	84

Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládáte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Vážené kolegyně a kolegové, vážení čtenáři,

od 31. 3. 2017 přestávám vykonávat funkci šéfredaktora Bulletinu. Redakci jsem převzal v roce 2007 od dr. Václava Mandáka. Deset let uplynulo jako voda, a jak se říká, v nejlepším přestat. Po dobu mého působení se rozšířilo spektrum zaměření Bulletinu, a to např. o příspěvky s mezinárodním prvkem, k rozhodování Evropského soudu pro lidská práva, Evropského soudního dvora, počítačovému právu, datovým schránkám apod. Zvláště významné

bylo období, ve kterém došlo ke změně občanského zákoníku a trestního zákona.

Ve své práci šéfredaktora jsem se snažil využít zkušenosti, které jsem získal za dobu 45 let výkonu běžné advokacie i osmi let působení v kárné komisi ČAK, aby Bulletin byl praktickým pomocníkem advokátů. Sám jako stále praktikuující advokát vím, jak je taková pomoc potřebná v nepřehledném a stále se měnícím právním prostředí. Redakční práce se mi velmi líbila, a tak jsem se nenechal zlákat ani nabídkou kandidatury na soudce Ústavního soudu.

V roce 2014 se mi podařilo dosáhnout zápisu Bulletinu do seznamu recenzovaných časopisů. To byl další přínos k tomu, aby se Bulletin stal prestižním a respektovaným právnickým časopisem. Po dobu mého desetiletého působení ve funkci šéfredaktora získal Bulletin advokacie pětkrát, konkrétně v letech 2011, 2012, 2014, 2015 a 2016, první místo v soutěži o nejlepší právní časopis České republiky, pořádané v rámci Karlovarských právnických dnů. Úspěchy Bulletinu jsou zásluhou celé redakce, autorů, recenzentů a dalších spolupracovníků redakce. Všem srdečně děkuji za spolupráci. Bulletinu přeji, aby si zachoval svou vysokou úroveň a aby se mu dařilo alespoň tak jako dosud.

JUDr. PAVEL BLANICKÝ, odcházející šéfredaktor

od 1. dubna tohoto roku jsem byla jmenována představenstvem České advokátní komory šéfredaktorkou Bulletinu advokacie. Jako první žena v historii časopisu tak přebírám štafetu po dvou výrazných mužských osobnostech. Ráda bych společně s celou redakcí, v níž působím tři roky a jež se mi stala druhým domovem, navázala na dobré jméno a tradice časopisu a současně vám přinášela každý měsíc příspěvky ještě více praktické, v profesním životě využitelné a zajímavé tak, aby i ti, kteří dosud časopis jen prolistovali, se začali nebo se jim dokonce stal dobrým pomocníkem při řešení právních problémů v každodenní praxi.

Budu dbát společně s celou redakcí na to, aby praktická pomoc byla ústředním tématem každého vydání. Zejména pak chci posílit rubriku soudních rozhodnutí, která patří k nejčtenějším a nejvyhledávanějším stránkám, zaměřím se také na novou nebo měnící se legislativu a samozřejmě novinky z dění na poli advokacie. Chtěla bych také, aby Bulletin advokacie přispíval k etickému povědomí a posilování kolegiality mezi advokáty navzájem, ale i mezi advokáty a ostatními právníckými profesemi. Vedle tištěného vydání máte již několik let možnost náš časopis sledovat také na stránkách Bulletinu advokacie online, od nového roku pak dění na Komoře sledujete také na Twitteru. Ani zde nespíme a v současné době pro vás chystáme ještě komfortnější přístup a využívání informací online. Proto přivítáme nejen vaše příspěvky, ale i podněty a náměty ke zlepšení jak tištěného, tak i elektronického bulletinu. Je to váš časopis a my jej chceme vytvářet společně s vámi!

Těším se na spolupráci s vámi a věřím, že se při své hektické práci budete na nové vydání těšit vždy tak jako my zde v redakci.

JUDr. HANA RÝDLOVÁ, nastupující šéfredaktorka

AKTUÁLNĚ PO UZÁVĚRCE

Projednávání novely zákona o advokacii ve sněmovně

DNE 2. 3. 2017 PROJEDNAL ÚSTAVNĚ PRÁVNÍ VÝBOR POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČR NOVELU ZÁKONA O ADVOKACII (SNĚMOVNÍ TISK 853), PŘIČEMŽ JIŽ PŘEDEM BYLO AVIZOVÁNO, ŽE BUDE UPLATNĚNA CELÁ ŘADA POZMĚŇOVACÍCH NÁVRHŮ.

Česká advokátní komora měla možnost se na přípravě některých z nich podílet a k ostatním se předem vyjádřit, s výjimkou návrhů poslance Štěpána Stupčuka, které byly rozeslány až před jednáním.

V rámci obecné rozpravy bylo konstatováno, že z podnětu ČAK a se souhlasem Ministerstva spravedlnosti byl předložen původní návrh novely zákona o advokacii, ke kterému se vyjádřily i některé další zájmové skupiny. K návrhu jako takovému nebyly uplatněny zásadní výhrady a mnohé navrhované změny byly shledány prospěšnými a vítanými.

V rámci podrobné diskuse byly načteny **jednotlivé pozměňovací návrhy** poslanců Lukáše Pletichy (změna notářského řádu, vinklaření), Marka Bendy (informovaný souhlas při střetu zájmů, rozšíření školitelů u právnických osob i na jiné advokáty než společnosti), Jeronýma Tejce [vypuštění rozšíření oprávnění k prohlášení advokáta o pravosti podpisu, započítatelnost praxe zaměstnanců Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM), legislativně-technické změny], a Martina Plíška (vypuštění změn týkajících se poplatku za zkoušku a lhůty pro konání zkoušky).

Za ČAK se k těmto návrhům vyjádřil místopředseda představenstva Mgr. Robert Němec, LL.M., s tím, že **k většině pozměňovacích návrhů se Komora staví pozitivně nebo je považuje za přijatelný kompromis**. Komora by považovala za užitečné ponechat v návrhu novely rozšíření možnosti advokátů ověřovat podpisy i v případech, kdy to zákon nevyžaduje. Nicméně tyto připomínky nejsou tak zásadního charakteru, a neměly by tudíž ohrozit přijetí tolik potřebné novely. Diskutována byla zejména otázka podmínek výkonu funkce školitele a podmínek pro členství v kontrolní radě a kárné komisi ČAK.

Následně se hlasovalo o jednotlivých pozměňovacích návrzích, z nichž některé byly v průběhu podrobné rozpravy korigovány či modifikovány. **Ze strany ústavně právního výboru sněmovny se schváléné pozměňovací návrhy týkají následujících okruhů:**

1. správní trestání vinklaření,
2. zavedení analogické úpravy podmínky vysokoškolského vzdělání dle § 5 zákona o advokacii rovněž do notářského řádu,
3. zkrácení vyžadované právní praxe školitele ze tří na jeden rok,

4. rozšíření limitu počtu koncipientů na jednoho školitele ze tří na pět,

5. vypuštění rozšíření oprávnění advokáta činit prohlášení o pravosti podpisu v případech, kdy to zákon nevyžaduje,

6. vypuštění zrušení limitace poplatku za zkoušku a maximální doby, do které musí Komora umožnit uchazeči vykonat zkoušku,

7. započítatelnost právní praxe zaměstnanců ÚZSVM do právní praxe advokátního koncipienta,

8. legislativně-technické změny navržené legislativním odborem.

Zákon byl zařazen k projednání ještě na nynější 55. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, v případě posunutí v programu by byla novela ve druhém a třetím čtení projednána až na další sněmovní schůzi v dubnu 2017.

Účinnost novely zákona o advokacii byla nově navržena od 1. 9. 2017.

✦ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
místopředseda představenstva ČAK

ČERMÁK a spol.
advokátní a patentová kancelář
law and patent office

Čermák a spol. tel.: 296 167 111
Elišky Peškové 15 fax: 224 946 724
150 00 Praha 5 info@apk.cz

Advokátní a patentová kancelář Čermák a spol., se sídlem Elišky Peškové 15, 150 00 Praha 5, jejíž hlavní specifikací je právo duševního vlastnictví, přijme do pracovního poměru

KONCIPIENTA

do našeho právního oddělení. Podmínkou přijetí je **výborná znalost německého anebo anglického jazyka slovem i písmem**. Žádáme předložení certifikátu o zkoušce z německého anebo anglického jazyka. Svě nabídky a životopisy prosím zasílejte na info@apk.cz.

Děkujeme a těšíme se na spolupráci

Čermák a spol.
JUDr. Karel Čermák jr., Ph.D., LL.M.

www.cermakaspol.cz

Audi Náskok díky technice

Prožijte energii města. Nové Audi Q5.

Vydejte se do srdce metropole a objevte všechny její možnosti. Díky systému Audi connect s palubní Wi-Fi budete mít celý svůj svět stále nablízku a s antikolizním asistentem Audi pre sense city vás na cestě nic nezaskočí. Prožijte každý okamžik.

Porsche Praha-Prosek
Liberecká 12, Praha 8
www.audi-prosek.cz

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ modelu Audi Q5: 4,5-6,8 l/100 km, 117-154 g/km.
Vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy. Foto je pouze ilustrativní.

Galavečer Právníka roku 2016

dvojím pohledem

Dvojím pohledem chceme letos čtenářům nabídnout naši obvyklou zprávu o slavnostním galavečeru Právníka roku. Poprvé jej totiž moderovali hned dva (vynikající) moderátoři – Aleš Háma a Jakub Wehrenberg, jejichž zásluhou byl na jedné straně výjimečně noblesní a na druhé straně výjimečně vtipný.

Ti, kdo preferují věcné a přesné informace, nechť sledují text psaný „normálním“ černým písmem.

V pátek 3. 2. 2017 se v pražském TOP HOTELU na Chodově konal slavnostní galavečer již 12. ročníku celojustiční soutěže Právník roku, jejímiž tradičními organizátory jsou Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ. Rovněž tradičně poskytuje soutěži záštitu ministr či ministryně spravedlnosti a v posledních čtyřech letech i předseda vlády.

Nad Právníkem roku 2016 tak převzali záštitu premiér Bohuslav Sobotka a ministr spravedlnosti Robert Pelikán.

Nominovat kandidáty v sedmi odborných kategoriích mohla odborná veřejnost od května 2016 prostřednictvím internetu a časopisů organizátorů a partnerů soutěže, z nominací pak porota koncem roku vybrala vítěze. K dalším třem, rovněž tradičním kategoriím se speciálními parametry (Pro bono, Talent roku, Právnická síň slávy), se ale navíc, stejně jako vloni, přidala i jedna zvláštní cena, kterou obdržela dlouholetá předsedkyně Krajského soudu v Praze **Ivana Švehlová**. Do Právnické síně slávy byla uvedena bývalá ústavní soudkyně a expředsedkyně Nejvyššího soudu **Iva Brožová**, které tleskali vestoje právníci všech profesí.

Jedenáct oceněných samozřejmě i letos obdrželo již klasické skleněné plastiky sv. Yva, patrona všech právníků, z dílny akademické malířky JUDr. Květy Slavíkové a uměleckého skláře Aleše Ložinského.

Během galavečera byly předány i dva charitativní šeky – Advokátní kancelář Havel, Holásek and Partners věnovala sto tisíc korun Nadačnickému fondu AutTalk Kateřiny Sokolové a dalších padesát tisíc korun pak Nadačnickému fondu Svatovítské varhany.

Fotogalerii z galavečera najdete na webových stránkách Právníka roku www.pravnikroku.cz.

Ti, kteří touží po vtipných momentech, po veselých historkách a možná i kuloárních drbech, nechť přeskakují na odstavce psané barevně.

Moderátoři letošního galavečera, spolužáci z Pražské konzervatoře Aleš Háma a Jakub Wehrenberg, jsou opravdu sehraná dvojka a jejich výkon patřil podle mého názoru k nejlepším z těch jedenácti galavečerů PRÁVNÍKA ROKU, které jsem zažila. Srdce přítomných právníků si získali již promyšleným úvodem. Poté, co hlas ze zákulisí oznámil příchod Leoše Mareše a Libora Boučka, vytáhli po příchodu

na pódium dokumenty a začali s vážnou tváří číst plné moci k zastupování od uvedených pánů. Při slovech „případné odvolání není možné“ a „zmocnění nemá odkladný účinek“ už se celý sál srdečně smál.

Následovala úvodní píseň, kdy se Aleš Háma chopil mikrofónu a Jakub Wehrenberg, dlouholetý člen skupiny Hamleti, usedl ke klavíru – v tu chvíli mi trochu připomínali jinou, velmi slavnou dvojici... a následoval tklivý šanson o celoživotním snu o úspěchu a červeném koberci, který se pěvci splnil moderováním Právníka roku. ☺

Jako první byl tradičně vyhlášen vítěz v oboru OBČANSKÉ PRÁVO (hmotné, procesní). Cenu svatého Yva za rok 2016 získal JUDr. Ladislav Muzikář, předseda senátu odvolacího soudu Městského soudu v Praze.

Doktor Muzikář je uznávaným odborníkem ve věcech katastru nemovitostí, dědického práva a jako jediný předseda senátu Městského soudu v Praze se specializuje na řízení podle části páté občanského soudního řádu. Patří k velmi dobrým a žádaným lektorům, publikuje odborné články, jež vynikají precizností a srozumitelností. V oboru dědického práva patří k nejlepším současným odborníkům, je spoluautorem komentáře k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních, notářského řádu a v neposlední

řadě i publikace Dědické právo v teorii a praxi.

Ke konci letošního roku mu funkce soudce ze zákona zanikne, ale podle svých slov se právu bude v různých formách věnovat i nadále.

V kategorii TRESTNÍ PRÁVO (hmotné, procesní) zvítězila JUDr. Lenka Bradáčová, vrchní státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze.

Doktorka Bradáčová se od začátku svého působení ve státním zastupitelství v roce 2001 vyznačuje mimořádným pracovním nasazením a vysokou erudovaností. V roce 2008 byla zvolena do čela Unie státních zástupců a z této pozice se výrazně zasloužila nejen o popularizaci profese, ale důsledným trváním na vysokých etických standardech i o jeho prestiž. Od roku 2012 stojí v čele Vrchního státního zastupitelství v Praze, kterému vydobyla respekt a důvěru odborné i laické veřejnosti. Je uznávanou expertkou především v oblasti trestního práva procesního.

Svatý Yvo podle jejích slov nepatří jí osobně, ale je oceněním pro všechny státní zástupce.

V případě vítěze prvního vyhlášeného oboru OBČANSKÉ PRÁVO doktora Ladislava Muzikáře jde o *nomen omen* – za studii působil v několika hudebních skupinách, a jak výborným je dodnes klavíristou, předvedl přímo na pódiu, když „vystříhl“ Honky tonky blues Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra (zpěv: Aleš Háma). Odměnou mu byl snad větší potlesk než při přebírání ceny.

Po již klasické muzice v podání doktora Muzikáře následovalo další překvapení – filmový spot, ve kterém se Aleš Háma bránil manželce tahající ho z postele zoufalými slovy, že nechce k soudu. „Ale ty musíš,“ přesvědčovala ho žena, „vždyť jsi soudce!“

Scénka předznamenala kategorii TRESTNÍ PRÁVO, kterou však letos nevyhrál soudce, ale státní zástupkyně Lenka Bradáčová. Podivuhodnou shodou okolností, kterou i ona sama zmínila, na stejném pódiu ve stejné soutěži již před deseti lety ocenění přebírala.

Na slavnostním vyhlášení výsledků 2. ročníku Právnicka roku 2006, které se konalo 19. ledna 2007 rovněž v TOP HOTELU Praha, získala tehdejší náměstkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem druhé místo v kategorii Talent roku za práci nazvanou „Ne vždy je možno vyhrávat...“ – což tedy pro její autorku příliš neplatí (Zvědavci si mohou práci přečíst v Bulletinu advokacie č. 4/2007.)

Všechny dámy, kterým se líbí její krásné červené šaty, jistě ohromí informace, že si je Lenka Bradáčová sama navrhla, jako ostatně většinu svého oblečení. Již léta také přes zimu pečuje o malé ježky, i když letos má doma jen jediného pichlavého „azylanta“. Její láskou je také poezie, zejména Jiří Orten; radost jí ale viditelně udělala i známá Halasova báseň ze sbírky Ladění, o kosovi na trávníku, který si zavazuje tkaničku, v tklivém podání Aleše Hámy.

Ve speciální kategorii PRO BONO, pro právníky, kteří pomáhají potřebným právní radou zdarma, byl po zásluze oceněn pražský advokát JUDr. Viktor Rossmann.

Doktor Rossmann v loňském roce poskytoval právní služby zhruba třicítce klientů (ročníky narození 1925 až 1937). Šlo o důchodce, kteří se dostali do potíží při předváděcích akcích, jež jsou pořádány společnostmi, pro které se mezi slušnými lidmi vžilo označení „šmejdi“. Od těchto klientů si doktor Rossmann nikdy nevezl žádnou odměnu, vyjma minimálních paušálních částek na úřední platby. V jejich zastupování byl úspěšný a zasloužil se o precedentní a již pravomocné rozhodnutí soudu, které pomůže v mnoha dalších podobných kauzách. Soud totiž

přijal jeho argumentaci, že smlouvy jsou neplatné již od samého počátku pro jejich natolik zjevný rozpor s dobrými mravy, že vůbec nemohly účastníky zavázat k nějakým právům a povinnostem.

V další kategorii, kterou bylo FINANČNÍ PRÁVO, převzala cenu svatého Yva advokátka JUDr. Monika Novotná, partnerka pražské advokátní kanceláře Rödl & Partner.

Doktorka Novotná se po celou dobu svého působení v advokacii od 90. let věnuje problematice daňového práva v teoretické i praktické rovině. Vedle své advokátní činnosti působí jako externí vyučující na katedře finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a věnuje se široce i další přednáškové činnosti. Ve své praxi se neomezuje jen na využití svých znalostí při zastupování klientů, ale naopak se snaží podílet na řešení obecných problémů finančního a zejména daňového práva, a to společně s auditory a daňovými poradci.

Ve svém vystoupení poděkovala nejen manželovi a dětem (syn koncipuje, dcera studuje práva), kolegům z advokátní kanceláře i na právnické fakultě, ale i České advokátní komoře a společnosti EPRAVO za pořádání tak prestižní soutěže, jako je Právník roku.

Pokud někoho napadlo, že se to vítězovi další kategorie PRO BONO doktoru Viktoru Rossmannovi pomáhá, když je nositelem jména známého z mnoha vývěsních štítků a reklam, bude zklamán. Za všechny tyto zvědavce se ho zeptal moderátor Aleš Háma – a bohužel, s drogériemi Rossmann nemá pan doktor opravdu nic společného... Tento skromný a spíše mlčenlivý muž pomáhá opravdu jen za své... a věnuje se nejen „čisté právníčině“, když seniory, kteří naletěli „šmejdům“, zastupuje, ale i mediální osvětě, což by fakt nemusel.

Vítězka následující kategorie FINANČNÍ PRÁVO Monika Novotná mě opravdu mile překvapila nečekaným smyslem pro humor, když na závěrečnou otázku, zda se i nadále chce věnovat daňovému právu, odpověděla: „Dokud u nás, jako dosud, bude platit Reaganova věta „Pokud se to hýbe, zdaníme to“, budeme mít vždy dost práce.“

Šťastnou shodou okolností najdete právě v tomto čísle Bulletinu její článek s dlouhým názvem „Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva“, který si můžete přečíst na stranách 41-43.

Právu se věnují i obě její děti – syn je advokátním koncipientem, dcera zatím ještě studuje – a ona nejenže jim tuto dráhu nikdy nevymlouvala, ale dokonce ji to podle jejich slov i vyloženě těší. Tomu říkám rodinná láska k právu...

▲ Po odchodu doktorky Novotné z pódia následoval další filmový spot, ve kterém se dva nádherně vyšňoření vodníci, jak vystřižení z Jiráskovy Lucerny, hádali o hrníčky s dušičkami: „To jsou moje hrníčky!“ „Ne, to jsou moje dušičky!“ „Ne ne ne, to je moje duševní vlastnictví!“ – A to už všichni smějící se diváci pochopili, jaká kategorie následuje... správně, je to kategorie PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ. ►►

právník roku 2016

beck-online

rychlost
spolehlivost
kvalita

Věra Tovey

advokátka

 Weinhold Legal

” Beck-online obsahuje značné množství literatury, judikatury a širokou databázi právních předpisů, včetně mnoha podzákonných norem. Oceňujeme především zpracování provazeb mezi těmito jednotlivými zdroji informací. Díky beck-online je tak naše práce rychlá, spolehlivá a kvalitní, což naši klienti oceňují... “

Jednoduše si to vyzkoušejte!

www.beck-online.cz

Následovala kategorie **PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ** a jejím vítězem se stal advokát **JUDr. Tomáš Dobřichovský** z advokátní kanceláře **Kříž a partneři v Praze**.

Doktor Dobřichovský je původním vzděláním technik, což se záhy projevilo v jeho advokátní specializaci – mimo jiné na průmyslová práva, tedy známky, patenty či průmyslové vzory. V advokacii působí od roku 1999 a dlouhodobě se věnuje právům duševního vlastnictví, ať již jde o práva autorská, či zmíněná průmyslová, smluvní či spornou agendu. Souběžně působí i v akademické sféře, odborně publikuje a od roku 2006 pracuje rovněž v Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Svým profes

ionálním a citlivým přístupem k řešení složitých kauz je ve svém oboru uznávaným odborníkem a přispívá k dobrému jménu české advokacie.

V oboru PRACOVNÍ PRÁVO cenu svatého Yva obdržel pražský advokát **JUDr. Ladislav Jouza**.

Doktor Jouza patří mezi významné odborníky v oboru pracovního práva již několik desítek let. V průběhu svého působení v oblasti pracovněprávní legislativy Ministerstva práce a sociálních věcí a jako člen Legislativní rady vlády se výrazně podílel na tvorbě zásadních předpisů, jako jsou zákoník práce, zákon o zaměstnanosti, zákon o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a na mnoha jejich novelizacích. V současnosti působí jako samostatný advokát a své zkušenosti uplatňuje při rozsáhlé lektorské a publikační činnosti. Je dlouholetým spo

lupracovníkem Bulletinu advokacie i dalších odborných právnických časopisů. Jednota českých právníků mu v roce 2006 udělila bronzovou a v roce 2016 stříbrnou medaili profesora Antonína rytíře Randy.

Evidentně dojatý laureát poděkoval za podporu manželce i dceři-právničkou, ale i odborné porotě. „Ceny si nesmírně vážím,“ řekl.

Ze „zákulisních“ informací je možné o doktoru Tomáši Dobřichovském, který tentokrát v kategorii **PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ** zvítězil, například prozradit, že má hned několik náročných koníčků: miluje astronomii a vlastní několik profesionálních astronomických dalekohledů, je letecký modelář (asi není divu, když kdysi vystudoval střední školu strojnickou, obor letectví) a navíc se zajímá i o historii, zejména o šestnácté století a počátek století sedmnáctého, což je podle Dobřichovského zlaté období českých dějin, věk tolerance a rozvoje; tedy slavná doba rudolfínská, kdy byla Praha hlavním městem císařství.

Nejnovější nositel ceny svatého Yva v oboru **PRACOVNÍ PRÁVO** doktor Ladislav Jouza na sebe prozradil, že publikuje již od svých patnácti let (tenkrát ale opravdu ještě ne o právu, ani pracovním, ani jiném) a že již od té doby se zná s Petrem Hajnem, emeritním profesorem brněnské právnické fakulty a dlouholetým spolupracovníkem Bulletinu advokacie. Kromě odborných textů píše doktor Jouza také soudničky, i když, jak vysvětloval právem nepřilíhajícímu Aleši Hámovi, ty se spíš týkají trestního než pracovního práva. I když jeden případ „ze života“ a zároveň i z pracovního práva se doktoru Jouzovi podařilo z paměti vylovit: „V podniku vznikl milostný vztah mezi vedoucím a sekretářkou. Po čase ale nastoupil do podniku mladý, fešný kolega a vedoucího u sekretářky v této pozici nahradil. Zhrzený vedoucí dal sekretářce výpověď pro nadbytečnost. Ta se bránila u soudu s tím, že je těhotná s mladším kolegou, a výpověď je tedy neplatná – a soud vyhrála. Marně vedoucí namítal, že o těhotenství nevěděl...“

Po odchodu doktora Jouzy z pódia sál potemněl a na obrazovce se objevil černobílý, trochu retro působící film. Aleš Háma sedí na lavičce a společně s malým chlapcem fandí fotbalovému zápasu. Po hřišti se pohybují pomalým tempem hvězdy „okresního přeboru“, za nimi je sem tam vidět někdo v hledišti. Diváci v sále plní nechápavého ticha očekávají, co se bude dít. K naší dvojici přibíhá brankář a začíná si svlékat výstroj. Po sundání přilby se objeví sympatická tvář herečky Terezy Kostkové. Černobílý Háma se s povzděchem začíná oblékat do její výstroje, zatímco Tereza usedá na lavičku vedle chlapce a společně začínají povzbuzovat hráče. Diváci stále nechápou. Strih. Celý sál rve smíchy. Přes celou obrazovku se objevuje nápis **STRÍDAVÁ PÉČE DO KAŽDÉ RODINY**. Ano, všichni už vědí, další vyhlášenou kategorií je **RODINNÉ PRÁVO**. ▶▶

**Sledujte ČAK
na Twitteru!**

Nejnovější krátké zprávy o dění
v české advokacii naleznete
na www.twitter.com/CAK_cz.

Již 25 let pro
Vás překládáme
odborné
právní
texty

Spěváček

- Překlady odborných právních textů
- Překlady textů pro publikování

- Překlady důvěrných dokumentů
- Překlady a tlumočení s ověřením

 233 331 627
www.spevacek.info

 SPĚVÁČEK
překladatelská agentura

V kategorii **RODINNÉ PRÁVO** porota ocenila **JUDr. Danielu Kovářovou**, advokátku a předsedkyni redakční rady časopisu *Rodinné listy*.

Doktorka Kovářová se ve své advokátní praxi dlouhodobě věnuje rodinnému právu. Stála u zrodu časopisu *Rodinné listy*, odborně zaměřeného na rodinné právo, nejdříve jej vedla jako šéfredaktorka, od letošního roku je předsedkyní jeho redakční rady. Významně se podílí na projektu *Pražský právník* podzim a odborně se stará často právě o semináře zaměřené na rodinu a její postavení. Široce publikuje, kromě odborných příspěvků je i autorkou řady beletristických knih. Jako ministryně spravedlnosti ve vládě Jana Fischera (od května 2009 do čer-

vence 2010) se zasadila o vznik doporučujících tabulek pro výpočet výživného. Ty samozřejmě nejsou pro soudce závazné, ale jak se v praxi ukazuje, jsou vhodným základem pro dohody rodičů.

Doktorka Kovářová bezesporu patří k právním autoritám rodinného práva. Popularizuje jej mezi obecnou veřejností a často uvádí na pravou míru zkreslená zjednodušení, která se objevují v médiích.

Vítězem následující kategorie OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA, PRÁVO ÚSTAVNÍ se letos stal vysokoškolský pedagog David Kosař.

David Kosař se dlouhodobě věnuje problematice lidských práv a práva ústavního, konkrétně otázkám migrace, mezinárodní ochrany a postavení soudní moci. Je vysokoškolským pedagogem a působí na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde je nyní vedoucím katedry ústavního práva a politologie. Od roku 2007 do roku 2015 pracoval na pozici odborného poradce či asistenta u Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Je třeba vyzdvihnout jeho širokou publikační činnost, od spoluautorství řady komentářů až po desítky odborných článků.

Vtipný filmový spot udělal kategorii, která je obecně tak trochu Popelkou a ani na Právnicku roku se nevyhlašuje každoročně, úžasné entrée (zatím byla tato kategorie vyhlášena pro rok 2006, 2007, 2009, 2010 a 2013), a tak jsem s napětím očekávala vystoupení vítězky kategorie **RODINNÉ PRÁVO** pro rok 2016, doktorky Daniely Kovářové. Bude vtipná, jak je u ní zvykem? Bude v tom něco o sexu? Zmíní se o dětech, manželovi a zvířatech? A byla skvělá. Její pečlivě komponovaná řeč nezapřela zkušenou autorku již celé desítky beletristických knih, ale také manželku a matku dvou dětí. Všechny ženy v sále nemohly než souhlasit s tím, že muži jsou opravdu drahouškové, ale stále si hrají a že tíha světa leží na ženách; máš pravdu, Danielo, jen žena dokáže vytvořit a udržet rodinu a je to ten největší úkol, který před každou ženou stojí.

Ostatně, letošní galavečer Právnicku roku byl téměř večerem žen, aniž k tomu bylo třeba povinných kvót, protože cenu svatého Yva si z pódia odneslo téměř v poměru 1 : 1 pět žen a šest mužů. Je ale potřeba zdůraznit, že se tak za dvanáct ročníků Právnicku roku stalo teprve podruhé. První „genderově vyvážený“ galavečer byl v lednu 2008 v Brně, také v poměru pět ku šesti. Doufejme ale, že následující ročníky Právnicku roku na tyto dvě „vlastovky“ navážou.

Přesto je ale nutné, milé dámy, vyzdvihnout vítěze následující kategorie **OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA, PRÁVO ÚSTAVNÍ** Davida Kosaře, i když je to muž (cenu v této kategorii si zatím odnesly jen dvě ženy – bývalá místopředsedkyně Ústavního soudu Eliška Wagnerová za rok 2012 a bývalá zmocněnkyně vlády pro lidská práva Monika Šimůnková za rok 2013). Pokud u Kosařova jména postrádáte tituly, postrádáte správně; David Kosař tituly neuznává, i když jich má celé houfy – JUDr., Ph.D., LL.M., J. S. D. – ten poslední, kdopak ví, co znamená? Když moderátor vyzvídal, proč své tituly tají, řekl jen, že mu to bez těch titulů připadá elegantnější; že bez nich je to prostě jen on sám. Muž, který není ješitný... a navíc právník...

Česká advokátní komora děkuje partnerům, kteří se společně s ní podíleli na pořádání galavečera Právnicku roku 2016.

Jmenovitě to jsou: pojišťovací makléř WI-ASS ČR, pojišťovací makléř Renomia, Generali pojišťovna, Blažek Praha, Právní informační systém Codexis advokacie, Praetors systems, Společnost 24safe, Unicredit Bank, Hodinářství Bechyně, Vysoká škola CEVRO Institut, Produkční agentura Roy Billing, Reklamní a komunikační agentura Impax, Cateringová společnost Vyšehrad 2000 Group, De'Longhi Praga a Vinné sklepy Valtice.

V historii Právníka roku se už dvakrát stalo, že organizátoři soutěže ještě mimo soutěž ocenili zvláštní cenou svatého Yva osobnost, která si to za své působení, jež není třeba možné přiřadit k některé z kategorií, rozhodně zaslouží.

Tou první osobností byl v roce 2010 bývalý předseda ČAK a spoluzakladatel soutěže JUDr. Vladimír Jirousek, za výjimečný přínos k rozvoji soutěže, tím druhým se stal vloni JUDr. Vladimír Papež, dlouholetý člen představenstva a donedávna i místopředseda ČAK, za svou práci zejména na poli advokátní legislativy.

V dosavadní historii Právníka roku již třetí ZVLÁŠTNÍ CENU svatého Yva ZA PŘÍNOS ČESKÉ JUSTICI převzala letos expředsedkyně Krajského soudu v Praze JUDr. Ivana Švehlová.

Doktorka Švehlová celý svůj profesní život působí jako soudkyně a od svých třiceti let i jako soudní funkcionářka. Nejprve byla předsedkyní Okresního soudu v Benešově, odtud přešla na Krajský soud do Prahy, kde působila deset let jako místopředsedkyně a od roku 2010 do konce ledna roku letošního, kdy jí vypršel mandát, byla předsedkyní Krajského soudu v Praze.

Je uznávanou specialistkou na občanské právo, a to nejen jako praktická právnička, ale i jako vysokoškolská pedagožka. Již v době působení na okresním soudu se u ní mimořádnou měrou projevil právě manažerské schopnosti, díky nimž pak logicky působila v mnoha řídicích justičních funkcích. I jako představitelka Kolegia předsedů krajských soudů je dnes přirozeně respektovanou autoritou české justice.

Jako mistr ironie se předvedl po předání ZVLÁŠTNÍ CENY svatého Yva ZA PŘÍNOS ČESKÉ JUSTICI doktorce Ivaně Švehlové předseda České advokátní komory Martin Vychopeň. S lišáckým úsměvem (viz první snímek) ji zadržel na pódiu a slavnostně jí předal dopis (viz druhý snímek) s potvrzením, že spolu oni dva, soudkyně a advokát, nebyli na obědě.

„Dozvěděl jsem se, že se to nesmí, aby soudce a advokát šli spolu na oběd, a že se to musí vysvětlovat ministrovi spravedlnosti. Tak abyste neměla problémy,“ objasňoval Vychopeň za bouřlivého smíchu a potlesku v sále (jen přítomný ministr Pelikán se nesmál ani trochu).

Pro zcela přepracované právníky, kteří nestíhají číst ani zpravodajské weby, je třeba vysvětlit, že Lidové noviny letos v lednu několik dní rozsáhle propíraly společný oběd předsedy pražského vrchního soudu Jaroslava Bureše a advokáta Radka Pokorného. Ministr spravedlnosti Pelikán si kvůli tomu Bureše dokonce pozval „na kobereček“, o výsledku jednání ale mlčí. Kampaň Lidových novin kriticky komentoval přímo v tomto listu i známý advokát Tomáš Sokol, Lidovky si přesto neodpustily Vychopňovo vystoupení na galavečeru znovu napadnout – i když byly alespoň natolik solidní, že daly předsedovi ČAK možnost se k tomu vyjádřit.

V další specifické, ale obvyklé a každoroční kategorii soutěže, která se nazývá TALENT ROKU, vybírá porota tři nejlepší autory odborné či literární písemné práce s justiční tematikou. Kategorie je určena mladým právníkům jakékoliv právnické profese do 33 let věku. Porota tentokrát vybírala z devatenácti prací, autoři tří nejlepších byli jako vždy odměněni i finančně.

3. místo v kategorii TALENT ROKU obsadila Mgr. Ivana Nemčková, advokátní koncipientka z pražské advokátní kanceláře Nielsen Meinl.

Šek na dvacet pět tisíc korun jí předávaly dvě členky odborné poroty Právníka roku, prezidentka Unie podnikových právníků JUDr. Marie Brejchová (v červených šatech) a prezidentka Exekutorské komory Mgr. Pavla Fučíková.

2. místo v kategorii TALENT ROKU získal Mgr. Jan Šůra, trvale spolupracující advokát advokátní kanceláře Císař, Česka, Smutný z Prahy.

Šek na padesát tisíc korun mu (viz fotografie vpravo) předávali prezident Notářské komory Mgr. Radim Neubauer (na snímku zcela vpravo) a prezidentka Soudcovské unie Mgr. Daniela Zemanová.

Cenu svatého Yva v kategorii TALENT ROKU a šek na sto tisíc korun věnovaný ČAK převzal z rukou jejího předsedy JUDr. Martina Vychopně Mgr. Ing. Bc. Jan Tomíšek, advokátní koncipient advokátní kanceláře Rowan Legal z Prahy.

V další speciální kategorii TALENT ROKU pro mladé právníky do třiatřiceti let každý rok oznamuje jména těch tří nejlepších aktuální ministr či ministryně spravedlnosti, letos tedy „talentům“ gratuloval a kytice předával Robert Pelikán (na všech třech fotografiích je to ten první zleva ☺).

Během předávání cen „mě zaujalo jeho vybrané chování, neboť všem ženám přicházejícím na pódium, ať již jejich úkolem zde bylo šek odevzdat, či přebrat, vždy políbil ruku – bylo to trochu starosvětské, ale gentlemanské. ☺

Jako první přebírala kytici od pana ministra a také šek na dvacet pět tisíc korun magistra Ivana Nemčková, které porota přiřkla třetí místo. Díky této rodačce ze středního Slovenska zazněla na pódiu i libozvučná slovenština. Její práce se jmenuje „Proč je důležité si i dále pokládat otázku souběhu funkcí“ a čtenáři Bulletinu advokacie ji najdou v čísle 5/2017.

Druhé místo, rovněž kytici od pana ministra a šek na padesát tisíc korun získal magistr Jan Šůra a jeho práce s názvem „Limity poskytování právních služeb: výzvy pro advokacii třetího tisíciletí“ bude otištěna v čísle 4/2017 Bulletinu advokacie.

TALENTEM ROKU 2016 se stal advokátní koncipient Jan Tomíšek, který si kromě kytice a šeku na sto tisíc korun odnesl i známou skleněnou plastiku. U poroty zvítězil s prací „Ochrana soukromí a osobnosti v digitálním věku“ a čtenáři BA se s ní mohou seznámit již v tomto čísle Bulletinu advokacie na str. 71-78.

Za těch jedenáct ročníků Právníka roku, kdy je tato kategorie vyhlašována (v tom úplně prvním ještě chyběla), se již dostatečně ukázalo, že většina z těch, kteří v ní uspěli, jsou opravdoví talenti a s jejich jmény se budeme různě setkávat i v letech následujících. O Lence Bradáčové již byla řeč, dále je možné zmínit známého odborníka na medicínské právo Ondřeje Dostála (Talent roku 2006), státního zástupce z Nejvyššího státního zastupitelství Jana Latu (Talent roku 2009) či advokátku a odbornou asistentku na katedře obchodního práva PF Masarykovy univerzity Danu Ondřejovou (2. místo v kategorii Talent roku za rok 2009), dnes již zavedenou autorku nejen v Bulletinu advokacie (její článek najdete i v tomto čísle na stranách 33-41). ▶▶

PŘIROZENÁ AUTORITA.

NOVÉ BMW ŘADY 5.

BMW Renocar představuje BMW řady 5 edice EXECUTIVE ADVOCATE.

Neplaťte akontaci a užívejte si BMW 5 s pohonem xDrive.

15 990,- bez DPH měsíčně*

www.renocar.cz/advokati

Renocar Praha, Lipová 280, Praha - Čestlice (D1, EXIT 8), tel.: 261 393 600, advokatum@renocar.cz

Renocar Brno, Řípská 5C, Brno - Slatina (D1, EXIT 201), tel.: 548 141 548, advokatum@renocar.cz

*měsíční splátka operativního leasingu u modelu BMW 520d xDrive, částka vč. DPH 19 348 Kč měsíčně při délce splácení 36 měsíců s ročním nájedem 25 000 km, nabídka platí do odvolání

Radost z jízdy

Jak na čisté zuby a zdravé dásně?

V péči o zdravé zuby dnes máme k dispozici na výběr řadu pomůcek, které umí zvýšit efektivitu čištění i motivaci k němu. Například sonické kartáčky Philips Sonicare dokáží udržovat zuby a dásně zdravé poměrně snadno. I proto je ze všech elektrických zubních kartáčků čeští odborníci doporučují nejčastěji.

Zubní kartáčky Philips Sonicare pracují na principu sonické technologie, která k šetrnému a efektivnímu odstranění plaku využívá vysokofrekvenčního stíravého pohybu o frekvenci až 31 000 stěrů za minutu v přesně definovaném rozsahu čištění směrem nahoru a dolů. Zároveň dochází ke vzniku dynamické vlny, která vhání molekuly vody, zubní pasty a slin do obtížně dostupných míst podél linie dásní a do mezizubních prostor, kde ničí škodlivé bakterie.

Sonický kartáček během odborníky doporučených 2 minut zuby vyčistí tak, jako byste proceduru prováděli manuálním kartáčkem nejméně pětkrát déle. Zároveň umí odstranit až 7x více zubního plaku a během pouhých 2 týdnů zlepši kondici dásní. Zuby také dokáže zbavit pigmentových skvrn od kávy, čaje, vína nebo cigaret o 100 % lépe než manuální kartáčky.

Stylový Philips Sonicare DiamondClean si můžete vybrat z 5 barevných variant a oceníte u něj i chytré nabíjení. Navíc zvítězil v nezávislém testu elektrických zubních kartáčků časopisu dTest.

S kartáčkem Philips Sonicare For Kids dětem čištění zpříjemní zábavná bezplatná vzdělávací aplikace.

Více se dozvíte na www.philips.cz/sonicare.

PHILIPS
sonicare

Do PRÁVNICKÉ SÍNĚ SLÁVY vstoupila JUDr. Iva Brožová, bývalá ústavní soudkyně a dlouholetá předsdkyně Nejvyššího soudu.

Doktorka Iva Brožová vystudovala v roce 1974 s červeným diplomem brněnskou právnickou fakultu a stala se její nejmladší externí pedagožkou a od roku 1975 pak i soudkyní Městského soudu v Brně. Poté, co odmítla členství v KSČ, s ní fakulta ukončila spolupráci a u soudu byla přeřazena na agendu platebních rozkazů. Po revoluci v roce 1989 byla rehabilitována. V květnu 1990 se stala soudkyní Krajského soudu v Brně a 15. 7. 1993 byla jmenována soudkyní Ústavního soudu ČR. V roce 2000 nastoupila na Nejvyšší soud a stala se předsdkyní jeho občanskoprávního kolegia. Dne 20. 3. 2002 byla jmenována předsdkyní Nejvyššího soudu, kterou zůstala až do svého odchodu do penze v roce 2015.

Cílem jejího působení bylo změnit Nejvyšší soud hodnotovým nazíráním na právo. Vždy pro ni bylo větší hodnotou právo každého občana na individuální posouzení jeho věci, než sjednocování judikatury a předvídatelnost soudních rozhodnutí.

V roce 2006 se ubránila nejen odvolání z funkce ze strany prezidenta republiky a neústavnímu dosazení druhého místopředsedy Nejvyššího soudu, ale i kárnému řízení, ke kterému byly zneužity výsledky finanční kontroly soudu. Díky její argumentaci v řízeních před Ústavním soudem byly v nálezech ÚS narýsovány jasné hranice, za něž nemohou nejvyšší představitelé moci výkonné při své činnosti vůči soudnictví zajít. Zásluhy Ivy Brožové na poli nezávislosti soudní moci jsou zásadní. V klíčových okamžicích nikdy nezvažovala, komu se svým postojem zalíbí a komu ne.

Jako velké osobnosti jí nechybí sebereflexe. Poté, co jí vestoje aplaudoval celý sál, jejími prvními slovy bylo: „*Není to se mnou vždycky lehké.*“ Jak dále řekla, ochrana nezávislosti je velký příběh a je jí ctí, že v tomto směru mohla aspoň trochu přispět.

Cenu nejnovější obyvatele PRÁVNICKÉ SÍNĚ SLÁVY předával, jak je zvykem, držitel tohoto ocenění za rok 2015, advokát JUDr. Gerhardt Bubník, který byl také prvním gratulantem a několikrát doktorku Brožovou srdečně políbil.

Jak doktor Bubník upozornil ještě před slavnostním předáním ceny, v PRÁVNICKÉ SÍNĚ SLÁVY jsou od letoška dva lidé stejného příjmení – jednak významný pražský advokát a dlouholetý místopředseda ČAK Jan Brož a nově právě Iva Brožová. Je to ale shoda čistě náhodná, nejedná se o příbuzné. (Jak uvádí můj oblíbený web www.kdejsme.cz, ke konci roku 2015 bylo v ČR 4 091 Brožů a 4 349 Brožových, takže to by byla opravdu velká náhoda, kdyby byli...)

Každá osobnost vstupující do Právnické síně slávy je na gala večeru představena filmovým medailonkem a ten letošní se mi opravdu líbil. I když znám doktorku Brožovou osobně léta, nevěděla jsem, že její otec Milan Zapletal byl důstojníkem Britského královského letectva, že byl sestřelen nad Holandskem, vězněn v zajateckém táboře, pak předán k soudnímu procesu zpět do protektorátu, odsouzen k trestu smrti a deportován do tábora v Barthu, kde přežil jen díky tomu, že tábor na poslední chvíli osvobodila Rudá armáda.

Nevěděla jsem, že se již jako studentka práv setkala se svým pozdějším kolegou na Ústavním soudu, profesorem Vladimírem Klokočkou.

A ohromilo mě, když jsem uviděla její fotografii z šedesátých let, na které připomíná krásné hrdinky z filmů slavné československé „nové vlny“.

Součástí slavnostního galavečera je již tradičně i předávání CHARITATIVNÍCH ŠEKŮ. Největší česká advokátní kancelář vůbec, nositelka řady ocenění ze soutěže Právnická firma roku, advokátní kancelář Havel, Holásek and Partners, věnovala letos hned šeky dva, které oba předával řídící partner kanceláře JUDr. Jaroslav Havel.

První šek ve výši sto tisíc korun získal Nadační fond AutTalk, který pomáhá dětem s poruchou autistického spektra a jejich rodinám. Převzala jej spoluzakladatelka fondu, bývalá MISS České republiky pro rok 2007, Kateřina Sokolová.

Druhý šek ve výši padesát tisíc korun putoval Nadačnímu fondu Svatovítské varhany. Šek převzal koordinátor projektu Jiří Brázdil.

Za dlouholetou charitativní činnost se sluší advokátní kanceláři Havel, Holásek and Partners poděkovat.

Při CHARITĚ se letos na pódiu při přebírání šeku na sto tisíc korun objevila žena nejen na pohled krásná, ale i milá a „normálním“ životem určitě dotčená. Bývalá Miss České republiky a spoluzakladatelka Nadačního fondu AutTalk Kateřina Sokolová si totiž nezaložila nadaci pro pomoc rodinám autistických dětí jen proto, že se u Miss podpora či založení sem tam nějaké nadace tak nějak automaticky předpokládá, ale proto, že velmi dobře ví, co obnáší péče právě o autistické děti. Jak vysvětlila, nadaci založila společně se svým otcem proto, že autistou je i její devítiletý bratr Radovan a sto tisíc korun od advokátní kanceláře Havel, Holásek a Partners tak půjde na pomoc dalším rodinám autistických dětí. A jak je vidět na vedlejší fotografii, i deset let poté, co byla držitelkou „missí“ korunky, vypadá stále úžasně. Pracuje stále v modelingu a hned následující den podle svých slov odlétala pracovně do Spojených států amerických.

Na druhém snímku je doktor Havel s Jiřím Brázdilem z pražského arcibiskupství. Padesátitisícový šek pro Nadační fond Svatovítské varhany měl původně přebírat pan Dominik Duka, arcibiskup pražský a primas český, a přiznávám, představa pana kardinála na pódiu při Právnickovi roku mi přišla trochu surreálná a velmi jsem se na tento zážitek těšila. Bohužel, jak vysvětlil Jiří Brázdil, pan kardinál ze zdravotních důvodů nemohl přijít.

Na nové varhany pro katedrálu svatého Víta, Václava a Vojtěcha mohli dále přispět i účastníci galavečera, a to jak v hotovosti, tak kartou. Pokud jste na galavečeru nebyli a chtěli byste přispět, podívejte se na webové stránky www.svatovitskevarhany.com.

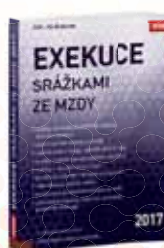
Nyní jsou ve svatovítské katedrále malé a v podstatě provizorní varhany od Jozefa Melzera z let 1929 až 1931, nevyhovující je i umístění nástroje. Aby bylo možné umístit do chrámu na vhodné místo opravdu krásně znějící a patřičně velký nástroj, je třeba vybrat podle Brázdila sedmdesát až osmdesát milionů korun. ▶▶

inzerce

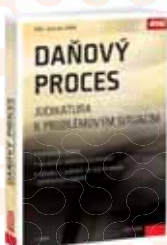
PROKAZOVÁNÍ MAJETKU A DAŇOVÉ TRESTNÉ ČINY

PhDr. Vladimír PELC, JUDr. Vladimír Pelc [5647]
Během roku 2016 vstoupil v platnost zákon o prokazování původu majetku, který novelizuje zákon o daních z příjmů (zákon č. 586/1992 Sb.) a trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.). Právní úprava je zaměřena na prokazování příjmů u tzv. přímých důchodových daní; jde o zásadní změnu týkající se prokazování příjmů fyzických i právnických osob, jejich zdanění a nabytí majetku těchto osob. Kniha objasňuje změnu trestního řádu v souvislosti s povinností prokazování původu majetku a obsahuje výklad k souvisejícím ustanovením trestního řádu, jež se daňových trestných činů týkají.
cca 280 stran, brožovaná 399 Kč

EXEKUCE SRÁŽKAMI ZE MZDY 2017

JUDr. Jan Breburda [5694]
Velmi přehledná, systematická, srozumitelným jazykem psaná publikace vymezuje provádění srážek ze mzdy přímo na základě ustanovení zákona, na základě uzavřené dohody o srážkách ze mzdy nebo na základě vedené exekuce srážkami ze mzdy. Zahnuje i problematiku provádění srážek z jiných příjmů, podrobně rozebírá standardní změnu plátce mzdy z důvodu ukončení pracovního poměru i nestandardní změnu plátce mzdy z důvodu delší pracovní neschopnosti, zabývá se otázkou exekuce vedené na několik plátců mzdy zároveň a dotýká se rovněž tématu insolvence.
472 stran, brožovaná 429 Kč

DAŇOVÝ PROCES

– Judikatura k problémovým situacím

JUDr. Jaroslav Kobík [5672]
Tato publikace je určena těm, kteří se zabývají daňovým procesem. Daňový proces má při správě daní své zvláštní místo a ohledně sporných ustanovení daňových procesních zákonů se vedly a vedou ty největší spory. Judikatura k daňovému procesu (od roku 2007) je řazena podle jednotlivých paragrafů, odstavců a písmen zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, což platí i ohledně judikatury vážící se k zákonu o správě daní a poplatků, která je v dnešní době ještě použitelná.
488 stran, brožovaná 589 Kč

ZÁKONÍK PRÁCE 2017 (sešitové vydání)

Mgr. Zdeněk Schmied, JUDr. Ladislav Trýlč [5717]
I v letošním roce nabízíme čtenářům stručnou odbornou publikaci obsahující aktuální znění zákoníku práce k 1. 1. 2017. Její nespornou předností je vedle paragrafového znění tohoto základního pracovněprávního předpisu též stručný přehled změn. Aktuálnost tohoto vydání spočívá zejména v zohlednění významných změn, k nimž došlo v prováděcích právních předpisech k zákoníku práce, především v oblasti odměňování (postupné zvýšení platových tarifů ve státní službě, ve veřejných službách a správě a zejména v úrovni minimální mzdy).
168 stran, brožovaná 129 Kč

anag@anag.cz
obchod@anag.cz

585 757 411
www.anag.cz

CELÝ SORTIMENT JIŽ VYDANÝCH KNIH NAKLADATELSTVÍ ANAG
NAJDETE VE VŠECH DOBRÝCH KNIHKUPECTVÍCH PO CELÉ ČR.

Po skončení slavnostního galavečera se právníci bavili při hudbě různých žánrů.

▼ Někdo poseděl v sále Praha při klasické brněnské cimbálovce Ponava.

▼ Jiní dali přednost jazzu, soulu, fanku či blues, neboli, jinak řečeno, skupině Rythm Desperados vedené Borisem Urbánkem (u kláves).

▼ Romantici všeho věku se soustředili na koncertě Mekocho Žbirky v hlavním sále.

▼ Milovníci tvrdého rocku, včetně současného předsedy ČAK Martina Vychopně, se soustředili na vystoupení skupiny Špejbl's Helprs, která je revivalem skupiny AC/DC.

A po skončení oficiální části večera se všichni samozřejmě nejdřív vydali hledat něco dobrého.

Nabídka byla jako vždy pestrá, jídlo vynikající, a jak je vidět, dvě speciální zákoutí s dobrotami z pravé české zabijačky, miněné hlavně pro pány, objevila i řada žen. Emancipace je pomalu, ale jistě na postupu všude... ☺

Já jsem se těšila celý večer na koncert Mekocho Žbirky a hlavně jeho píseň Biely kvet. Tento song mého mládí mě dokonce přiměl vyrazit na parket, zatímco jistá nejmenovaná mluvčí Komory se dokonce dostavila na pódium i s živým „bielym kvetom“ v ruce. Zatímco já jsem na parketu, jistě ke zděšení přítomné mládeže, křepčila ve stylu sedmdesátých let, jen pár metrů ode mne si manželé Šámalovi užívali klasického tance.

Větší odvaz ale jistě byl na vystoupení skupiny Špejbl's Helprs, která hraje repertoár slavné skupiny AC/DC. Přiznávám, já jsem ten strašný randál „dala“ jen asi minutu, i když mě okouznil opravdu stylový vzhled hudebníků. „Tvrdé jádro“ se ale soustředilo právě tady a mezi nimi to doslova „roztácel“ i předseda Komory Martin Vychopeň, nadšený jistě jak ze skvělého průběhu galavečera, tak z toho, že na tom příštím už bude jen „obyčejným“ advokátem.

Na shledanou s oběma osvědčenými moderátory a s novým předsedou Komory v roce 2018 v Brně!

• PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ, s využitím scénáře PhDr. IVY CHALOUPKOVÉ

• Foto: JAN KOLMAN, JAKUB STADLER a IVAN KAHÚN

VII. ročník odborného kongresu

PRÁVNÍ PROSTOR 2017

25. - 26. dubna 2017

Hotel JEZERKA, Seč Ústupky

SLEVA pro advokáty a advokátní koncipienty ve výši 600 Kč

V registračním formuláři zvolte možnost:
Sleva pro advokáty a advokátní koncipienty

Tematické bloky kongresu:

Občanské právo
Aktuální otázky justice
Speciální právní disciplíny
Trestní právo

Insolvenční a exekuční právo
Transparentnost veřejné správy
a další.

Více informací a registrace: www.kongrespravni prostor.cz

Pořadatel:

Hlavní odborní partneři:

Partneři:

Sharon Style

NOVA VOICE
PŘEVOD ŘEČI DO TEXTU

Mediální partneři:

Innovative Legal Services Forum 2017

16. 5. 2017
Slovanský dům, Praha

INSPIRACE
BRUCE MACEWEN JANET STANTON
KOMODITIZACE ARON SALOMON *ADVOKACIE*
ALEXANDER GENDLIN *TECHNOLÓGIE*
BIG DATA DANA DENIS-SMITH
OUTSOURCING

Výzvy pro právní byznys v 21. století!

REGISTRACE na www.ILSF2017.com

HLAVNÍ PARTNER

ODBOBNÍ PARTNEŘI

TaylorWessing

BŘIŽA & TRUBAČ

GLATZOVA & Co.

VE SPOLUPRÁCI

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Právní rádce

ekonom

HOSPODÁRSKÉ NOVINY

XXV. konference Karlovarské právnícké dny

8. – 10. 6. 2017 Hotel Ambassador Národní dům, Karlovy Vary

Registrační formulář a další informace najdete na www.kjt.cz. Základní poplatek za účast na konferenci a slavnostní recepci činí 9 900 Kč + DPH.

PROGRAM

ČTVRTEK 8. 6. 2017

- 8:00 Registrace
- 8:20 Zahájení XXV. konference
JUDr. Vladimír Zoufalý, advokát, Praha, viceprezident KJT

Občanské právo hmotné

- Ekvita a občanský zákoník
prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, Ústav státu a práva AV ČR, Praha
- Následky neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., NS ČR
- K souběhu uznání, započtení a narovnání
prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU, Brno
- Problematika „superficies solo cedit“
prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., ÚS ČR
- Kontrola cenových ujednání ve spotřebitelských smlouvách
JUDr. Milan Hulmák, Ph.D., advokát, PF UP, Olomouc
- Poměrování náhrady výše bolestného – rozdílné perspektivy v národních úpravách
prof. Dr. Ernst Karner, Institut für Zivilrecht, Universität Wien

Občanské právo procesní

- Právo na zákonného soudce (problémy s rozvrhy práce, podjatostí soudců, přidělování spisů atp.)
doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D., ÚS ČR
- Koncentrace řízení – srovnání české a rakouské úpravy a praxe
Mgr. Michal Vávra, advokát, Brno
- Koncentrace civilního sporného řízení na Slovensku
doc. JUDr. Marek Števec, Ph.D., PF UK, Bratislava

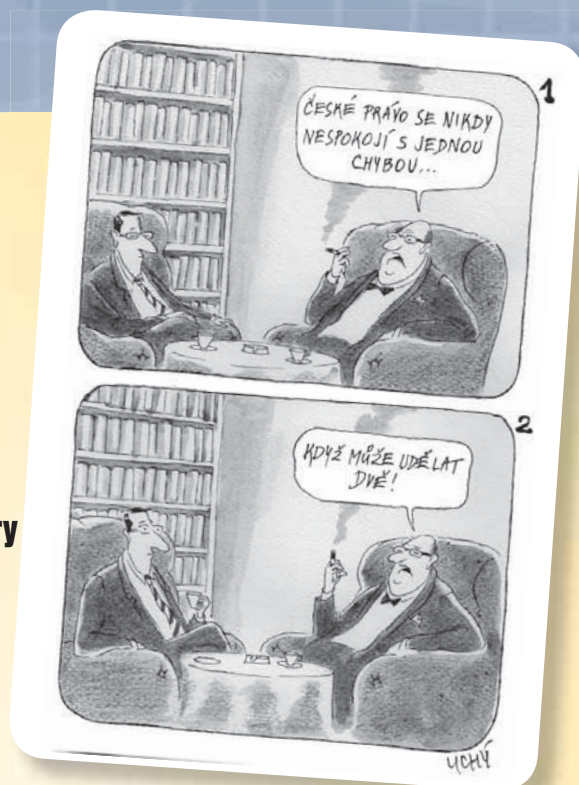
Právo a internet

- Problematika poskytování právních služeb na internetu – elektronická advokacie
JUDr. Martin Maisner, Ph.D., advokát, Praha
- Právní povaha „Internet of thing“
prof. Dr. Christiane Wendehorst, Universität Wien
- Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti a její limity
Mgr. František Korbek, Ph.D., advokát, Praha
- Právní úprava odpovědnosti Uber, Airbnb a dalších internetových platforem
doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D., PF MU, Brno

PÁTEK 9. 6. 2017

Trestní právo

- Uplatnění zásady ne bis in idem při posuzování trestní odpovědnosti za zkrácení daně
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda NS ČR
- Zvlášť závažná hospodářská a daňová kriminalita
JUDr. Pavel Zeman, NSZ ČR
- K (ne)ukládání peněžitých trestů soudy ČR
JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., VSZ Praha

Evropské právo I

- „Audiolux“ a otázka právních principů
prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., Tribunál Soudního dvora EU, Lucemburk
- Hranice a prolínání rozhodování ESLP a ESD
Dr. Dean Spielmann, Tribunál Soudního dvora EU, Lucemburk

Evropské právo II

- Brexit a evropské právo obchodních korporací
prof. Dr. Martin Winner, FÖWI, Wiener Universität, Wien
- Nejnovější vývoj v německém a evropském právu obchodního zastoupení
prof. Dr. Friedrich Westphalen, advokát, Kolín nad Rýnem, prezident KJT

Aktuálně z NSS ČR a MS ČR

- Vývoj správního soudnictví
JUDr. Josef Baxa, předseda NSS ČR
- K realizaci některých záměrů MS ČR
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., ministr spravedlnosti
- Slavnostní recepcce – s předáním cen společnosti Karlovarské právnícké dny

SOBOTA 10. 6. 2017

Insolvenční právo

- Předinsolvenční povinnosti statutárních orgánů
doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., LL.M., PF Trnavské univerzity, Trnava
- Aktuální otázky insolvence – koncepční změny, šikanózní postupy v insolvenční a boj proti nim
JUDr. Zdeněk Krčmář, NS ČR
- Dopady insolvenčního práva na trestní odpovědnost
JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestněprávního kolegia NS ČR

Autorské právo

- Kolektivní správa autorských práv: skutečný rozsah práv a povinností
prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., PF UP, Olomouc
- Pódiová diskuse na téma Aktuální otázky korporátního práva (převládá „čtyř očí“ v činnosti statutárních orgánů, možnost odejmutí práv akcionářům a další otázky)
prof. JUDr. Jan Dědič, PF UK Praha, prof. JUDr. Mária Patakiová, Ph.D., Univerzita Komenského, Bratislava, doc. JUDr. Ivana Štenglová, PF UK Praha, JUDr. Petr Šuk, NS ČR
- Slavnostní zakončení XXV. konference Karlovarské právnícké dny
- Závěrečný připitek – Jan Sechter, velvyslanec ČR v Rakousku: Role diplomacie při komparaci práva a úvaha de lege ferenda

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA

pro nejlepší právnícký časopis v České a Slovenské republice v období 2016/2017

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

ČASOPIS	VYDAVATEL		HODNOTĚTE 1-10	
			ODBORNÁ	INFORMAČNÍ
1 Acta Iuridica Olomoucensia	Univerzita Palackého Olomouc	ČR		
2 Ad notam	Notářská komora ČR	ČR		
3 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR		
4 Ars notaria	Notářská komora SR	SR		
5 Bulletin advokacie a Bulletin advokacie online	Česká advokátní komora	ČR		
6 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR		
7 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR		
8 International and Comparative Law Review	Univerzita Palackého Olomouc	ČR		
9 Jurisprudence	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR		
10 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR		
11 Kriminalistika	Ministerstvo vnitra ČR	ČR		
12 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	EUROKODÉX	SR		
13 Obchodní právo	JUDr. Michal Pospíšil	ČR		
14 Obchodněprávní revue	C. H. Beck	ČR		
15 Právněhistorické studie	Univerzita Karlova v Praze	ČR		
16 Právní rádce	Hospodářské noviny - Economia	ČR		
17 Právní rozhledy	C. H. Beck	ČR		
18 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR		
19 Právny obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR		
20 Právo a rodina	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR		
21 Soukromé právo	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR		
22 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR		
23 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	ČR		
24 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR		
25 Soudní rozhledy	C. H. Beck	ČR		
26 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR		
27 Státní zastupitelství	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR		
28 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR		
29 Trestněprávní revue	C. H. Beck	ČR		
30 Trestní právo	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR		
31 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	ČR		
32 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR		
33 EPRAVO.CZ	epravo.cz, a. s.	ČR		
34 Právní prostor	ATLAS consulting spol. s r. o.	ČR		
35 Jiné právo	ANNECA, s. r. o.	ČR		

Pokud časopis vychází v tištěné i online podobě, hodnotí se společně. Hodnotí se zvlášť odborná úroveň příspěvků a informační úroveň časopisu v dané oblasti, rozmezí 1 nejnižší – 10 nejvyšší, hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné, časopis získává body i za každé jeho ohodnocení v anketě.

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2016/2017

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2016 – 2017 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul:

profese:

*Adresa:

tel./e-mail:

* Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak vás nebude možno vyrozumět o případné výhře.

Anketní lístek vyplňte do 9. 6. 2017 do 12 hod. online na www.kjt.cz, nebo zašlete do 30. 5. 2017 na adresu: Karlovarské právnícké dny, Národní 10, 110 00 Praha 1. Došlé anketní listky budou slosovány o věcné ceny věnované nakladatelstvími. Více viz www.kjt.cz. Ceny budou předány na slavnostní recepci dne 9. 6. 2017 v rámci XXV. konference v Karlových Varech.

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Omezení šikanózních insolvenčních návrhů

Omezení šikanózních insolvenčních návrhů a podvodných oddlužovacích firem by měla přinést novela, kterou podepsal dne 14. února 2017 prezident Miloš Zeman. Změna má také přispět ke zprůhlednění insolvenčních řízení a zpřísnění podmínek pro poskytování poradenství v oddlužení.

Protikuřácký zákon

Prezident Miloš Zeman dále podepsal dne 14. února 2017 tzv. protikuřácký zákon. Od 31. května tak bude platit absolutní zákaz kouření ve vnitřních prostorách restaurací, divadel či kin.

Větší možnosti zabavit pachatelům majetek

Podle novely trestního zákoníku a trestního řádu, kterou podepsal prezident rovněž dne 14. února 2017, získá stát širší možnosti zabavit majetek odsouzeným pachatelům některých trestných činů.

Vyšší ochrana seniorů při šetření trestných činů

Senioři a seniorky se jako oběti trestných činů budou těšit vyšší ochraně, podobně jako například děti. Změnu přinese vládní novela zákona o obětech trestných činů, která seniory zařadí mezi zvlášť zranitelné oběti. Prezident Miloš Zeman tuto úpravu stvrdil dne 14. února 2017 svým podpisem.

Justiční spolupráce podle požadavků EU

Trestně stíhaní lidé, kteří budou do Česka předáváni z jiného členského státu Evropské unie, získají právo vybrat si v ČR spolupracující obhájce. V návaznosti na změny unijních pravidel to umožní novela zákona o mezinárodní justiční spolupráci, kterou podepsal dne 14. února 2017 prezident.

LOH | Rechtsanwälte

Advokátní kancelář s dlouholetou zkušeností v poskytování právních služeb českým subjektům na německém trhu nabízí podporu a spolupráci v oblasti německého práva. Jsme kancelář s více než 20 právními zástupci z různých oblastí práva, hovoříme česky a známe důvěrně obě právní prostředí, jsme proto schopni doporučit pro klienta optimální postup.

LOH Rechtsanwälte
Partnerschaftsgesellschaft mbB
Leipziger Platz 7, 10117 Berlin
T +49 (0) 30 850 700 0
BERLIN@LOH.DE
WWW.LOH.DE

ZA ČESKÝ TEAM SE NA SPOLUPRÁCI TĚŠÍ:
DR. DAVID KOUBA
MGR. SILVIE RYLL, LL.M.
MGR. KATEŘINA PEKÁREK, LL.M.
DITA KEMROVÁ

inzerce

Oběti kriminality dosáhnou na zabavené peníze

Lidé, kteří přišli k majetkové újmě trestnou činností, budou mít přístup k penězům, které prostřednictvím peněžitých trestů či trestu propadnutí majetku dosud od pachatelů získával stát. Nyní musejí oběti žádat o peníze formou exekuce, nově by je měly získat rozhodnutím soudu. Nový zákon ze dne 19. ledna 2017, o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů, byl prezidentem podepsán dne 14. února 2017.

Registr smluv

V internetovém registru smluv zřejmě nebudou muset zveřejňovat smlouvy vedle národního podniku Budějovický Budvar ani státní podniky a společnosti s většinou účastí státu, krajů nebo obcí, které mají obchodní či průmyslovou povahu. V novele zákona o registru smluv, která se původně týkala jen vynětí pivovaru Budvar, to o jeden hlas dne 22. února 2017 schválila sněmovna.

Z judikatury

ÚS: Blokování nepovolených her je v pořádku

Ministerstvo financí může sestavovat seznam nepovolených internetových her, poskytovatelé připojení je pak musejí blokovat. Ústavní soud podle rozhodnutí ze dne 22. února 2017 ponechal v platnosti současné znění zákona o hazardních hrách. Přezkoumal jej na základě podnětu senátorů, podle nichž je zákon nejasný, porušuje zákaz cenzury, omezuje práva na svobodu projevu, informace i podnikání.

ESLP rozhodl o výši náhrady pro tři Čechy za regulaci nájmu

Podle rozhodnutí ESLP ze dne 13. února 2017 musí Česká republika zaplatit dohromady zhruba 2,19 milionu korun (81 000 eur) třem stěžovatelům, kteří u Evropského soudu pro lidská práva tvrdili, že stát regulací nájemného porušil jejich práva. Podle Občanského sdružení majitelů domů v ČR české soudy přiznávají náhrady zhruba o 90 procent nižší, než jsou povinni podle metodiky, kterou zvolil ESLP.

SD EU: Stát musí dát humanitární vízum, hrozí-li mučení

Členský stát EU je povinen udělit humanitární vízum, jsou-li vážné a prokazatelné důvody se domnívat, že v případě neudělení hrozí žadateli mučení či nelidské a ponižující zacházení. Ve svém stanovisku pro Evropský soudní dvůr to uvedl jeho generální advokát Paolo Mengozzi. Soud se zabývá případem syrské rodiny, jejíž žádost o udělení takového víza zamítly belgické úřady.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Hubíme štěnice. Ty jiné.

Účinná ochrana před odposlechy telefonů a prostor.

SECURITY TRADE s.r.o.

Jediná 100% ochrana mobilního telefonu: zařízení Topsec Mobile (Rohde&Schwarz).

Nejmodernější technika vyhledávání sledovacích zařízení v prostoru firmy i domova.

Zkušený tým profesionálů.

www.security-trade.cz

„Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky k orientačnímu studiu

prof. JUDr. JIŘÍ JELÍNEK, CSc.

Úvodem

Od 1. 2. 2017 je účinný zákon č. 455/2016 Sb., kterým se mění trestní zákoník a další související zákony (trestní řád, zákon o trestní odpověd-

ností právnických osob a řízení proti nim a zákon o zbraních). Cílem přijaté novely je zefektivnit boj proti terorismu úpravou trestní odpovědnosti fyzických i právnických osob a zohlednit závazky České republiky vyplývající zejména z trestního práva Evropské unie. Článek rozebírá přijaté změny.

Není pochyb o tom, že terorismus, resp. mezinárodní terorismus je jedním z příkladů nadnárodního zločinu v našem tisíciletí, jedním z globálních problémů lidstva, jednou z globálních hrozeb lidstvu. Představuje rovněž jeden z nejzávažnějších útoků na demokracii a právní stát, tedy na zásady, které jsou společné členským státům Evropské unie.

Mezinárodní terorismus nabývá stále nebezpečnějšího rozsahu a je nutné, aby státy učinily příslušná opatření k jeho potírání. Terorismus již nemůže být vnímán jako problém těch států, kterých se bezprostředně týká.

Zvláště citlivé téma představuje terorismus pro jeho oběti, které se mohou cítit ještě bezbranněji než oběti běžné kriminality, protože disponují ještě menší kontrolou nad svým osudem. Nemohou určit, co udělaly špatně nebo co by mohly udělat lépe, aby nedošlo k jejich viktimizaci, a ani neexistují jasné instrukce pro způsob, jakým by se snad mohly chránit před dalšími teroristickými útoky.

Skutečnost, že se na území České republiky dosud výrazněji neprojevil ani domácí, ani zahraniční terorismus, nezbavuje Českou republiku povinnosti bojovat proti němu. Česká republika nese odpovědnost jednak vůči vlastním občanům a obyvatelům republiky, kterým musí zajistit na svém území bezpečnost, a jednak ve vztahu k jiným zemím nese odpovědnost za to, že území České republiky ani obyvatelé republiky nebudou zneužíváni k terorismu nebo terorismus protiprávně podporovat.

Effektivní prostředky, které musí mít stát k dispozici v boji proti terorismu, musejí být jak trestněprávní (kriminalizace teroristických skutků a jejich trestněprávní postih, předcházení trestné činnosti), tak trestněprocesní (prostředky umožňující vyhledání, vyšetření, prokázání teroristických skutků v trestním řízení). Prostředky trestního práva jsou pak jen výsečí celkové protiteroristické legislativy.

Globální nebezpečí, které pro lidstvo terorismus znamená, proto přirozeně vyvolává reakce směřující k jeho potlačení, a to na úrovni globální (OSN, NATO, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), regionální (Organizace amerických států)¹ na úrovni Evropské unie (EU)² a nakonec i na úrovni jednotlivých států.

I když samotný pojem terorismus je sporný, či spíše obtížněji vymezitelný,³ což ovšem platí i pro sousloví „boj proti terorismu“, přesné vymezení těchto pojmů je ve vnitrostátním právu zcela nezbytné z hlediska dodržení zásady *nullum crimen sine lege* jako základu trestní odpovědnosti. Přesné vymezení tohoto pojmu je ovšem nutné také z hlediska mezinárodního, a tedy i evropského, a to kvůli mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu. V českém trestním právu pojem terorismus nebyl a není definován, ale český trestní zákoník

1 Srov. např. Úmluvu Rady Evropy o předcházení terorismu, dostupnou na <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9975-2015-INIT/cs/pdf> [zobrazeno 6. 3. 2016].

2 Evropský právní rámec boje proti terorismu rozebírá Navrátilová, viz J. Navrátilová: Terorismus, in J. Jelínek, T. Gřivna, J. Herczeg, J. Navrátilová, A. Syková et al.: Trestní právo Evropské unie, Leges, Praha 2014, str. 82 a násl. Srov. také D. Škohel: Postavení Evropské unie v boji proti terorismu, in J. Ivor. (ed.): Společnost proti terorismu, Aleš Čeněk, Plzeň 2014, str. 314 a násl. Srov. též Úmluvu Rady Evropy o předcházení terorismu.

3 K vymezení pojmu terorismus srov. J. Jelínek: Trestné činy terorů a teroristického útoku v evropském kontextu, in J. Jelínek, J. Ivor a kol.: Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky, Leges, Praha 2015, str. 201 a násl.

(zák. č. 40/2009 Sb.) do novely provedené zák. č. 455/2016 Sb. znal dva klíčové trestné činy k postihu teroristických činů, a to trestný čin teroristického útoku (§ 311 tr. zákoníku) a trestný čin teroru (§ 312 tr. zákoníku). **Po zmíněné novele provedené citovaným zákonem obsahuje trestní zákoník navíc definici pojmu teroristická skupina, teroristický trestný čin, čtyři speciální „protiteroristické“ trestné činy (§ 312a až 312f) a několik dalších změn, jejichž společným cílem má být ochrana společnosti před nebezpečím terorismu formou kriminalizace jednáni podporujících či propagujících terorismus.**

Novela trestního zákoníku 2016

S cílem zefektivnit boj proti terorismu úpravou trestní odpovědnosti fyzických i právnických osob a zohlednit závazky vyplývající zejména z trestního práva Evropské unie **přijal Parlament České republiky zákon č. 455/2016 Sb., kterým se mění trestní zákoník a další související zákony (trestní řád, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim a zákon o zbraních). Zákon nabyl účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce po dni jeho vyhlášení (čl. IV cit. zák.), a protože zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů rozeslané dne 29. 12. 2016, nabyl účinnosti 1. 2. 2017.** Jeho legisvakance trvala tedy pět týdnů.

Jen na okraj uvádím, že v sousedním Slovensku, které je pro společnou historii i společný právní řád pro Českou republiku státem nejbližším, zakotvil zákonodárce „protiteroristickou“ legislativu již v roce 2015, a to ve větším rozsahu než v České republice. Nová slovenská právní úprava se stala účinnou od 1. 1. 2016.

Podstata přijatých změn spočívá:

1. V úpravě legální definice organizované zločinecké skupiny v trestním zákoníku (§ 129) a zakotvení nové legální definice teroristické skupiny (§ 129a) a teroristických trestných činů (§ 129a odst. 1).
2. V úpravě znaků trestného činu teroristického útoku (§ 311 odst. 1).
3. Vytvoření nového trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a) a zavedení dalšího, nového typu účinné lítosti (§ 312b) pro pachatele trestného činu účasti na teroristické skupině podle § 312a.
4. V zakotvení tří nových trestných činů do trestního zákoníku, a to financování terorismu (§ 312d), podpora a propagace terorismu (§ 312e) a vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).
5. V doplnění ustanovení o beztrestnosti policejního agenta, který se dopustil trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti.
6. V doplnění zásady ochrany v ust. § 7 tr. zákoníku (vyjadřující povinnost stíhat trestné činy, které směřují proti zvlášť důležitým zájmům bez ohledu na místo činu a osobu pachatele) o čtyři nové trestné činy, a to o trestný čin účasti na teroristické skupině, financování terorismu, podpora a propagace terorismu a vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312a až 312f tr. zákoníku) a v obdobném postupu v zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
7. V procesních souvislostech přijaté právní úpravy.

K jednotlivým přijatým změnám:

Ad 1. Organizovaný zločin a terorismus

Novela trestního zákoníku **upravila (zpřesnila) znění definice organizované zločinecké skupiny** v ust. § 129 tak, že organizovanou zločineckou skupinou je společenství nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbu činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.

Dosavadní dikce, podle které je organizovaná zločinecká skupina společenstvím „více osob“, byla nahrazena přesnější formulací, že se musí jednat „nejméně o tři trestně odpovědné osoby“. V ostatních znacích zůstala definice nezměněna.

Jde o několikátou změnu znění institutu, který byl do českého trestního práva zaveden zák. č. 152/1995 Sb. jako „zločinné spolčení“ a který trestní zákoník z roku 2009 převzal jako „organizovanou zločineckou skupinu“ v ust. § 129 tr. zákoníku. Vzhledem k dosavadní neexistenci definice teroristické skupiny ustanovení o organizované zločinecké skupině dopadalo i na teroristické skupiny, pokud samozřejmě odpovídaly zákonné definici organizované zločinecké skupiny.

Zatímco předchozí změna v ust. § 129 byla jen zpřesněním dosavadního textu, **skutečnou změnou je zakotvení nového institutu, a to pojmu teroristická skupina do trestního zákoníku.** Podle § 129a odst. 1 teroristickou skupinou je „*společenství nejméně tří trestně odpovědných osob, které má trvalejší charakter, je v něm provedena dělba činností mezi jeho jednotlivé členy, jeho činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřené na páchání trestného činu vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru (§ 309), trestného činu teroristického útoku (§ 311) nebo trestného činu teroru (§ 312) (dále jen „teroristický trestný čin“).*“

Teroristická skupina je zvláštním případem organizované zločinecké skupiny podle § 129, nicméně **znaky organizované zločinecké skupiny a teroristické skupiny se neshodují, protože teroristická skupina nemusí vyžadovat takový stupeň organizovanosti jako organizovaná zločinecká skupina.** Teroristická skupina nemusí být složena jen z pachatelů, může být složena i z pachatele a účastníků. Teroristická skupina je tak kvalifikovaným případem spolupachatelství, popř. účastenství v užším smyslu.

K trestnosti je zapotřebí splnění neurčitého pojmu, který zákonodárce zakotvil, a to „trvalejší charakter“ skupiny. Z hlediska obhajoby bude důležité, aby bylo prokázáno, že teroristická skupina není vytvořena nahodile, jen za účelem bezprostředního spáchaní trestného činu.

Zákonodárce umístil definici teroristické skupiny hned za definici organizované zločinecké skupiny. Takové řešení považují systematicky za správné, protože organizovaný zločin a terorismus se v mnohých rysech shodují, takže se někdy hovoří o tom, že terorismus je jen jakousi podmnožinou organizovaného zločinu. Jakkoli mají oba fenomény mnoho shodných rysů, např. to, že oba pojmy jsou velmi obecné, neurčité a mají globalizační účinek, který nezná mezí, překračuje hranice jednotlivých států, či dokonce kontinentů, že oba fenomény představují hrozbu pro demokratický právní stát, oslabují ústavní zřízení, politický, hospodářský systém státu, destruuji justiční systém, jednotlivé teroristické aktivity

i důsledky působení (projevy) organizovaného zločinu shodně oslabují a narušují řádné fungování oficiálních státních struktur apod., přesto mezi nimi nalézáme rozdíly.⁴ Hlubší rozbor této otázky přesahuje možnosti tohoto článku.

Kromě nové definice teroristické skupiny přinesla novela v § 129 odst. 1 i legislativní zkratku „teroristický trestný čin“, což je vlastizrada spáchaná formou vyjmenovaných trestných činů (teror nebo teroristického útoku), teroristický útok a teror. Vlastizrada spáchaná formou rozvracení republiky (§ 310) nebo sabotáže (§ 314) nebude „teroristickým trestným činem“ (oba trestné činy nejsou ve výčtu deliktů v § 129a). Termín „teroristický trestný čin“ se jako legislativní zkratka objevuje zejména v dikci nově zakotvených trestných činů podle § 312a až 312f tr. zákoníku.

Ad 2. Úprava znaků trestného činu teroristického útoku (§ 311 odst. 1 tr. zákoníku)

V ust. § 311 odst. 1 písm. a) až g) o trestném činu teroristického útoku je uveden taxativně výčet sedmi různých variant jednání, kterými lze naplnit objektivní stránku tohoto trestného činu. Novela trestního zákoníku vyjádřila jednu z variant jednání, konkrétně tu, která je uvedena v ust. § 311 odst. 1 písm. f) a kriminalizující nedovolené nakládání se zbraněmi (jadernými, biologickými, chemickými či jinými), s výbušninami a jinými nebezpečnými látkami či bojovými prostředky v nové podobě.

Nové ust. § 311 odst. 1 písm. f) tedy zní:

„f) vyrábí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jaderný materiál, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň, bojový prostředek nebo materiál obdobné povahy, anebo provádí výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny, nebo“.

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely trestního zákoníku k této změně uvádí, že touto změnou zákonodárce reaguje na dosavadní nedostatek české trestněprávní legislativy ve vztahu k čl. 7 odst. 1 písm. a) Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (č. 27/2007 Sb. m. s.) ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. a) a přílohy Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu (č. 18/2006 Sb. m. s.). Z tohoto důvodu se rozšiřuje objektivní stránka trestného činu teroristického útoku podle § 311 odst. 1 písm. f) o nedovolenou výrobu, jiné získávání, přechovávání, dovážení, přepravování, vyvážení, jiné dodávání nebo užití jaderného materiálu.

Zákonná definice pojmu „jaderný materiál“ je obsažena v ust. § 2 písm. c) zák. č. 263/2016 Sb., atomový zákon. V této definici je uvedeno, že jaderným materiálem se rozumí výchozí materiál, zvláštní štěpný materiál a jiný štěpný materiál, který je významný z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní.⁵

4 Srov. např. I. Šimovček, A. Jalč: Národní a mezinárodní nástroje boja proti organizovanému zločinu, in J. Jelínek (ed.): Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty), Leges, Praha 2015, str. 73.

E. V. Malíková, L. Laciaková: Terorismus a organizovaný zločin v 21. století, in J. Ivor (ed.): Společnost proti terorismu, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Cenek, Plzeň 2014, str. 163-178.

5 Podle čl. 1 Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (č. 27/2007 Sb. m. s.) se jaderným materiálem rozumí plutonium s výjimkou plutonia s koncentrací izotopu plutonia-238 převyšující 80 %; uran-233; uran obohacený izotopy 235 nebo 233; uran s přírodním izotopovým složením s vyloučením uranové rudy a rudných zbytků; jakýkoli materiál obsahující jeden nebo více výše uvedených;

Tomáš Dvořák

Bytové družstevnictví

■ meritum práce je obsaženo jednak v podrobném rozboru právní úpravy bytového družstva v zákonu o obchodních korporacích, jednak v rozboru právní úpravy povinných a dobrovolných převodů družstevních bytů a družstevních nebytových prostorů v někdejších stavebních a lidových bytových družstvech, jež po rekodifikaci českého soukromého práva doznaly významných změn

2017, brožovaná, 312 stran
cena 590 Kč, obj. číslo EPI94

Slanina/Jemelka/Vetešník/
Wachtlová/Flidr

Zákon o spotřebitelském úvěru

Komentář

■ autorský tým využívá zkušenosti z činnosti České národní banky, advokacie a zejména praktické zkušenosti s posuzováním úvěruschopnosti, tvorbou reklamy a smluvní dokumentace z činnosti poskytovatelů spotřebitelských úvěrů

■ komentář je zásadní pomůckou nejen pro právníky zabývající se problematikou spotřebitelských úvěrů, ale i pro každého, kdo se připravuje na odborné zkoušky za účelem poskytování či zprostředkování spotřebitelských úvěrů

2017, vázané v plátně, 904 stran
cena 1 590 Kč, obj. číslo EKZ180

Hrušáková/Králičková/Westphalová a kol.

Rodinné právo

2. vydání

■ v obecné části knihy se autoři zaměřují na subjektivní rodinná práva a jejich ochranu, na zásady obecného soukromého práva a zásady rodinného práva

■ zvláštní část obsahuje několik dílčích kapitol věnovaných manželství a jiným formám soužití, přibuzenství, poměrům dětí a třetích osob, a to i ve vazbě na veřejné právo

2017, vázané, 400 stran
cena 850 Kč, obj. číslo AI20

Další změnou v citovaném ust. § 311 o trestném činu teroristického útoku je **vypuštění § 311 odst. 2 tr. zákoníku a přečíslování dosavadních odstavců 3 a 4 v § 311 tr. zákoníku.**

Důvodem vypuštění § 311 odst. 2, který postihoval v samostatné skutkové podstatě vyhrožování teroristickým útokem, veřejné podněcování k teroristickému útoku, finanční, materiální nebo jinou podporu teroristického útoku, je skutečnost, že **tyto formy jednání byly novelou trestního zákoníku nahrazeny samostatnými trestnými činy financování terorismu (§ 312d), podpora a propagace terorismu (§ 312e) a vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f)** – o tom srov. výklad dále.

Ad 3. Vytvoření nového trestného činu účasti na teroristické skupině a zavedení dalšího, nového typu **účinné lítosti** (§ 312b) pro pachatele trestného činu účasti na teroristické skupině podle § 312a.

Po vzoru trestného činu účast na organizované zločinecké skupině (§ 361) zákonodárce přijal novou skutkovou podstatu trestného činu postihující **účast na teroristické skupině** a zvláštní **ustanovení o účinné lítosti** pachatele trestného činu podle § 312a. Základní skutková podstata citovaného ust. § 312a zní:

„§ 312a

Účast na teroristické skupině

(1) Kdo založí teroristickou skupinu nebo kdo se činnosti teroristické skupiny účastní, bude potrestán odnětím svobody na tři až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“

Pro výklad pojmů „založení teroristické skupiny“ a „účast na činnosti teroristické skupiny“ obsažených v ust. § 312a se použije výklad znaků obdobného trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku. Za povšimnutí stojí, že objektivní stránka nového trestného činu podle § 312a odst. 1 nepostihuje podporu teroristické skupiny [obdoba podpory organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 al. 3, protože totožné jednání je znakem trestného činu financování terorismu (§ 312d) a podpora a propagace terorismu podle § 312d tr. zákoníku].

Další změnou trestního zákoníku je vložení nového ust. § 312b o účinné lítosti pachatele trestného činu účasti na teroristické skupině.

„§ 312b

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Kdo spáchá čin uvedený v § 312a, není trestný, učinil-li o teroristické skupině oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z jiného činu teroristické skupiny, než je uveden v § 312a, mohlo být ještě odstraněno. Voják může takové oznámení učinit i nadřícenému.“

(uranem obohaceným izotopy 235 nebo 233 se pak rozumí uran obsahující izotopy 235 nebo 233 nebo oba v takovém množství, že poměr celkového výskytu těchto izotopů k izotopu 238 je vyšší než poměr izotopu 235 k izotopu 238 vyskytujícímu se v přírodě).

V zákoně č. 264/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona je obsažena novela trestního řádu (§ 81b, § 87a odst. 1 tr. řádu).

6 Další případy účinné lítosti jsou v ust. § 197, 242, 248a, 362 tr. zákoníku.

Ust. § 312b tak rozšiřuje paletu zvláštních případů účinné lítosti ve zvláštní části trestního zákoníku.⁶

Vyžaduje se splnění tří podmínek, tj. oznamovatel musí být členem teroristické skupiny, oznámení musí být včasné, tedy v době, kdy bylo ještě možné zabránit trestnému činu, který má být teroristickou skupinou spáchán, oznámení se musí týkat celé teroristické skupiny, tj. nepostačí oznámení týkající se pouze daného trestného činu. Oznamovatel nebude moci být stíhán pro trestný čin účasti na teroristické skupině, ovšem nic nebrání tomu, aby nebyl stíhán za trestný čin, který jako člen teroristické skupiny spáchal.

Ad 4. Zakotvení tří dalších nových trestných činů do trestního zákoníku, a to financování terorismu (§ 312d), podpora a propagace terorismu (§ 312e) a vyhrožování teroristickým trestným činem (312f)

Významným počinem „protiteroristické“ novelty trestního zákoníku provedené zák. č. 455/2016 Sb. bylo včlenění tří nových trestných činů, jejichž společným objektem je ochrana před terorismem v nejširším slova smyslu a posílení opatření k eliminaci tohoto společensky vysoce závažného protiprávního jednání.

Prvním z těchto trestných činů je **ust. § 312d postihující financování terorismu**, jehož dikce základní skutkové podstaty podle § 312d zní:

„§ 312d

Financování terorismu

(1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného finančně nebo materiálně podporuje teroristu, teroristickou skupinu nebo jejího člena anebo spáchání teroristického trestného činu, trestného činu podpory a propagace terorismu (§ 312e) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) anebo shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci v úmyslu, aby jich bylo takto užito, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“

Financování terorismu je fakticky další (zvláštní) formou trestné součinnosti, která jinak odpovídá pomoci k trestnému činu [§ 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku]. Povyšení této formy pomoci na samostatný trestný čin plyne ze snahy mezinárodního společenství účinně předcházet teroristickým útokům. Vychází se z teze, že bez finančních a materiálních zdrojů mohou teroristé a teroristické skupiny mnohem hůře operovat, tedy plánovat a organizovat teroristické útoky. Podle čl. 2 Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu (18/2006 Sb. m. s.) jakákoli osoba spáchá trestný čin, jestliže jakýmkoli prostředky, přímo nebo nepřímo, protiprávně a úmyslně poskytne nebo shromažďuje finanční prostředky se záměrem, aby byly použity, nebo s vědomím, že mají být použity, ať už plně, nebo zčásti, za účelem uskutečnění teroristického útoku.

Trestným činem jsou postihována dvě spolu související jednání. Prvním jednáním je samotná finanční nebo materiální podpora, druhým pak příprava k této finanční nebo materiální podpoře, tedy shromažďování finančních prostředků nebo jiných věcí.

Finanční podporou je třeba rozumět poskytování finančních prostředků, tedy peněz a jejich substitutů. Materiální podpora pak např. spočívá v poskytování zbraní, ubytování, prostor, stravy, dopravních prostředků či jiného vybavení.

Teristou je konkrétní pachatel teroristického trestného činu, tedy trestně odpovědná osoba, která naplnila znaky skutkové podstaty některého z teroristických trestných činů nebo jeho pokusu či přípravy (§ 22). Teroristická skupina a teroristický trestný čin jsou definovány v § 129a. Členem teroristické skupiny je pak osoba účastnící se její činnosti, člen teroristické skupiny tak nemusí být nezbytně teristou ve výše uvedeném smyslu. Vždy však bude nezbytně prokázat, že některá osoba je teristou nebo že některá skupina je teroristická, u člena pak i to, že se skutečně účastní činnosti teroristické skupiny.

To však neznamená, že teroristé a členové teroristických skupin, kterým je finanční nebo materiální podpora určena, musejí být rovněž odsouzeni [to ostatně nebude v některých případech ani možné, např. bude dán důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 e) tr. řádu]. Obdobně tomu bude i u teroristického trestného činu – neodsouzení jeho pachatele, případně spolupachatelů, nevylučuje potrestání jeho podporovatelů. Rovněž z díkce ustanovení vyplývá, že finanční nebo materiální podpora nemusí být zaměřena na spáchání konkrétního teroristického trestného činu (srov. alternativní vztah mezi pojmem teroristický trestný čin a pojmy terorista, teroristická skupina a člen teroristické skupiny), pro vznik trestní odpovědnosti podporovatele tak nemusí ke spáchání, pokusu či přípravě teroristického trestného činu vůbec dojít. Postihováno je již pouhé poskytnutí finanční nebo materiální podpory, musí však být prokázáno spojení mezi pachatelem financování terorismu a teroristickou skupinou, jejím členem, teristou nebo teroristickým trestným činem, kde je vyžadováno úmyslné zavinění alespoň ve formě smíření (§ 15 odst. 2).

Finančními prostředky se rozumí peníze a jejich substituty. „Jinou věcí“ se rozumí vše, co není finančním prostředkem.

Financování terorismu je účastenstvím ve formě pomoci, povýšeným na dokonání trestného činu, proto má aplikace § 312d přednost před aplikací § 24 odst. 1 písm c), ve vztahu k teroristickým trestným činům.

Dalším nově vloženým trestným činem je **ust. § 312e o podpoře a propagaci terorismu**. Ustanovení se skládá ze tří základních skutkových podstat kazuisticky postihujících jednotlivé projevy podpory a propagace terorismu a k nim se připínající jedné skutkové podstaty kvalifikované. Základní skutkové podstaty tohoto trestného činu zní:

„§ 312e

Podpora a propagace terorismu

(1) *Kdo veřejně podněcuje ke spáchání teroristického trestného činu, nebo kdo veřejně schvaluje spáchaný teroristický trestný čin nebo pro něj veřejně vychvaluje jeho pachatele,*

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) *Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, bude potrestán,*

a) kdo ke spáchání teroristického trestného činu nebo trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a) zjedná jiného,

b) kdo jinému poskytne informace nebo výcvik týkající se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek anebo jiných obdobných metod nebo technik pro účely spáchání teroristického trestného činu,

c) kdo získá informace nebo si osvojí dovednosti týkající se

výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek anebo jiných obdobných metod nebo technik za účelem spáchání teroristického trestného činu, nebo

d) kdo sám nebo prostřednictvím jiného za spáchání teroristického trestného činu poskytne nebo slíbí odměnu nebo odškodnění jinému nebo pro jiného anebo na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku.

(3) *Stejně jako v odstavci 2 bude potrestána*

a) osoba, která je občanem České republiky, vycestuje-li do jiného státu, jehož není státním příslušníkem nebo v němž nemá povolen trvalý pobyt, za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c), nebo

b) osoba, která není občanem České republiky, vycestuje-li z České republiky nebo cestuje-li přes její území do jiného státu, jehož není státním příslušníkem nebo v němž nemá povolen trvalý pobyt, za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c).“

Ustanovení kriminalizuje několik kazuisticky vymezených způsobů jednání, které lze obecně vymezit jako podpora a propagace terorismu. Ust. § 312e odst. 1 alinea první je zvláštním, speciálním případem podněcování k trestnému činu (§ 164), ust. § 312e odst. 1 alinea druhá pak zvláštním případem schvalování trestného činu (§ 165).

Považuji za žádoucí upozornit na **ust. § 312e odst. 3. Zde zákonodárce reaguje na aktuální bezpečnostní hrozbu mezinárodního terorismu. Cílem je možnost trestního postihu osob, které hodlají provozovat teroristické aktivity v zahraničí**, plánovat je, připravovat, účastnit se teroristických hnutí, podílet se na teroristickém výcviku apod. Zvyšuje se totiž počet osob, které cestují nebo se pokoušejí cestovat do jiných států, jejichž obyvateli či státními příslušníky nejsou, v těchto zemích se zapojují do plánování teroristických aktivit, příprav teroristických útoků, či dokonce se účastní bojových operací. Tyto osoby označované často jako „zahraniční bojovníci“ („*Foreign Terrorist Fighters*“) po svém návratu představují reálnou hrozbu pro vnitřní bezpečnost jednotlivých států, a to jak z hlediska organizovaného náboru dalších osob, tak i z hlediska možného využití svých bojových zkušeností k páčání teroristických činů či možného zapojení do struktur organizovaného zločinu.⁷

Nebezpečnost takových aktivit zaleží mj. v tom, že tyto osoby často nejsou organizovány v konvenčních teroristických strukturách, spojuje je jen jejich společný cíl a společné názory (často ani při odchodu nevědí, do kterého státu budou cestovat nebo ke které teroristické organizaci se připojí) a také skutečnost, že po návratu do země, ze které odešli, si mohou vytvořit vazby na jiné osoby spojené s terorismem.

Česká právní úprava postihu takových jednání byla až do přijetí novely provedené zák. č. 455/2016 Sb. v tomto smě-

⁷ R. Kováč: Aktuálně teroristické trendy: zahraniční bojovníci a osamělí aktéři, in J. Ivor (ed.): Společnost proti terorismu, Aleš Čeněk, Plzeň 2014, str. 435. Srov. též V. Bílková: Idealisté, nebo fanatici? Zahraniční (terorističtí) bojovníci z pohledu mezinárodního práva, Jurisprudence č. 6/2015, str. 16-23.

ru nedostatečná. Pokud „zahraničním bojovníkům“ po jejich návratu nebylo možné prokázat jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu teroristického útoku podle § 311 tr. zákoníku, případně trestného činu služby v cizích ozbrojených silách podle § 321 tr. zákoníku, nebylo ani možné je jen za jejich samotnou účast v ozbrojeném konfliktu v zahraničí postihnout. Jakkoli se může zdát, že jde o problém jednotlivců, protože nemáme přesné konkrétní údaje o přítomnosti našich občanů nebo obyvatel republiky mezi bojovníky v zahraničí, ať na té, či oné straně, je zde povinnost implementovat závazky mezinárodního práva.

Ad 5. Analogii beztrestnosti agenta v ust. § 363 tr. řádu v případě organizované zločinecké skupiny je nové **ust. § 312c tr. zákoníku o beztrestnosti agenta, který se účastní činnosti teroristické skupiny.**

Policista plní úkoly jako agent podle jiného právního předpisu (dále jen „agent“), který se účastní činnosti teroristické skupiny, není pro trestný čin účasti na teroristické skupině podle § 312a trestný, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo ve prospěch teroristické skupiny nebo jejímu spáchání předejít (§ 312a odst. 1). Agent, který se účastní činnosti teroristické skupiny nebo takovou skupinu podporuje, není trestný pro široký okruh trestných činů vyjmenovaných v ust. § 312c odst. 2 tr. zákoníku.

Aby mohl policejní agent plnit své úkoly, musí se zpravidla účastnit činnosti teroristické skupiny. Jeho jednání tak vykazuje znaky trestného činu účasti na teroristické skupině podle § 312c. Uvedená okolnost je proto zvláštním důvodem beztrestnosti policejního agenta podle § 312c. Agent je beztrestný, pokud se účastní či podporuje zločinné spolčení s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo ve prospěch teroristické skupiny nebo jejímu spáchání předejít za účelem odhalení pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení. Beztrestnost se nevztahuje na pachatele (agenta), který teroristickou skupinu založil nebo zosnoval, nebo pachatele (agenta), který je vedoucím činitelem nebo představitelem teroristické skupiny.

Ad 6. Jak již bylo řečeno výše, zák. č. 455/2016 Sb., novelizující trestní zákoník, **doplnil do ust. § 7 tr. zákoníku** vyjadřující povinnost stíhat trestné činy, které směřují proti zvlášť důležitým zájmům bez ohledu na místo činu a osobu pachatele) o **čtyři nové trestné činy**, a to o **trestný čin účasti na teroristické skupině, financování terorismu, podpora a propagace terorismu a vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312a až 312f tr. zákoníku)**. Tato změna jen navazuje na zavedení nových ustanovení trestných činů (dosud obsažených jako formy jednání v § 311 tr. zákoníku) a provedené legislativní změny. Nijak nerozšiřuje ani nezužuje rozsah působnosti trestního zákoníku.

Obdobně postupoval zákonodárce v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (zák. č. 418/2011 Sb.), ve kterém čtyři shora zmíněné trestné činy doplnil do obdobného ust. § 4 odst. 1 cit. zákona.

Ad 7. Novela přináší pouze **dvě procesní souvislosti**: Do ust. § 17 odst. 1 tr. řádu, které určuje příslušnost krajského soudu jako soudu prvního stupně, **doplnil do výčtu trestných činů zakládajících prvostupňovou příslušnost krajského soudu čtyři trestné činy – účast na teroristické skupině, financování terorismu, podpora a propagace terorismu a vyhrožování teroristickým trestným činem.**

Druhou změnou je **rozšíření výjimek ze zásady, že osoba dotčená odposlechem telekomunikačního provozu (§ 88 odst. 2 tr. řádu) má být informována po skončeném odposlechu** o provedeném zásahu do základních občanských práv a svobod. U vyjmenovaných trestných činů to neplatí a do seznamu těchto trestných činů (§ 88 odst. 3, 9, tr. řádu) byl doplněn trestný čin účasti na teroristické skupině (§ 312a tr. zákoníku).

Závěr

Novela trestního zákoníku, trestního řádu a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob provedená „protiteroristickým“ zák. č. 455/2016 Sb. implementuje závazky České republiky plynoucí ze závazných nástrojů evropského a mezinárodního práva do českého právního řádu. Okolnost, že se tak mělo stát již dříve, jak je ostatně přiléhavě popsáno v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona a samozřejmě i v doporučeních nauky,⁸ je jiná věc. Novela nerozšiřuje působnost ani trestního zákoníku, ani zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, neporušuje zákaz retroaktivity. Nepřináší nová oprávnění orgánům činným v trestním řízení ani nerozšiřuje kompetence orgánů veřejné správy. Skutečnost, že namísto obecných formulací, které obsahovala příslušná ust. § 311 tr. zákoníku, nové „protiteroristické“ trestné činy doslova hýří kazuistikou, jen zapadá do současného legislativního trendu tvorby trestněprávních norem.

✦ Autor je vedoucím katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a vedoucím katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

OBČANSKÝ ZÁKONÍK
po novele

- pracovní smlouvy nezletilých
- omezení svéprávnosti
- svěřenské fondy
- spoluvlatnický podíl a další změny

Sagit více informací na www.zok.sagit.cz

⁸ Srov. např. J. Mareš: Soudobé problémy a výzvy aplikace trestného činu teroristického útoku, Státní zastupitelství č. 2/2015, str. 16-23; J. Jelínek: Trestné činy teroru a teroristického útoku v evropském kontextu, in J. Jelínek, J. Ivor et al.: Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky, Leges, Praha 2015, str. 200-223; V. Zoubek: Aplikáční a interpretační problémy § 321 trestního zákoníku: europeizační úvahy de lege ferenda (v mezích internacionalistiky a státovědy), in J. Jelínek, J. Ivor et al.: op. cit., str. 239-245.

Meze předsmmluvní odpovědnosti podle o. z. a výkladová praxe soudů

JUDr. ALEŠ LINHART, Ph.D.

Jedním z témat, které je v naší současné právní praxi stále ještě nové a neustále se vyvíjí, je problematika tzv. předsmmluvní odpovědnosti, která je také známa

pod latinským souslovím *culpa in contrahendo*. Nový občanský zákoník přinesl ve svých ust. § 1728 až 1730 do právního řádu České republiky explicitní zakotvení tohoto institutu, do té doby zákonně neukotveného, jakkoli již právní praxí do jisté míry dotčeného.

V předchozím období totiž Nejvyšší soud ČR již tento druh odpovědnosti částečně dovozoval ve své judikatuře, jakkoli zákonná právní úprava chyběla. Teprve nyní jsou ovšem zřetelněji vymezeny hranice takové předsmmluvní odpovědnosti, jakož i založena odpovědnost za škodu jejím porušením vzniklou. I tak však přetrvává ve výkladové a soudní praxi řada otázek, které je třeba vyřešit.

Uvedená ustanovení nového občanského zákoníku vymezují následující jednotlivé skutkové podstaty odpovědnosti za jednání stran, tj. 1. vedení jednání bez úmyslu smlouvu uzavřít, 2. nesplnění informační povinnosti, 3. ukončení jednání bez spravedlivého důvodu a 4. zneužití nebo prozrazení důvěrných informací.

1. Vedení jednání bez úmyslu smlouvu uzavřít

Podle ust. § 1728 odst. 1 o. z. může každý vést jednání o smlouvě svobodně a neodpovídá za to, že ji neuzavře, s výjimkou jednání o smlouvě bez úmyslu smlouvu uzavřít. Deliktem je v tomto případě uvedení druhé smluvní strany v omyl. Odpovědnost za škodu se zde posoudí podle obecné úpravy § 2910 a násl. o. z. a poškozená strana může požadovat náhradu veškerých marně vynaložených nákladů.

2. Nesplnění informační povinnosti

Jak uvádí § 1728 odst. 2 o. z., strany si při jednání o uzavření smlouvy vzájemně sdělí všechny skutkové a právní okolnosti tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít. Ustanovení míří jak na okolnosti, které by mohly způsobit absolutní či relativní neplatnost smlouvy (např. omezení jedné ze smluvních stran), jakož i na informace o tom, z jakého důvodu chce příslušná strana smlouvu uzavřít. Informační povinnost lze plnit přímo či nepřímou, pokud to vyplývá a dá se dovodit z obsahu sdělení strany. Informační povinnost ne-

vzniká, pokud strana informaci již má nebo musí mít a vědět o ní. V souvislosti s rozsahem poskytnutých informací lze následně jednoznačněji posoudit legitimitu důvodu, pro který by případně byla negociace ukončena ve smyslu ust. § 1729 odst. 1 o. z. Sankcí za nesplnění povinnosti je podle obecné úpravy § 2910 a násl. o. z. odpovědnost za způsobenou škodu.

3. Ukončení jednání bez spravedlivého důvodu

Podle § 1729 odst. 1 o. z. platí, že dospějí-li strany při jednání o smlouvě tak daleko, že se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné, jedná nepoctivě ta strana, která přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání o uzavření smlouvy ukončí, aniž pro to má spravedlivý důvod.

Jsou zde tedy dány kumulativní podmínky naplnění skutkové podstaty.

Limitem autonomie vůle stran je v tomto případě povinnost poctivého jednání, která je i jednou ze základních zásad soukromého práva (§ 6 o. z.).

Konstrukce vzniku odpovědnosti je přitom následující:

- **Protiprávní jednání:** Protiprávní je překvapivé ukončení negociace bez legitimního důvodu. (Lze dovodit, že za takové ukončení můžeme považovat i nečinnost jedné ze smluvních stran bez legitimního důvodu.) Spravedlivým důvodem je důvod, který mohla druhá smluvní strana při náležitě obezřetnosti předvídat nebo o něm byla informována. Vždy je nutno posuzovat konkrétní okolnosti případu, nicméně legitimitu důvodu může ovlivnit např. zavedená praxe stran nebo obchodní zvyklosti, důležitou roli hraje i porušení informační povinnosti ze strany toho, kdo jednal nepoctivě.

- **Spravedlivý důvod** mající původ v jednání druhé strany. Důvod bude spravedlivý, pokud např. vítěz soutěže neuzavře smlouvu z důvodu, že zadavatel uvedl v zadání soutěže zkrslené rozhodující údaje apod., nebo také důvodem může být změna hospodářské situace (protistrany). Spravedlivým důvodem naopak není výhodnější konkurenční nabídka nebo změna stanoviska k uzavření smlouvy bez existence objektivních důvodů.

- **Vznik škody:** Nepoctivá strana hradí újmu v souladu s obecnou úpravou § 2910 o. z., a to v rozsahu skutečné škody (vynaložené náklady jednání o smlouvě) i ušlého zisku. Rozsah náhrady je ovšem zákonem limitován do výše, která odpovídá ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech. To v praxi představuje důkazní a výkladový problém a je zejména na žalobci, aby byl aktivní a prokazoval, tedy předkládal dostatečné množství věrohodných důkazů zejména směrem ke kritériím obdobnosti případu s jinými. Je často otázkou, zda vůbec obdobné případy existují, jak je prezentovat a porovnávat, či jak se k příslušným tzv. srovnávacím důkazům dostat.

- **Kauzální nexus**, tedy příčinnou souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody, je třeba zkoumat a konečnou či řešit obdobně jako u jakékoli jiné náhrady škody.

- **Zavinění** u předšmluvní odpovědnosti spočívá ve vytvoření legitimního očekávání druhé strany v reálné uzavření smlouvy. **Culpa in contrahendo je koncipována jako odpovědnost za zavinění, subjektivní charakter této odpovědnosti plyne i z dosavadní soudní praxe.** Zde je třeba připomenout, že podle ust. § 2911 o. z. je při porušení povinnosti presumována nedbalost.

Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací

Další skutková podstata porušení předšmluvní odpovědnosti je definována v ust. § 1730 odst. 2 o. z., kde je upraveno nakládání s důvěrnými údaji a sděleními. *Získá-li strana při jednání o smlouvě důvěrný údaj nebo sdělení, dbá, aby nebyly zneužity, nebo aby nedošlo k jejich prozrazení bez zákonného důvodu.* Důvěrné údaje tedy nesmějí být použity v rozporu s účelem jejich poskytnutí, a to pod sankcí náhrady škody, resp. vydání toho, oč se strana obohatila.

Ustanovení ovšem nezakládá zákonem stanovenou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, která by prolamovala zákonou povinnost informace poskytnout ve smyslu jiných právních předpisů. Tyto věci jsou v současné praxi řešeny především uzavíráním tzv. NDA – *non disclosure agreements*, tj. dohodami o mlčenlivosti, které obsahují v ideálním případě sankce za porušení a jsou již poměrně široce využívány. Zatím se z praxe jeví, že takové dohody mají hlavně prevenční charakter, ale nyní po účinnosti o. z. lze očekávat také častější vymáhání škod pro jejich porušení.

Právní úprava před 1. 1. 2014 a výkladová praxe soudů

Za účinnosti starého občanského zákoníku (dále jen „obč. zák. č. 40/1964 Sb.“) byla předšmluvní odpovědnost soudy dovozována na základě obecných právních institutů, konkrétně jako odpovědnost za porušení prevenční povinnosti podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb., resp. odpovědnost za škodu způsobenou úmyslným jednáním proti dobrým mravům ve smyslu § 424 obč. zák. č. 40/1964 Sb. **Rozhodovací praxi Nejvyššího soudu k otázce předšmluvní odpovědnosti při ukončení jednání o uzavření smlouvy formulovaly především následující judikáty, které mají dle mého názoru výkladový přesah i do současnosti. Proto si je dovoluji v krátkosti představit.**

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004

Nejvyšší soud se v uvedeném rozhodnutí zabýval otázkou předpokladů pro vznik odpovědnosti za škodu v důsledku porušení předšmluvní povinnosti spočívající v ukončení jednání o uzavření smlouvy. NS již tehdy dovodil, že odpovědnost, která teoreticky vyplývá z toho, že předpokládaná smlouva nebyla uzavřena, nemá smluvní povahu, odpovědnost za škodu bylo lze ovšem i v tomto případě dovodit, a to na základě aplikace § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Porušení této obecné prevenční povinnosti pak vede k obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Ve světle uvedeného **Nejvyšší soud dovodil jednotlivé předpoklady vzniku odpo-**

vědnosti za škodu způsobenou ukončením jednání o uzavření smlouvy následovně:

- **Tehdy se jednalo o protiprávní úkon jedné ze stran**, kdy k ukončení jednání o uzavření smlouvy jednou ze stran došlo bez legitimního důvodu ve stadiu, kdy jedna ze stran kontrakčního procesu byla v důsledku chování potenciálního smluvního partnera v dobré víře, že k uzavření smlouvy dojde.

- **Vznik škody:** Nejvyšší soud ještě tehdy uzavřel, že do vyčíslení škody nebylo možné zahrnout běžné (obvyklé) náklady spojené s jednáním o uzavření smlouvy (s jejich vynaložením je nutno počítat bez ohledu na to, zda zamýšlená smlouva bude nakonec uzavřena či nikoli). Škodou naopak mohou být náklady vzniklé v důsledku specifických požadavků druhé strany.

- **Příčinná souvislost** mezi protiprávním úkonem a vznikem škody.

- **Zavinění musí být dáno** ve formě úmyslu nebo nedbalosti.

Na uvedené rozhodnutí dále navázal Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích sp. zn. 25 Cdo 127/2007, sp. zn. 25 Cdo 4147/2008, a konečně také sp. zn. 25 Cdo 2863/2012. V prvním jmenovaném NS dovodil, že při respektování zásady smluvní volnosti a rovného postavení účastníků lze chování jedné ze stran považovat za protiprávní, pokud jednání o uzavření smlouvy dospělo do stadia, kdy jedna ze stran byla v důsledku chování druhé strany v dobré víře, že smlouva bude uzavřena, a druhá strana ukončila jednání o uzavření smlouvy, aniž k tomu měla legitimní důvod. Porušení prevenční povinnosti má ovšem za následek vznik odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. č. 40/1964 Sb. jen tehdy, jsou-li současně splněny další zákonem stanovené podmínky, tj. existence škody, příčinná souvislost mezi škodou a porušením prevenční povinnosti a zavinění škůdce.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2004, sp. zn. 25 Cdo 695/2003

NS v tomto rozhodnutí dovodil, že ten, kdo porušil svůj závazek ze smlouvy o smlouvě budoucí prodat nemovitost, odpovídá druhému účastníkovi smlouvy za škodu, která mu vznikla v souvislosti se zajišťováním finančních prostředků na koupi nemovitosti.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 4147/2008

Smlouva o smlouvě budoucí byla předmětem přezkumu i v tomto rozhodnutí, a to ohledně posouzení příčinné souvislosti mezi porušením smluvní povinnosti ze smlouvy o smlouvě budoucí a vznikem škody na straně druhé smluvní strany, a to z hlediska § 420, jakož i § 424 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Byť se v dané záležitosti jednalo o náhradu ušlého zisku, NS vycházel z ustálené výkladové praxe a navázal především na rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 1166/2004 a sp. zn. 25 Cdo 127/2007.

A konečně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 45/2011

Žalovaná v posuzovaném případě uzavřela nájemní smlouvu, již se zavázala pronajmout žalobkyni nebytové prostory, byť byly v době uzavření nájemní smlouvy fakticky obsazeny třetí osobou (původním nájemcem), a vznik nájemního vztahu tak byl vázán na jejich vyklizení. Žalovaná tomuto závaz-

ku nedostála a navíc zapříčinila (dohodou s původním nájemcem a tehdy také zpětvzetím žaloby na vyklizení), že nájemní vztah z této smlouvy nevznikl. Nejvyšší soud dovodil, že žalovaná svým jednáním porušila prevenční povinnost podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb.

V návaznosti na své předchozí, výše uvedené rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 1166/2004 NS v souvislosti s náhradou nákladů dovodil, že za náklady, které jedna ze stran vynaložila s ohledem na specifické požadavky druhé smluvní strany, lze považovat úhradu nájemného dle smlouvy uzavřené žalobkyní za účelem zpřístupnění garáží, se zřetelem k tomu, že tato smlouva byla uzavřena v časovém předstihu tak, aby žalobkyně v souladu se svými smluvními závazky vůči žalované byla připravena po uvolnění garáží jejich nájem realizovat.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 951/2011 – obvyklé a specifické náklady

V tomto rozhodnutí NS při vymezení pojmu předsmulvné odpovědnosti odkázal na výše uvedené rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 1166/2004, doplnil jej ovšem co do určení rozsahu vzniklé škody a **rozlišil mezi tzv. obvyklými náklady a náklady specifickými**. Podle Nejvyššího soudu, šlo-li o majetkovou újmu spočívající ve vynaložení nákladů v souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy a přípravou návrhu smlouvy, resp. nákladů v té době odůvodněně vynakládaných na přípravu plnění, pak potenciálním smluvním partnerům (zájemcům o uzavření smlouvy) zpravidla vznikají náklady, jejichž povaha a výše závisí na typu předpokládané smlouvy, s jejichž vynaložením musí počítat bez ohledu na to, zda zamýšlená smlouva bude nakonec uzavřena či nikoli – tedy náklady provozní obvyklé. Vynaložení těchto obvyklých provozních nákladů přitom za odškodnitelnou majetkovou újmu ve smyslu § 420 obč. zák. č. 40/1964 Sb. považovat nelze. Oproti tomu **v případě vynaložení nákladů, které nelze považovat za běžné a jejichž potřeba vyvstala v důsledku specifických požadavků druhé strany, nelze vyloučit možnost jejich posouzení jako škody podle výše odkazovaného ustanovení.**

Jak se to tedy má s judikaturou ve světle rekonstrukce soukromého práva?

Dá se říci, že **nový občanský zákoník v rámci úpravy závazkových vztahů obecně navazuje na dosavadní stav soukromého práva a na závěry dosavadní soudní judikatury** a ohledně institutu *culpa in contrahendo* tyto závěry v zásadě přebírá do svých ustanovení.

Ovšem podstatné rozdíly oproti předchozí rozhodovací praxi Nejvyššího soudu lze v o. z. nicméně spatřovat zejména:

a) v rozsahu náhrady újmy;

b) a dále pak v explicitním rozšíření časové působnosti i na období před vlastním uzavřením smlouvy.

Zde si dovoluji jen připomenout, že předchozí soudní praxe, která zde byla citována, a tedy především judikatura, se přece jen z většiny zabývala případy, kdy již nějaká smlouva – většinou smlouva o smlouvě budoucí – uzavřena byla.

Co se týče rozsahu újmy, jak bylo uvedeno dříve, předchozí soudní judikatura dovozovala pouze právo na náhradu nákladů jednání o smlouvě, nákladů důvodně vynaložených na pří-

pravu plnění, zvláštních nákladů vyvolaných specifickými požadavky druhé smluvní strany, nikoli však nákladů obvyklých. **Současná úprava občanského zákoníku je založena na předpokladu újmy vyvolané nepoctivým jednáním.** Je proto nezbytné zkoumat příčinnou souvislost, a rozlišovat tak např. náklady vynaložené před nepoctivým jednáním a po něm, nikoli odmitat náhradu obvyklých nákladů jako takovou.

Vývoj nejnovější judikatury v této oblasti, která zatím není příliš četná, lze pak demonstrovat na následujících rozhodnutích:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5233/2014

NS vycházel ze skutkového stavu, že žalovaná vyrozuměla žalobkyni o výběru nevhodnější nabídky v zadávacím řízení a následně oznámila žalobkyni zrušení zadávacího řízení s odůvodněním, že pro administrativní pochybení došlo ke zkrácení nabídkové ceny. Žalobkyně však mezitím pro účely budoucího plnění veřejné zakázky nakoupila elektřinu, a v důsledku zrušení zadávacího řízení tvrdila, že jí vznikla škoda spočívající v rozdílu mezi náklady na pořízení elektřiny a tržbami z jejího zpětného prodeje.

NS v tomto případě ještě musel aplikovat dosavadní ustanovení obč. zák. č. 40/1964 Sb., protože výběrové řízení bylo vyhlášeno ještě před účinností o. z., nicméně již zde ve světle předchozí judikatury a nových ust. § 1728 a násl. o. z. dovodil nutnost naplnění dvou předpokladů vzniku předsmulvné odpovědnosti (dobrá víra jedné ze stran kontraktčního procesu, že předpokládaná smlouva bude uzavřena, a ukončení jednání o uzavření smlouvy bez legitimního důvodu), zároveň ale také posoudil pojem spravedlivý důvod. **V uvedeném případě byla spravedlivým důvodem zadavatele k ukončení jednání o uzavření smlouvy skutečnost, že nabídka žalobkyně nesplňovala podmínky a předpoklady stanovené v zadávací dokumentaci, čehož si byla žalobkyně od počátku vědoma, a to bylo také prokázáno a náhrada škody nebyla přiznána.**

Rozsudek Městského soudu v Praze z roku 2016

Institutu předsmulvné odpovědnosti se dotýká i případ známý autorovi z jeho advokátní praxe, ve kterém proběhlo řízení před soudy prvního a druhého stupně i soudem Nejvyšším. Předmětem sporu byly nejasnosti týkající se průběhu tendru ohledně prodeje akcií cílové společnosti vlastněné zadavatelem. Jednalo se o soukromoprávní obchodní transakci, kterou zadavatel veřejně oznámil se značně širokými mantinely a vyhradil si právo vybrat investory do další fáze procesu prodeje dle svého uvážení, stejně tak si vyhradil právo změnit dle potřeby proces prodeje a právo odmítnout jednotlivé nebo všechny nabídky a ukončit transakci. Na základě podmínek tendru bylo možné zaslat nabídky elektronickou poštou za podmínky, že originální stejnopis bude následně zaslán poštou. Po uplynutí termínu mohl zadavatel dle vlastního uvážení rozhodnout, kteří z uchazečů budou v transakci pokračovat dále, tj. postoupí do užšího druhého kola.

Účastník soutěže, pozdější žalobce, předložil svou nabídku, byl pozván do druhého kola a následně s ním bylo zahájeno jednání o tzv. sdílené exkluzivitě. Účastník soutěže byl však poté z důvodu nedoložení věrohodného financování z tendru zadavatelem vyloučen. Akcie cílové společnosti byly nakonec prodány třetí osobě.

Tento neúspěšný účastník soutěže podal posléze několik žalob opírajících se o porušení předšmluvní odpovědnosti zadavatele, když dovozoval, že měl oprávněně za to, že byl vybrán jako jediný, a předpokládal, že smlouva o prodeji akcií cílové společnosti bude uzavřena právě s ním. Jedna z žalob směřovala k určení povinnosti, že vyhlášovatel tendru má poskytnout tomuto neúspěšnému účastníkovi informace potřebné k vyčíslení ušlého zisku účastníka soutěže tak, aby tento neúspěšný účastník mohl následně podat žalobu na náhradu škody v podobě ušlého zisku. Tato škoda měla podle žalobce vzniknout jako důsledek nepoctivého jednání zadavatele, který přes důvodné očekávání účastníka soutěže v uzavření smlouvy jednání o další účasti v soutěži ukončil, aniž pro to měl spravedlivý důvod. **Soud prvního stupně ani soud odvolací ovšem neúspěšnému účastníkovi soutěže nevyhověl a povinnost zadavatele sdělit mu informace o podstatných podmínkách vítězné nabídky, jakož i informace o podstatných podmínkách smlouvy o převodu akcií neuložil.**

Rozhodnutí ve věci záviselo mj. i na posouzení obsahu e-mailové komunikace mezi stranami. Soudy v odůvodnění rozsudku uvedly, že e-mailovou komunikací mezi zadavatelem a účastníkem soutěže ohledně dalšího průběhu tendru lze dle jejího obsahu podřadit pod ust. § 1729 o. z. jako jednání, kdy se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné. Soud však dospěl současně k závěru, že jednání zadavatele, který ukončil účast účastníka soutěže v tendru s ohledem na znění tendru, kde je od počátku proklamováno, že zadavatel má právo odmítnout jednotlivé nebo všechny nabídky nebo ukončit transakci, nelze považovat za nepoctivé, jakkoli se uzavření smlouvy mohlo jevit neúspěšnému účastníkovi v průběhu soutěže jako vysoce pravděpodobné.

Podle názoru odvolacího soudu bylo možné veškerá jednání mezi stranami sporu považovat jen za nezávazná, přípravná, informativní a nebylo možné z nich dovozovat vznik povinnosti informovat vyloučeného účastníka o nakonec realizovaném obchodu. Rovněž tak soud připomněl i právo zadavatele kdykoli v průběhu soutěže jednání ukončit, což bylo stanoveno již v zadávacích podmínkách.

Oba soudy, prvostupňový i odvolací, se dále zabývaly otázkou formy smluv, které měly být uzavřeny v průběhu tendru. Dle tvrzení neúspěšného účastníka soutěže mezi sebou strany měly uzavřít smlouvy nazvané jako ujednání o vylučnosti, které specifikovalo podmínky průběhu tendru. Soudy konstatovaly, že z ust. § 561 odst. 1 o. z. vyplývá, že *k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajících*. Dále dle § 562 odst. 1 o. z. *je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednajících osob*.

Ze skutkového stavu vyplynulo, že ujednání mělo být uzavřeno formou e-mailové korespondence. Ze strany účastníka soutěže byla učiněna nabídka na uzavření smlouvy v e-mailu. Jeden z členů managementu zadavatele ve své odpovědi potvrdil přijetí nabídky s konstatováním, že bude zajištěn podpis za stranu zadavatele s tím, že je také třeba dořešit zajištění financování. Soudy považovaly tuto e-mailovou korespondenci za právní jednání v písemné smlouvě, avšak neshledaly, že by z jejího obsahu byla již zjevná vůle stran uzavřít smlouvu. Podle názoru soudů šlo naopak pouze o jednání o možnos-

ti uzavření smlouvy a postupné upřesňování jejího obsahu.

Z celkového průběhu tendru bylo zjevné, že zadavatel již na počátku projevil vůli, aby smlouvy byly uzavírány v písemné papírové podobě (formou dopisu zaslaného poštou) s tím, že nebude-li tato forma dodržena, má se za to, že strany nechtějí být smlouvou vázány ve smyslu ust. § 1758 o. z. Odkaz účastníka soutěže na obvyklé jednání stran formou elektronické komunikace byl soudy shledán rovněž jako nepřiléhavý, protože **z listin předložených soudu bylo zřejmé, že strany považují elektronickou komunikaci za rychlý a účinný prostředek komunikace, avšak pro samotné uzavírání smluv vyžadují listinnou formu.**

Vyloučený účastník soutěže se domáhal po zadavateli splnění informační povinnosti o finálně uskutečněné obchodní transakci s vybraným vítězným uchazečem. Podle názoru odvolacího soudu by však takovou informační povinnost bylo možné soudním rozhodnutím zadavateli uložit jen za předpokladu, pokud by mu toto ukládal zákon nebo pokud by se k takovému jednání zavázal smlouvou. Ani jeden z těchto předpokladů pro vyhovění žalobě naplněn nebyl. Ze samotného vyhlášení tendru žádná informační povinnost vůči neúspěšným uchazečům nevyplývala a zároveň ani nebyla uzavřena jakákoli závazná dohoda, která by zadavateli ukládala povinnost sdělit informace o vítězné nabídce a podmínkách realizovaného prodeje.

Pokud tedy zde připomeneme zákonem limitovanou výši náhrady škody, pak bylo na žalobci, aby i bez takových informací od zadavatele (neboť neměl právo na jejich sdělení, jak dovodil soud) soudu doložil výši újmy, která by odpovídala ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech.

Čili z uvedeného vyplývá, že odpovědnost za neuzavření smlouvy není bezbřehá a že soudy posuzují okolnosti případu individuálně.

Neúspěšná strana podala dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, které však bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Závěrem k předšmluvní odpovědnosti

Explicitní vyjádření institutu *culpa in contrahendo* v občanském zákoníku je bezesporu pozitivním krokem v českém právním řádu. Lze očekávat, že do budoucna dojde k častějšímu uplatňování náhrady škody za nepoctivé ukončení jednání o smlouvě i za porušení důvěrnosti informací před soudy. Přezkum konkrétních skutkových okolností zůstane pak v rukou soudu, přičemž, jak uvedeno výše, charakter předšmluvní odpovědnosti je subjektivní, škůdce odpovídá za zaviněnou škodu. Důkazní břemeno ponese tedy především žalobce a bude záležet na tom, jak prokáže vznik takové odpovědnosti, příčinnou souvislost mezi vzniklou škodou a jednáním strany porušující zákonnou (předšmluvní) povinnost a v neposlední řadě i výši způsobené újmy.

Vzhledem k tomu, že vyčíslení skutečné výše škody se v praxi jeví jako obtížné a že zákon obsahuje řadu pojmů zatím bližší nevyložených, je tak ponechán prostor k dotvoření výkladové praxi soudů. Nezbyvá než se těšit, jak tuto úpravu blíže vymezi další judikatura.

✦ Autor je advokátem v Praze.

Článek vychází z příspěvku autora na konferenci „Nové soukromé právo“, pořádané ČAK a společností EPRAVO.cz, která se konala dne 11. 11. 2016 v Praze.

Srovnávací reklama v české a evropské právní úpravě a judikatuře

JUDr. DANA ONDŘEJOVÁ, Ph.D.

1. Úvodem k evropské a české koncepci právní úpravy srovnávací reklamy

Právní regulace srovnávací reklamy (úprava podmínek kladených na dovolenou srovnávací reklamu)

miří na ochranu soutěžitelů proti jejich konkurentům, kteří se „opírají“ o proslulost jejich zboží či služeb nebo tyto kritizují (zejména tzv. opěrná, kritická srovnávací reklama), ale je také ku prospěchu spotřebitelů, neboť je považována za významný informační zdroj pro spotřebitele spočívající v možnosti porovnání určitého druhu, kvality a cen zboží.

Uvedené vyplývá také z rozhodovací praxe Soudního dvora EU (např. rozhodnutí ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. C-44/01),¹ který zdůrazňuje, že veškerá srovnávací reklama má za cíl zdůraznit výhody zboží nebo služeb nabízených zadavatelem reklamy ve srovnání se zbožím nebo službami soutěžitele. Aby toho dosáhla, sdělení musí nezbytně vyzdvihnout rozdíly mezi zbožím nebo službami, jež jsou srovnávány prostřednictvím popisu jejich hlavních vlastností. Výhoda, kterou pro spotřebitele představuje srovnávací reklama, musí být nezbytně zohledněna při posouzení protiprávního charakteru těžení zadavatele reklamy z dobré pověsti ochranné známky, obchodního jména nebo jiných rozlišovacích znaků soutěžitele.

Aby však srovnávací reklama přinášela nastiněné výhody, je nezbytné, aby uskutečněné srovnání bylo učiněno transparentně s objektivními výsledky a nebylo zejména těžením z dobré pověsti srovnávaného podnikatele či ho účelově nediskreditovalo. K zajištění nejen těchto požadavků slouží právní úprava srovnávací reklamy založená na nezbytnosti naplnění několika podmínek, jež umožní čerpat z onoho srovnání výhody *de lege artis*.

Jak již bylo uvedeno výše, **směrnice 2006/114 je ve vztahu k právní úpravě srovnávací reklamy založena na principu úplné harmonizace**. Členské státy tedy nemohou přijmout přísnější ani mírnější úpravu srovnávací reklamy, než vyplývá z textu směrnice [zejména čl. 2 písm. c) a čl. 4].²

S ohledem na nedostatky implementace směrnice 2006/114 v otázkách srovnávací reklamy do českého právního řádu je nezbytné přijmout tzv. eurokonformní výklad, tedy vykládat českou úpravu srovnávací reklamy tak, aby byla v souladu s evropskou úpravou obsaženou ve směrnici 2006/114. „Podle konstantní judikatury Soudního dvora EU jsou veškeré orgány členského státu, včetně soudů, povinny při uplatňování vnitrostátního práva vykládat toto právo v souladu se zněním a úče-

lem směrnice či jiného právního předpisu Evropské unie, k jejichž implementaci slouží.“³

Co se vlastní úpravy srovnávací reklamy týče, ve směrnici 2006/114 je upravena její definice v čl. 2 písm. c) a podmínky přípustnosti v čl. 4. V českém právním řádu je definice srovnávací reklamy upravena v § 2980 odst. 1 o. z., podmínky přípustnosti v § 2980 odst. 2 o. z.

Koncepce právní úpravy srovnávací reklamy je podle obou právních úprav (evropské i české) taková, že pokud určitá reklama naplňuje definiční znaky srovnávací reklamy podle čl. 2 písm. c) směrnice 2006/114, resp. § 2980 odst. 1 o. z., jedná se o srovnávací reklamu. To nám však ještě nedává odpověď na otázku, zda je „konkrétní“ srovnávací reklama dovolená nebo zakázaná. K tomu je nezbytné zkoumat, zda jsou kumulativně splněny všechny podmínky kladené na dovolenou srovnávací reklamu podle čl. 4 směrnice 2006/114, resp. § 2980 odst. 2 o. z. **Pokud jsou splněny, jedná se o dovolenou srovnávací reklamu, pokud nikoliv, daná srovnávací reklama není dovolená.**

České pojetí srovnávací reklamy však, na rozdíl od vlastního textu podmínek kladených na dovolenou srovnávací reklamu podle směrnice 2006/114, vyžaduje pro případný zákaz srovnávací reklamy kromě nenaplnění podmínek stanovených v § 2980 odst. 2 o. z. ještě **kumulativní naplnění podmínek generální klauzule nekalé soutěže podle § 2976 odst. 1 o. z.** (tedy „jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům“). O. Hruďa⁴ si v této souvislosti položil otázku, zda tyto podmínky generální klauzule nekalé soutěže podle § 2976 odst. 1 o. z. nepředstavují podmínky „nad rámec“ harmonizační úpravy. S poukazem na bod 9 větu první preambule směrnice 2006/114 („měly by být, pokud jde o srovnání, stanoveny podmínky dovolené srovnávací reklamy, aby se určilo, jaká jednání v oblasti srovnávací reklamy mohou narušit soutěž, způsobit újmu soutěžitelům a negativně ovlivnit spotřebitelovu volbu“) dospívá k závěru, že „aplikace generální klauzule při posuzování přípustnosti té které srovnávací reklamy není v rozporu s evropským právem, ale naopak víceméně odpovídá duchu směrnice 2006/114“.

Směrnice 2006/114 (čl. 4) stanoví celkem osm podmínek přípustnosti srovnávací reklamy [písm. a) až h)], česká úprava srovnávací reklamy (§ 2980 odst. 2 o. z.) celkem šest pod-

1 Obdobně Soudní dvůr EU v rozhodnutí ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. C-59/05.

2 Např. ve Francii existují omezení kladená na srovnávací reklamu uskutečňovanou na lístcích na vlak, receptech, vstupenkách na události konané ve veřejných prostorech. CA Aix-en-Provence ze dne 21. 12. 2001, Contrasts-Conc.-Constr. 2002, No. 83.

3 Srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2015, sp. zn. 7 As 141/2015. Shodně rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 10. 4. 1984, sp. zn. C-14/83, nebo ze dne 13. 11. 1990, sp. zn. C-106/89.

4 O. Hruďa: Srovnávací reklama, C. H. Beck, Praha 2015, str. 31 a 32.

mínek [písm. a) až f)]. Dvě z podmínek směrnice 2006/114 [čl. 4 písm. d) a f)] jsou zakomponovány do jedné podmínky v české úpravě [§ 2980 odst. 2 písm. e) o. z.], jedna z podmínek směrnice 2006/114 upravená v čl. 4 písm. h) není zapracována v české právní úpravě.⁵ Podle tohoto ustanovení [čl. 4 písm. h) směrnice 2006/114] platí, že na dovolenou srovnávací reklamu je kladena podmínka, že reklama „*nevede k záměně mezi obchodníky, mezi zadavatelem reklamy a soutěžitelem nebo k záměně ochranných známek, obchodních firem, jiných rozlišovacích znaků, zboží a služeb zadavatele reklamy s ochrannými známkami, obchodními firmami, jinými rozlišovacími znaky, zbožím a službami soutěžitelem*“.⁶

Absenci zapracování této podmínky do české právní úpravy srovnávací reklamy nelze ponechat při pouhém konstatování tohoto faktu. Jak již bylo uvedeno výše, je třeba českou úpravu srovnávací reklamy vykládat v kontextu směrnice 2006/114, a tedy **podmínku podle čl. 4 písm. h) směrnice 2006/114** zahrnout do podmínek kladených na srovnávací reklamu také v České republice.⁷ **Zkoumaná podmínka odpovídá v podstatě textu zvláštní skutkové podstaty „vyvolání nebezpečí záměny“ podle § 2981 o. z.** Podstatou skutkové podstaty vyvolání nebezpečí záměny je klamání zákazníků (právě onou zaměnitelností s jiným podnikatelem, jeho zbožím či službami). Tím, že by srovnávací reklama vyvolávala nebezpečí záměny (tedy klamala), nebude naplněna ani první podmínka kladená na dovolenou srovnávací reklamu (ať už ve smyslu o. z., či směrnice 2006/114), spočívající v zákazu klamání. Bude záviset na přístupu konkrétního soudu, zda srovnávací reklamu vyvolávající nebezpečí záměny bude kvalifikovat jako nedovolenou z důvodu nesplnění všech podmínek kladených na tuto přímo čl. 4 písm. h) směrnice 2006/114 nebo jako nedovolenou srovnávací reklamu podle § 2980 odst. 2 písm. a).

2. Definice srovnávací reklamy

2.1 Definice srovnávací reklamy podle českého a evropského práva – posouzení kompatibility

V ust. § 2980 odst. 1 o. z. je obsažena definice srovnávací reklamy, kterou se rozumí reklama, která „*přímo nebo nepřímo označuje jiného soutěžitele nebo jeho zboží či službu*“.

Definice obsažená v čl. 2 písm. c) směrnice 2006/114 je

5 Na to upozorňuje např. E. Večerková in J. Pokorná, E. Večerková, M. Pekárek: Meritum. Obchodní korporace a nekalá soutěž, Wolters Kluwer ČR, Praha 2015, str. 555, avšak bez zhodnocení důsledků pro českou úpravu srovnávací reklamy.

6 Obchodní zákoník s účinností do 31. 12. 2013 tuto podmínku upravoval v § 50a odst. 2 písm. d): „*nevede k vyvolání nebezpečí záměny na trhu mezi tím, jehož výrobky nebo služby reklama podporuje, a soutěžitelem nebo mezi jejich podniky, zbožím nebo službami, ochrannými známkami, firmami nebo jinými zvláštními označeními, která se pro jednoho nebo druhého z nich stala příznačnými*“. I z tohoto vyplývá, že zásahy zákonodárce, které vyústily v text nekalé soutěže v občanském zákoníku, nejsou k „lepšímu“.

7 Shodně O. Hruša, op. cit. sub 4, str. 122.

8 Výraz „*výslovně*“ odpovídající doslovně textu směrnice 2006/114 užíval také obchodní zákoník s účinností do 31. 12. 2013 (srov. § 50a odst. 1).

9 K vymezení tohoto institutu blíže viz D. Ondřejová: Hledisko průměrného spotřebitele v nekalé soutěži, Obchodněprávní revue č. 8/2009, str. 222 a násl.

10 Rozhodnutím Arbitrážní komise RPR č. j. 004/2015/STÍŽ byla reklama shledána závadnou (v rozporu s Etickým kodexem reklamy).

s uvedenou českou verzí prakticky totožná: „*každá reklama, která výslovně nebo nepřímo označuje soutěžitele nebo zboží nebo služby nabízené soutěžitelem*“.

Při srovnání obou definic srovnávací reklamy lze uzavřít, že jsou obsahově totožné. Rozdíl v použitých pojmech „*výslovně*“ [„*explicitly*“ dle směrnice 2006/114)⁸ a „*přímo*“ (o. z.)] je toliko formální, bez jakýchkoliv praktických dopadů.

Jak vyplynulo z textu výše, **k označení soutěžitele či jeho zboží nebo služby ve srovnávací reklamě může dojít přímo (výslovně) nebo nepřímo.**

Přímým označením se rozumí výslovné zmínění konkrétního soutěžitele (např. obchodní firmou), jeho zboží nebo služeb (např. názvem výrobku) v reklamě. Z praxe lze jmenovat případy jako „*Nejsme oni. ČEZ je levnější*“, „*Nejsme OBIčejní. Hornbach*“ nebo prosté srovnání „*Kaufland vs. Tesco*“.

Nepřímým označením se rozumí takové označení jiného soutěžitele (jeho zboží nebo služeb), kdy je průměrnému spotřebiteli⁹ s ohledem na okolnosti zřejmé, s kým se daný soutěžitel srovnává. Takovým nepřímým označením může být např. uvedení ochranné známky či jejích stěžejních znaků (např. výraz „*Jinde*“ vyhotoven totožným písmem, jaké užívá Tesco), barev typických pro daného soutěžitele (např. u mobilních operátorů – modrá pro O2, fialová pro T-Mobile, růžová pro Vodafone), znělky, jmenování určité indicie spojené s výrobním místem (např. reklamy z oblasti automobilového průmyslu: „*Váš soused z Boleslavi bude takhle malý*“¹⁰ nebo „*chladný jako Švéd*“) nebo zažitým reklamním sloganem.

Vrchní soud v Praze (rozhodnutí ze dne 3. 2. 2012, sp. zn. 3 Cmo 382/2011) posuzoval reklamu na výrobek GS Condro Forte, která používala reklamní slogan: „*Mirek bere jiný přípravek na klouby a raději jezdí eskalátorem. Nenechá si poradit a to je jeho bolest*.“ Jednalo se o reakci na reklamní kampaň na preparát Proenzi 3, která využívala od roku 2010 herce Miroslava Donutíla. Soud uzavřel, že „*je více než pravděpodobné, že průměrný spotřebitel, konzument doplňků stravy na kloubní obtíže, zná i masivní kampaň žalobce s výraznou tváří populárního herce Miroslava (Mirka) Donutíla. Předmětné reklamní sdělení srovnává přípravek ‚Mirka‘ a přípravek žalovaného s tím, že navozuje dojem o tom, že ‚Mirkův‘ přípravek je horší než žalovaného, resp. že nefunguje*“. Vrchní soud v Praze dospěl k závěru, že „*pokud soutěžitel použije v reklamě na své zboží být jen křestní jméno známého umělce, který vystupuje v rozšířené reklamě konkurence na podobné zboží, vyvstane u průměrného spotřebitele vjem spojení dvou reklam, a tedy i srovnání dvou výrobků*“.

Lze uzavřít, že **základní pojetí srovnávací reklamy včetně jejího pojmového vymezení je podle české právní úpravy (§ 2980 odst. 1 o. z.) i navazující judikatury plně kompatibilní s evropskou úpravou podle směrnice 2006/114.**

2.2 Srovnávací reklama bez faktického srovnání?

Definice srovnávací reklamy podle českého i evropského práva zahrnuje na první pohled také takovou reklamu, která pouze označuje (přímo nebo nepřímo) jiného soutěžitele, aniž by docházelo k faktickému srovnání s ním (jeho zbožím či službami) – viz výraz „*označuje*“, nikoliv „*srovnává*“.¹¹

S naznačeným problémem se pokoušel vyrovnat Soudní dvůr EU¹² ve své rozhodovací praxi, který však do celé věci vnesl

spíše více nejasností, když navzdory obecnému očekávání spíše uzavřel, že **pro kvalifikaci srovnávací reklamy postačí toliko identifikace soutěžitele (jeho zboží či služeb), a srovnávací je tak i reklama neobsahující jakékoliv srovnání.**

J. Kotásek¹³ ve vztahu k uvedenému dovozuje, že „o srovnávací reklamu ve smyslu § 2980 odst. 2 o. z. půjde výhradně tehdy, pokud reklama alespoň implicitně pracuje se srovnáním... Srovnávací reklama bez srovnání neexistuje. Identifikace (přímá či nepřímá) jiného soutěžitele je pouze jedním, a nikoliv výhradním znakem srovnávací reklamy.“ S tímto závěrem se bez dalšího ztotožňuji.

Dané pojetí odpovídá také § 2980 odst. 2 o. z., který ve své uvozovací větě uvádí, že „srovnávací reklama je přípustná, **pokud se srovnání týče...** (vzýraznila aut.)“, což lze považovat za přínosné upřesnění nezbytnosti uskutečnění srovnání ve srovnávací reklamě. **Aby tedy byla srovnávací reklama dovolená, je třeba aplikovat také podmínku nezbytnosti srovnání s bližším rozvedením požadavků na něj v § 2980 odst. 2 o. z.**

2.3 Srovnávací reklama, která neoznačuje konkrétního soutěžitele (jeho zboží nebo služby)?

Další otázkou, která v souvislosti s definicí srovnávací reklamy vyvstává, je, **zda lze považovat za naplnění § 2980 odst. 1 o. z. [čl. 2 písm. c) směrnice 2006/114] také reklamu, která neoznačuje konkrétního soutěžitele, jeho zboží nebo služby, ale celou skupinu soutěžitelů.**

Danou otázkou se zabýval Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. C-381/05). Jednalo se o případ, kdy belgická společnost De Landtsheer uvedla na trh nové pivo vyráběné tradičním postupem, vycházejícím ze způsobu výroby šumivého vína, tento produkt byl označen jako „Malheur Brut Réserve“. Na láhvi, na letáku a na kartonovém obalu od láhve byly uvedeny výrazy „Brut Réserve“, „La premiere biere BRUT au monde“ (první BRUT pivo na světě), „Biere blonde á la méthode traditionnelle“ (světlé pivo vyrobené tradičním způsobem) atd., to vše doplněno o odkaz na vinaře v oblasti Champagne ve Francii. Společnost De Landtsheer při prezentaci svých výrobků používala výraz „Champagnebier“ ke zdůraznění toho, že pivo bylo vyrobeno šampaňskou metodou („méthode champenoise“), a vzdvihovala originalitu piva s odkazem na charakteristické vlastnosti šumivého vína, a zejména šampaňského. Soudní dvůr EU dospěl v dané věci k následujícím závěrům: „**Odkaz na druh výrobků, a nikoliv na určitý podnik nebo výrobek, v reklamním sdělení lze považovat za srovnávací reklamu, pokud umožňuje poznat, že se uvedené sdělení vztahuje konkrétně na tento podnik nebo na zboží či služby, které nabízí. Okolnost, že jako ty, na něž se vztahuje reklamní sdělení, lze identifikovat několik soutěžitelů zadavatele reklamy nebo zboží či služby, které nabízejí, není relevantní pro určení toho, že reklama má srovnávací charakter.**“

Za srovnávací reklamu tak lze v souladu s výše uvedeným přístupem Soudního dvora EU považovat také takovou reklamu, která neoznačuje přímo konkrétního soutěžitele (jeho zboží či službu), ale hned několik soutěžitelů, pokud však takové označení umožňuje poznat, kdo do této skupiny soutěžitelů spadá.

2.4 Podmínky kladené na dovolenou srovnávací reklamu

Jak již bylo uvedeno výše, podmínky, za jejichž splnění je srovnávací reklama dovolená, musí být splněny kumulativně, tedy všechny bez výjimky. **V praxi tedy postačí prokazatelné nesplnění jedné z podmínek kladených na dovolenou srovnávací reklamu a poté lze tuto kvalifikovat jako nedovolenou srovnávací reklamu.**

Podmínky kladené na srovnávací reklamu je třeba vykládat nejpříznivějším způsobem pro tuto reklamu.¹⁴

1. První podmínka: zákaz klamavosti

Ust. § 2980 odst. 2 písm. a) o. z. stanoví podmínku dovolené srovnávací reklamy v podobě prostého zákazu její klamavosti („není klamavá“).

Čl. 4 písm. a) směrnice 2006/114 upravuje tuto podmínku výslovně takto: „není klamavá ve smyslu čl. 2 písm. b), čl. 3 a čl. 8 odst. 1 této směrnice nebo článků 6 a 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu (směrnice o nekalých obchodních praktikách)“.

Hned na první pohled je patrné, že český text první podmínky je výrazně stručnější. Podle textu směrnice 2006/114 nesmí být srovnávací reklama klamavou jak ve smyslu právní regulace klamavé reklamy ve vztazích mezi podnikateli (v české úpravě v § 2987 a 2979 o. z.), tak ve vztazích mezi podnikatelem a spotřebitelem (právní úprava nekalých obchodních praktik podle směrnice 2005/29 a § 4 až 5b zák. o ochraně spotřebitele).¹⁵ **České pojetí obecným výrazem „klamavosti“ v sobě zahrnuje všechny případy klamání prostřednictvím srovnávací reklamy, nerespektuje však doslovné znění směrnice 2006/114, když neupozorňuje na oba druhy klamání.** Tuto podmínku je však nutné, stejně jako všechny ostatní, vykládat v kontextu evropské úpravy, a **bude tak zakázáno jakékoliv klamání prostřednictvím srovnávací reklamy, tedy klamavá reklama ve smyslu § 2977 a 2979 o. z., klamavé obchodní praktiky ve smyslu § 5 a 5a ZOS (tedy klamavé jednání i klamavé opomenutí), ale také klamavé označení zboží nebo služby podle § 2978 o. z. či vyvolání nebezpečí záměny podle § 2981 o. z.**¹⁶

11 Při přijetí takového přístupu bychom však např. u reklamy automobilky Audi – billboard se sloganem „Jsi na tahu, BMW“ museli dospět k naplnění definice srovnávací reklamy podle § 2980 odst. 1 o. z. (přímé označení jiného soutěžitele) a kumulativnímu nenaplnění podmínek srovnávací reklamy v § 2980 odst. 2 o. z. [neboť tato reklama nic nesrovnává, pouze „provokuje“ či vyzývá, nemůže tak být naplněno písm. b), c) a další]. Při nesplnění podmínek § 2980 odst. 2 o. z. poté nelze než konstatovat, že se jedná o srovnávací reklamu nedovolenou, a tedy nekalosoutěžní. Takový právní závěr by však nebyl správný, neboť by v režimu české právní úpravy bylo nutné učinit „test generální klauzule nekalé soutěže“ podle § 2976 odst. 1 o. z. a mám za to, že by nebyla naplněna minimální podmínka „rozpornosti takového jednání s dobrými mravy soutěže“.

12 Soudní dvůr EU se danou otázkou zabýval v rozhodnutí ze dne 25. 10. 2001, sp. zn. C-112/99: „Aby se jednalo o srovnávací reklamu, postačuje komunikace v jakékoliv formě, která ať již výslovně, nebo nepřímo, poukazuje na jiného soutěžitele, jeho výrobky či služby; nezáleží na tom, zda existuje srovnání mezi výrobky a službami nabízenými zadavatelem reklamy a jeho konkurentem.“

13 J. Kotásek in M. Hulmák a kol.: Občanský zákoník VI, Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2055–3014), C. H. Beck, Praha 2014, str. 1807.

14 Srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 25. 10. 2001, sp. zn. C-112/99.

15 Na to poukazuje shodně F. Hennig-Bodewig (ed.): International Handbook on Unfair Competition, Germany, Verlag C. H. Beck, München 2013, str. 64.

České pojetí první podmínky kladené na srovnávací reklamu tak sice není doslovně kompatibilní s evropskou úpravou, vzhledem ke své obecnosti však umožňuje pojmout veškeré skutečnosti, které upravuje úprava evropská (zejména ve smyslu klamavých obchodních praktik).

Podmínku zákazu klamání, jejíž naplnění je nezbytné pro přípustnost konkrétní srovnávací reklamy, je tak nutno vnímat optikou ust. § 2977 o. z., zejména skrze jeho druhý odstavec, kde jsou demonstrativním výčtem naznačeny údaje, jimiž může reklama především klamat.

Soudní dvůr EU se ve svém rozhodnutí ze dne 18. 11. 2010, sp. zn. C-159/09, konstatoval, že „reklama... může mít klamavý charakter, zejména pokud... pro účely výlučně cenového srovnání byly vybrány potravinářské výrobky, mezi kterými jsou však ve skutečnosti rozdíly, které by mohly citelně ovlivnit volbu průměrného spotřebitele, aniž uvedené rozdíly vyplývají z dotyčné reklamy“.

V jiné věci Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 19. 9. 2006, sp. zn. C-356/04) dospěl k závěru, že „srovnávací reklama má klamavý charakter, pokud z reklamy nevyplývá, že se srovnání týkalo pouze vzoru výrobků (ne všech), reklamní sdělení neidentifikuje srovnávané znaky nebo neinformuje příjemce o zdroji informací nebo pokud reklamní sdělení obsahuje hromadný odkaz na rozpětí ušetřených částí bez individualizace obecné úrovně cen uplatňovaných každým z uvedených soutěžitelů a částku, kterou lze ušetřit při nákupu u zadavatele reklamy, a nikoliv u každého z těchto soutěžitelů“.

Vrchní soud v Praze se v rozhodnutí ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 3 Cmo 122/2010,¹⁷ zabýval reklamní kampaní žalovaného, porovnávající nabídku služby vysokorychlostního internetu žalobce a žalovaného ve vztahu k rychlosti připojení a ceně. Údaj o ceně a rychlosti byl pravdivý ohledně nabídky žalovaného, ovšem ohledně nabídky žalobce údaj o ceně neodpovídal, neboť žalovaný opomenul uvést, že tato cena zahrnuje ještě další služby (služby antivír, digitální televize a telefonické volání). Údaj žalovaného o ceně služby žalobce tak byl údajem neúplným, nedostatečným, a proto ve vztahu k adresátům reklamního sdělení klamavým.

16 Na posledně uvedené dva případy skutkových podstat nekalé soutěže založených také na prvích klamání poukazuje P. Hajn in J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala a kol.: Občanský zákoník, Komentář, Svazek VI, Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 1188.

17 J. Macek: Rozhodnutí ve věcech nekalé soutěže a obchodní firmy (2000–2010), II. díl, C. H. Beck, Praha 2011, str. 500.

18 Shodně F. Hennig-Bodewig: Unfair Competition Law, European Union and Member States, Kluwer Law International, Netherlands, Hague 2006, str. 46.

19 E. Večerková in J. Pokorná, E. Večerková, M. Pekárek, op. cit. sub 5, str. 552.

20 J. Kotásek in M. Hulmák a kol., op. cit. sub 13, str. 1809.

21 V této souvislosti si lze položit základní otázky – je minerální a kohoutková voda určena k uspokojení stejné potřeby? Touto potřebou může být nutnost se „napít“, ale také dodat tělu minerální látky (v případě minerálky). Uspokojuje stejnou potřebu müsli tyčinka a čokoládová tyčinka? Obojí zahání chuť na sladké, avšak výživová hodnota může být výrazně odlišná. V případě deníku a týdeníku je zřejmé, že oba produkty uspokojují potřebu „čtíva“, avšak může být rozdíl v dotování těmito informacemi jednou týdně a jednou denně (což se stírá v případě nákupu určitého čtíva do vlaku při cestě jednou za měsíc a je rozdílné při cestě každý den).

22 O. Hruša, op. cit. sub 4, str. 72 a 73.

23 D. Ondřejová: Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku, Komentář, C. H. Beck, Praha 2014, str. 140.

24 Kříterium substituovatelnosti používá také S. Augenhof in F. Hennig-Bodewig (ed.), op. cit. sub 15, str. 64.

2. Druhá podmínka: srovnání jen zboží a služby uspokojující stejnou potřebu nebo určené ke stejnému účelu

Ust. § 2980 odst. 2 písm. b) o. z. stanoví podmínku dovolené srovnávací reklamy v podobě příkazu, aby „srovnávala jen zboží a službu uspokojující stejnou potřebu nebo určené ke stejnému účelu“. Tato podmínka je shodná s čl. 4 písm. b) směrnice 2006/114: „srovnává jen zboží nebo služby, jež slouží stejným potřebám nebo jsou zamýšleny pro stejný účel“. Z uvedeného vyplývá, že obě podmínky jsou totožné.

Druhou podmínku kladenou na přípustnost srovnávací reklamy lze stručně shrnout jako **nezbytnost „srovnání srovnatelného“**. Tuto podmínku nelze brát doslovně, tedy jako srovnání zcela „stejného“¹⁸ (identického) zboží nebo služby, když tato je vymezena širěji, tedy stejnou „potřebou“ či „účelem“.

E. Večerková dospívá k závěru, že tuto podmínku je v pochybnostech nutno vykládat spíše užejí.¹⁹

Spíše k extenzivnímu výkladu „stejných potřeb či účelu“ lze dospět ze závěrů německé judikatury, na které poukazuje J. Kotásek:²⁰ „Soudy kvalifikovaly jako potenciálně zaměnitelné – jsou jimi např. minerálky a kohoutková voda (OLG Mníchov, rozhodnutí ze dne 16. 9. 1999 – 6 U 2646/98), deníky a týdeníky (OLG Hamburg, MDR 1999, 979) nebo müsli tyčinky a čokoládové tyčinky (OLG Hamburg, rozhodnutí ze dne 6. 3. 2003, 5 U 227/01)“.²¹

O. Hruša²² zdůrazňuje, že je nutné zkoumat, zda jsou srovnávané produkty „dostatečně zaměnitelné“, přičemž těmi jsou podle něj produkty, jejichž primární funkce je totožná – za zaměnitelné ve smyslu posuzované podmínky tak považuje laciné neznačkové hodinky a švýcarské hodiny z bílého zlata osázené diamanty, jež slouží svému majiteli také jako šperk či symbol společenského postavení. S tímto názorem se neztotožňují, neboť mám za to, že bez dalšího nelze konstatovat, že primárním účelem koupě takových hodinek bylo sledování času – to platí jednoznačně u prvního typu hodinek, nikoliv však u druhého. Mnoho lidí si dnes kupuje luxusní hodinky právě toliko jako symbol společenského postavení či módní doplněk, neboť sledování času je již běžné skrze téměř vždy přítomný mobilní telefon. Netvrdím, že přípustnost takového srovnání bez dalšího vylučují, odmítám však v tomto konkrétním případě konstatování primární funkce srovnávaných produktů.

Nutno zdůraznit, že **srovnávány mohou být pouze „zboží nebo služba“, nikoliv osoby** (zde soutěžitelé).²³ To platí zejména o jejich osobních a jiných vlastnostech, které přímo nesouvisí s jimi poskytovaným zbožím či službami (např. poukazující na národnost, rasu, pohlaví apod.). Přípustné se jeví srovnání délky působení v praxi, dosažené znalosti či zkušenosti v oboru.

Nalezení toho správného přístupu k výkladu této podmínky nebude v praxi snadné a vývoj konstantní judikatury bude trvat ještě řadu let. K extenzivnímu výkladu se lze přiklonit s ohledem na judikaturu Soudního dvora EU, který tenduje spíše k dovolesnosti než zakázanosti srovnávací reklamy (spíše k liberálnímu výkladu jednotlivých podmínek), na druhou stranu nelze přijmout přípustnost srovnávací reklamy u takového zboží nebo služeb, které nejsou z povahy věci skutečnými substituty.²⁴

Otázkou, která v souvislosti s touto podmínkou vyvstává, je **přípustnost srovnávání hromadných sortimentů nabídky různých obchodních řetězců** (tzv. spotřební či nákupní koše), např. typu „nakup školních potřeb v řetězci XX sestávající ze zboží YY nakoupíte o částku ZZ levněji než u konkurence WW“, neboť srovnávání zpravidla nejsou totožné výrobky (nejen v typu, ale také značce), což se může odrazit v celkové ceně za takový fiktivní nákup.

Soudní dvůr EU se naznačenou otázkou zabýval ve svém rozhodnutí ze dne 19. 9. 2006, sp. zn. C-356/04, a dospěl k závěru, že „srovnávání celých sortimentů je srovnáváním ve smyslu čl. 4 písm. b) směrnice 84/450/EHS, ve znění směrnice 97/55/ES, pokud jsou oba sortimenty tvořeny jednotlivými výrobky, které, je-li na ně názíráno jako na dvojice, jednotlivě splňují požadavek srovnatelnosti... Není povinností soutěžitele ve srovnávací reklamě vyjmenovat všechny srovnávané výrobky a jejich ceny, neboť takový požadavek by mohl být jen obtížně proveditelný... Pokud nejsou srovnávané údaje vyjmenovány v reklamním sdělení, musí v něm být uvedeno, kde a jak se s těmito údaji mohou adresáti reklamy snadno seznámit, aby si mohli ověřit jejich správnost, jakož i správnost dotčeného rysu.“

V jiné věci Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 18. 11. 2010, sp. zn. C-159/09) konstatoval, že „... pouhá okolnost, že se potravinářské výrobky liší z hlediska jejich požitelnosti a požitku spotřebitele je konzumovat, v závislosti na podmínkách a místě jejich výroby, jejich ingrediencích a výrobcích, nemůže vyloučit, že srovnání takových výrobků může splňovat požadavek, podle kterého mají tyto výrobky sloužit stejným potřebám nebo mají být zamýšleny pro stejný účel, to znamená, že se mají vyznačovat dostatečnou mírou vzájemné zaměnitelnosti“.

Z uvedené rozhodovací praxe Soudního dvora EU vyplývá, že **srovnání hromadných sortimentů nabídky je tedy možné, pokud jednotlivé výrobky v rámci srovnávaného sortimentu (jako vzájemné dvojice) splňují podmínku srovnatelnosti**. Postačí přitom, aby se srovnávané zboží vyznačovalo dostatečnou mírou zaměnitelnosti. Není nezbytné, aby byly v reklamě vyjmenovány všechny srovnávané výrobky a jejich ceny.

3. Třetí podmínka: objektivní srovnání jedné nebo více podstatných, důležitých, ověřitelných a příznačných vlastností zboží nebo služeb včetně ceny

Ust. § 2980 odst. 2 písm. c) o. z. stanoví podmínku dovozené srovnávací reklamy spočívající v nezbytnosti, aby se jednalo o „objektivní srovnání jedné nebo více podstatných, důležitých, ověřitelných a příznačných vlastností zboží nebo služeb včetně ceny“.

Danému ustanovení odpovídá čl. 4 písm. c) směrnice 2006/114, který tuto podmínku formuluje následovně: „objektivně srovnává jeden nebo více základních, důležitých, ověřitelných a charakteristických rysů tohoto zboží nebo těchto služeb, mezi nimiž může být i cena“ (v doslovném anglickém znění: „it objectively compares one or more material, relevant, verifiable and representative features of those goods and services, which may include price“).

Při srovnání obou definic dospějeme k závěru, že požadavky na srovnávací reklamu jsou podle této podmínky následující:

- srovnání musí být objektivní (o. z. i směrnice 2006/114);

- srovnávat se musí jedna či více vlastností (směrnice 2006/114 užívá výraz „rysů“) zboží nebo služeb;
- srovnávané vlastnosti (rysy) musí být:
 - podstatné (podle směrnice 2006/114 „základní“),
 - důležité (o. z. i směrnice 2006/114),
 - ověřitelné (o. z. i směrnice 2006/114) a
 - příznačné (podle směrnice 2006/114 „charakteristické“);
- mezi srovnávanými vlastnostmi může být i cena (podle doslovného znění o. z. „včetně ceny“).

Uvedené subpodmínky musí být splněny kumulativně (jako celek), aby se dostalo naplnění této třetí podmínky.

Je zřejmé, že znění směrnice 2006/114 a o. z. obsahuje toliko formulační odchylky, odlišné použité výrazy lze považovat za synonyma. Za problematické však považují spojení „včetně ceny“, užitě ve znění českého zákonného textu, neboť není zcela jasné, zda cena musí být součástí každého objektivního srovnání (srov. výraz „včetně ceny“) nebo může být součástí srovnání, avšak nemusí. Závěr, že nemusí být součástí srovnání, aby toto bylo možné považovat za objektivní, vyplývá ze samotného znění směrnice, kde je uvedeno „which may include price“, tedy doslovně „které může zahrnovat cenu“. Doslovný překlad včetně jeho jazykově-logického výkladu svědčí o lepší kvalitě znění této části podmínky obsažené v písm. c) v obchodním zákoníku ve znění k 31. 12. 2013 („mezi něž může patřit cena“). Tento sporný termín je nutno vykládat v návaznosti na eurokonformní výklad (souladný se směrnicí 84/450 o klamavé a srovnávací reklamě – kodifikované znění)

Orange Tree®

překladačská agentura
→ PRAHA → BRNO → PLZEŇ

- Právní překlady a tlumočení
- Soudně ověřené překlady
- Kanceláře v centru Prahy, Brna a Plzně
- Naprostá důvěrnost dokumentů
- Jasně a přehledně ceny

www.orangetree.cz

Orange Tree | překladačská agentura
Mánesova 917/28, 120 00 Praha 2 – Vinohrady
Zelný trh 332/12, 602 00 Brno-střed
Pobřežní 780/8, 301 00 Plzeň
Tel +420 734 447 000 | E-mail office@orangetree.cz

a je nutno dospět k závěru, že **cena součástí srovnávání být může, ale nemusí.**²⁵

Tuto problémovou formulaci nalezneme také ve slovenské právní úpravě [srov. § 4 odst. 2 písm. b) slovenského zákona o reklamě] – „*vrátane ich ceny*“.

Každé srovnání musí být objektivní. Tato subpodmínka souvisí úzce s podmínkou první [§ 2980 odst. 2 písm. a) a čl. 4 písm. a) směrnice 2006/114], tedy zákazem klamavosti. Není-li určité srovnání pravdivé, poté klame a současně není objektivní. Tato podmínka míří kromě pravdivosti také na **zákaz srovnávání takových vlastností zboží nebo služby, které jsou ryze subjektivního charakteru**, tedy např. dojem, pocit, chuť, komfort, estetický a jiný zážitek apod. Opačně J. Kotásek,²⁶ který nevidí důvod, proč automaticky vylučovat ze srovnání subjektivní hodnocení spotřebitelů (mohou být samy o sobě „vlastnosti“).²⁷

Srovnávání musí být vlastností „zboží nebo služby“, nikoliv samotného soutěžitele či jeho rodiny. Sporné se jeví srovnávání vlastností zaměstnanců soutěžitele, mám však za to, že pokud toto srovnání míří na vlastnosti zaměstnanců související s přímým výkonem jejich soutěžní činnosti (dalo by se *de facto* uvažovat o vlastnostech „služby“), poté by toto nebylo vyloučeno z přípustnosti srovnání.

Srovnávána může být i jedna vlastnost zboží nebo služby, případně více.

Srovnávané vlastnosti zboží nebo služby musí být podstatné (základní), důležité, ověřitelné a příznačné (charakteristické).²⁸ Z uvedeného tak vyplývá, že srovnávány mohou být skutečně relevantní vlastnosti (rysy, znaky) zboží nebo služeb, nikoliv znaky marginální, resp. takové, které průměrný spotřebitel při svém nákupu nepovažuje za stěžejní charakteristický prvek, podle kterého by se rozhodoval.²⁹

Podle Soudního dvora EU podmínka ověřitelnosti vyžaduje, pokud jde o takovou reklamu, která srovnává ceny dvou sortimentů zboží, aby předmětné zboží mohlo být přesně identifikováno na základě informací obsažených v uvedené reklamě (srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 18. 11. 2010, sp. zn. C-159/09).

25 Viz D. Ondřejová, op. cit. sub 23, str. 143. Na spornost výrazu „včetně ceny“ poukazuje také J. Kotásek in M. Hulmák a kol., op. cit. sub 13, str. 1809, a P. Hajn in J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala a kol., op. cit. sub 16, str. 1189.

26 J. Kotásek in M. Hulmák a kol., op. cit. sub 13, str. 1810.

27 Takové subjektivní hodnocení je však ve Francii shledáno judikaturou jako nepřipustné. Francouzský soud považoval za právně nedovolenou reklamu „Renault prodal dvakrát více automobilů v Německu než VW ve Francii“, TGI Paris Réf. 23. 9. 1991, Gaz. Pal. 1991, 2. Jurisprudence 576, in F. Hennig-Bodewig (ed.), op. cit. sub 15, str. 119.

28 Rakouský OGH považuje za nepřipustná vágní srovnání. Viz OGH ze dne 24. 10. 2000, ÓBI. 2002, 19 – „Heisser Streit“. Obdobně OGH ze dne 9. 4. 2002, ÓBI. 2002, 173 – „Mehr darf der Spass nicht kosten!“. Shodně italský dozorový orgán Autorita Garante ze dne 23. 1. 2001, No. 9143, Boll. 4/01.

29 Ačkoliv je zřejmé, že pokud dostane spotřebitel dvě cenově totožné nabídky a jedno zboží bude navíc obsahovat nějakou bonusovou zanedbatelnou vlastnost „navíc“, je pravděpodobné, že pokud bude např. rovněž shodná značka, délka záruky apod., rozhodne se zakoupit právě to zboží, které poskytuje něco víc. To ale neznamená, že právě taková marginální vlastnost může být předmětem dovolené srovnávací reklamy. Navíc je samozřejmě otázkou, co považuje průměrný spotřebitel za relevantní vlastnosti zboží nebo služby. To se týká např. barvy výrobku – pro určitého spotřebitele (i v pojetí „průměrnosti“) je barva zboží důležitá (typicky pro ženy), pro jiného nikoliv; barva může být relevantní vlastností zboží v případě určitého druhu zboží (např. osobní automobil), zatímco u jiného ne (např. součástka umísťovaná pod kapotu automobilu).

30 D. Ondřejová, op. cit. sub 23, str. 146.

V jiné věci dospěl Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. C-44/01) k závěru, že „*srovnání ceny nemá za následek oslabení důvěryhodnosti soutěžitele... ani z důvodu, že rozdíl cen mezi srovnávanými výrobky je větší než rozdíl mezi průměrnými cenami, ani z důvodu počtu provedených srovnání*“.

Nejvyšší soud (rozhodnutí ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2000/2013) poukázal na skutečnost, že **reklamu, která využívá srovnávací tabulku produktů konkurence v různých časových obdobích, je nutno považovat za nepřipustnou srovnávací reklamu.**

Z uvedené rozhodovací praxe soudů vyplývá, že srovnávané zboží musí být přesně identifikovatelné. Cena je přípustným a relevantním znakem ke srovnání zboží nebo služby, je však nezbytné, aby byly zboží nebo služba srovnávány ve stejných časových obdobích. V případě tvrzení o úspoře při volbě zboží nebo služeb určitého soutěžitele je nutno zvážit všechny okolnosti (např. druh závazků, objem nabízených a čerpaných dat v případě služeb mobilních operátorů).

4. Čtvrtá podmínka: srovnání zboží s označením původu pouze se zbožím stejného označení

Ust. § 2980 odst. 2 písm. d) o. z. upravuje podmínku dovolené srovnávací reklamy spočívající v nutnosti „*srovnání zboží s označením původu pouze se zbožím stejného označení*“.

Danému ustanovení odpovídá čl. 4 písm. e) směrnice 2006/114, který tuto podmínku formuluje takto: „*u produktů s označením původu se vždy odvolává na produkty se stejným označením*“.

Lze konstatovat, že evropská i česká úprava posuzované podmínky je shodná.

Z uvedeného vyplývá, že **ve srovnávací reklamě může být srovnáváno vždy jen zboží stejného označení původu.** K označení původu blíže viz česká úprava obsažená v zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisném označení, ve znění pozdějších předpisů.

Tato podmínka dopadá pouze na „zboží“, nikoliv služby, neboť pouze výsledek určité činnosti (následný produkt) lze vztahovat ke specifickým vlastnostem souvisejících se svým původem.

„*Komentované ustanovení se označuje rovněž jako tzv. šampaňská klauzule, která byla do směrnice 84/450 ve znění směrnice 97/55 včleněna po intervenci Francie, a z této vyplývá, že lze srovnávat jen ‚šampaňské se šampaňským‘, tedy z oblasti Champagne ve Francii, víno Bordeaux s jiným vínem ze stejné oblasti apod.*“³⁰

Soudní dvůr EU se zabýval výkladem posuzované podmínky v rozhodnutí ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. C-381/05, kde dospěl k závěru, že „*ne každé srovnání, které se pro výrobky bez označení původu odvolává na výrobky s označením původu, je nedovolené*“. Uvedené rozhodnutí tak relativizuje *per se* zákaz odvolávání se pro výrobky bez označení původu na výrobky s tímto označením.

5. Pátá podmínka: nezlehčovat soutěžitele, jeho postavení, jeho činnost nebo její výsledky nebo jejich označení, ani z nich nekalým způsobem netěžít

Ust. § 2980 odst. 2 písm. e) o. z. stanoví podmínku dovolené srovnávací reklamy v nezbytnosti, aby srovnávací reklama „*nezlehčovala soutěžitele, jeho postavení, jeho čin-*

nost nebo její výsledky nebo jejich označení ani z nich nekalým způsobem netěžila“.

Uvedenému ustanovení české právní úpravy odpovídají dvě podmínky podle úpravy evropské: čl. 4 písm. d) směrnice 2006/114, který stanoví, že srovnávací reklama je povolena pouze tehdy, pokud „nemá za následek oslabení důvěryhodnosti nebo znevážení ochranné známky, obchodní firmy nebo jiného rozlišovacího znaku, zboží, služeb, činností nebo postavení soutěžitele“ a čl. 4 písm. f) směrnice 2006/114, podle něhož nesmí srovnávací reklama „těžit protiprávně z dobré pověsti ochranné známky, obchodní firmy nebo jiných rozlišovacích znaků soutěžitele anebo označení původu konkurujících produktů“.

V pojetí české a evropské úpravy je u této posuzované podmínky podstatný obsahový (nikoliv toliko formulační, jak tomu bylo u předchozích podmínek) rozdíl [zejména ve vztahu k subpodmínce uvedené níže pod písm. a)].

České pojetí posuzované podmínky v sobě obsahuje celkem dvě dílčí subpodmínky:

- a) zákaz zlehčování soutěžitele, jeho postavení, činnosti nebo jejich výsledků nebo jejich označení,
- b) zákaz nekalého těžení z postavení, činnosti, jejich výsledků nebo označení soutěžitele.

ad a) Zákaz zlehčování soutěžitele, jeho postavení, činnosti nebo jejich výsledků nebo jejich označení

Jak již bylo uvedeno výše, česká verze této subpodmínky zakazuje srovnávací reklamu, pokud by tato „zlehčovala“ soutěžitele, jeho postavení, činnost nebo její výsledky nebo jejich označení. Verze podle směrnice 2006/114 zakazuje, aby srovnání mělo „za následek oslabení důvěryhodnosti nebo znevážení“ ochranné známky, obchodní firmy nebo jiného rozlišovacího znaku, zboží, služeb, činností nebo postavení soutěžitele (český překlad textu směrnice plně odpovídá anglickému znění: „it does not discredit or denigrate...“).

Ačkoliv se na první, toliko jazykový pohled může zdát, že obě verze vyznívají shodně, opak je však pravdou.

Český význam zákazu „zlehčování“ je totiž nutno zkoumat v kontextu ust. § 2984 odst. 1 o. z., které zakazuje „jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výkonech nebo výrobku jiného soutěžitele nepravdivý údaj způsobilý tomuto soutěžiteli přivodit újmu“ a § 2984 odst. 2 věty první o. z., podle něhož je zlehčováním „i uvedení a rozšiřování pravdivého údaje o poměrech, výkonech nebo výrobku jiného soutěžitele, pokud jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu“. **Zlehčováním se tedy podle českého pojetí rozumí jak šíření údajů pravdivých, tak nepravdivých, jsou-li tyto způsobilé přivodit soutěžiteli (zde srovnávanému) újmu** (ta může být toliko potenciální, nikoliv skutečná, a jak hmotná, tak nehmotná).

Použitý výraz v české úpravě „nezlehčuje“ údaj „de facto popírá samotnou podstatu srovnávací reklamy, neboť si lze jen těžko představit takovou srovnávací reklamu, která by za situace, kdy používá pravdivé údaje, v konečném důsledku nezlehčovala jiného (srovnávaného) soutěžitele – nezpůsobovala mu potenciálně újmu. Účelem a smyslem každé srovnávací reklamy je totiž ukázat své výrobky a služby v lepším ‚světle‘, typicky za užití údajů, které mají spotřebitele nebo další zákazníky přesvědčit o výhodnosti koupě zboží a služeb od soutěžitele, který z dané

srovnávací reklamy ‚vychází lépe‘. Uvádí-li soutěžitel ve srovnávací reklamě exaktně správné údaje, je splněna jedna z podmínek srovnávací reklamy, tedy podmínka objektivního srovnání obsažená v § 2980 odst. 2 písm. c) o. z. [a zřejmě také podmínka obsažená v § 2980 odst. 2 písm. a) o. z.], ale současně by nikdy nemohla být splněna posuzovaná podmínka nezlehčování, neboť by z dané reklamy pro srovnávaného soutěžitele vyplývalo, že i uvedení pravdivých údajů o jeho zboží či službách, pokud ze srovnání vyplývá, že konkurence je levnější, kvalitnější apod., je způsobilé přivodit mu újmu.“³¹ I kdyby byl v konkrétním případě přijat výklad „zlehčování“ doslovně podle znění § 2984 o. z., mám za to, že by k zákazu srovnávací reklamy splňující všechny ostatní podmínky na její dovolenost kladené, musel přistoupit ještě test generální klauzule a u takové reklamy by jen stěží šlo dospět k její rozpornosti s dobrými mravy soutěže.

„Oslabení důvěryhodnosti či znevážení“³² (směrnice 2006/114) považují za přísnější podmínku než pouhé „šíření případně pravdivých údajů, které je způsobilé přivodit srovnávanému soutěžiteli újmu“ (o. z.), když česká verze je naplněná hodná při každém šíření pravdivého údaje, pokud srovnávaný soutěžitel z tohoto „vychází“ hůř (což ostatně nastává při každé srovnávací reklamě).

Je tedy zjevné, že český zákonodárce při překladu zásadně pochybil, čímž dostal českou verzi zkoumané podmínky do příkrého rozporu s evropským pojetím podle směrnice 2006/114. I takové pochybení je však nutno hojit výkladem konformním s textem směrnice, a vykládat jej tedy tak, jak stanoví směrnice – tedy jako zákaz, aby srovnání mělo „za následek oslabení důvěryhodnosti nebo znevážení“ ochranné známky, obchodní firmy nebo jiného rozlišovacího znaku, zboží, služeb, činností nebo postavení soutěžitele, nikoliv ve smyslu českého pojetí zlehčování podle § 2984 o. z. Takový výklad je nutno považovat za kompatibilní s rozhodovací praxí Soudního dvora EU, který příkazuje vykládat srovnávací reklamu co nejpříznivěji, tedy spíše v její prospěch než neprospěch.

Podmínku podle § 2980 odst. 2 písm. e) věty první o. z. je tak nutno vykládat tak, že se zakazuje srovnávací reklama, která „zlehčuje nepravdivými údaji“, případně tak, že se zakazuje toliko taková srovnávací reklama, která zlehčuje do takové míry, že diskredituje srovnávaného soutěžitele na úrovni rozporu s dobrými mravy soutěže.

Slovenská právní úprava srovnávací reklamy tuto podmínku pojala vhodně, když ji formuluje výrazy „nediskredituje ani nehání“ [srov. § 4 odst. 2 písm. c) slovenského zákona o reklamě].

ad b) Zákaz nekalého těžení z postavení, činnosti, jejich výsledků nebo označení soutěžitele

Tato subpodmínka dovolené srovnávací reklamy představuje zákaz nekalého těžení z postavení, činnosti soutěžitele nebo jejich výsledků či označení. Dopadá zejména na zavádě-

31 D. Ondřejová, op. cit. sub 23, str. 148. Ke shodnému závěru se kloní také J. Kotásek in M. Hulmák a kol., op. cit. sub 13, str. 1811.

32 Oslabení důvěryhodnosti se považuje za slabší formu než znevážení. Vzhledem k tomu, že jsou obě podmínky spojeny, není nutné mezi nimi rozlišovat. In F. Hennig-Bodewig, op. cit. sub 18, str. 47.

cí reklamy (nových soutěžitelů či jejich produktů či služeb), které nesou parazitní rysy a využívají prostřednictvím srovnávací reklamy pověst jiného soutěžitele za účelem vlastní prezentace zboží nebo služeb.

Zakázáno je takové těžení z postavení, činnosti, jejich výsledků nebo označení soutěžitele, které by bylo nekalé, tedy bylo mj. činěno jednáním zavrženíhodným z pohledu dobrých mravů soutěže.

V českém právním prostředí se lze pro výklad této podmínky inspirovat skutkovou podstatou nekalé soutěže „parazitování na pověsti“ podle § 2982 o. z. Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. C-533/06) konstatoval, že „... majitel zapsané ochranné známky není oprávněn zakázat srovnávací reklamu, která splňuje všechny podmínky přípustnosti“. V jiném rozhodnutí (rozhodnutí ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. C-487/07) zase (logicky) uzavřel, že „majitel zapsané ochranné známky je oprávněn dát zakázat použití označení totožného s touto ochrannou známkou pro výrobky nebo služby totožné s těmi, pro něž byla zmíněná ochranná známka zapsána, třetími osobami ve srovnávací reklamě, která nesplňuje všechny podmínky přípustnosti stanovené v čl. 3a odst. 1 směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o klamavé a srovnávací reklamě, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997, a to i v případě, že toto použití není s to způsobit újmu základní funkci ochranné známky, již je označit původ výrobků nebo služeb, za podmínky, že toto použití působí újmu nebo je s to způsobit újmu některé z ostatních funkcí ochranné známky...“

6. Šestá podmínka: nenabízet zboží nebo služby jako napodobení či reprodukci zboží nebo služby označovaných ochrannou známkou soutěžitele nebo jeho názvem

Ust. § 2980 odst. 2 písm. f) o. z. stanoví podmínku dovolené srovnávací reklamy tak, aby „nenabízela zboží nebo službu jako napodobení či reprodukci zboží nebo služby označovaných ochrannou známkou soutěžitele nebo jeho názvem“.

Tomu odpovídá také znění čl. 4 písm. g) směrnice 2006/114: „nepředstavuje zboží nebo službu jako napodobeninu nebo reprodukci jiného zboží nebo služeb nesoucích ochrannou známkou nebo obchodní firmu“.

Toto ustanovení poskytuje ochranu ochranným známkám a názvu soutěžitele (jeho zboží nebo služby) při jejich používání ve srovnávací reklamě na jejich napodobeniny.

V tomto ustanovení nejsou obsažena omezení kladená na reklamu na napodobeniny zboží nebo služby označené ochrannou známkou soutěžitele nebo jeho názvem, ale její přímý zákaz.

Zakazuje se srovnávací reklama na imitace značkového zboží, a to i v případě, že jsou tyto imitace jako napodobeniny či reprodukce označeny (např. „napodobenina“, „reprodukce“, „imitace“, ale také jejich synonyma či obdobné výrazy).

Tato podmínka se označuje rovněž jako tzv. „parfémová klauzule“, neboť byla do směrnice 2006/114 včleněna v důsledku intervence Francie zejména za účelem ochrany francouzských originálních parfémů před srovnávací reklamou jejich imitací.

Posuzovanou podmínkou se zabýval také Soudní dvůr EU (rozhodnutí ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. C-487-07), jenž uza-

vřel, že „... inzerent, který ve srovnávací reklamě výslovně či implicitně zmiňuje, že výrobek, který uvádí na trh, představuje napodobeninu výrobku nesoucího velmi známou ochrannou známku, představuje ‚zboží nebo službu jako napodobeninu nebo reprodukci‘ ve smyslu tohoto čl. 3a odst. 1 písm. h). Prospěch, jehož inzerent dosáhl díky takovéto protiprávní srovnávací reklamě, musí být považován za ‚získaný protiprávně‘ z dobré pověsti spojované s touto ochrannou známkou, ve smyslu uvedeného čl. 3a odst. 1 písm. g).“

3. Závěrem

Tendence rozhodovací praxe Soudního dvora EU ohledně srovnávací reklamy směřuje k jejímu liberálnějšímu pojetí a vy- zdvihování jejího přínosu zejména pro spotřebitele, stranou však není ponechán také význam její regulace pro soutěžitele (zejména ty, jejichž zboží či služby jsou srovnávány).

Na rozdíl od klamavé reklamy je rozhodovací praxe Soudního dvora EU týkající se srovnávací reklamy poměrně frekventovaná a rozvinutá. Je tomu tak zřejmě i z důvodu, že posuzování klamavosti podléhá spíše kulturním, historickým a morálním hlediskům členských států a jejich průměrných spotřebitelů, ale také vzhledem k neúplné harmonizaci úpravy klamavé reklamy a demonstrativnímu charakteru výčtu znaků, které by soudy měly při posuzování klamavosti zvažovat, nemají národní soudy „potřebu“ obracet se s předběžnými otázkami na Soudní dvůr EU. Evropská úprava srovnávací reklamy je však plně harmonizovaná a některé podmínky kladené na dovolenou srovnávací reklamu nejsou zcela jasné (to platí zejména v otázkách srovnávání tzv. spotřebitelských košů, používání ochranných známek soutěžitelů v reklamě apod.).

Právní úprava podmínek kladených na právně přípustnou srovnávací reklamu obsažená v české úpravě v § 2980 odst. 2 písm. b), d) a f) o. z. je prakticky totožná s právní úpravou obsaženou ve směrnici 2006/114.

Podmínka uvedená v písm. a) je více obecná a nepřesná, když míří toliko na zákaz klamavosti bez dalšího, tedy bez výslovného zohlednění právní úpravy klamavých obchodních praktik (jak činí směrnice 2006/114).

Podmínka v písm. c) obsahuje jazykově nejasnou formulaci „včetně ceny“, z níž není zřejmé, zda cena musí být součástí srovnání vždy či nikoliv (podle směrnice 2006/114 cena být součástí srovnání být může, ale nemusí).

Podmínka obsažená v písm. e) v sobě zahrnuje dvě podmínky ze směrnice 2006/114, přičemž jedna z nich – příkaz, aby srovnávací reklama „nezlehčovala“ jiného soutěžitele, jeho postavení, činnost nebo její výsledky nebo jejich označení, by při doslovném (avšak nepřipustném) výkladu mohla vést prakticky k zákazu srovnávací reklamy jako takové (zlehčování vykládané v kontextu § 2984 o. z. představuje jak šíření nepravdivých, tak pravdivých údajů, které je způsobilé přivodit újmu srovnávanému soutěžiteli – každá srovnávací reklama, která by splňovala všechny ostatní podmínky, by byla způsobilá přivodit újmu srovnávanému soutěžiteli, neboť by tento s pravděpodobností blížící se jistotě vycházel z tohoto srovnání hůře než ten, kdo danou reklamu zadal).

Při respektování výkladu v souladu se směrnicí 2006/114 i rozhodovací praxí Soudního dvora EU, která klade důraz na co nejpriznivější výklad dílčích podmínek a tenduje spíše k dovolenosti srovnávací reklamy než jejímu zákazu, je nutno podmínku podle § 2980 odst. 2 písm. e) věty první o. z. vykládat tak, že se zakazuje srovnávací reklama, která „zlehčuje nepravdivými údaji“, případně tak, že se zakazuje toliko taková srovnávací reklama, která zlehčuje do takové míry, že diskredituje srovnávaného soutěžitele na úrovni rozporu s dobrými mravy soutěže.

Českou právní úpravu srovnávací reklamy (§ 2980 o. z.) lze v obecné rovině považovat za kompatibilní s evropskou úpravou (čl. 4 směrnice 2006/114). V těch podmínkách, kde kompatibilní není, je nutno přijmout při výkladu dílčích podmínek kladených evropskou úpravou na dovolenou srovnáva-

cí reklamu eurokonformní pojetí, tedy výklad souladný s čl. 4 směrnice 2006/114 (jak vyplývá z rozhodovací praxe Soudního dvora EU).

✦ Autorka je odbornou asistentkou na katedře obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, advokátkou a partnerkou LEGALITÉ advokátní kancelář s. r. o., Praha.

Tento příspěvek vznikl v rámci řešení grantu GA ČR „Vliv evropského práva na českou úpravu nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik“, č. GA14-20147S.

Jeho širší verze je součástí výstupu z grantu Dana Ondřejová, David Sehnálek: Vliv práva Evropské unie na českou regulaci nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik, Masarykova univerzita, Brno 2016.

Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva

JUDr. MONIKA NOVOTNÁ

V rámci svého příspěvku bych se chtěla zamyslet nad možnou aplikací základních zásad vymezených v hlavě I. občanského zákoníku na posuzování neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace, typicky valné hromady kapitálové společnosti, a to v případě, že společník při hlasování porušil soukromoprávní dohodu společníků.

Občanský zákoník, který ještě po třech letech od nabytí účinnosti stále označujeme jako „nový“, zavedl v úvodních ustanoveních základní zásady soukromého práva. Představují pilíře interpretace i aplikace soukromého práva, a tudíž by s nimi měla korespondovat i soudní praxe. Základní zásady soukromého práva upravené v první hlavě občanského zákoníku vyjadřují přirozenoprávní pojetí soukromého práva a já je považuji za nejzdařilejší pasáž celého kodexu. Právě tato ustanovení by měla zajistit, že bonmot „*K soudu se nechodí pro spravedlnost, ale pro rozsudek*“ zmizí v propadlišti právních dějin. Občanský zákoník tak dává prostor soudům, aby v první řadě rozhodovaly spory tak, aby jejich rozhodnutí mohlo být veřejností akceptováno jako spravedlivé.

Právní rámec mé úvahy vychází ze zásad upravených v § 2, 3 a 6 o. z. Jde o zásadu, že zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce. S tím koresponduje zásada, podle níž nesmí být výklad a použití právního předpisu v rozporu s dobrými mravy. Pravidla

pro jednání účastníků soukromoprávního vztahu charakterizují zásady, podle nichž daný slib zavazuje, smlouvy mají být plněny, nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží, a obecně – každý má povinnost jednat v právním styku poctivě a nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu.

Představme si situaci v akciové společnosti, kdy někteří z akcionářů uzavřeli akcionářskou smlouvu, kterou se dohodli na způsobu, jak budou hlasovat na valné hromadě této společnosti, např. pro obsazení statutárního nebo kontrolního orgánu společnosti, pro změnu stanov, pro změnu výše základního kapitálu, pro prodej nebo koupi obchodního závodu či jeho části apod. Přitom se nebude jednat o dohodu, která by poškozovala ostatní (nezúčastněné) akcionáře společnosti. Předpokladem dalších úvah pak samozřejmě je, že taková dohoda o výkonu hlasovacích práv bude platným právním jednáním jejich účastníků.

Otázkou, která s takovou akcionářskou dohodou o výkonu hlasovacích práv souvisí, je otázka, **jaké právní následky bude mít případ, kdy některý z účastníků smlouvy svou povinnost ze smlouvy vyplývající poruší a bude na valné hromadě hlasovat v rozporu s touto smlouvou**, za situace, kdy tento akcionář vahou svých hlasů (sám nebo ve spojení s akcionáři, kteří nejsou účastníky dohody o výkonu hlasovacích práv) dosáhne přijetí usnesení, které by – pokud by všichni účastníci dohodu dodrželi – nikdy nemohlo být valnou hromadou přijato. **Mohlo by být takovým právním následkem porušení akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady?**

Shrňme si, jak zákon o obchodních korporacích upravuje právo akcionáře dovolat se neplatnosti usnesení valné hromady. Zákon o obchodních korporacích připouští vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady z důvodů taxativně uvedených v ust. § 428 odst. 1 a 2, kterými jsou rozpor usnesení

s právními předpisy nebo stanovami akciové společnosti nebo rozpor s dobrými mravy. Formální podmínkou pro vyslovení neplatnosti podle § 424 odst. 1 z. o. k. pak je, že akcionář, pokud se valné hromady účastnil, podal proti danému usnesení řádně zdůvodněný protest a v souladu s § 423 odst. 2 písm. f) z. o. k. požádal o zapsání tohoto protestu do zápisu z valné hromady.

Druhou možností pro vyslovení neplatnosti, resp. nepřijetí napadeného usnesení valné hromady, dává postup podle § 212 o. z., který upravuje zásadu korporativní loajality. Občanský zákoník ukládá členům korporace povinnost chovat se vůči ní čestně a zachovávat její vnitřní řád. Pro případ, že by člen soukromé korporace zneužil své hlasovací právo k újmě korporace jako celku, může soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, rozhodnout, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet.

V intencích uvedeného právního rámce **mám za to, že by se akcionář, jehož práva vyplývající z akcionářské dohody byla hlasováním druhého akcionáře porušena (pro zjednodušení jej dále označuji jako „poškozený akcionář“), mohl domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v případě, že při hlasování jiný akcionář porušil dohodu akcionářů o způsobu hlasování a hlasoval jinak, než bylo dohodnuto.** Pro tento případ např. německý právní řád upravuje možnost poškozeného akcionáře domáhat se nejen toho, aby byl projev vůle daného akcionáře při hlasování prohlášen za neplatný, ale dokonce aby byl nahrazen soudním rozhodnutím odpovídajícím závazkům stran vyplývajícím z akcionářské smlouvy. Takovou úpravu však české právo nezná.

Hlasování akcionáře, kterým porušil akcionářskou smlouvu, je možné označit za nezákonné, neboť – přinejmenším – porušil zásadu, podle níž „daný smlouvu a smlouvy mají být plněny“. Jeho jednání je rovněž v rozporu s dobrými mravy, neboť logicky ten, kdo jedná vědomě a úmyslně v rozporu se základními zásadami soukromého práva, nemůže jednat v souladu s dobrými mravy.

Může však být takové „nezákonné“ hlasování akcionáře důvodem pro vyslovení neplatnosti příslušného usnesení valné hromady, při kterém akcionář porušil sjednaná pravidla hlasování dle akcionářské smlouvy? Otázkou totiž je, zda důsledkem toho, že akcionář hlasoval v rozporu se zákonem a v rozporu s dobrými mravy, může být to, že přijaté usnesení valné hromady jako celek je v rozporu se zákonem a v rozporu s dobrými mravy – za situace, kdy není dán jiný důvod vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

V předchozích letech (tj. za úpravy obchodního zákoníku) měl pro posouzení podobných otázek stěžejní význam rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 102/2003, ve kterém Nejvyšší soud dospěl k právnímu závěru, že důvodem neplatnosti usnesení valné hromady by mohl být výkon hlasovacího práva v rozporu s dobrými mravy a současně, že tento rozpor s dobrými mravy by mohl být dán výkonem hlasovacího práva v rozporu s uzavřenou

smlouvou. V daném případě však nešlo o dohodu o výkonu hlasovacích práv, nýbrž o smlouvu o převodu obchodního podílu.

I po rekodifikaci soukromého práva mají obecné soudy tendenci posuzovat akcionářské dohody o výkonu hlasovacích práv jako obligaci *inter partes*, která zavazuje pouze smluvní strany a nemá právní účinky navenek. V intencích tohoto právního názoru je pak navrhované vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady zamítáno, často s odůvodněním, že poškozený akcionář má jiné právní prostředky pro svoji právní obranu. Za takové prostředky je považována výpověď akcionářské smlouvy nebo uplatnění nároku na náhradu škody. Ve svých důsledcích pak taková soudní rozhodnutí znamenají, že soudy odpírají poškozenému akcionáři přiznat práva, která mu náleží z akcionářské smlouvy, neboť odmítají nastolit stav, který by akcionářské smlouvě odpovídal. Není tedy přehnané tvrzení, že takové rozhodnutí *de facto* znamená odepření spravedlnosti poškozenému akcionáři. Z jednoho usnesení namátkou vybírám: *Nedodržení smlouvy o uplatnění vlivu akcionářů na společnost společnost nezavazuje a není důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti.*¹ Pikantní na celé věci je, že v posuzovaném případě byla účastníkem smlouvy o výkonu hlasovacích práv i akciová společnost, nikoli pouze její akcionáři.

Podobně se obecné soudy staví k návrhu na určení, že se k hlasům akcionáře, který při hlasování porušil akcionářskou smlouvu, nepřihlíží. Právní názor, kterým soudy odůvodňují zamítavé rozhodnutí, je postaven na doslovném znění § 212 o. z. Soudy argumentují tím, že zákon pro kladné rozhodnutí ve věci vyžaduje, aby byla újma způsobena korporaci jako celku, a v daném případě byla újma způsobena toliko poškozenému akcionáři. V jednom případě jsem se setkala v praxi dokonce s absurdním odůvodněním, že vyhovění návrhu poškozeného (menšinového) akcionáře by znamenalo popření principu majority, protože by to znamenalo, že akcionář, který disponuje nadpoloviční většinou hlasů, nemůže na valné hromadě prosadit takové rozhodnutí, jaké mu aktuálně vyhovuje. Soud v tomto případě zcela opomenul autonomii smluvní vůle a svobodné rozhodnutí majoritního akcionáře, vyjádřené v akcionářské dohodě, kterým se právě pro daný konkrétní případ své majority dopředu vzdal.

Vrchní soud v Olomouci dokonce dospěl k závěru, že k újmě poškozeného akcionáře dojít nemohlo, když mu byla na valné hromadě přiznána hlasovací práva v rozsahu vlastněných akcií.² Tento soud dospěl rovněž k závěru, že je nadbytečné, aby s návrhem na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady byl spojen též návrh na vyslovení toho, že se k hlasům konkrétního akcionáře nepřihlíží, s odůvodněním opírajícím se o ust. § 212 odst. 2 o. z.: *Pokud by bylo zjištěno, že akcionář na valné hromadě jednal v rozporu s povinností loajality a zneužil svého hlasovacího práva, byl by to důvod pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a jako předběžná by byla řešena právě otázka, zda se k hlasům tohoto akcionáře přihlíží či nikoliv.*³

Podobný výklad § 428 z. o. k. a § 212 o. z. je podle mého názoru v rozporu se zásadami vymezenými v ust. § 2 o. z. Pokud bychom totiž akceptovali popsanou interpretaci povinnosti akcionářů vyplývající z akcionářské smlouvy, *de facto*

1 Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 2. 2016, sp. zn. 29 Cm 180/2015.

2 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 10. 2016, sp. zn. 5 Cmo 208/2016.

3 Tamtéž.

bychom poskytli ochranu nepoctivému jednání akcionáře porušujícího smluvní závazek.

Vraťme se k důvodům neplatnosti usnesení valné hromady tak, jak je vymezuje § 428 z. o. k. Toto ustanovení podmiňuje vyslovení neplatnosti tím, že napadené usnesení je v rozporu s právními předpisy nebo dobrými mravy. **Při respektování základních zásad soukromého práva dojdeme k následujícímu závěru: Jednání, kterým byl porušen zákon a dobré mravy, nemůže vést k následku, který je v souladu se zákonem a dobrými mravy.** Jinými slovy, pokud akcionář porušil při hlasování svůj smluvní závazek, a tím též zákon a dobré mravy, nemůže být usnesení přijaté na valné hromadě silou jeho hlasů považováno za usnesení, které je v souladu se zákonem a dobrými mravy. Takový závěr je ostatně podpořen i úvahou Nejvyššího soudu vyslovenou ve shora citovaném rozhodnutí.

Domnívám se, že je namístě i to, aby soud určil, že k hlasům akcionáře, který porušil akcionářskou smlouvu, nelze přihlížet. Zásada korporační loajality, která vyjadřuje povinnost člena korporace jednat čestně a způsobem zachovávajícím vnitřní řád korporace, nemůže být striktně omezována na vztah mezi daným členem korporace a korporací samotnou, tedy s absolutním opomíjením vztahů mezi členy dané korporace navzájem. Je pravda, že občanský zákoník vyžaduje, aby zneužitím hlasovacího práva člena korporace došlo k újmě korporace jako celku. Je však třeba zásadně odmítnout zjednodušující pojetí, které ve svých důsledcích vede ke ztotožnění korporace s majoritním akcionářem, resp. majoritní skupinou akcionářů. Stávající právní úprava totiž reflektuje smluvní pojetí

korporace. Jinými slovy, korporace je založena na dohodě jejích členů, že se budou chovat určitým způsobem. Zákon přitom nezakazuje, aby se vedle společenské smlouvy, závazné pro všechny členy korporace, nedohodli pouze někteří členové korporace na dalších právech a povinnostech, samozřejmě tak, aby ostatní členy korporace – stojící vně takové dohody – nepoškozovali. V případě, že akceptujeme toto východisko, pak musíme dojít k závěru, že akcionář, který dohodu akcionářů, jejímž je účastníkem, poruší, porušuje smluvní základ korporace a logicky působí této korporaci újmu. Je to samozřejmě teoretický a extenzivní výklad, ale je to výklad, který se opírá o smysl a účel právní normy. Považovala bych za spravedlivé, aby se takový výklad podařilo prosadit i v rozhodovací praxi.

Velmi ráda bych vyvolala odbornou diskusi na toto téma. Nemyslím si, že by spravedlivé řešení následků porušení akcionářské smlouvy vyžadovalo novelizaci občanského zákoníku nebo zákona o obchodních korporacích, ale spíše jednoznačný přístup k jejich interpretaci tak, aby odpovídala základním zásadám vyjádřeným v hlavě první občanského zákoníku.

✦ Autorka, advokátka v Praze, působí jako externí vyučující na katedře finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Příspěvek byl přednesen na konferenci „Nové soukromé právo“ v Praze dne 22. 11. 2016, pořádané Českou advokátní komorou a společností EPRAVO.CZ.

inzerce

Advokátní kancelář **RAKOVSKÝ & PARTNERS** se sídlem v centru Prahy praktikující zejména v oblastech obchodního práva, občanského hmotného i procesního práva a insolvenčního práva, s převážně českou klientelou očekávající a oceňující inovativní právní řešení

Hledá advokátní koncipientku/ advokátního koncipienta

Nabízíme:

- příležitost ke vzrušujícím myšlenkovým soubojům
- atmosféru kanceláře, kde se všichni znají
- víkendy jako dny, kdy se obvykle nepracuje

Kvalifikační předpoklady:

- analytické myšlení
- schopnost napsat strukturovaný text
- znalost anglického jazyka

Může být posuzováno jako výhoda:

- motivační dopis, nebude-li naplněn obvyklými frázemi
- praxe v právní profesi, ne nutně v advokacii
- doložení písemné práce (seminární, diplomové) či odborného článku

Charakterové předpoklady:

- chuť hledat originální řešení
- ambice zvyšovat vlastní odbornou úroveň
- pečlivost a loajalita

V případě zájmu zašlete svůj životopis, včetně eventuálních příloh, na e-mail: cepakova@rakovsky.com

Další informace o kanceláři na www.rakovsky.com

NS určil pravidla elektronické komunikace s účastníky řízení

Plénum Nejvyššího soudu schválilo ve čtvrtek 5. ledna 2017 stanovisko k podáním činěným v elektronické podobě a k doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděnému prostřednictvím veřejné datové sítě.

Plénum Nejvyššího soudu zde především definuje svůj právní názor k problematice doručování podání k soudům prostřednictvím datových schránek, upřesňuje situace, kdy je potřeba při elektronické komunikaci se soudy použít elektronický podpis, a kdy to naopak není nutné. Schválené stanovisko řeší rovněž situace, jak doručovat či přijímat podání od osob, které mají zřízeno více datových schránek, popř. od právnických osob. Vše podstatné je shrnuto do právních vět, publikovaných níže, a má zásadní vliv na doručování a účinky podání v soudních řízeních na všech úrovních soudní soustavy ČR.

Schválené právní věty:

I. V občanském soudním řízení lze učinit podání mj. i písemně, tj. v listinné podobě, v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě nebo telefaxem (§ 42 odst. 1 o. s. ř.). Podáním učiněným v elektronické podobě se rozumí dokument ve formě datové zprávy, v němž účastník v občanském soudním řízení projevil vůli směřující k uplatnění procesních práv, ke splnění procesních povinností nebo k jiným procesním následkům, jež jsou spojeny s tímto projevem vůle, popř. část takového dokumentu, v níž je obsažen účastníkův projev vůle. Totéž obdobně platí v trestním řízení pro podání stran nebo jiných subjektů, které mají obdobné postavení jako strany (§ 59 odst. 1 tr. řádu).

Elektronický nosič (tzv. obálka nebo kontejner) doprovázející takový dokument je součástí podání v uvedeném smyslu, ledaže by z obsahu projevené vůle účastníka (strany či jiné osoby) vyplývalo něco jiného.

II. Byl-li z datové schránky toho, kdo činí úkon, nebo jeho právního zástupce odeslán do datové schránky soudu elektronický dokument, který obsahuje podání ve věci samé, považuje se za řádně podepsaný úkon ve smyslu § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, i když takové podání ani jeho přílohy neobsahují uznávaný elektronický podpis. Proto již není třeba vyžadovat doplnění takto učiněného podání předložením jeho originálu v listinné formě podle § 42 odst. 2 o. s. ř. (viz § 42 odst. 3 o. s. ř.).

Nepovažuje-li se z určitých důvodů elektronický dokument v podobě datové zprávy za podepsaný úkon ve smyslu § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů (např. byl-li odeslán z cizí datové schránky), musí být – z hlediska požadavků ust. § 42 odst. 3 o. s. ř. a § 59 odst. 1 tr. řádu – opatřen uznávaným elektronickým podpisem (§ 6 odst. 1, 2 zák. č. 297/2016 Sb., dříve § 11 odst. 1, 3 zák. č. 227/2000 Sb., ve znění účinném do 18. 9. 2016) jednajících fyzické osoby elektronický dokument v podobě datové zprávy obsahující podání.

III. Bylo-li podání v elektronické podobě opatřeno uznávaným elektronickým podpisem ve smyslu § 6 odst. 1, 2 zák. č. 297/2016 Sb. (dříve podle § 11 odst. 1, 3 zák. č. 227/2000 Sb., ve znění účinném do 18. 9. 2016), nepoužije se tzv. fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, i když bylo učiněno prostřednictvím datové schránky.

IV. Procesní úkon, učiněný prostřednictvím datové schránky za podmínek uvedených v § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, osobou tam označenou, má stejné účinky jako procesní úkon učiněný písemně a podepsaný osobou, pro kterou byla zřízena datová schránka. Je-li osobou, pro kterou byla zřízena datová schránka, právnická osoba, má takový procesní úkon učiněný prostřednictvím datové schránky stejné účinky jako procesní úkon, který za právnickou osobu písemně učiní a podepíše osoba oprávněná jednat za právnickou osobu podle příslušného procesního předpisu.

V. Soud doručuje do datové schránky adresáta písemné vyhotovení rozhodnutí, jiných svých úkonů a další písemnosti, o nichž to stanoví zákon, jen nedošlo-li k jejich doručení při jednání (jiném soudním roku) nebo při úkonu trestního řízení a umožňuje-li to povaha doručované písemnosti. Předpokladem je, že adresát má zpřístupněnou svou datovou schránku, že adresát má fyzickou osobu oprávněnou nebo pověřenou k přístupu do své datové schránky a že nedošlo (ani zpětně) ke znepřístupnění datové schránky. Prokáže-li adresát, který je právnickou osobou, že v době doručování písemnosti neměl osobu oprávněnou nebo pověřenou k přístupu do své datové schránky a že tento stav nezavinil, nenastanou účinky doručení.

Soud doručuje písemné vyhotovení rozhodnutí, jiných svých úkonů a další písemnosti do datové schránky, jen jestliže zjistí, že adresát má zřízenou datovou schránku; neumožňují-li poznatky o osobě adresáta soudu takové zjištění, soud přistoupí k jinému způsobu doručení. To platí obdobně pro doručování písemností v trestním řízení.

Má-li fyzická osoba zřízeno více datových schránek (např. datovou schránku fyzické osoby a datovou schránku podnikající fyzické osoby, nebo advokát datovou schránku podnikající fyzické osoby – advokáta, ale též insolvenčního správce nebo daňového poradce), je třeba jí doručovat písemné vyhotovení rozhodnutí, jiných úkonů a další písemnosti do té datové schránky, která odpovídá povaze doručované písemnosti. Účinky doručení písemnosti však nastanou i jejím doručením do jiné („nepříslušné“) datové schránky téže fyzické osoby za podmínek § 17 odst. 3 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Lhůta uvedená v § 17 odst. 4 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je lhůtou procesní, jejíž běh se při doručování písemností v občanském soudním řízení počítá podle § 57 odst. 1, 2 o. s. ř. a při doručování písemností v trestním řízení podle § 60 odst. 1, 2 a 3 tr. řádu.

Celé stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. PlsN 1/2015, k podáním činěným v elektronické podobě a k doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděnému prostřednictvím veřejné datové sítě, je k dispozici na webových stránkách NS www.nsoud.cz, ve vyhledávací rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu.

K principu omezené důvěry v dopravě a trestní odpovědnost řidiče za dopravní nehodu

Řidič osobního motorového vozidla může v souladu s principem omezené důvěry v dopravě spoléhat na to, že pokud s dostatečným předstihem (řáděně) dává ostatním účastníkům silničního provozu najevo svoji vůli odbočit vlevo, a ověřil si, že neexistuje překážka, která by mu v tom bránila, může v odbočovacím manévru pokračovat. Povinnost dbát zvýšené opatrnosti stanovenou v § 21 odst. 1 zák. o silničním provozu nelze podle názoru Ústavního soudu interpretovat tak, že řidič musí zohlednit i možné úmyslné porušení pravidel jinými účastníky silničního provozu.

Dospějí-li soudy současně k závěru, že podstatnější vliv na vznik škodlivého následku mělo úmyslné protiprávní jednání poškozeného, a nedbalost je dovozena jen z toho, že obžalovaný si nepočínal dostatečně obezřetně, protože nevezal v úvahu jednání poškozeného, není možné učinit závěr o vině tak, jak to provedly obecné soudy v projednávané věci.

Fatálnější dopad než podmíněně odsouzení pak může mít na odsouzeného v těchto věcech navazující rovina civilní. Především náhrada imateriální újmy na zdraví odvozená od výroku o vině může dosáhnout i několika milionů korun a kromě lidského traumatu spojeného s tragickou dopravní nehodou navíc ještě dlouhodobě zatěžuje člověka (stěžovatele), který byl účastníkem dopravní nehody. Proto musí být vina stěžovatele bezpečně prokázána.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2016, sp. zn. IV. US 3159/15

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel, který se domáhal zrušení napadených rozhodnutí obecných soudů, neboť měl za to, že jimi bylo narušeno jeho ústavně zaručené právo na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

V předmětné věci byl stěžovatel rozsudkem okresního soudu shledán vinným ze spáchání přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců podmíněně, odloženému na zkušební dobu šestnácti měsíců. Dále mu byla uložena povinnost zaplatit na náhradu škody poškozeným 1 371 392,50 Kč a 23 332 Kč; ve zbytku byli poškození odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

K odvolání stěžovatele krajský soud zrušil výrok o trestu i náhradě škody a nově stěžovatele při nezměněném výroku o vině odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, podmíněně odloženému na zkušební dobu jednoho roku. Současně krajský soud stěžovateli uložil povinnost zaplatit poškozeným na náhradu škody 822 835,50 Kč a 13 999,05 Kč; se zbytkem byli poškození odkázáni na řízení ve věcech ob-

čanskoprávních. Nejvyšší soud dovolání stěžovatele odmítl.

Ze spisového materiálu okresního soudu Ústavní soud zjistil, že stěžovatel byl trestně stíhán pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti, kterého se měl dopustit tím, že při odbočování vlevo omezil a ohrozil předjíždějícího motocyklistu, který do něj narazil. Řidič motocyklu utrpěl závažné poranění hlavy s trvalými následky a doživotním postižením.

K dopravní nehodě došlo na křižovatce, které podle policejního popisu předcházely rovný, přehledný úsek silnice mimo obec, opatřený svíslou značkou zákaz předjíždění. Dalším, vodorovným dopravním značením, předcházejícím místu nehody, byly předběžné šipky, které následovala podélná („plná“) čára souvislá. Podle provedených šetření motocyklistu předjížděl řadu vozidel tvořenou automobilem řízeným stěžovatelem, dalším nezjištěným automobilem a nákladním vozidlem v době, kdy stěžovatel signalizoval odbočení vlevo a zpomaloval, druhé osobní vozidlo jej dojelo a předjelo zprava. Při odbočování stěžovatele vlevo vrazil do zadní části jím řízeného vozidla motocykl poškozeného, který následně dopadl opodál na silnici ve směru původní jízdy. Svědek (řidič nákladního vozidla) vypověděl, že před ním jela dvě osobní auta. Poté, co první z nich začalo před odbočením zpomalovat, což vedlo ke zpomalení i všech následných vozidel, zaslechl vedle svého automobilu zvuk předjíždějící motorky, která následně do odbočujícího vozidla vrazila.

Uvedenou situaci soudy vyhodnotily jako trestný čin, jež se stěžovatel dopustil tím, že prováděl výše popsany odbočovací manévry v době, kdy již byl předjížděn poškozeným. Podle znaleckých posudků mezi okamžikem, kdy poškozený začal předjíždět kolonu vozidel, a okamžikem srážky uběhla doba asi 5 sekund, během níž stěžovatel měl mít dostatečnou možnost zjistit pohledem do zpětného zrcátka přibližování poškozeného. Jakkoliv nalézací soud ze znaleckých posudků dovedl možnosti obou řidičů zabránit dopravní nehodě, bez jakýchkoliv pochybností dospěl k závěru, že to byl stěžovatel, který situaci za sebou buď nevěnoval pozornost vůbec, nebo jen nedostatečně, a motocykl přehlédl. Podle § 21 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), platí, že „při odbočování ... musí řidič dávat znamení o změně směru jízdy; při odbočování nesmí ohrozit řidiče jedoucí za ním a musí dbát zvýšené opatrnosti“. Stěžovatel této povinnosti neměl dostát, čímž zapříčinil dopravní nehodu. Podíl na nehodě je však i na poškozeném, který porušil zákaz předjíždění, povolenou maximální rychlost a zákaz řízení pod vlivem alkoholu. Ani tato pochybení poškozeného však neospravedlnila to, že stěžovatel přestal sledovat provoz, neboť znaleckými posudky bylo prokázáno, že vozidla byla ve vzájemné viditelnosti. Vzhledem k podílu poškozeného soud kvalifikoval jednání stěžovatele podle § 147 odst. 1, a nikoliv také podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku. Odvolací soud zmírnil výrok o trestu i o náhradě škody; dospěl k závěru, že podíl poškozeného na dopravní nehodě byl větší než podíl stěžovatele, souhlasil však s tím, že stěžovatel nevěnoval odbočení zvýšenou pozornost. Nejvyšší soud s odkazem na svoji judikaturu považoval dovolání stěžovatele za neopodstatněné.

Ústavní soud přezkoumal napadená rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. Ústavní soud přede-

vším poukázal na to, že trestní odpovědnost v českém právu je založena na zásadě odpovědnosti za zavinění, z níž vyplývá, že bez zavinění se nemůže jednat o trestný čin (*nullum crimen sine culpa*). Podmínkou trestní odpovědnosti obviněného je naplnění skutkové podstaty trestného činu, které musí být vždy důsledkem zaviněného jednání ve formě úmyslu či nedbalosti. V případě přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku musejí trestní soudy vždy prokázat existenci zavinění ve formě vědomé či nevědomé nedbalosti definované v ust. § 16 odst. 1 tr. zákoníku. Vědomou nedbalostí se podle písm. a) rozumí, jestliže pachatel „věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí“; nedbalost nevědomá podle písm. b) nastane v případě, kdy pachatel „nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ačkoli o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl“.

Ústavní soud konstatoval, že mají-li trestní soudy vyhodnotit, zda byl čin spáchán z nedbalosti, musejí v první řadě zjistit, zda obviněný zachoval potřebnou míru opatrnosti – zda byla naplněna kritéria nedbalosti v obou jejich formách. Míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem – jediné spojením obou těchto hledisek dochází k naplnění zásady odpovědnosti za (nedbalostní) zavinění v trestním právu. O zavinění z nevědomé nedbalosti proto jde jen tehdy, jestliže povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení chráněného zájmu jsou dány současně; nedostatek byť jedné složky v daném případě znamená, že uvedený čin obviněného je činem nezaviněným (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 4 Tz 9/86 či rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 10/2008). Objektivní hledisko doplněné subjektivním hlediskem však platí nejen pro vymezení nedbalosti nevědomé, ale i pro vymezení nedbalosti vědomé, protože přiměřenost důvodů, na něž pachatel spoléhal, že nezpůsobí porušení nebo ohrožení zájmu, je třeba posuzovat podle toho, jak se situace jevila pachateli – i vzhledem k vnějším okolnostem konkrétního případu (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 540/2012). Objektivní hledisko je v projednávaném případě dopravní nehody vymezeno předpisy upravujícími provoz na pozemních komunikacích, obecně pak požadavkem dodržovat opatrnost přiměřeně daným okolnostem a situaci. Subjektivní hledisko potom představuje možnost a schopnost konkrétního pachatele předvídat vznik následku s trestněprávní relevancí.

Jde-li o posouzení trestní odpovědnosti řidiče za nehodu, k níž došlo v souvislosti s provozem na pozemních komunikacích, je podle názoru Ústavního soudu nutné zohlednit jednak to, zda se řidič svým jednáním dopustil porušení konkrétních právních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích, jakož i to, zda měl možnost a schopnost předvídat, že k nehodě dojde. V takovém případě se uplatní tzv. princip omezené důvěry v dopravě, jehož podstatou je, že se řidič při provozu na pozemních komunikacích může spoléhat na to, že ostatní účastníci budou dodržovat pravidla provozu na pozemních komunikacích, pokud z konkrétních okolností nevyplývá opak (např. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 3 Tz 20/81).

Ústavní soud dospěl k závěru, že v předmětné věci princip omezené důvěry v dopravě dodržen nebyl. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí vycházel i ze svého usnesení sp. zn. 5 Tdo 10/2008, podle kterého „... nelze po řidiči vozidla požadovat, aby se při odbočování nepřetržitě či průběžně díval za sebe a nevěnoval se náležitě odbočovacímu manévru, jakož i nesledoval, co se děje ve směru jeho jízdy. Přitom je nutné zdůraznit, že vozidla jedoucí za odbočujícím vozidlem, které má řádně zapnutý směrový ukazatel ohlašující změnu směru jízdy, si mají počínat tak, aby na tuto změnu stihla za normálních okolností zareagovat včas.“ Ovšem sám Nejvyšší soud konstatoval, že „... skutečnost, že jiná osoba porušila předpisy o provozu na pozemních komunikacích a vlastním zaviněním vytvořila nebezpečnou situaci, neomlouvá řidiče, jestliže sám porušil povinnost stále ovládat vozidlo a počínat si tak, aby doprava nebyla ohrožena. Otázka spoluzavinění je otázkou přiměřenosti důvodů spoléhání se řidiče na dopravní kázeň ostatních účastníků silničního provozu ve smyslu § 5 písm. a) zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, a její správné řešení je podmíněno pečlivým objasněním okolností konkrétního případu.“ Právě otázkou přiměřenosti se však soudy v dané věci podle názoru Ústavního soudu dostatečně nezabývaly.

Ústavní soud dovodil, že závěr o vině by v tomto případě připadal v úvahu pouze za situace, kdy by stěžovatel měl na základě konkrétních skutečností vědomost o tom, že se za ním pohybuje motocykl. Řidič osobního motorového vozidla může v souladu s principem omezené důvěry v dopravě spoléhat na to, že pokud s dostatečným předstihem (řáděně) dává ostatním účastníkům silničního provozu najevo svoji vůli odbočit vlevo, a ověřil si již, že neexistuje překážka, která by mu v tom bránila, může v odbočovacím manévru pokračovat. Výklad, který provedly obecné soudy, dovozující porušení povinnosti stěžovatelem v konkrétním případě, podle Ústavního soudu znamená, že povinnost dbát zvýšené opatrnosti stanovenou v § 21 odst. 1 zák. o silničním provozu je třeba interpretovat tak, že řidič musí zohlednit i možné úmyslné porušení pravidel jinými účastníky silničního provozu [tato interpretace ukládá povinnost neplynoucí přímo ze zákona (čl. 2 odst. 3 Listiny) a současně zakládá nerovnost v právech a povinnostech (čl. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny)]. Pokud je trestně stíhána osoba za nedbalostní trestný čin a soudy současně dospějí k závěru, že podstatnější vliv na vznik škodlivého následku mělo úmyslné protiprávní jednání poškozeného, přičemž nedbalost je dovozena jen z toho, že obžalovaný si nepočínal dostatečně obezřetně, protože nevezal v úvahu protiprávnost jednání poškozeného, není podle Ústavního soudu možné učinit závěr o vině tak, jak to provedly obecné soudy v projednávané věci.

Ústavní soud konstatoval, že nedbalostní zavinění vyjadřuje vnitřní stav mysli pachatele v době inkriminovaného jednání a jeho subjektivní vztah k němu. Zanedbání potřebné míry opatrnosti jako předpoklad nedbalostního zavinění je třeba vyvozovat z konkrétních skutkových okolností, řádně prokázaných před obecnými soudy. Například, bylo-li by prokázáno, že poškozeného nebylo možné přehlédnout, ať pro světelné efekty (např. zapnutý ukazatel směru jízdy), či pro hluk, který svou jízdou působil. Zanedbání potřebné míry opatrnosti proto nelze dovozovat jen na základě zpětné myšlenkové konstrukce nepodložené konkrétními fakty – došlo-li ke škodlivé

mu následku, neznamená to automaticky, že potřebná míra opatrnosti musela být nutně zanedbána.

Ústavní soud poukázal na to, že odbočování vlevo patří mezi nejtěžší dopravní manévry při jízdě vozidlem. Řidič musí zohlednit situaci nejen ve svém směru jízdy, ale i v protisměru, rovněž pohyb chodců i ostatních účastníků provozu v prostoru, kam hodlá odbočit a k němuž se teprve přibližuje. V konkrétním případě je pak nutné vzít v úvahu i to, že nezjištěné vozidlo, které se pohybovalo přímo za stěžovatelem, jej zřejmě právě v inkriminovaném okamžiku předjíždělo zprava, což je manévra méně obvyklý, avšak rovněž významný, a stěžovatel mu musel v dané chvíli věnovat pozornost, neboť se odehrával v jeho bezprostřední blízkosti (na druhé straně).

Ústavní soud shrnul, že obecné soudy dospěly k závěru, že na vzniku dopravní nehody se podílel jak stěžovatel, tak i poškozený. Odvolací soud přitom stanovil poměr tohoto podílu v rozsahu 70 % poškozený a 30 % stěžovatel. Bez sebemenších pochyb bylo dovozeno, že vina poškozeného spočívala v tom, že řídil po požití alkoholu (z krve zjištěno 0,44 ‰), jel nepřiměřeně vysokou rychlostí a předjížděl v místě, kde to bylo zakázáno svislým i vodorovným značením. Z charakteru těchto porušení pravidel silničního provozu je zřejmé, že se jich poškozený nemohl dopustit z pouhé nedbalosti, ale že se jednalo o úmyslné porušení zákona. Vedle toho stěžovatel je kladen za vinu, že odbočování nevěnoval zvýšenou pozornost, přičemž jeho nedbalostní jednání je dovozeno z faktu, že během posledních pěti sekund před dopravní nehodou nezaregistroval předjíždějícího poškozeného, kterého mohl, a to pouze v uvedeném časovém úseku, vidět ve zpětném zrcátku. Závěr, že stěžovatel nevěnoval zvýšenou pozornost dopravní situaci, vyplývající jen ze skutečnosti, že do něj poškozený narazil, podle Ústavního soudu postrádá v provedeném dokazování oporu.

Ústavní soud dále poukázal na to, že k výčtu nesprávného jednání poškozeného je přitom třeba navíc přičíst i další, soudy nezohledněné povinnosti, které mohl poškozený porušit. Podle ust. § 17 zák. o silničním provozu platí, že „řidič, který při předjíždění vybočuje ze směru své jízdy, musí dávat znamení o změně směru jízdy ...“ (odst. 2); podle odst. 5 pak platí, že „řidič nesmí předjíždět a) nemá-li před sebe rozhled na takovou vzdálenost, která je nutná k bezpečnému předjetí, b) jestliže by se nemohl bezpečně zařadit před vozidlo nebo vozidla, která hodlá předjet, c) jestliže by ohrozil nebo omezil protijedoucí řidiče nebo ohrozil jiné účastníky provozu na pozemních komunikacích, ... e) dává-li řidič vpředu jedoucího vozidla znamení o změně směru jízdy vlevo a není-li možné předjetí vpravo podle odstavce 1 nebo předjetí v dalším volném jízdním pruhu vyznačeném na vozovce v tomtéž směru jízdy...“. V souzené věci řidič nákladního vozidla zaregistroval předjíždění motocyklem v době, kdy před ním jedoucí vozidla brzdila (příprava stěžovatele k odbočování); i pokud by předjížděcí manévra poškozeného nezapočal až poté, resp. v důsledku zahájení odbočování stěžovatele v širším slova smyslu, nelze povinnosti řidiče při předjíždění pominout. Povinnosti poškozeného spojené s předjížděním však, dovedl Ústavní soud, v řízení zkoumány nebyly, byť na posouzení věci mohly mít značný vliv.

Ústavní soud konstatoval, že ze znaleckých posudků je zřejmé, že znalci dospěli ke svým závěrům na základě výsledných

poloh a stavu nákladního automobilu, nabouraného automobilu, motocyklu, těla poškozeného a několika dalších stop, přičemž provedli fyzikálně-matematické výpočty založené na empirických poznatcích. Z toho dovedli pravděpodobné rychlosti, časy, směřování a polohy jednotlivých účastníků dopravní nehody; připustili, že některé výchozí údaje dosadili odhadem (např. rychlost motocyklu), a mohou být do jisté míry pochybné. Soudy však ze skutečnosti, že došlo k dopravní nehodě, dovedly závěr o vině stěžovatele, aniž připustily jakoukoliv pochybnost, čímž však nerespektovaly princip *in dubio pro reo*, podle kterého „... není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného“ [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 733/01 (N 26/32 SbNU 239)]. Jakkoliv vysoký stupeň podezření sám o sobě není způsobit vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok a principy odpovědnosti za zavinění a presumce neviny nelze navíc izolovat [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 36/98 (N 54/11 SbNU 43)]. Uvedené principy se promítají i do jednotlivých ustanovení trestního řádu a obecné soudy jsou zavázány je bezpodminečně respektovat.

Ústavní soud zdůraznil, že zanedbání potřebné míry opatrnosti (jako předpoklad nedbalostního zavinění) je však třeba vyvozovat z konkrétních skutkových okolností, řádně zjištěných důkazním postupem před obecnými soudy. Nelze tak činit pouze na základě zpětné úvahy, podle které, došlo-li ke škodlivému následku, byla automaticky potřebná míra opatrnosti zanedbána. Součástí soudního rozhodnutí, v němž je osoba uznána vinnou z nedbalostního trestného činu, proto musí být pečlivě zhodnocení všech okolností, které soud vedly k závěru, že tato osoba náležitou opatrnost nezachovala, a jednala tedy zaviněně. Soudy musejí pečlivě zkoumat, zda stěžovatel nevěnoval dění za sebou pozornost vůbec anebo spoléhal na to, že neexistuje překážka znemožňující mu bezpečné odbočení – za situace, kdy viditelní účastníci provozu reagují na jeho přípravu k odbočovacímu manévru. Pokud stěžovatel učinil před zahájením odbočování nezbytné kroky se zvýšenou opatrností, nelze mu podle názoru Ústavního soudu klást za vinu, že nepředpokládal jízdu řidiče porušujícího celou řadu pravidel silničního provozu hrubým způsobem. Opak by totiž vedl k absurdnímu závěru, že každý řidič musí vždy a za všech okolností počítat s tím, že ostatní účastníci silničního provozu jeho pravidla nedodržují; takový závěr by však byl v rozporu s účelem platných pravidel silničního provozu. V této souvislosti Ústavní soud poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 7 As 91/2012-62, ve kterém se uvádí: „Příčinou dopravní nehody spočívající v tom, že vozidlo jedoucí po hlavní silnici se střetne s vozidlem jedoucím po vedlejší silnici, která se s hlavní silnicí kříží, je zásadně to, že řidič vozidla jedoucího po vedlejší silnici nedá vozidlu jedoucímu po hlavní silnici přednost. Výjimečně může být příčinou dopravní nehody jednání řidiče vozidla jedoucího po hlavní silnici, a sice tehdy, pokud řidič vozidla jedoucího po hlavní silnici v extrémní míře poruší stanovený rychlostní limit a současně rychlost jízdy vozidla jedoucího po hlavní silnici řidič vozidla přijíždějícího po vedlejší silnici fakticky znemožní splnění povinnosti

dát přednost. Faktické znemožnění splnění povinnosti se musí posuzovat s ohledem na konkrétní poměry místa, v němž ke střetu došlo. Rozhodnými okolnostmi tedy bude zejména to, nakolik jde o místo pro řidiče přijíždějícího po vedlejší silnici přehledně a nakolik mu umožňuje s dostatečným předstihem vidět vozidla přijíždějící po hlavní silnici a zohlednit jejich (případně i výrazně nadlimitní) rychlost.“

Na základě zjištěných skutkových okolností podle Ústavního soudu proto nelze dovodit, že by stěžovatel měl a mohl předvídat vznik trestněprávního následku, kterým byl střet automobilu s motocyklem. I kdyby však na základě zpomalení mohl předvídat, že bude předjížděn, a byl by si proto vědom, že svým jednáním může porušit zájem chráněný trestními předpisy, měl podle názoru Ústavního soudu přiměřený důvod spoléhat na to, že porušení nezpůsobí. Nelze totiž považovat za nepřiměřené, spoléhal-li stěžovatel na to, že pokud se již dříve o situaci za sebou přesvědčil a nic nenasvědčovalo tomu, že bude předjížděn v místě zákazu předjíždění, nesledoval již výhradně situaci za sebou, ale i vedle sebe a před sebou (viz např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 92/2014).

Ústavní soud poukázal na to, že orgány činné v trestním řízení mají úřední povinnost zjišťovat skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí (§ 2 odst. 4, 5 tr. řádu). Z ústavního principu presumpce nevinny zakotveného v čl. 40 odst. 2 Listiny vyplývá pro obecné soudy povinnost při rozhodování o vině

zvažovat i takovou verzi případu, která důvodně připouští, že vzhledem ke skutkovým okolnostem mohlo dojít ke způsobení škodlivého následku bez zavinění; pouze tak mohou obecné soudy dostát požadavkům čl. 36 odst. 1 Listiny, jenž obviněným osobám zaručuje právo na soudní ochranu.

Součástí soudního rozhodnutí, v němž je osoba uznána vinnou nedbalostním trestným činem, proto podle názoru Ústavního soudu musí být pečlivě zhodnocení všech okolností, které soud vedly k závěru, že tato osoba náležitou opatrnost nezachovala, a jednala tedy zaviněně. Soudy musejí v tomto smyslu zkoumat jak objektivní, tak subjektivní hledisko potřebné míry opatrnosti, tedy povinnost i možnost obviněného předvídat následek. Pokud soudy mají za to, že stěžovatel nevěnoval odbočování zvýšenou pozornost, je třeba, aby prokázaly konkrétní pochybení, kterého se měl stěžovatel dopustit, případně zvážit, zda podstatně závažnější a úmyslné porušení pravidel silničního provozu poškozeným nemůže stěžovatele vyvinut.

Ústavní soud dospěl k závěru, že v souzené věci obecné soudy porušily právo stěžovatele chráněné čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť dospěly k extrémně vadnému závěru o existenci jeho nedbalostního zavinění, aniž by jejich závěr vyplýval z jejich skutkových zjištění a provedených důkazů, a proto ústavní stížnosti zcela vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

❖ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Úkon právní služby

Úkon, který učinil vůči příslušnému orgánu účastník řízení, aniž by z daného úkonu bylo zjevné zastoupení účastníka řízení, nelze považovat za úkon právní služby ve smyslu ust. § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2016,
sp. zn. 30 Cdo 2610/2015**

Odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala žalobou na žalované zaplacení částky 500 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 21. 10. 2012 do zaplacení na základě nároku na náhradu nákladů, jež účelně vynaložila na zrušení nezákonného rozhodnutí v podobě exekučního příkazu Finančního úřadu pro Prahu 10 ze dne 28. 6. 2011, č. j. 357971/11/010942106002.

Ze žaloby vyplývá, že tento exekuční příkaz byl vydán k vyřízení nedoplatku daňového dlužníka – společnosti Ekohav, s. r. o., identifikační číslo osoby 24731889 (dále jen „daňový dlužník“), příkázáním jiné peněžité pohledávky, a to údajně pohledávky daňového dlužníka za žalobkyní v celkové výši 32 427 255,65 Kč. V exekučním příkazu správce daně zakázal žalobkyni po dobu trvání daňové exekuce vyplatit tvrzenou pohledávku daňovému dlužníku a jakkoli s ní nakládat. Žalobkyně nebyla v postavení dlužníka vůči daňovému dlužníku, což ostatně dostatečně nevymezil ani správce daně

v předmětném exekučním příkazu. Žalobkyně se proti exekučnímu příkazu odvolala a Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu dne 27. 2. 2012 exekuční příkaz zrušilo a řízení ve věci daňové exekuce zastavilo. Částku 500 000 Kč žalobkyně vynaložila na odbornou pomoc v oblasti daňového poradenství za účelem posouzení správnosti a zákonnosti postupu správce daně a obrany proti němu. Žalobkyně si najala společnost ARIADNA, s. r. o., identifikační číslo osoby 645 81 144, aby ji v odvolacím řízení zastupovala na základě mandátní smlouvy ze dne 11. 7. 2011. Tato společnost také zpracovala odvolání a doplnění odvolání. Žalobkyně nárok na náhradu škody uplatnila u Ministerstva financí, které odmítlo náhradu poskytnout.

Obvodní soud pro Prahu 1 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 23. 4. 2014, č. j. 25 C 8/2013-32, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 11 700 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,5 % ročně za dobu od 21. 10. 2012 do zaplacení, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku (výrok I), zamítl žalobu v rozsahu 488 300 Kč s příslušenstvím (výrok II) a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok III). Nad rámec výše uvedených skutkových tvrzení žalobkyně soud prvního stupně dále zjistil, že písemné odvolání datované 11. 7. 2011 a písemné doplnění odvolání datované 18. 7. 2011 bylo vypracováno na hlavičkovém papíře žalobkyně a podepsáno jednatelem žalobkyně. Následně společnost ARIADNA, s. r. o., předložila správci daně plnou moc opravňující jednat jménem žalobkyně v řízení ve věci předmětného exekučního příkazu. Jednatel společnosti Mgr. J. J. se dostavil ke správci daně dne 27. 7. 2011, přičemž nahlížel do správ-

ního spisu, následně podal stížnost proti postupu správce daně při nahlížení do spisu. Z výsledku svědka soud zjistil, že text odvolání i doplnění odvolání zpracoval JUDr. K. ze společnosti ARIADNA, s. r. o. Text byl zaslán svědkovi ke kontrole. Následně byl text na základě e-mailové komunikace mezi svědkem a JUDr. K. upraven. Text byl vytištěn a podepsán jednatelem žalobkyně. Soud prvního stupně uzavřel, že náhrada nákladů řízení náleží za všech 9 nárokových právních úkonů dle § 10 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, tedy že speciální tarifní hodnota je v tomto typu řízení stanovena na 5 000 Kč. Za jeden úkon právní služby tedy náleží dle § 7 advokátního tarifu 1 000 Kč. K částce 9 000 Kč za právní úkony náleží také částka 2 700 Kč, která představuje devětkrát paušální náhradu nákladů žalobkyně ve výši 300 Kč dle § 13 advokátního tarifu.

Proti tomuto rozhodnutí podaly obě strany řádné a včasné odvolání. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I (výrok I), změnil výrok II ve věci samé rozsudku soudu prvního stupně tak, že se částka, kterou je žalovaná povinna žalobkyni zaplatit, mění na 104 100 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 21. 10. 2012 do zaplacení a ve zbytku rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil (výrok II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok III).

Odvolací soud po přezkumu rozsudku soudu prvního stupně dospěl k závěru, že odvolání žalované není důvodné a odvolání žalobkyně je opodstatněné jen zčásti. Rozhodl, že náklady vynaložené na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí spočívající v odměně za služby poskytované daňovým poradcem rovněž představují náklady řízení, které lze nahradit za podmínek § 31 zák. č. 82/1998 Sb., avšak s tím, že náhrada nákladů řízení není založena na zásadě náhrady skutečné škody, ale na zásadě náhrady účelné či důvodně vynaložených nákladů. Náklady zastoupení se proto nahrazují v rozsahu podle advokátního tarifu. Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl odvolací soud k závěru, že pro účely advokátního tarifu nebyla žalobkyně účastnicí správního řízení, ale účastnicí exekučního řízení. Za tarifní hodnotu tedy určil výši plnění v souladu s § 8 odst. 1 advokátního tarifu, které bylo předmětem daňového exekučního řízení. Za účelné ovšem uznal pouze 4 z 9 právních úkonů, za které náleží mimosmluvní odměna v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. e) advokátního tarifu. Odvolací soud tedy žalobkyni přiznal celkem 115 800 Kč a nepřiznal náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů žádnému z účastníků.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná v plném rozsahu včasným dovoláním, které Nejvyšší soud posoudil podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zák. č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zák. č. 293/2013 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Dovolatelka předně namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil charakter řízení, jehož byla žalobkyně účastnicí (daňového exekučního řízení). Dle názoru dovolatelky je daňová exekuce správním řízením. Tento názor podkládá odkazy na § 1 zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“), systematiku daňového řádu, § 134 odst. 3 daňového řádu, v němž je charakterizováno daňové řízení jako soubor dílčích řízení včetně exekučního, komentář k § 134 daňového řádu a odbornou literaturu k této problematice. Zdůraz-

ňuje rozhodovací pravomoc správce daně v rámci daňového exekučního řízení a rozporuje argumentaci žalobkyně odkazující na subsidiární aplikaci o. s. ř. Na daňové exekuční řízení se tedy má místo § 8 odst. 1 advokátního tarifu použít § 10 advokátního tarifu jako úprava speciální.

Další námitka vznesená v dovolání se týká nesprávného posouzení zastoupení žalobkyně ze strany obou soudů nižších stupňů. Dovolatelka tvrdí, že se soudy nižších stupňů nevypořádaly s jejími námitkami, že mandátní smlouva uzavřená mezi žalobkyní a společností ARIADNA, s. r. o., nemohla založit zastoupení bez plné moci, která však byla vystavena až 15. 7. 2011 (a správci daně zaslána dne 18. 7. 2011), tedy po podání odvolání, které podala žalobkyně vlastním jménem dne 11. 7. 2011. Dovolatelka odkazuje na úpravu mandátní smlouvy v § 566 a násl. zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, dále jen „obch. zák.“, výslovně pak na § 568 odst. 3 obch. zák. obsahující podmínku písemné plné moci pro uskutečnění právních úkonů jménem mandanta. Svůj názor dále opírá o rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. Odon 28/1995, ze kterého vyplývá požadavek na objektivní existenci plné moci v okamžiku jednání jménem mandanta, a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4385/2007, kde dovolací soud určil, že mandátní smlouva se týká pouze vnitřního vztahu mandanta a mandatáře a pro právní úkony jménem mandanta je vyžadována plná moc. Ke stejnému názoru dospívá dovolatelka i na základě citace z komentáře k obch. zák. Nedostatky formy nelze podle dovolatelky zhojit účastnickou výpovědí.

Dovolatelka následně namítá nesprávnost posouzení rozsahu účelně vynaložených nákladů. Dle jejího názoru se nižší soudy s otázkou účelnosti nevypořádaly dostatečně. Zdůrazňuje závěr nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12, dle kterého lze za účelně vynaložené náklady ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. považovat toliko ty, které musela procesní strana nezbytně vynaložit, aby mohla řádně hájit své porušené subjektivní právo u soudu. Dále doplňuje o odkaz na nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 3923/11, který se vymezuje proti „mechanickému“ přiznávání náhrady nákladů řízení úspěšnému účastníkovi. Za neúčelné považuje úkon sepsání odvolání proti exekučnímu příkazu, z důvodu výše namítané absence zastoupení, a úkon převzetí a přípravy zastoupení, jelikož se váže pouze na podané odvolání, které podala žalobkyně vlastním jménem. Dle názoru dovolatelky nelze pod náklady řízení dle definice v ust. § 137 o. s. ř. či § 107 daňového řádu podřadit poradenství, jelikož porada s klientem je chápána jako jednotlivý úkon v rámci výkonu samotného zastoupení. Náklady na poradenství tedy dle dovolatelky nesplňují požadavek § 31 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., jelikož nejde o náklady vynaložené přímo na úkony, které vedou ke zrušení rozhodnutí.

Dovolatelka na závěr žádá pro případ procesního úspěchu přiznání částky 600 Kč, která představuje režijní paušál podle ust. § 13 advokátního tarifu za dva vykonané úkony. Svůj nárok odvozuje z nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, dle kterého je vyjádřením zásady rovnosti účastníků řízení přiznání paušální částky náhrady hotových výdajů jakémukoliv účastníkovi, pokud by soud takovou náhradu přiznal účastníkovi řízení, kdyby byl zastoupen.

Domnívá se, že nelze tvrdit, že státu žádné náklady nevznikly, odkazuje na rovnost práv účastníků vyplývající z čl. 96 Ústavy a namítá, že nelze očekávat, aby byl stát finančně zajištěn pro účely procesní obrany i ve vztahu k hotovým výdajům. Úkon převzetí a příprava zastoupení dovozuje analogicky z výkladu v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2001, sp. zn. 1 As 21/2001. Uzavírá shrnutím, že nárok na pausalizovanou náhradu administrativních nákladů je vyjádřením rovného postavení a zásady rovnosti zbrání před civilním či správním soudem a není třeba tyto náklady vyčíslovat, neboť by byly příznány bez dalšího, pokud by se jednalo o účastníka odlišného od státu a zastoupeného advokátem.

Žalobkyně ve svém vyjádření pokládá dovolání za nepřipustné. K posouzení charakteru řízení namítá, že nebyla účastníkem daňového řízení, ale pouze navazujícím exekučním řízením, které ze své povahy není daňovým řízením, což dokládá odkazem na § 177 daňového řádu o aplikaci o. s. ř. vyloučením aplikace správního řádu v § 262 daňového řádu a samostatností daňového řízení jako svébytného typu řízení, což dle jejího názoru lze dovodit z důvodové zprávy k daňovému řádu. Dále odkazuje na § 8 odst. 4 advokátního tarifu, popř. § 11 odst. 2 písm. e) advokátního tarifu, ze kterých dovozuje, že úmyslem zákonodárce bylo vycházet pro exekuční řízení z hodnoty vymáhaného plnění. Za absurdní shledává odlišný výpočet tarifní hodnoty pro exekuci v občanskoprávním sporu a v daňovém řízení. Na závěr dovozuje možnou aplikaci § 2 odst. 3 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ohledně rozporu s dobrými mravy při aplikaci § 10 advokátního tarifu v kontrastu s tržní hodnotou uvedených služeb, která byla žalobkyní prokazatelně uhrazena.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští. V dané věci může být dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Jelikož žalovaná výslovně napadla rozhodnutí odvolacího soudu v celém rozsahu, dovolací soud uvádí, že v části výroku II rozsudku odvolacího soudu, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II, jímž byla žaloba v příslušné části zamítnuta, není dovolání žalované subjektivně přípustné. Dovolací soud uvádí, že judikatura Nejvyššího soudu setrvává na závěru, že k podání dovolání je účastník řízení oprávněn jen tehdy, vznikla-li mu rozhodnutím odvolacího soudu procesní újma, která může být zrušením rozhodnutí odvolacího soudu napravena. Dovolání tudíž může podat jen účastník, jehož nároku nebylo zcela vyhověno, nebo jemuž byla naopak soudem uložena povinnost – tzv. subjektivní přípustnost dovolání (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, publikované v časopise Soudní judikatura pod č. 3/1998, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 29 Odo 2357/2000, uveřejněný v Souboru rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sv. 2, pod č. C 154).

První námitka dovolatelky směřuje proti právnímu názoru odvolacího soudu, dle kterého se pro výpočet mimosmluvní odměny podle advokátního tarifu na daňovou exekuci dle ust. § 177 a násl. daňového řádu neuplatní ust. § 10 odst. 1 advokátního tarifu o speciální výši tarifní hodnoty pro správní řízení.

Dovolací soud již v minulosti dovodil, že daňové řízení představuje zvláštní formu řízení správního, a že ust. § 10 odst. 1 advokátního tarifu se tedy vztahuje nejen na řízení správní, ale též na řízení daňová (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3117/2009, ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1160/2009, a ze dne 30. 7. 2015, sp. zn. 30 Cdo 997/2014). Podle ust. § 134 odst. 3 daňového řádu se daňové řízení skládá podle okolností z dílčích řízení, ve kterých jsou vydávána jednotlivá rozhodnutí. Dílčím rozhodnutím pro účely daňového řádu se rozumí mj. řízení při placení daní, konkrétně exekuční řízení, popř. i řízení o řádném opravném prostředku proti rozhodnutí vydanému v řízení při placení daní. Lze tedy přisvědčit dovolatelce, že odvolací soud pochybil v právním posouzení daňového exekučního řízení ve vztahu k tarifním hodnotám na základě advokátního tarifu. **Řízení o řádném opravném prostředku v rámci daňového exekučního řízení tedy spadá pod daňové řízení.** Z výše citovaného soudního rozhodnutí dovolacího soudu lze dále dovodit, že daňové řízení představuje zvláštní formu správního řízení. Dovolací soud shledal námitku dovolatelky v této části za důvodnou, neboť pro stanovení tarifní hodnoty řízení se dle advokátního tarifu použije ustanovení pro správní řízení.

Ve vztahu ke druhé námitce dovolatelky týkající se zastoupení žalobkyně je nutné zdůraznit, že soudy obou stupňů vycházely ze skutkového zjištění, že odvolání i doplnění odvolání bylo fakticky zpracováno společností ARIADNA, s. r. o., byť podání samotné bylo učiněno na hlavičkovém papíře žalobkyně a bylo podepsáno jednatelem žalobkyně. Mandátní smlouva byla uzavřena téhož dne, kdy bylo datováno odvolání, tedy 11. 7. 2011, přičemž plná moc byla datována 15. 7. 2011 a správci daně odeslána 18. 7. 2011.

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 28. 12. 1983, sp. zn. 3 Cz 88/83, uvedl: „*Jestliže ten, kdo vystupoval v občanském soudním řízení jako zástupce účastníka, aniž se prokázal plnou mocí, předloží dodatečně ve lhůtě určené soudem plnou moc, je tím uvedený nedostatek zhojen, a byly tak schváleny i ty úkony učiněné v řízení zástupcem účastníka, k nimž došlo před podpisem plné moci.*“ Obdobně v usnesení ze dne 11. 12. 1997, sp. zn. 2 Cdon 495/97, Nejvyšší soud uvedl: „*Jestliže zástupce účastníka předloží soudu k průkazu zastoupení při podání odvolání procesní plnou moc vystavenou až po dni podání odvolání, je tím nedostatek průkazu zastoupení zhojen.*“ Rovněž literatura vychází ze závěru, že právní vztah zastoupení vzniká již na základě dohody o plné moci (jež může mít také formu příkazní či mandátní smlouvy). Plná moc se považuje za jednostranné právní jednání zmocnitele, které je adresováno třetím osobám, přičemž její hlavní funkcí je prokázání (potvrzení) vzniku dohody o zastoupení mezi zmocnitelem a zmocněncem (srov. P. Lavický a kol.: Občanský zákoník I, Obecná část, § 1–654, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1664).

Oproti výše uvedeným závěrům je daná věc skutkově odlišná v tom, že úkony, jež byly fakticky zpracovány zástupcem účastníka řízení, byly následně učiněny samotným účastní-

kem řízení, tudíž z úkonů samotných nebylo zjevné zastoupení účastníka řízení. Otevírá se tak otázka, zda také za této situace lze dané úkony považovat za úkony právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu.

Dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu: „*Mimosmluvní odměna náleží za každý z těchto úkonů právní služby: odvolání, dovolání, návrh na obnovu řízení, popřípadě stížnost proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení a vyjádření k nim.*“

Dle § 10 odst. 1 advokátního tarifu: „*Při zastupování ve správním řízení, včetně řízení o přestupcích nebo o jiných správních deliktech se považuje za tarifní hodnotu částka 5 000 Kč.*“

Dle § 22 odst. 1 zák. č. 40/1964, občanský zákoník (dále jen obč. zák. č. 40/1964 Sb.): „*Zástupcem je ten, kdo je oprávněn jednat za jiného jeho jménem. Ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.*“

Dle § 24 obč. zák. č. 40/1964 Sb.: „*Zástupce musí jednat osobně; dalšího zástupce si může ustanovit, jen jestliže je to právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto. I z právních úkonů dalšího zástupce vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.*“

Právní doktrína tradičně vychází z toho, že při zastoupení činí právní úkony za zastoupeného navenek, tj. vůči třetím osobám, zástupce (srov. J. Švestka: § 22 Pojem zástupce, způsobilost k zastupování, in J. Švestka, J. Spáčil a kol.: Občanský zákoník I, II, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 285). Osoba, jež jedná za zastoupeného, přitom koná buď jeho, anebo svým vlastním jménem. Podle toho také rozlišujeme zastoupení na přímé a nepřímé. Ten, kdo jedná za jiného (zástupce), však vždy koná sám, činí tedy vlastní úkony (ať je činí vlastním jménem, nebo jménem zastoupeného). Tím se zástupce liší od posla, který jen tlumočí (sděluje) vůli někoho jiného (srov. M. Kindl: § 22 Zastoupení a způsobilost k němu, in J. Fiala, M. Kindl a kol.: Občanský zákoník: komentář, Wolters Kluwer ČR, Praha 2009, str. 1692).

Jelikož odměna, jež má být nahrazena prostřednictvím nákladů řízení, se váže k zastupování účastníka řízení, je pro je-

jí náhradu nezbytné, aby z úkonu, který byl vůči příslušnému orgánu učiněn, bylo zastoupení účastníka zjevné. Činí-li totiž účastník úkon sám svým vlastním jménem, pak nelze uvažovat o jakémkoliv formě zastoupení, byť by již byla uzavřena smlouva, z níž by zastoupení účastníka řízení plynulo. Na tom nic nemění ani následně prokázání faktického zpracování písemného podání zástupcem. **Pro zastoupení není významné, kdo podání zpracoval, ale kdo podání učinil.**

Dovolací soud tudíž shledal rovněž druhou námitku dovolatelky důvodnou, neboť úkon, který učinil vůči příslušnému orgánu účastník řízení, aniž by z daného úkonu bylo zjevné zastoupení účastníka řízení, nelze považovat za úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu.

Vzhledem k výše uvedenému lze rovněž přisvědčit námitce dovolatelky vztahující se k účelnosti nákladů zastoupení. Jak bylo výše vyloženo, nelze podání odvolání, které učinil sám účastník řízení, přisuzovat jeho zástupci. Současně však právě podání odvolání bylo zásadním úkonem, jenž vedl ke zrušení nezákonného rozhodnutí. Nelze-li tento úkon přičítat zástupci, pak nelze za účelně vynaložený náklad považovat ani převzetí zastoupení a následné nahlížení do spisu bez jakýchkoliv dalších úkonů ve věci vedoucích ke zrušení nezákonného rozhodnutí.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 243e odst. 1 a 2 věty první o. s. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu v uvedeném rozsahu včetně závislého výroku o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Odvolací soud je ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázán právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil Mgr. VLADIMÍR JANOŠEK, advokátní koncipient v Brně.

Kárné provinění advokáta a trestní řízení

Řízení o kárném provinění advokáta není z hlediska judikatury Evropského soudu pro lidská práva řízením o trestním obvinění. Usnesení kárného senátu kárné komise České advokátní komory, kterým byl advokát uznán vinným kárným proviněním, jehož se dopustil jednáním porušujícím povinnosti uložené mu ust. § 16 a 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, proto nevytváří překážku „*rei iudicatae*“ s účinkem „*ne bis in idem*“, pro kterou by bylo nutné podle § 11 odst. 1 písm. j) tr. řádu zastavit jeho trestní stíhání pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku, jehož se měl advokát dopustit v postavení schovatele přisvojením si svěřených peněžních částek vůči týmž osobám, ve vztahu k nimž spáchal i uvedené kárné provinění, za které byl kárně postížen.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 3 To 44/2015

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 21. 1. 2015, č. j. 29 T 10/2012-22, byl podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku zrušen výrok o vině v rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 29 T 4/2011, který nabyt právní moci dne 14. 11. 2012, celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají v uvedeném výroku o vině svůj podklad.

2. Obžalovaný Mgr. M. Š. byl uznán vinným, že v době od měsíce listopadu 2009 do měsíce července 2010 v Olomouci v případech podrobně popsanych ve výroku o vině pod body 1 až 10 jako advokát zapsaný v seznamu advokátů České advokátní komory se dopustil jednání, jež v podstatné části spočívalo v tom, že jako schovatel uzavřel smlouvu o úschově finanční částky a její výplatě s osobami označenými jako převodce a nabyvatel, ve které se smluvní strany dohodly také na tom, že za stanovených podmínek a sjednaným způso-

bem schovatel vypořádá zálohu na depozitním účtu, přičemž poté, co byly na účet advokátní úschovy vedeny u UniCredit Bank Czech Republic, a. s., převedeny finanční prostředky, v rozporu s dohodnutými smluvními ujednáními, aniž by došlo k naplnění uzavřených smluv, peníze z převážné většiny použil na jiné než citovanými smlouvami deklarované účely a ve stanovených lhůtách a ani po jejich uplynutí je nevrátil, byť k tomu byl vyzván, případně je vrátil až daleko později, ve všech popsanych případech jednal také v rozporu s advokátními předpisy upravujícími provádění úschovy peněz, jednal tak především v rozporu s usnesením představenstva České advokátní komory č. 7/2004 ze dne 28. 6. 1994, ve znění usnesení České advokátní komory č. 3/2008 ze dne 11. 9. 2008, konkrétně v rozporu s čl. 2 odst. 5, podle kterého platby z uložených prostředků klienta ve prospěch advokáta nebo jiných osob, zejména platba odměny advokáta, nejsou přípustné s výjimkou případů, kdy takovou platbu umožňuje právní předpis, nebo pokud klient, za něhož má být platba provedena, k ní dal písemný souhlas anebo to vyplývá ze smlouvy uzavřené s klientem, popř. pokud platba byla nařízena rozhodnutím soudu nebo jiným k tomu oprávněným orgánem; přitom již s ohledem na velký počet klientů, s jejichž prostředky neoprávněně manipuloval, způsob, kterým peníze používal, vysokou hodnotu peněžních částek, minimálně musel být srozuměn s tím, že poškozeným nebude schopen úschovy vyplatit řádně a včas, a jednáním popsáním v bodech 1 až 10 tak způsobil škodu v celkové výši nejméně 84 760 000 Kč.

3. Toto jednání obžalovaného bylo kvalifikováno jako zločin zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 4 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání sedmi let a šesti měsíců. Pro výkon trestu byl obžalovaný zařazen do věznice s dozorem. Dále byl obžalovanému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokacie v trvání deseti let. Obžalovaný byl uznán povinným zaplatit poškozeným náhradu škody, a to společnosti C. S. S., a. s., se sídlem v O., ve výši 4 400 000 Kč, s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % p. a. od 28. 3. 2011 do zaplacení, a Mgr. J. B., bytem Z.-P., adresa pro doručování P., ve výši 2 000 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % p. a. od 10. 8. 2012 do zaplacení.

II. Odvolání a vyjádření k nim

4. Proti tomuto rozsudku obžalovaný Mgr. M. Š., manželka obžalovaného, rodiče obžalovaného a bratr obžalovaného podali řádně a včas odvolání, které také písemně odůvodnili.

5. Odvolání obžalovaného směřovalo do všech výroků napadeného rozsudku. Obžalovaný soudem prvního stupně vytkl, že skutkové závěry, které učinil, nejsou správné, neboť soud prvního stupně se nevypořádal se všemi okolnostmi, které jsou významné pro rozhodnutí, a na základě takto neúplně a nesprávně zjištěného skutkového stavu učinil právní závěr o věci, který není a nemůže být správný. K jednání uvedenému pod bodem 1 výroku napadeného rozsudku obžalovaný především namítal, že výpověď svědka Ing. P. se jeví jako zcela nevěrohodná, neboť nesouhlasí ani s výpisem z obchodního rejstříku společnosti A. Obžalovaný pak podrobně poukázal i na další rozpory ve výpovědi tohoto svědka, zejména na nevěrohodnost jeho tvrzení, že mezi ním a obžalovaným

a svědkem L. K. neexistovala nějaká ústní dohoda. Dále obžalovaný podrobně popsal, jakým způsobem probíhalo jednání mezi ním a svědkem Ing. P., a dále poukázal i na obsah výpovědi svědka K. Obžalovaný též uvedl, že v období od uzavření smlouvy ze dne 24. 11. 2009 do uzavření smlouvy ze dne 5. 3. 2010 nebyl vyzván k vrácení záloh z předchozích smluv, tato skutečnost nebyla ani tvrzena, ani prokázána. V další části velmi podrobně odůvodněného odvolání obžalovaný detailně rozebral jednotlivé důkazy a tyto posuzoval odlišně od hodnocení, které učinil soud prvního stupně. Obžalovaný také nesouhlasil s názorem nalézacího soudu, že nebyly splněny formální podmínky obsažené v § 570 občanského zákoníku ohledně privativní novace závazku, měl za to, že závěry soudu jsou zcela v rozporu se zásadou smluvní volnosti a hlavně Ústavou zaručeným principem, že lze činit to, co není zákonem zakázáno. Na podporu svého stanoviska pak obžalovaný citoval některá rozhodnutí Ústavního soudu. K jednáním popsáním pod bodem 2 obžalovaný především uvedl, že obě smlouvy o úschově je nutné posuzovat samostatně, neboť okolnosti jejich uzavření byly zcela odlišné. Pokud jde o smlouvu ze dne 18. 12. 2009, je nelogické, že by poškozenému RNDr. K. nebyly dodány příslušné doklady. Za této situace uzavřel smlouvu na další projekt, tentokrát však na částku 18 milionů Kč, kterou složil. Pokud jde o smlouvu ze dne 11. 1. 2010, obžalovaný především uvedl tu okolnost, že v době uzavření této smlouvy nebyl přítomen, což lze doložit i potřebnými důkazy. Námítky vůči ostatním skutkovým závěrům uvedeným pod dalšími body tzv. skutkové věty obsažené ve výroku napadeného rozsudku obžalovaný rozvedl na str. 9-13 písemného vyhotovení jeho odvolání. Ke všem skutkům v rozsudku pak obžalovaný namítal, že nebyl prokázán jeho úmysl peněžní prostředky později nevrátit a nebylo primárně prokázáno, zda a jakým způsobem finančními prostředky v konkrétních případech disponoval. Nebylo ani prokázáno, že došlo z jeho strany k přisvojení si svěřené věci a že měl v úmyslu trvale svěditele vyloučit z dispozice s věcí. Dále vyslovil názor, že v jeho případě nebyl dodržen princip *ultima ratio*, zejména pokud se týká těch jednání, kde z jeho strany došlo k vrácení finančních prostředků. Pokud jde o uložený trest, označil jej za nepřiměřeně přísný. Závěrem navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a sám na základě aktuálně zjištěného skutkového stavu o věci rozhodl tak, že popsání jednání naplňuje znaky zločinu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 tr. zákoníku, anebo aby věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

6. Odvolatelky Bc. P. Š. a PaeDr. M. Š. svá odvolání odůvodnily společně. Odvolatelky uvedly, že nebyl prokázán úmysl obžalovaného sám sobě nebo jinému obstarat trvalý prospěch, navíc uložený trest je nepřiměřeně přísný, přičemž odvolatelky poukázaly na rodinné poměry obžalovaného a na skutečnost, jak zejména jeho děti trpí jeho nepřítomností. Pokud nebude obžalovaný zproštěn viny, žádaly, aby došlo k podstatnému zmírnění neadekvátně přísného trestu. Rovněž tak odvolatelé PaeDr. K. Š. a Ing. J. Š. svá odvolání odůvodnili společně a uvedli, že některá vyjádření v rozsudku jsou závadající a nepravdivá. Nalézací soud se nevypořádal s otázkou, zda skutečně obžalovaný naložil s peněžními prostředky v roz-

poru s účelem svěření, přičemž opakovali ty argumenty, které jsou podrobněji rozvedeny v odůvodnění odvolání obžalovaného. Závěrem navrhli, aby byl obžalovaný zproštěn obžaloby ve vztahu k bodům 2, 3, 4, 6 a 10 napadeného rozsudku, u zbývajících aby byl trestný čin zpronevěry překvalifikován na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku a obžalovanému byl uložen podstatně mírnější trest.

III. Důvodnost odvolání

7. Věc byla předložena Vrchnímu soudu v Olomouci jako soudu odvolacímu podle ust. § 252 tr. řádu. Z obsahu spisového materiálu bylo zjištěno, že odvolání byla podána oprávněnými osobami podle § 246 odst. 1 písm. b) tr. řádu a podle § 247 odst. 2 tr. řádu a v zákonné lhůtě podle § 248 odst. 1 tr. řádu. Svým obsahem podaná odvolání splňovala podmínky dané ust. § 249 tr. řádu. Za této situace tedy nebyly vytvořeny podmínky pro případné rozhodnutí odvolacího soudu podle § 253 tr. řádu. Vrchní soud přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž byla podána odvolání, správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k závěru, že **odvolání nejsou důvodná**.

8. V řízení, které rozsudku předcházelo, neshledal odvolací soud takové procesní vady, které by měly za následek nedostatečné objasnění věci či porušení práva obhajoby. Ostatně ani obžalovaný nezpochybil procesní postup soudu prvního stupně.

9. První skupina odvolacích námitek obžalovaného, ale stejně tak i jeho rodinných příslušníků, směřovala vůči skutkovým závěrům, které soud prvního stupně dovedl na základě hodnocení provedených důkazů. Většina těchto námitek se týkala zejména skutkových závěrů popsanych pod bodem 1 a), b), c) a pod bodem 2 a), b) výroku napadeného rozsudku. Z odůvodnění je zřejmé, že tyto námitky obžalovaného jsou založeny zejména na jeho nesouhlasu se způsobem, jak nalézací soud vyhodnotil důkazní situaci, zejména že uvěřil svědku Ing. P. a RNDr. K. a že se nevypořádal s verzí, kterou uvedl obžalovaný, jež byla podle názoru obžalovaného podepřena i dalšími důkazy, zejména listinami (smlouva o půjčce, notářský zápis ze dne 14. 4. 2010).

10. Při zkoumání správnosti hodnotící činnosti nalézacího soudu je odvolací soud omezován faktem, že hodnocení důkazů je výsadním právem nalézacího soudu, které musí plně respektovat i odvolací soud za předpokladu, že účinné hodnocení bylo v souladu s ust. § 2 odst. 6 tr. řádu, není v extrémním rozporu s obsahy hodnocených důkazů a neodporuje pravidlům formální logiky. Vrchní soud konstatuje, že hodnocení, které učinil soud prvního stupně, nevykazuje shora uvedené vady. Navíc nalézací soud se vypořádal prakticky se všemi výhradami, které obžalovaný uplatnil již před soudem prvního stupně a které pak opakoval v odůvodnění svého odvolání. Skutkové námitky obžalovaného ve skutečnosti představují verzi, jak se podle obžalovaného skutek stal, kterou soud prvního stupně z konkrétně uvedených důvodů nepřijal a odmítl ji. Navíc verze obžalovaného postrádá jakoukoliv logiku a nemá oporu v provedených důkazech. Tvrzení obžalovaného, že u skutků pod bodem 1 a 2 šlo o půjčky

na základě údajné ústní dohody, kterou však kromě obžalovaného nikdo další nepotvrzuje, je v rozporu nejen s výpověďmi svědků P. a RNDr. K., ale i s obsahem smluv o úschově, a proto soud prvního stupně prakticky nemohl učinit jiný závěr než ten, že šlo o výraz vůle všech smluvních stran. Vrchní soud v plné míře sdílí názor soudu prvního stupně vyslovený na str. 41 napadeného rozsudku, že neexistoval žádný rozumný důvod pro to, aby obžalovaný s příslušnými klienty uzavíral smlouvy o úschověch finančních částek a jejich výplatě, pokud by reálnou vůlí poškozených bylo poskytnutí půjček. Takovýto simulovaný právní akt by byl krajně nevýhodný pro obě strany. Pro dlužníka bylo velmi nevýhodné ustanovení stanovující striktní povinnost v krátké době vyplatit půjčenou částku a neexistence jakékoliv možnosti s předmětem úschovy disponovat. Pro věřitele pak bylo nevýhodné, že půjčená částka nebyla úročena a nebyl sjednán žádný způsob zajištění zapůjčené částky.

11. I když soud prvního stupně reagoval na prakticky všechny relevantní body obhajoby, pominul námitku obžalovaného, že v případě sepsání smlouvy o úschově ze dne 11. 1. 2010 s poškozeným RNDr. K. nebyl osobně přítomen a smlouva byla fakticky uzavřena jen mezi prodávajícím a zájemcem, ale nikoliv mezi obžalovaným jako schovatelem. Z napadeného rozsudku je zřejmé, že tuto námitku obžalovaného nalézací soud nepovažoval za relevantní, s čímž vrchní soud, jak bude uvedeno dále, souhlasí, ale přesto měl na ni v odůvodnění zevrubněji reagovat. Obrana obžalovaného, že podepsal bílými smlouvu o úschově a tuto dal do volné dispozice svědku K., by mohla mít význam v případě osoby práva neznalé, ale nikoliv člena České advokátní komory poskytujícího právníckým a fyzickým osobám právní služby. Proto nelze učinit jiný závěr, než že obžalovaný musel být srozuměn s tím, že tyto smlouvy budou mezi prodávajícím a zájemcem uzavírány i bez jeho osobní účasti, k čemuž dal svým podpisem souhlas. O tom ostatně svědčí i následné jednání obžalovaného, který znění předmětné smlouvy o úschově akceptoval a aktivně se podílel na sepsání dodatku č. 1 této smlouvy. Neakceptovaný způsob, jakým obžalovaný provozoval svou advokátní praxi, tak samozřejmě může odůvodňovat jím uplatňované formální námitky zpochybňující jednotlivé právní úkony, které se smluvními stranami uzavřel, ale kterými zároveň realizoval skutek, pro který je trestně stíhán. O posouzení právních námitek uplatňovaných obžalovaným bude ještě pojednáno dále.

12. Většinu právních námitek, které obžalovaný uplatnil v odvolání, uplatnil již dříve při projednávání dílčích skutků uvedených ve výroku napadeného rozsudku pod body 5 a 6, o kterých bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 29 T 4/2011, a které se staly obsahem jeho dovolání a jím podané ústavní stížnosti. Dlužno uvést, že jak Nejvyšší soud (viz usnesení ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 61/2013), tak i Ústavní soud (viz usnesení ze dne 5. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 394/14) se s právními argumenty obžalovaného neztotožnily a v plné míře potvrdily právní závěry nalézacího a posléze i odvolacího soudu. Proto nemohla opětovně formulovaná námitka obžalovaného, že trestnost jeho jednání vylučuje privativní novace, v důsledku které se původní smlouva o úschově nahrazuje

smlouvou o půjčce, v důsledku čehož původní závazkový vztah zanikl a namísto něho vznikl závazek nový, obstat. Soud prvního stupně se velmi podrobným a přesvědčivým způsobem s touto částí obhajoby vypořádal a vrchní soud se s argumenty soudu prvního stupně ztotožňuje. Kdyby však nebylo prokázáno, že smlouva o půjčce byla antedatována a nedošlo k dalším nelogičnostem, na které poukázal nalézací soud, zůstalo by faktem, že k privativní novaci by docházelo v době, kdy již finanční částka uložená do advokátní úschovy byla zpronevěřena. Předmět smlouvy o půjčce se tedy v okamžiku uzavření smlouvy nenacházel v dispozici věřitele, ale v plné dispozici dlužníka. V případě poškozených tak nemohlo jít o projev svobodné vůle, ale o snahu co nejúčelnějším způsobem získat zpronevěřenou finanční částku zpět. Lapidárním způsobem své postavení zástupce poškozené společnosti A. vyjádřil svědek Ing. A. P. ve své výpovědi z přípravného řízení, kdy uvedl, že obžalovaný na něj činil nátlak, aby byly úschovy převedeny na půjčky, což bylo podmínkou, aby obžalovaný souhlasil s podpisem notářského zápisu o uznání dluhu s předběžnou vykonatelností.

13. V řízení před soudem obžalovaný oproti již shora zmiňovanému dovolání a ústavní stížnosti ve věci Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, vedené pod sp. zn. 29 T 4/2011, rozšířil svou obhajobu o námitku, že v jeho případě byla také porušena zásada *ne bis in idem*, neboť ohledně některých z projednávaných dílčích skutků byl postižen rozhodnutími kárné komise ČAK. I když nalézací soud se velmi podrobně s námitkou obžalovaného, že v jeho věci je nutno použít ust. § 11 odst. 1 písm. j) tr. řádu, zabýval, považuje vrchní soud za potřebné argumentaci soudu prvního stupně, se kterou v zásadě souhlasí, dále doplnit.

14. Za rozhodující vrchní soud považuje tu skutečnost, zda soudem prvního stupně citovaná kárná řízení vedená Českou advokátní komorou (dále jen „ČAK“) proti obžalovanému mohou být považována za řízení o trestním obvinění, či nikoliv. I přes některá rozhodnutí Ústavního soudu a judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) nelze s některými disciplinárními řízení zacházet jako s řízeními o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Kromě soudem prvního stupně citovaného rozhodnu-

ti ESLP ve věci *Zolotukhin proti Rusku*, č. 14939/03, ze dne 10. 2. 2009, je pro posouzení pojmu řízení o trestním obvinění naprosto stěžejní rozhodnutí ESLP ve věci *Engel a ostatní proti Nizozemsku*, č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72, ze dne 8. 6. 1976. V tomto rozhodnutí jsou uvedena tři kritéria, která nemusí být splněna kumulativně, podle nichž lze určit, zda jde v konkrétním případě o trestní obvinění. Podle těchto kritérií je třeba nejprve nutno zkoumat, zda je určitý „delikt“ upraven trestním právem, pokud tomu tak není, musí se analyzovat samotná povaha deliktu s přihlédnutím k účelu regulace právních tradic atd. Je-li tato povaha deliktu trestní, rovněž jde o řízení o trestním obvinění podle čl. 6 Úmluvy. Posledním kritériem je povaha a závažnost hrozící sankce. Vždy jde o trestní obvinění, pokud hrozí v řízení zbavení osobní svobody obviněného. Podle těchto kritérií není kárné řízení s členy ČAK řízením o trestním obvinění. Jde o typické řízení vztahující se na určitou skupinu osob se zvláštním statutem s povinným členstvím ve stavovské organizaci, jako je ČAK nebo Lékařská komora. **Kárné řízení vedené kárnou komisí ČAK se tak pouze týká odpovědnosti za nesplnění zcela specifických stavovských povinností advokáta – člena ČAK. Sankce, které lze v tomto kárném řízení uložit, se dotýkají pouze podmínek, za kterých vykonává svou právní praxi člen ČAK. Nejde tedy z povahy věci o sankce trestní, ale disciplinární.** Navíc, jak soud prvního stupně správně uvedl, nebyl obžalovaný postihován za následek svého jednání, ale pouze za porušení stavovských předpisů. Vrchní soud v té souvislosti poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 33/09, kterým mj. bylo konstatováno, že dokonce ani kárné řízení se soudcem není řízením o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy a čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

15. Řízení o kárném provinění advokáta tedy není řízením o trestním obvinění z hlediska judikatury ESLP. Usnesení kárného senátu kárné komise ČAK, kterým byl advokát uznán vinným kárným proviněním, jehož se dopustil jednáním porušujícím povinnosti uložené mu ust. § 16 a 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, proto nevytváří překážku „*rei iudicatae*“ s účinky „*ne bis in idem*“, pro kterou by bylo nutné podle § 11 odst. 1 písm. j) tr. řádu zastavit jeho trestní stíhání pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku, jehož se měl advokát dopustit v postavení schovatele přisvojením si svěřených peněžních částek vůči týmž osobám, ve vztahu k nimž spáchal i uvedené kárné provinění, za něž byl kárně postižen.

16. Vrchní soud se z důvodů podrobně rozvedených v usnesení neztotožnil ani s námitkou odvolatelů, že uložený trest je nepřiměřeně přísný. Jelikož i výrok o náhradě škody podle něj odpovídá zákonu, odvolání obžalovaného a dalších osob oprávněných za obžalovaného podat odvolání podle § 256 tr. řádu zamítl.

❖ Rozhodnutí zaslal Mgr. VLADIMÍR JANOŠEK, advokátní koncipient v Brně, právní věta redakce.

Vyšlo ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu č. 10/2016.

NOVINKA C. H. BECK

Kasíková/Jirmanová/Hubáček/Plášil/
Šimka/Kučera/Nekola

Exekuční řád 4. vydání. Komentář

2016, vázané v plátně, 1 168 stran
cena 1 790 Kč, obj. číslo EKZ172

Objednávejte na www.beck.cz

**Filip Melzer, Petr Tégl
a kolektiv:**

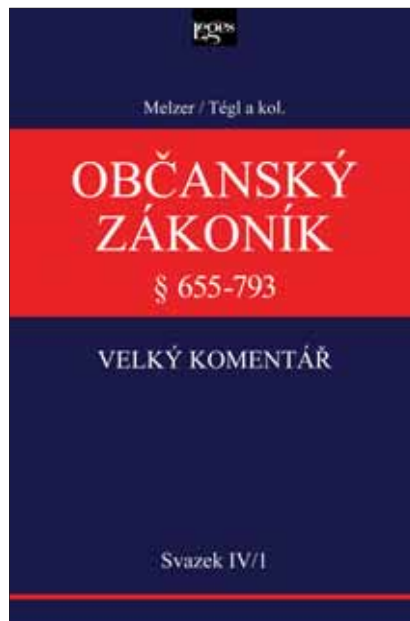
Občanský zákoník § 655–975. Velký komentář. Svazek IV.

Leges, Praha 2016, 2 svazky,
2 064 stran, 2 990 Kč.

Nakladatelství Leges vydáním dvou dílů čtvrtého svazku komentáře k občanskému zákoníku věnovaných problematice rodinného práva (druhé části zákona č. 89/2012 Sb.) navázalo v ediční řadě velkého komentáře k občanskému zákoníku na dosud vydaný svazek I věnovaný materii § 1 až 117 a svazek III věnovaný § 419 až 654.

Autoři svazku týkajícího se rodinného práva měli v poměrech zákona č. 89/2012 Sb. nesnadnou úlohu. Od 40. let 20. století bylo totiž rodinné právo směřováno k samostatným právním úpravám (zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině), které postupem času vyústily velmi silně v pojmání rodinného práva jako samostatného právního odvětví, jež do značné míry přetrhalo své vazby na občanské právo jako takové. Před autory komentáře tak stál základní úkol nejenom vyložit jednotlivá ustanovení nové právní úpravy, ale zejména, a zde šlo o úkol možná ještě obtížnější, opětovně navázat rodinné právo na obecné občanskoprávní instituty. V pozadí tohoto cíle pak stojí jednoznačně skutečnost, která je spojena s celým novým občanským zákoníkem, a tou je nutnost změny dosavadního právního myšlení s otevřením se a návratem ke středoevropské právní tradici.

Svazek IV zachovává dosavadní strukturu předchozích svazků komentáře založenou na žádoucím širokém autorském kolektivu, tvořeném zástupci všech právnických profesí (svazek čítá 22 zpracovatelů), což zajišťuje propojení teoretického a praktického přístupu. Komentář tak důsledně plní roli, kterou si předsevzal, a to vytvořit teoretický základ výkladu jednotlivých zákonných ustanovení s širokým využitím i zahraničních zkušeností. Takový přístup je žádoucí obecně u komentářů k právním předpisům, které jsou již delší dobu v účinnosti; tím více pak jeho

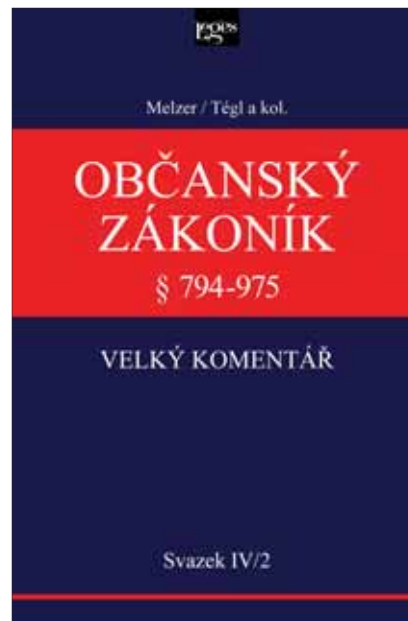

význam vzrůstá u kodexu zcela nového, který v některých ohledech navazuje na předchozí právní úpravu, ale v řadě případů se od ní záměrně odklání.

To je ostatně patrné z cílů, které si autoři v rámci struktury velkého komentáře vytyčili: 1) vysvětlit příslušnou materii v celé její šíři a ve všech souvislostech, 2) poukázat na existující interpretační a aplikační problémy, 3) představit možná východiska a na základě korektních právních argumentů navrhnout nejvíce vyhovující řešení, 4) uvést předložené názory do souvislosti existující nauky české i zahraniční.

V komentáři k novému soukromoprávnímu kodexu jde vždy vedle samotného výkladu jednotlivých zákonných ustanovení také o čtenářsky žádaný „pokus“ o odhad, nakolik bude či nebude použitelná dosavadní judikatura. Soudní praxe, a právní praxe obecně, má vždy tendenci – obvykle s argumentem právní jistoty a předvídatelnosti soudních rozhodnutí a postupů – setrávat na vytvořených přístupech. V oblasti rodinného práva je situace o to složitější, že vzhledem k velmi omezené přípustnosti dovolání nemohla být oblast rodinného práva a její výklad založena na judikatuře Nejvyššího soudu (s výjimkou zejména manželského majetkového práva, které však v poměrech zákona č. 40/1964 Sb. bylo začleněno v partii o věcných právech, a nikoliv v právu rodinném).

Přestože je autorský kolektiv tvořen zčásti z autorů, kteří se podíleli na tvor-

bě samotného občanského zákoníku, neznamená to, že je na text a výklad kodexu nahlíženo nekritickým pohledem. Naopak, jednotlivé partie komentáře jsou vůči zákonnému textu na řadě míst značně, nikoliv však samoučelně, kritické (např. partie o společném jmění manželů) a v některých případech jdou výkladem přímo proti na první pohled jasnému zákonnému textu (§ 3038).

Komentář se nebojí zpochybňovat i některá dosavadní v praxi uznávaná dogmata, poukazuje na jejich možnou spornost a nabízí i řešení, která se záměrně odklánějí od dlouholetého přístupu soudní praxe. Tím i ji samotnou vyzývá k reflexi některých dosavadních názorů, vytvářených zpravidla v době absentující teoretické doktríny a dogmatiky, s tím, že pokud na nich hodlá setrávat i v budoucím období, bude se muset vypořádat s názorovou a argumentační oponenturou, kterou komentář nabízí.

Je-li někdy komentářům vytýkáno, a dnes to zní do značné míry již jako klišé, že končí tam, kde začínají praktické problémy, tato výhrada v řadě komentářů již neplatí a nelze ji v žádném ohledu vztáhnout ani na recenzovaný komentář. Tak, jako není cílem komentářů vyhýbat se řešení složitých problémů, na které nemusí být jednotný názor, obdobně nežádoucím je prezentování jednoho názoru zdůrazňovaného jako jediného správného, často navíc bez odpovídající právní argumentace. Těmito „nedostatků“ velký komentář ne-

trpí. I když je z povahy věci zřejmé, že vyslovené názory nemohou vyvolat vždy bezvýjimečný souhlas, argumentace v komentáři k nim umožňuje zaujmout věcně opodstatněné stanovisko, což je podtrženo i tím, že se autoři komentáře vyjadřují i k názorům uveřejněným v dalších komentářích k občanskému zákoníku (Beck, Wolters Kluwer).

Podrobnost výkladu jednotlivých ustanovení je navzdory tomu možná to, co může v některých případech čtenáře hledajícího rychlá a jednoduchá řešení poněkud odradit, protože ho komentovaný text nutí především k uvažování a přemýšlení nad zákonnou úpravou, vznikajícími problémy a hledáním jejich řešení. To však není problém komentáře jako takového, ale čtenáře samotného (resp. snad ekonomického nakladatelského přístupu). Na počátku účinnosti nové soukromoprávní úpravy, v řadě ohledů založené na jiných než dosavadních východiscích, nelze očekávat bezproblémové fungování právní praxe. Komentář k takovému závěru ostatně ani nesměřuje a na řadě míst připouští, že řešení některých naznačených problémů může být spojeno až s přístupem, který zvolí soudy v jednotlivých posuzovaných případech. Úskalí tohoto pojetí je objektivně spojeno s tím, že některé věci (obzvláště v oblasti rodinného práva) jsou z dovolacího přezkumu vyloučeny a u některých nelze ani odhadovat, zda, případně kdy, bude mít Nejvyšší soud vůbec možnost k problému zaujmout stanovisko. To jsou zkušenosti, které soudní praxe zaznamenala již v poměrech předchozí občanskoprávní úpravy.

Hovořit, tak jak to obvykle recenzenti činí, o doporučení, aby hodnocená kniha byla v právnických knihovnách, není v této souvislosti zcela přesné. V případě velkých komentářů tohoto typu nemá jít o nic jiného než o naprostou nutnost. Poskytovat čtenářům široký teoretický základ, založený na komparativním přístupu se zahraničními úpravami a doktrinárními poznatky a s nabídkou argumentačně podložených řešení otázek, se kterými se praxe může a bude setkávat, je splnění přesně té role, kterou od velkých komentářů očekávám.

Přestože se zdá, že právní praxe ne-

má příliš v oblibě argumentaci založenou na teoretickém a komparativním přístupu, je to zřejmě spíše vyjádřením nedostatku oběhu, byť z velké části zapříčiněným i objektivními okolnostmi. Komentář, který je označen jako velký, neznamena komentář pouze akademický či teoretický, a již vůbec ne velký pouze svým rozsahem, ale vyznačuje se zřetelnou snahou posunout dosavadní komentářovou literaturu směrem k tradičním evropským literárním počínům (Německo, Polsko, Rakousko apod.). Má-li to být začátek nástupu i nového akademického přístupu, který my soudci tak palčivě postrádáme a který vyplní dosavadní existující mezery, jde jednoznačně o krok správným směrem.

✦ Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D.,
soudce Nejvyššího soudu

Radim Boháč, Hana Krasulová:

Zákon o dani z hazardních her. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017,
248 stran, 350 Kč.

Dnem 1. ledna 2017 nabyl účinnosti zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her. Je třeba hned doplnit, že ve znění pozdějších předpisů, neboť zákonodárce již stihl zákon novelizovat.¹ Jedná se o první a troufám si říci, že do budoucna i jediný komentář na dané téma. Ani odborné literatury k dané problematice není mnoho. O aktuálnosti netřeba pochybovat. S ohledem na to, že prozatím nejsou s novou regulací zdanění hazardních her takřka žádné praktické zkušenosti, budou všichni ti, na které regulace dopadá, mít potřebu seznámit se s aktuální právní úpravou zdanění hazardu. Protože au-

¹ Zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

toři komentáře jsou spoluvůrci právní úpravy a působí mj. na Ministerstvu financí, promítli do textu komentáře své zkušenosti a znalosti nabyté v průběhu tvorby textu zákona o dani z hazardních her a jeho projednávání v legislativním procesu.

Nová ucelená regulace zdanění hazardu byla nezbytná, bez ohledu na to, kolikrát v této oblasti došlo v posledních několika letech ke změnám, ať už podstatným a meritorním, či spíše kosmetickým a legislativně-technickým. Hazard má nepochybně škodlivé dopady na celou společnost a funkce daně nemusí být pouze fiskální, ale i regulační, případně stimulační. Nová úprava toto bere na zřetel a autoři komentáře si jsou toho též vědomi, jak je patrné z textu. Což kvitují, neboť v poslední době vznikají komentáře, které jsou jen převážně deskriptivní a nezřídka obsahují toliko převyprávěnou důvodovou zprávu. Jen málokterý komentář k berním předpisům jde nad tuto mez a obsahuje vedle praktických vysvětlení také teoretické základy pro interpretaci a aplikaci daných norem. Komentář k zákonu o dani z hazardních her patří k těm nejlepším komentářům především díky tomu, že se zabývá právě např. funkcemi daně, zařazením daně do daňové soustavy, charakterem daně, vztahem k dalším berním (tj. daňovým *sensu stricto* a poplatkovým) předpisům. Autoři velmi správně vidí daň z hazardních her jako ekonomický nástroj regulace hazardu, samozřejmě ve spoje-

ni s aplikací zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách.

Členění publikace je předurčeno již jedním z možných členění daňového práva obecně na hmotněprávní a procesní část. V první části jsou tedy okomentovány základní konstrukční prvky daně z hazardních her (poplatník daně, předmět zdanění, základ a sazba daně, zdaňovací období, rozpočtové určení), ve druhé pak správa daně z hazardních her. Jak již jsem uvedl výše, je třeba velmi ocenit, že se nejedná o pouhý přepis důvodové zprávy, ale o vlastní text doplněný o veškerou dostupnou odbornou literaturu a dále o judikaturu českých i evropských soudů. Zvláštní pozornost pak zasluhuje výklad k relativně novému institutu samovyměření, který by měl být do budoucna využíván i u dalších daní. V tomto bodě doporučuji studium nejen zájemcům o zdanění hazardu, ale všem osobám, které se zabývají správou daní a daňovým procesem.

Třetí část komentáře pak informuje o účinnosti zákona, ve čtvrté jsou okomentována i přechodná ustanovení v zákoně o hazardních hrách týkající se zdanění provozování hazardních her. Pátá část obsahuje vybraná ustanovení zákona o daních z příjmů týkající se zdanění hazardních her daní z příjmů fyzických osob, vybraná ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty týkající se zdanění hazardních her a vybraná ustanovení zákona o správních poplatcích týkající se zdanění hazardních her. Tím je komentář skutečně komplexní a vyčerpávající ke zvolené problematice.

Bude však stále třeba sledovat pokusy o změny v regulaci *de lege lata* (viz např. nejnovější tendence přerозdělovat i mezi další obce výnos daně z technických her – hracích přístrojů a neponechávat jej pouze v obci, která na svém území provozování automatů nezakázala²⁾ a adekvátně na ně reagovat aktualizovaným vydáním komentáře či v odborných periodících.

❖ doc. JUDr. Ing. MICHAL RADVAN, Ph.D.,
katedra finančního práva a národního
hospodářství Právnické fakulty Masarykovy
univerzity v Brně

2 J. Švábek: Stát chce sebrat milióny obcím bohatým z hazardu, Novinky.cz, 19. 1. 2017.

PRÁVNÍ PRAXE

Oddlužení v právním řádu ČR

Petr Smolík

Petr Smolík:

Oddlužení v právním řádu ČR

C. H. Beck, Praha 2016,
352 stran, 690 Kč.

Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka je nečetnější rozhodovací agendou insolvenčních soudů. Kromě toho je oddlužení ve stále pozornosti médií a legislativní návrhy na téma oddlužení v rámci novelizací zákona č. 182/2006 Sb. jsou často spíše snahou získat politické body mezi voliči. Bohužel ale stále chyběla ucelená monografie, která by se uvedeným způsobem řešení úpadku dlužníka komplexně zabývala. Uvedený nedostatek je napraven zásluhou Nakladatelství C. H. Beck, které na sklonku roku 2016 vydalo knihu Petra Smolíka *Oddlužení v právním řádu ČR*.

Autor působí řadu let na katedře občanského práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a mezi zaměření jeho pedagogické činnosti i činnosti publicistické patří zejména insolvenční řízení jako zvláštní druh civilního procesu. Obsah knihy však nelze chápat jako text sloužící výhradně odborné veřejnosti či text pro studenty zejména doktorandského studia, ale kniha má širší čtenářský dopad.

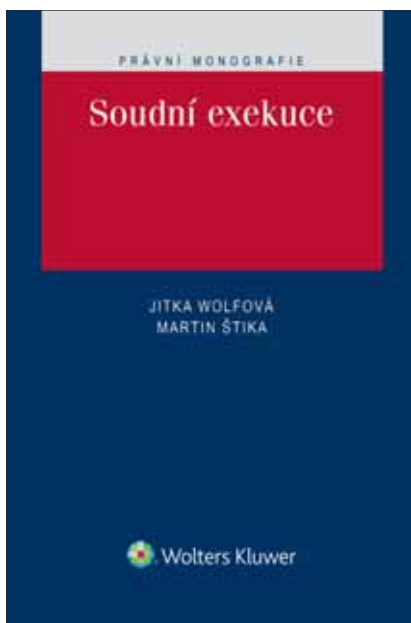
Autor velmi podrobně reaguje na problematiku možnosti oddlužení podnikatele, která byla z výslovného znění zákona až do účinnosti tzv. revizní novely vyloučena, a uvedená možnost vychá-

zela pouze z postupně tvořené judikatury. Druhým problémem, který se pokusila revizní novela zákona řešit a jímž se autor rovněž velmi podrobně zabývá, je společné oddlužení manželů, u nichž bylo revizní novelou vytvořeno nerozlučné procesní účastenství, a byl umožněn společný návrh na oddlužení.

Autor neponechává stranou ani vládní návrh novely, který se mj. snaží ještě více zpřístupnit aplikaci oddlužení pro nejširší okruh dlužníků, když ale na straně druhé stojí možnost uspokojení pohledávek věřitelů. V rámci velmi širokého záběru publikace se autor zabývá vedle historie institutu i právní úpravou oddlužení českému procesnímu právu nejbližší, tj. úpravou v Rakousku, Německu a ve Slovenské republice, ale logicky i v „zemi původu“ sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka, tedy v USA. Autor v závěru knihy plasticky vyjádřil i vazbu na evropský prvek v oddlužení včetně nového evropského insolvenčního nařízení č. 848/2015.

Z hlediska české právní úpravy kniha provádí čtenáře postupně celým procesem oddlužení s tím, že výklad jednotlivých fází řízení o oddlužení navazuje na výklad základních pojmů insolvenčního práva, bez nichž nelze v řízení speciální normy aplikovat. V závěru knihy autor poukazuje i na určitou nevyváženost a oddělení obou institutů sanačních řešení úpadku, tj. na vztah mezi oddlužením a reorganizací podnikatele. Uvedené vazby vystoupily na povrch zejména po zmíněné revizní novele insolvenčního zákona, umožňující řešit úpadek oddlužením i podnikatelům při dodržení zákonných podmínek. Autor si velmi pozorně a podrobně všimá i otázek spojených s právy a povinnostmi insolvenčních věřitelů při uplatňování jejich pohledávek a velmi podrobně analyzuje i činnosti insolvenčního správce. Praktickou a potřebnou součástí publikace je i chronologicky utvořený přehled judikatury řazený podle vybraných ustanovení zákona. Kniha je napsána dobrým a srozumitelným právním jazykem, nicméně vyžaduje znalého a erudovaného čtenáře a podle mého soudu bude prakticky velmi dobře použitelná zejména pro advokáty specializující se na insolvenční řízení, pro insolvenčního správce a v neposlední řadě i pro insolvenčního soudce.

❖ JUDr. TOMÁŠ POHL, advokát v Praze

Jitka Wolfová, Martin Štika:

Soudní exekuce

Wolters Kluwer ČR, Praha 2016,
336 stran, 480 Kč.

Monografie se zabývá exekucí konanou podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, tedy tématem, které je nepochybně aktuální, ať už vlivem politických a mediálních kampaní, nebo jeho samotným přímým dopadem do vlastnických práv účastníků řízení. Přestože se na trhu právnických profesí jedná o velmi významnou oblast, odborná literatura se jí v poslední době, s výjimkou komentářů, prakticky nezabývá. O to je cennější, že předkládanou monografii zpracovali odborníci z předmětné právní oblasti nejpopulárnější, soudní exekutoři.

Text je zpracován nejen na požadované odborné úrovni, ale zároveň čtivou a srozumitelnou formou, která nepoučeného čtenáře neodradí. Autoři svůj text vhodně doplňují citací soudní judikatury a kromě výkladu jednotlivých ustanovení neopomíjejí ani uvedení vhodných praktických příkladů demonstrujících použití těchto ustanovení. V neposlední řadě je možné ocenit i jasné a odůvodněné vyjádření vlastních názorů autorů k širším souvislostem týkajícím se dané problematiky (např. kritické zhodnocení judikatury ohledně střetu exekučního a insolvenčního řízení).

Z hlediska struktury a členění práce autoři zvolili velmi přehlednou a po-

drobnou strukturu, která je založena na celkem pěti částech. První část věnují autoři ucelenému historickému vývoji právní oblasti exekucí, od exekuce v římském právu přes všechny další významné historické mezníky, kam patří zejména exekuční řád z roku 1896. Dále se zabývají všemi podstatnými pojmy a instituty exekučního práva, zejména postavením soudního exekutora, prameny právní úpravy, exekučními tituly a subjekty exekučního řízení. Druhá část se týká exekučního procesu od okamžiku jeho zahájení do jeho skončení. Třetí část se zaměřuje na detailní rozbor způsobů provedení exekuce. Ve čtvrté části autoři rozebírají důsledky a okolnosti střetu exekučního a insolvenčního řízení. Poslední část je pojednáním o samosprávě soudních exekutorů a mezinárodní organizaci soudních exekutorů UIHJ a projektu STORBA.

Autorský tým v řadě případů zachází do detailů, které čtenáře obohatí o spoustu nových vědomostí, a ve svém důsledku tak dokáže změnit nebo usměrnit jeho obecnou, „laickou“, představu o fungování exekuční oblasti. Čtenář monografie by si neměl nechat ujít ucelený historický vývoj exekuční oblasti. Rovněž považují za zajímavé obohacení monografie o části, ve kterých autoři umožňují nahlédnout do organizační struktury a fungování chodu exekutorského úřadu.

❖ JUDr. KAREL SVOBODA, Ph.D.,
soudce Nejvyššího soudu

**Jan Pichrt, Martin Kopecký,
Jakub Morávek (eds.):**

Služební vztahy a výkon závislé práce

Wolters Kluwer ČR, Praha 2016,
336 stran, 425 Kč.

V závěru roku 2016 rozšířila portfolio knižních titulů nakladatelství Wolters Kluwer mj. publikace s názvem *Služební vztahy a výkon závislé práce*. Tato publikace je v podstatě sborníkem písemných vyhotovení příspěvků přednesených na stejnojmenné konferenci, konané na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze dne 9. 6. 2016, přičemž

Služební vztahy a výkon závislé práce

Jan Pichrt
Martin Kopecký
Jakub Morávek
(eds.)

Wolters Kluwer

její editorský kolektiv tvoří profesor Jan Pichrt, doktor Martin Kopecký a doktor Jakub Morávek.

Jak vyplývá už z citovaného názvu, cílem této konference, a tedy také příspěvků na ní přednesených a v publikaci obsažených, byla reflexe změn nastalých s účinností zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (jž bylo ukončeno desítky let trvající čekání na plnohodnotnou právní úpravu služebního poměru zaměstnanců civilní větve státní správy), v postavení správních úředníků, na něž tento zákon dopadá.

V důsledku skutečnosti, že publikace je prakticky postkonferenčním sborníkem, její obsah sestává z celkem 27 autonomních textů, z nichž každý vzešel z pera jiného autora či autorů (převážně na slovo vzatých odborníků na danou oblast). Jednotlivé texty jsou pak pro větší přehlednost (a pohodlí čtenáře) logicky seskupeny do čtyř tematických okruhů; konkrétně: *Vybrané teoretické a koncepční otázky*, *Zákon o státní službě - praktické otázky a zkušenosti*, *Zahraníční služba*, a „zbytková“ množina *Další související aspekty*. S ohledem na zaměření uvedených tematických okruhů je možné konstatovat, že celkový záběr publikace je velmi široký; reaguje na celou řadu otázek v nedávné době v oblasti státní služby vyvstalých, a to od ryze teoretických, až po problémy, s nimiž se potýká každodenní praxe, přičemž stranou nezůstávají ani úvahy *de lege ferenda* a náhled do aktuální normotvorby.

Přes zmíněnou tematickou příbuznost jednotlivých textů a jejich logické uspořádání se publikace bohužel nevyhne jistému dojmu roztržitosti, pro postkonferenční a jiné sborníky typickému, a čtenář tedy nemůže očekávat úroveň provázanosti jednotlivých částí, na niž je zvyklý z ucelených monografií, vytvořených jednotlivcem či pečlivě koordinovaným autorským kolektivem. Na druhou stranu skutečnost, že se na tvorbě publikace, resp. jejích autonomních částí, podílela řada různých autorů pocházejících z různých prostředí (ať už akademiků, či osob působících na různých pozicích v oblasti státní správy) s sebou přináší také cenná pozitiva. Předně lze za vítaný důsledek širší „autorského kolektivu“ považovat výše vyzdvihovanou tematickou šíři publikace. Dále (a především) je pak nutné kladně vnímat vysokou míru názorové plurality, která z jednotlivých autorských postojů vyplývá a která čtenáři poskytuje možnost nazírat na jednotlivé instituty se státní službou spojené z různých úhlů pohledu a širěji vnímat potřebný kontext.

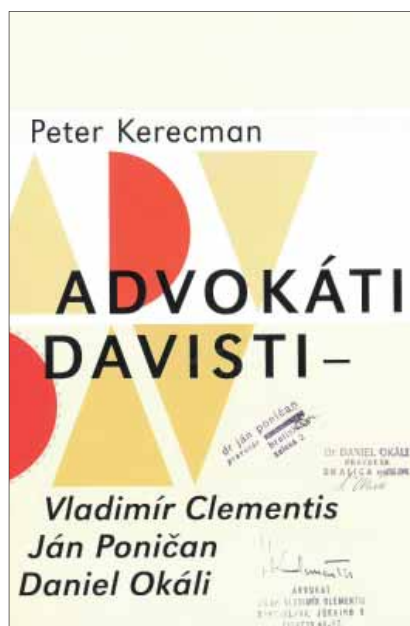
Jak čtenář jistě pozná a jak ostatně konstatují sami editoři, názory prezentované v některých příspěvcích mohou být hodnoceny jako hraniční či provokativní, a to především proto, že oblast státní služby v režimu zákona o státní službě je místy doposud polem převážně neoraným. Dle explicitního vyjádření kolektivu editorů byla pak právě snaha o otevření širokého odborného diskurzu k problematice právní úpravy státní služby, kterážto v době poněkud překotného přijímání zákona o státní službě scházela, důvodem, který je vedl k rozhodnutí autory jednotlivých příspěvků v tomto směru nijak nekorigovat, a naopak jim v prezentovaných postojích ponechat volnou ruku.

Celkově lze *Služební vztahy a výkon závislé práce* hodnotit jako velmi povedenou odbornou publikaci, která poskytuje čtenářům cenný náhled do specifické a relativně nové problematiky civilní státní služby; o to více v době, kdy se obdobná odborná literatura teprve rodí. V praxi má pak podle mého názoru tato publikace rovněž potenciál coby vhodná příručka pro řešení dílčích specifických otázek, resp. pro zorientování se v dílčí situaci v rámci služebního poměru v režimu zákona o státní službě

nastalé, jakkoliv to nejspíš nebyl její primární cíl (za všechny lze coby příklad uvést příspěvek přehledně pojednávající o institutu disciplinární odpovědnosti státních zaměstnanců).

Ať už celá publikace, či jednotlivé její části tedy rozhodně stojí za přečtení.

✦ Mgr. IVO KEISLER, advokátní koncipient v Brně a doktorand na katedře správní vědy a správního práva PF MU v Brně

Peter Kerecman:

Advokáti Davisti – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora, Bratislava 2017, 461 stran, ISBN 978-80-971218-8-4.

Recenzovaná monografie předního slovenského historika advokacie Petera Kerecmana je dalším pokračováním série publikací vydaných Slovenskou advokátní komorou k připomenutí a hlubšímu poznání životních osudů významných a zajímavých osobností slovenské advokacie. Pro pravidelné účastníky konference o historii advokacie je kniha rozšířeným „pisemným vyhotovením“ referátů, jež na této půdě autor postupně přednesl.

Skupina Davistů, tj. osobností vydávajících revue DAV, je známa především

svou činností uměleckou a politickou, zpracování jejich profesní dráhy doposud chybělo. Peter Kerecman se tak zaměřil na advokátské působení těch Davistů, kteří byli zároveň advokáty, a to s plným vědomím toho, že „advokácia v ich živote nebola totiž iba periférnou aktivitou, bola ich povoláním, spoluvytvárala ich uhol pohľadu na spoločnosť. Práve advokátske pôsobenie im prinieslo nezávislosť a prispelo k vytvoreniu predpokladov pre ich kultúrnu i politickú činnosť.“

Jádro skupiny Davistů tvořili slovenští studenti pražské právnické a filozofické fakulty, většinou narození mezi lety 1900 a 1904. Jejich setkání v první etapě DAVu (1924-1929) se tak odehrálo v Praze, kde navázali v podstatě celoživotní přátelství, pramenící mj. z jejich názorové shody ve věcech sociálních, uměleckých a politických. Davisté byli dobově považováni za „salonní komunisty“, poněkud se opomíjelo, že „Clementis, Okáli i Poničan žili život v súdnej sieni, zastupovali a obhajovali. Nielen robotníkov či komunistov. Právo a advokátske povolanie ovplyvnilo ich tvorbu. Vnieslo im zaiste trochu skepsy do vlastných náhľadov v živote, ale posilnilo presvedčenie o tom, že právo nesmie byť iba mŕtvymi paragrafmi, že súd nesmie byť súdom iba jedných a paragraf nesmie človeka pohltiť svojím rastom (ako varoval Jilemnický).“

Není bez zajímavosti, že etapy DAVu odrážejí nepřímo i průběh profesní dráhy budoucích advokátů Davistů. DAV tak s nimi přesídlil po ukončení jejich studií do Bratislavy a poněkud stagnoval v době, kdy se hlavní Davisté připravovali na advokátní zkoušky. Clementis, Okáli a Poničan však spolupracovali i na poli advokacie, doporučovali např. jeden druhého k advokátům, u nichž konali koncipientskou praxi. Sami pak pomáhali mladším právnickům ve skupině Davistů k získání potřebné praxe, Vladimír Clementis tak např. zaměstnával Augustina (resp. Gustáva) Husáka.

Jako advokáti měli Clementis, Okáli a Poničan celou řadu zajímavých případů, jimž je v knize podrobně věnována pozornost.

Peter Kerecman vycházel z bohatého archivního materiálu, mj. z dnes již digitalizované historické matriky Slovenské advokátní komory. Vybrané dokumenty tvoří obrazovou přílohu knihy, a to včetně např. právě žádosti o zápis do sezna-

mu Augustina Husáka ze dne 4. 1. 1938 jako „osnovníka“ advokáta Vladimíra Clementise. Autor jednoznačně dokládá, že Gustáv Husák byl nejen advokátním koncipientem, ale i advokátem, a to jak za Slovenského štátu, tak i po osvobození v Československu. Podle dostupných archivních materiálů byl Husák v letech 1940-1944 čtyřikrát zadržen, vždy byl však propuštěn. „Dôvodom jeho prepustenia bolo, že Husákova protištátna činnosť bola za slovenského štátu nepatrná, v období od 1940 až do leta 1943 bol mimo komunistickej ilegality.“

Po válce se Davisté valnou měrou zapojili do politiky. Vladimír Clementis byl zprvu státním tajemníkem a posléze ministrem zahraničních věcí, Daniel Okáli nejprve předsedou Obecního národního

výboru ve Skalici, dále pak působil v různých funkcích v rezortu vnitra. Ján Poničan naopak přešel k notářství a stal se i státním notářem.

Tragické osudy Davistů jsou spojeny s politickými procesy. Vladimír Clementis byl odsouzen k trestu smrti a popraven, Daniel Okáli a Gustáv Husák byli odsouzeni v procesu s tzv. buržoazními nacionalisty k dlouholetým trestům odnětí svobody. Všichni byli v 60. letech 20. století rehabilitováni.

Kerecmanův text provází úvodní slovo předsedy Slovenské advokátní komory Lubomíra Hreždoviče a úvahy syna Daniela Okáliho Ivana Okáliho *Zopár poznámok o advokátoch – davistoch, socializme a demokracii*, literárního historika Karola Csiby *Literatúra v politike*,

politika v literatúre a emeritního předsedy Slovenské advokátní komory Antona Blaha *Patríli k nám*.

Čtenáři dostávají do ruky pečlivě a podrobně rekapitulace životních a advokátských osudů advokátů Davistů spolu s nahlédnutím do prostředí dobové advokacie na Slovensku. Monografie je nesporně významným přínosem v oboru dějin slovenské a československé advokacie, a neměla by proto v knihovně historika právnických povolání chybět.

Knihla není prodejná, ale zájemci mohou napsat paní Darině Stračinové z mediálního odboru SAK na e-mailovou adresu darina.stracinova@sak.sk, a ta zabezpečí doručení knihy na vámi uvedenou adresu.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 1-2/2017

JUDr. Martin Friedrich:

Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred (2. časť)

Netrvalo dlouho, a velký senát ESLP v rozsudku *X. proti Lotyšsku* revidoval své předchozí závěry o hloubkové analýze ro-

dinných poměrů podle rozsudku *Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*. Předmětem druhé části článku je analýza procesu hledání a ukotvení nejlepších zájmů dítěte v řízení o jeho návrat v judikatuře ESLP po rozsudku *Neulinger*. Hloubkovou analýzu nahradil kompromis, podle kterého je v nejlepším zájmu dítěte jeho brzký návrat do země obvyklého bydliště. V kontextu vývoje judikatury ESLP po vydání rozsudku *Neulinger* poukazujeme i na aktuální rozhodovací praxi Ústavního soudu SR, která dosud staticky setrvává na požadavku hloubkové analýzy rodinných poměrů v řízení o návratu, a to i přesto, že ESLP od této povinnosti ustoupil.

JUDr. Andrej Leontiev, LL.M.,
Mgr. Marek Anderle:

Register konečných uživatelů výhod – stop pro schránkové firmy vo verejnom obstarávaní?

Dne 1. listopadu 2015 vstoupila v účinnost novela zákona o veřejných zakázkách, která zavedla povinnost uchazečů o veřejné zakázky zapisovat do novelou zřízeného rejstříku fyzické osoby, splňující některý ze zákonných definičních znaků konečného uživatele výhod. Jde o osoby, které fakticky ovládají, resp. vykonávají rozhodující vliv v těchto subjektech nebo mají nárok na hospodářský prospěch

z jejich podnikání, resp. činnosti. Tuto právní úpravu s minimálními změnami přebíral i nový zákon o veřejných zakázkách účinný od 18. dubna 2016. Výraznější změnu právní úpravy přinese až nedávno přijatý „protischránkový zákon“, který by měl vstoupit v platnost od února 2017.

Mgr. Monika Škrovánková:

Rozprava o smernici o právnej pomoci v trestnom konaní

Příspěvek se zabývá podrobnou analýzou jednotlivých článků nově přijaté směrnice o právní pomoci v trestním řízení a v řízení o evropském zatykači. V závěru příspěvku se autorka zamýšlí nad možným dopadem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EÚ o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a v řízení o evropském zatykači a o právu na informování třetí osoby po zbavení osobní svobody a na komunikaci s třetími osobami a s konzulárními úřady po zbavení osobní svobody do právního řádu Slovenské republiky.

Ř Á D K O V Á I N Z E R C E

Prodám svázané Sbírký zákonů, kompletní ročníky 1963–2012, celkem 167 svazků v dobrém stavu. Nabídněte cenu na tel.: 607 946 983.

Lawyers First

Starší ročníky ještě pamatují doby, kdy platila poučka Ladies First. Dámám tehdy museli zdvořile vychovaní pánové přidržovat dveře, nabízet jim rámě a nosit jim květiny a zavazadla. Pak se to nějak zvrtilo, zdvořilost se začala považovat za sexual harassment a někteří dobře vychovaní gentlemani dokonce čelili vyšetřování pro pokus o znásilnění či alespoň stalking. Dnes už mnohým českým dámám vadí i přechylování jejich příjmení, a pánové se naopak domáhají práva volně přechylovat příjmení svá. Zanedlouho se tak nejspíš dočkáme vystoupení Magdaleny Koženého jako Libuše v opeře Bedřicha Smetanové, případně Dagmara Pecky jako lišky Bystroušky od Leoše Janáčkovi. Konečně rovnoprávnost, genderová vyváženost a žádný sexismus! Ale ono to oživí i naši nudnou politickou scénu, až si na politické pavlači vjedou do vlasů necudná lhářka Mirka Kalousková s nevinnou pannou Andreou Babišovou. Do toho, do toho! Jen si, holky, dejte pěkně na čumáčky! Jen ať je psina!

Dost psiny si svět teď také užívá s výrokem „America First“, případně ještě doplněným o „Mexico Worst“, „Make America Great Again“ a různými hlody o tom, kdo to všechno zaplatí. Národy a státy soutěží, kdo bude „second“ a kdo „third“, Britové to prožívají jako „Make Britain Great Again“ a my Češi můžeme diskusi obohatit leda tak svým folklórním popěvkem „já to platit nebudu, radši se dám na vojnu“, pokud se ovšem Martině Stropnické podaří zvýšit rozpočet na obranu a Milaně Chovancové na policajty. Jen Rusové a Číňani neříkají nic, ale myslí si své, totiž že geopolitická katastrofa způsobená rozpadem Sovětského svazu musí být napravena a politika jedné Číny důsledně prosazena. Pro ně tedy jasně platí Russia First, případně China First, a o ničem jiném se nebudou bavit od Calais až po Vladivostok.

Když tedy nemáme žádnou šanci zvýšit legraci na úseku boje o mistrovský titul mezi pohlavími a mezi národy, musíme se poohlédnout po něčem jiném. K soutěži se nejvíc nabízejí různá povolání a jejich nesčetná odvětví, jako jsou u lékařů např. chirurgové, internisti, gynekologové, onkologové a teď v dobách prezidenta Zemana zejména též pediatři, geriatři a virologové. Ačkoliv v naší informační společnosti nepochybně platí paradigma, že první jsou vždy ajťáci, my to popřeme a hrdě zvoláme Lawyers First! První mezi všemi povoláními jsou právníci a basta! A protože to platí hlavně u nás v Čechách, upustíme od složité anglosaské terminologie a téma pojednáme hezky česky, jak nám a panu prezidentovi zobáky narostly.

Právník je široký pojem, podobně jako lékař. O různých specializacích lékařů byla už shora řeč, ale u právníků bychom se

s takovým dělením daleko nedostali. K čemu by nám bylo zjištění, že ten je trestník a onen civilista, jeden procesualista, druhý hmotář a třetí dokonce generální praktik? Proč bychom měli rozlišovat právníky lidské a nelidské nebo kalé a nekalé? My si musíme na právníky posvítit podle okolností, za nichž své povolání vykonávají. Podstatné v tomto směru je, komu právník slouží.

Vybereme si teď zcela náhodně několik proslulých českých právnických jmen, uspořádáme je abecedně, aby si kolegyně a kolegové nemysleli, že jsou seřazeni podle kvality či slávy, a uvidíme, co se ukáže. Babáková, Benešová, Blažek, Bureš, Grygárek, Jansta, Koudelka, Ondruš, Podkonický, Pokorný, Rampula, Samková, Slámová, Válková, Volák.

První, co na právnících bije do očí, je to, že své odborné výkony předvádějí na osobách fyzických i právnických, včetně státu a jeho orgánů. To takový psychiatr si s léčením pomateného eserocka ani neškrtne a chirurg nemá šanci amputovat třeba ministerstvu nějaký nefunkční a přitom zbytnělý úd. Jakmile lékař nemá k dispozici fyzickou osobu, nejlépe kulicha, je vedle.

Široký okruh odběratelů právnických služeb vede také k tomu, že právníci jsou ve vztahu ke svým příkazcům velice variabilní. Tu jsou to jejich zaměstnanci, tu zase vystupují jako OSVČ, jednou jsou jednatelé či prokuristi obchodních společností, jindy zase nositelé státní moci, ať už soudní, nebo výkonné, a dokonce i zákonodárné. Lepší právník dokáže být zároveň ministr, senátor, poslanec, hejtman, ale i dodavatel elektronických náramků, soukromý exekutor, správce konkursní podstaty, majitel rozhodčího soudu, vymáhací agentury a lobbistické kanceláře.

Nechce-li právník z nějakých praktických důvodů vykonávat popsané činnosti zároveň, může je vykonávat postupně, přecházet sem a tam a zase zpátky, a vůbec je vhodné střídát. Říká se tomu volná prostupnost právnických povolání. Vrcholu prostupnosti dosáhla advokacie. Dřív to ještě šlo, totiž jako že advokát nadělal hodně peněz a pak jako zbohatlík nezávisle odešel k Nejvyššímu soudu. Prosím, ale teď má nárok být advokátem každý vyhozený státní zástupce, soudce, ba i podezřelý soukromý akademik z Panevropské nebo VŠKE, který opsal svou bakalářskou práci od jednoho studenta právnícké školy ve Stoličném Bělehradě nebo ve Spišské Nové Vsi.

Let's Make Lawyers Great Again. Když se shora uvedený výkvet českých právníků semkne a zatáhne za jeden provaz, naše sláva se dotkne hvězd a budeme zase první, jak nám náleží. Hlavně ať nám novináři neříkají, že samochvála smrdí. To by byl zase jen takový crazy hoax.

Únor 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát jako obhájce přestane navštěvovat klienta ve věznici, neinformuje ho a nevyúčtuje obdrženou zálohu.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 11. 2015, sp. zn. K 73/2015

Kárně obviněný JUDr. J. S., advokát, se **dopustil kárného provinění**

tím, že

poté, co dne 25. 9. 2014 uzavřel s ods. E. V., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Praha 4 – Pankrác, smlouvu o poskytování právních služeb, jejímž předmětem byla obhajoba E. V. ve věci obnovy řízení, a v souvislosti s tím po návštěvách E. V. ve věznici přijal od E. V. zálohu v celkové výši 170 000 Kč, a to dne 25. 9. 2014 ve výši 50 000 Kč, dne 14. 10. 2014 ve výši 60 000 Kč a dne 22. 11. 2014 ve výši 60 000 Kč, E. V. již dále ve věznici nenavštívil, stal se pro něho nekontaktním,

a poté, co mu E. V. doporučeným dopisem ze dne 5. 1. 2015 vytkl jeho nečinnost a vyzval ho, aby ho nejpozději do 16. 1. 2015 navštívil, a poté, co telefonicky prostřednictvím vychovatele E. V. přislíbil, že ho ve věznici navštíví dne 19. 1. 2015, svůj slib nesplnil a E. V. do současné doby ve výkonu trestu odnětí svobody nenavštívil, neinformoval ho o stavu jeho věci a přes jeho žádost mu nevyúčtoval složenou zálohu,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě a nevyužíval důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,
 - povinnost vést o svých výkonech pro klienta přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytnete s úplným vysvětlením,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 4 etického kodexu.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 100 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Náklady jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady České advokátní komory podal na kárně obviněného dne 3. 7. 2015 kárnou žalobu pro skutek uvedený v kárné žalobě.

Kárně obviněný se ke stížnosti nevyjádřil, a to ani přesto, že mu vedoucí kontrolního oddělení ČAK opakovaně prodlužovala lhůtu k vyjádření. Po podání kárné žaloby kárně obviněný odeslal vyjádření včetně příloh, které bylo ČAK doručeno 25. 8. 2015. Z vyjádření je zřejmé, že kárně obviněný popírá jednání, z něhož je obviněn. Založil do spisu záznam o podaném vysvětlení sepsaný na Policii ČR k prověření trestního oznámení E. V. na kárně obviněného, písemnosti zasílané E. V. z r. 2014, plné moci udělené mu E. V., vyžádanou zdravotní dokumentaci E. V. Dne 15. 9. 2015 založil kárně obviněný do složky kopii spisu oddělení Policie ČR včetně usnesení o odložení věci. Z obsahu listin kárně obviněný dovozuje nedůvodnost kárné žaloby. Listinami je současně prokázáno, že kárně obviněný převzal od svého klienta E. V. celkem částku 170 000 Kč, které ke dni 15. 9. 2015 stěžovateli nevyúčtoval.

Při jednání kárného senátu odkázal kárně obviněný na podání jím zasláná s tím, že poukázal na své dlouhodobé onemocnění, které mu nedovolilo reagovat ve lhůtách, k nimž byl vyzván kontrolním oddělením České advokátní komory. Je přesvědčen, že předložil do spisu vše, co souvisí s jeho obhajobou, na písemná vyjádření a materiály ze dne 25. 8. 2015 a 15. 9. 2015 v plném rozsahu odkázal s tím, že jsou úplná. Doplnil, že stěžovatele navštívil ve věznici pětkrát, že jde pravděpodobně o osobu duševně narušenou. Přesto mu vše vysvětloval, uvedl, že byl dvakrát nahlížet do trestního spisu E. V., že konzultoval se znalci. K podstatě kárné žaloby a nedostatku vyúčtování se nevyjádřil.

K dotazům ze strany kárného senátu a kárného žalobce následně uvedl, že právní zastoupení považuje za tzv. přerušené do vyřešení stížností – čímž myslí trestní oznámení a stížnosti ČAK. Z důvodu přerušování právního zastoupení nečinil žádné úkony ve věci, tedy z tohoto důvodu ani E. V. v r. 2015 ve věznici nenavštívil. Myslí si, že důvěra mezi stěžovatelem E. V. a jím by mohla být narušena, ale je přesvědčen, že nebyl požádán o vyúčtování. Pokud jde o odměnu, tvrdil, že složená záloha měla být použita tak, že celkem 110 000 Kč je určeno na hotové náklady, zbytek je palmáre kárně obviněného. Nepamatoval si, že by v tomto duchu s klientem měl uzavřenou jinou smlouvu než předloženou plnou moc. Ke zprávě soudu o tom, že ve věci

stěžovatele nahlížel do trestního spisu pouze jednou, nadále setrval na svém tvrzení, že soud ve věci studia trestního spisu E. V. navštívil 2x, byť si nebyl schopen vzpomenout, kdy se tak stalo. Termín druhé návštěvy nedohledal po poskytnuté lhůtě ani ve svém příručním spise. K opakovaným dotazům, zda dle kárně obviněného trvá právní zastoupení, odkázal na listiny jím založené do spisu a uvedl, že právní zastoupení považuje za ukončené. Vyúčtování stěžovateli E. V. neprovedl proto, že je přesvědčen, že jej stěžovatel opět požádá o právní zastoupení. Nebyl schopen odpovědět na dotaz, jak má evidovány platby pro znalce, a na přímý dotaz kárného žalobce odpověděl, že by se nerad vyjadřoval ke jménům znalců ani k částkám, které jim vyplatil, resp. měl vyplatit poté, co mu budou předloženy přijatelné posudky. Ke stavu rozpracovanosti znaleckých posudků se nebyl schopen vyjádřit, rozdělovník na znalce nemá s tím, že předával zadání osobně. V závěrečné řeči uvedl kárně obviněný, že si není vědom, že by jeho provinění bylo závažné, že sice má nějaké prodlevy v jednání a že vyúčtuje sumu poskytnutou mu klientem, byť s ohledem na povahu věci se mu nezdá vysoká. K majetkovým poměrům uvedl, že je nemajetný, daň z příjmů v r. 2014 činila zhruba 10 000 Kč a složené finanční prostředky E. V. má stále k dispozici.

Poté kárný senát přistoupil k provedení listinných důkazů kárného spisu a po takto provedeném dokazování má kárný senát za nesporné, že skutkový stav, popsáný v kárné žalobě, byl spolehlivě zjištěn a prokázán.

Bylo postaveno najisto, že přes ukončení právního zastoupení ze strany E. V. neprovedl kárně obviněný vyúčtování, o které byl klientem opakovaně žádán, a tento stav trval ke dni jednání kárného senátu. Kárně obviněný neprokázal, že by uzavřel dohodu o způsobu použití složených finančních prostředků, a dle názoru kárného senátu zcela jednoznačně neprokázal, že by činil konkrétní úkony směřující k obnově řízení stěžovatele E. V.

Provedeným dokazováním je nesporné, že kárně obviněný přes sliby návštěv nenavštívil E. V. ve věznici a po ukončení právního zastoupení nevyúčtoval složenou zálohu ve výši 170 000 Kč. Tímto jednáním rozhodně nejednal čestně a svědomitě. Lze uzavřít, že vysloveně snížil důstojnost advokátního stavu. Nedodržel pravidla profesionální etiky, když nejednal slušně a neposkytl úplné vysvětlení o jednotlivých výkonech pro klienta, čímž nepochybně porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a ust. § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 4 etického kodexu. Z dokazování vyšlo navíc najevo, že kárně obviněný neprovedl úkony, o nichž tvrdil, že se konaly (např. studium spisu u soudu). Za zcela nevěrohodné je považováno tvrzení kárně obviněného ohledně znalců, kdy kárný senát nabyl přesvědčení, že žádné úkony v tomto směru nebyly provedeny. Navíc kárně obviněný v rámci své obhajoby pracuje s takovými institucemi, které zákon o advokacii nezná – jako přerušení právního zastoupení, smluvní odměna na hotové výlohy, vyúčtování podmiňuje výsledkem ukončení vyšetřování Policie ČR a kárné žaloby.

Kárný senát považuje jednání kárně obviněného za zcela elementární porušení ust. § 16, odst. 1, 2 a ust. § 17 zák.

o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 4 etického kodexu. Takové jednání advokáta je obecně nepřípustné a neslučitelné s výkonem advokacie, a to s přihlédnutím ke shora uvedenému, tedy neprovedení úkonů, o něž byl klientem žádán a které přislíbil, k nevyúčtované záloze ve výši 170 000 Kč. Obhajoba kárně obviněného byla postavena na neznalosti zákona o advokacii, etického kodexu a vyhl. Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb.

Kárně obviněný porušil výše zmíněná ustanovení zákona o advokacii a příslušná ustanovení Pravidel profesionální etiky, dopustil se tedy jednání uvedeného v kárné žalobě. S ohledem na závažnost porušení zákona a etického kodexu zvažoval kárný senát dočasný zákaz, či dokonce vyškrcnutí ze seznamu advokátů. Kárně obviněný odmítal své pochybení, neprojevil žádnou známku sebereflexe, byť v závěru přislíbil učinit vyúčtování, ale setrval na tvrzení o rozložení zálohy na hotové výdaje, které jsou dle něj spotřebovány na výdaje, a odměnu advokáta.

Z provedeného dokazování je zřejmé, že porušení výše uvedených ustanovení zákona o advokacii je velmi závažné, snižující důstojnost a vážnost advokátního stavu. Jde o nečestné jednání advokáta, které je obecně snadno medializovatelné, a takové jednání jednotlivce vrhá na celý advokátní stav velmi nepříznivé světlo a snižuje důstojnost a vážnost advokátního stavu. Při úvaze o kárném opatření kárný senát přihlédl k tomu, že kárně obviněný byl v minulosti kárně postižen symbolickým napomenutím, a to 25. 3. 2003, a vyhověl návrhu kárného žalobce na uložení kárného opatření – pokuty. Její výše však musí odpovídat závažnosti porušení zákona o advokacii bez ohledu na tvrzení kárně obviněného o své nemajetnosti. Kárně obviněný provozuje praxi již 20 let, zaměstnává nejen administrativní pracovníci, ale současně i zmocněnce. Má kancelář, ale současně i pobočku v jiném městě. Je tedy zřejmé, že advokátní praxe je široká a předpokládaný příjem nemůže činit větší tvrzenou kárně obviněným. Současně sám kárně obviněný tím, že požádal o složení zálohy ve výši 170 000 Kč, prokázal, že již v počátcích převzetí právního zastoupení sjednává takové zálohy, které svědčí o tom, že jeho příjem nemůže být rozhodně bagatelní. K příjmu advokáta je pak nutno počítat i se starobním důchodem, jehož je kárně obviněný příjemcem. Výše pokuty tak odpovídá nejen závažnosti provinění, ale i obecně předpokládanému příjmu kárně obviněného z tak široké praxe, kterou vykazuje.

Proti tomuto rozhodnutí podal kárně obviněný odvolání, které odvolací kárný senát odvolací kárné komise České advokátní komory svým rozhodnutím ze dne 15. 6. 2016 podle § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Sb., advokátní kárný řád, zamítl a uvedené kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění:

Uvedené kárné rozhodnutí bylo doručeno kárně obviněnému do datové schránky dne 22. 1. 2016. Proti tomuto rozhodnutí podal dne 8. 2. 2016 kárně obviněný odvolání prostřednictvím faxu, které bylo následujícího dne doručeno v originále České advokátní komoře. Včas podané odvolá-

ni nebylo blíže odůvodněno s poukazem na nemoc kárně obviněného s tím, že odůvodní své odvolání po skončení pracovní neschopnosti, nejpozději však do konce měsíce února. Kárně obviněný byl dne 1. 3. 2016 vyzván předsedou kárné komise ČAK, aby ve lhůtě osmi dnů od doručení této výzvy odstranil vady podaného odvolání tak, aby bylo patrné, ve kterých výrocích kárné rozhodnutí napadá a jaké vady vytýká kárnému rozhodnutí nebo řízení, které tomuto kárnému rozhodnutí předcházelo. Tato výzva byla doručena kárně obviněnému dne 7. 3. 2016 prostřednictvím datové schránky.

Odvolání kárně obviněného bylo dne 16. 3. 2016 postoupeno kárnému žalobci k případnému vyjádření. Kárný žalobce se k podanému odvolání kárně obviněného nevyjádřil.

Odvolání kárně obviněného bylo projednáno ve smyslu ust. § 27 odst. 1 advokátního kárného řádu bez nařízeného jednání, neboť to nebylo k řádnému posouzení věci nezbytné.

Odvolací kárný senát přezkoumal ve smyslu ust. § 28 advokátního kárného řádu celý výrok odvoláním napadeného rozhodnutí, jakož i správnost kárného řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání kárně obviněného není důvodné.

Kárný senát při zjišťování skutkového stavu vycházel z provedených důkazů listinami, které jsou součástí kárného spisu. Lze konstatovat, že důkazní řízení bylo provedeno v dostatečném rozsahu a skutková zjištění kárného senátu jsou v souladu s formulací skutku ve výroku kárného rozhodnutí. Kárný senát se rovněž zcela přesvědčivým způsobem vypořádal s obhajobou kárně obviněného, kterou uplatnil v průběhu kárného řízení ve svých vyjádřeních ke kárné žalobě a v průběhu jednání kárného senátu.

Za správné považuje odvolací kárný senát i právní závěry kárného senátu o porušení povinností advokáta kárně obviněným. Kárně obviněný nejednal čestně a svědomitě při vyřizování převzaté věci, nedodržel elementární ustanovení Pravidel profesionální etiky a výrazně neetické jednání je způsobilé snížit důstojnost a vážnost advokátního stavu. Takové závažné porušení povinností advokáta je nepochybně kárným proviněním podle ust. § 32 odst. 3 písm. c) zák. o advokacii.

Za uvedené kárné provinění uložil kárný senát kárně obviněnému podle ust. § 32 odst. 3 písm. c) zák. o advokacii kárné opatření pokutu ve výši 100 000 Kč. Při úvaze o ukládání kárného opatření vycházel kárný senát nejen ze závažnosti kárného provinění, ale i z obecně předpokládaného příjmu kárně obviněného vzhledem k jeho široké praxi a ob-sahu okolností souzeného případu. Druh a výše ukládaného kárného opatření tak zcela odpovídají hlediskům uvedeným v ust. § 24 odst. 2 advokátního kárného řádu, které beze zbytku respektoval i kárný senát při svém rozhodování. Uloženou pokutu ve výši 100 000 Kč, spíše při spodní hranici zákonné sazby, nelze považovat za nepřiměřeně přísné kárné opatření, a proto i v této části odvolání kárně obviněného důvodné není.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Odešli do nebeské síně

V listopadu a prosinci 2016 a v lednu 2017 navždy opustilo svoji praxi i blízké šest advokátů a dvě advokátky:

JUDr. Lubomír Lukšík, advokát v Ostravě	*16. 12. 1957	† 12. 11. 2016
JUDr. František Mozga, advokát v Brně	*23. 1. 1955	† 25. 11. 2016
Mgr. et Mgr. Václav Sládek, advokát v Praze	*3. 6. 1969	† 27. 11. 2016
JUDr. Jiří Záveský, advokát v Jičíně	*13. 5. 1949	† 19. 12. 2016
JUDr. Martina Hrazdilková, advokátka v Ostravě	*4. 5. 1960	† 3. 1. 2017
Mgr. Šárka Niemczykova, advokátka v Karvině	*5. 8. 1977	† 9. 1. 2017
JUDr. Zdeněk Plachetka, advokát v Rychnově nad Kněžnou	*1. 1. 1951	† 17. 1. 2017
JUDr. Pavel Adam, advokát v Praze	*28. 11. 1948	† 31. 1. 2017

Čest jejich památce!

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 13. A 14. ÚNORA 2017 SEŠLO NA SVÉ 36. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec informoval představenstvo ČAK o jednání s Úřadem na ochranu hospodářské soutěže ohledně mimořádně nízkých odměn advokátů. Existuje konstantní judikatura tohoto úřadu ve věci obecných předpisů, které se týkají „usměrňování“ cen nebo doporučení jejich výše. ÚOHS vyjádřil názor, že ČAK jakožto samosprávná organizace s povinným členstvím nemůže vydávat rozhodnutí, kterým by omezovala soutěž mezi advokáty postihováním mimořádně nízkých cen. ÚOHS je ochoten ale dále jednat s ČAK o postihování jednání, které je omezováním hospodářské soutěže v oblasti veřejných zakázek v souvislosti s tzv. predátorskými praktikami. Představenstvo ČAK uložilo místopředsedovi Němcovi nadále s ÚOHS jednat a odboru vnější a vnitřní legislativy bylo uloženo upravit návrh stanoviska ČAK v této záležitosti tak, aby o něm mohlo rozhodnout představenstvo na svém jednání v březnu.

Na jednání představenstva ČAK se na pozvání dostavili JUDr. Tomáš Sokol a Mgr. Lukáš Trojan z Unie obhájců ČR a seznámili členy představenstva s informacemi a podněty obhájců, které souvisejí s **podezřením na nezákonný odposlech telefonických rozhovorů mezi klientem a obhájcem v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně**. Tyto informace vedly k závažnému podezření na nezákonný postup a porušení trestního řádu a tzv. fair procesu. **Více podrobností naleznete v samostatném stanovisku na webu ČAK, v rubrice Aktuální informace.**

V souvislosti s ochranou osobních údajů a adaptací nového nařízení EU – „GDPR“ – bylo uloženo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK připravit návrh možné úpravy tak, aby ČAK byla dozorovým orgánem ve smyslu nařízení EU o ochraně osobních údajů.

Místopředseda ČAK JUDr. Antonín Mokrý předložil **návrh legislativních změn v oblasti mediace v netrestních věcech**. Před-

stavenstvo vzalo návrh na vědomí s tím, že bude zaslán Ministerstvu spravedlnosti s dodatkem v tom smyslu, že navrhované změny vyžadují i novelu zákona o advokacii, když filozofií ČAK je to, aby se advokáti mohli sdružovat za účelem provádění mediací ve společnostech, jejichž společníci budou výlučně advokáti.

Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy JUDr. Johan Justoň informoval o **návrhu novely daňového řádu**, který je projednáván v tzv. zkráceném řízení a který opětovně bez předchozího projednání s ČAK **zasahuje do advokátní mlčenlivosti zřizováním informační povinnosti pro advokáty**. Po obsáhlé diskusi bylo dohodnuto (a již tak i učiněno), že ČAK uplatní své důrazné připomínky v připomínkovém řízení.

Odboru vnější a vnitřní legislativy bylo uloženo ve spolupráci s Unii obhájců ČR opakovaně uplatnit připomínky proti novelizaci § 127a o. s. ř., kterou se stranám sporů odjímá možnost předložit znalecký posudek se znaleckou doložkou, respektive váže předložení tohoto znaleckého posudku ve sporném řízení na souhlas všech stran sporu, což je samo o sobě nesmyslné.

Podrobný zápis z 36. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním konci-pientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/Predstavenstvo/Zapis%20z%20jednani).

✿ icha

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: +49 851 33403
+420 910 259 869

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

Soudní dvůr EU upřesnil podmínky pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů

JUDr. JIŘÍ NOVÁK ml.

Velký senát Soudního dvora EU vydal dne 21. 12. 2016 významný rozsudek ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15, ve kterém navázal na rozsudek „*Digital Rights*“ z 8. 4. 2014. Soudní dvůr EU (dále jen „SDEU“) v rámci odpovědi na předběžné otázky, které mu položily soudy Spojeného království a Švédska, dovedl, že právo EU brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví plošné a nerozlišující uchovávání veškerých provozních a lokalizačních údajů všech účastníků a registrovaných uživatelů a vztahuje se na veškeré prostředky elektronické komunikace.

V návaznosti na svoji odpověď na položené předběžné otázky pak SDEU upřesnil, že přístup k uchovaným provozním a lokalizačním údajům může být umožněn pouze pro účely boje proti závažné trestné činnosti, po předchozím přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu a dotčené údaje musí být uchovávány na území Evropské unie.

Před téměř třemi roky SDEU rozhodl, že směrnice o uchovávání provozních a lokalizačních údajů¹ je neplatná. Učinil tak rozsudkem ze dne 8. 4. 2014 ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12, nyní již známým pod zažitým názvem „*Di-*

gital Rights“. Důvodů, pro které SDEU dospěl k tomuto rozhodnutí, bylo více. Ve zkratce lze říct, že SDEU nepovažoval plošné a neselektivní uchovávání provozních a lokalizačních údajů od všech uživatelů telekomunikačních služeb v Evropské unii za takové, které by bylo v souladu se zásadou proporcionality ke sledovanému cíli, a tedy v rozporu s právem na soukromí a právem na ochranu osobních údajů.

Provozní a lokalizační údaje umožňují dohledání a identifikaci zdroje sdělení a jeho adresáta, zjištění data, času a doby trvání komunikace a určení typu sdělení, identifikaci komunikačního vybavení uživatelů a zjištění polohy mobilního komunikačního zařízení. Mezi řadu těchto údajů náleží mj. jméno a adresa účastníka nebo registrovaného uživatele, telefonní číslo volajícího a volaného a adresa internetového protokolu (IP) pro internetové služby. Tyto údaje umožňují zejména zjistit, s kým a jakým způsobem daný účastník nebo registrovaný uživatel komunikoval, stejně jako určit čas této komunikace a místo, ze kterého probíhala. Dále umožňují znát četnost komunikace daného účastníka nebo registrovaného uživatele s určitými osobami v určitém období.²

V praxi pak z těchto údajů jako celku lze vyvodit velmi přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje byly uchovány, tedy o každodenních zvyklostech, o místech, kde trvale či přechodně pobývají, o denních či jiných přesunech, o jejich aktivitách, společenských vztazích těchto osob a o společenských kruzích, s nimiž se stýkají. Z provozních a lokalizačních údajů lze vytvořit profil dotčených osob, který je s ohledem na právo na ochranu soukromého života informací stejně citlivé povahy, jako je samotný obsah sdělení.³

Důsledek, který by měl rozsudek ve věci *Digital Rights* mít na praxi uchovávání provozních a lokalizačních údajů v České republice autor tohoto článku popsal

dříve na stránkách Bulletinu advokacie.⁴ Důsledek to měl být jednoduchý – orgány veřejné moci by měly respektovat názor SDEU o uchovávání provozních a lokalizačních údajů a v souladu s tímto názorem zamezit dalšímu uchovávání údajů a přístupu k nim nebo jej upravit tak, aby byl v souladu s právem na soukromí a právem na ochranu osobních údajů uživatelů přibližně 14 milionů telefonů v České republice. To se ale doposud, na rozdíl od jiných členských států Evropské unie, nestalo.⁵

Aktivní reakci na rozhodnutí SDEU ve věci *Digital Rights* bylo možné sledovat ve více evropských zemích. Např. Ústavní soud Slovenské republiky svým nálezem ze dne 29. 4. 2015, č. j. PL. ÚS 10/2014-78, prohlásil předmětnou právní úpravu za rozpornou s ústavně zaručenými právy. Učinil tak poté, co o rok dříve pozastavil její účinnost. Slovensko tak následovalo více členských států EU, které při respektování názoru SDEU zamezily dalšímu uchovávání provozních a lokalizačních údajů.

Takovým členským státem ale nebylo Švédské království. Na rozhodnutí SDEU ve věci *Digital Rights* však reagoval místní telekomunikační provozovatel Tele2 Sverige AB, a to tak, že zastavil uchovávání provozních a lokalizačních údajů svých zákazníků. Tento vzdor následně vedl k soudnímu řízení, které vyústilo v podání předběžné otázky k SDEU, projednávané pod zn. C-203/15.

Obdobně se s uchováváním provozních a lokalizačních údajů nesmířili ani pánové T. Watson, P. Brice a G. Lewis, kteří se v návaznosti na rozhodnutí SDEU ve věci *Digital Rights* u soudů Spojeného království domáhají přezkumu vnitrostátního právního předpisu, který upravuje uchovávání provozních a lokalizačních údajů ve Spojeném království, pro jeho neslučitelnost s čl. 7 a 8 Listiny základních práv EU a čl. 8 Ev-

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/24/ES o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí (směrnice o uchovávání údajů).

2 Bod 99 stejného rozsudku.

3 J. Novák: K uchovávání provozních a lokalizačních údajů v České republice ve světle rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, *Bulletin advokacie* č. 5/2015, str. 36.

4 Tamtéž.

5 Bod 98 rozsudku SDEU ze dne 21. 12. 2016 ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15.

ropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. I v tomto sporu se (odvolací) soud obrátil na SDEU s předběžnou otázkou. Řízení o ní bylo vedeno pod zn. C-698/15.

SDEU obě shora označená řízení spojil do jednoho řízení, které vyústilo v rozsudek velkého senátu SDEU vyhlášený dne 21. 12. 2016.⁶ SDEU v rámci odpovědi na předběžné otázky, které mu položily soudy Spojeného království a Švédska, dovedl, že právo EU brání vnitrostátní právní úpravě, která za účelem boje proti trestné činnosti stanoví plošné a nerozlišující uchovávání veškerých provozních a lokalizačních údajů všech účastníků a registrovaných uživatelů, které se vztahuje na veškeré prostředky elektronické komunikace.

Podle SDEU takové vnitrostátní právní úpravě brání čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s čl. 7, 8, 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, které chrání právo na soukromí, právo na ochranu osobních údajů, právo na svobodu projevu a upravují zásadu proporcionality.

V návaznosti na svoji odpověď na položené předběžné otázky pak SDEU upřesnil, že přístup k uchovaným provozním a lokalizačním údajům může být umožněn pouze pro účely boje proti závažné trestné činnosti, po předchozím přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu a dotčené údaje musí být uchovávány na území Evropské unie.

Z jakého důvodu SDEU dospěl k tomuto názoru? V podstatě se do značné míry opřel o své dřívější rozhodnutí ve věci *Digital Rights*, které v novém rozsudku cituje a dále rozvíjí. Je zřejmé, že dotčená problematika uchovávání provozních a lokalizačních údajů spadá pod právo Evropské unie, když předmětem ochrany je zde důvěrnost elektronických komunikací a souvisejících provozních údajů, jež je zaručena čl. 5 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o soukromí a elektronických komunikacích.

V souvislosti s tím SDEU dospěl také k názoru, že povinnost poskytovatelů služeb elektronických komunikací, která je jim uložena na základě vnitrostátního právního předpisu, implementovaného na základě čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích,

uchovávat provozní a lokalizační údaje a následně je zpřístupnit, je zpracováním osobních údajů. **Vnitrostátní právní úprava, která upravuje uchovávání provozních a lokalizačních údajů a přístup k nim, tedy spadá do působnosti směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.**

Čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích dovolu- je členským státům, aby omezily rozsah práv a povinností uvedených v čl. 5, 6, čl. 8 odst. 1, 2, 3 a 4 a čl. 9 směrnice, tj. důvěrnost přenášených informací, omezené použití provozních a lokalizačních údajů a identifikaci volající a spojené linky. V této souvislosti SDEU dovedl, že toto oprávnění členských států je nutné vykládat striktně. Proto **nemůže být důvodné, aby se výjimka ze základní povinnosti, zejména ze zákazu uchovávání provozních a lokalizačních údajů, stala pravidlem** tak, jak se tomu stalo u plošného uchovávání provozních a lokalizačních údajů všech uživatelů telekomunikačních služeb. Pravidlem tedy má být dodržování povinností, které směrnice zavedla. Pravidlem nemůže být výjimka z dodržování povinností.

Právě to bylo docíleno vnitrostátní právní úpravou, kterou posuzovaly soudy v řízeních, ve kterých se na SDEU obrátily s předběžnou otázkou. Posuzovaná vnitrostátní právní úprava ukládala poskytovatelům služeb elektronických komunikací povinnost plošně ukládat a bez dalšího rozlišení uchovávat veškeré provozní a lokalizační údaje všech účastníků a registrovaných uživatelů, které se vztahují na veškeré prostředky elektronické komunikace, a ukládá poskytovatelům služeb elektronických komunikací povinnost uchovávat tyto údaje **systematicky a průběžně bez jakékoli výjimky**. Nutno zmínit, že míra uchovávání údajů v těchto členských státech je **obdobná rozsahu uchovávání provozních a lokalizačních údajů v České republice**. Uchovávání provozních a lokalizačních údajů, jak konstatoval SDEU, se tedy nestalo výjimkou z důvěrnosti komunikace, ale pravidlem.

V návaznosti na čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích SDEU dovedl, že toto ustanovení musí být vykládáno ve světle práv zaručených Listinou základních práv EU. V návaznosti na předchozí rozsudek ve věci *Digital Rights* pak SDEU zopakoval,

že vnitrostátní právní úprava o uchovávání provozních a lokalizačních údajů nezbytně vyvolává otázky dodržování práva na soukromí (čl. 7 Listiny), práva na ochranu osobních údajů (čl. 8 Listiny), ale také práva na svobodu projevu podle čl. 11 Listiny. Význam těchto práv je tedy nutné zohlednit při výkladu čl. 15 odst. 1 směrnice. To, že uchováním a zpřístupněním provozních a lokalizačních údajů dochází k zásahu do práva na soukromí a práva na ochranu osobních údajů, je vcelku zřejmé. V návaznosti na rozsudek ve věci *Digital Rights* ale stojí za to zopakovat, že již **samotné vědomí osob o tom, že základní údaje o jejich komunikaci jsou uchovávány, vede tyto osoby (uživatelé) k autocenzuře toho, s kým a jakým způsobem komunikují**. Uchovávání provozních a lokalizačních údajů tedy fakticky vytváří tlak na způsob komunikace většinové populace EU (resp. aspoň tu její část, kde ještě k uchovávání údajů dochází), proti právu na svobodu projevu jako jednoho ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti.^{7, 8}

Podle čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích platí, že členské státy mohou uchováváním a přístupem k provozním a lokalizačním údajům omezit důvěrnost komunikace pouze, „*pokud toto omezení představuje v demokratické společnosti nezbytné, přiměřené a úměrné opatření*“. **Zásada proporcionality**, která je vtělena do tohoto ustanovení, je projevem čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv a svobod EU a bohaté judikatury, na kterou SDEU v tomto ohledu odkazuje.⁹

Shora bylo popsáno, že uchovávání provozních a lokalizačních údajů zahrnuje údaje o veškeré elektronické, včetně telefonické, komunikaci. Týká se všech osob, které tyto služby využívají, ale tyto osoby se nenacházejí v situaci, která by mohla vést k jejich trestnímu stíhání.

6 Rozsudek SDEU ze dne 21. 12. 2016 ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15.

7 Bod 93 rozsudku ve věci *Tele2*.

8 J. Novák, op. cit. sub 4.

9 Rozsudek ze dne 16. 12. 2008, *Satakunnan Markkinapörssi a Satamedia*, C-73/07, EU: C:2008:727, bod 56, rozsudek ze dne 9. 11. 2010, *Volker und Markus Schecke a Eifert*, C-92/09 a C-93/09, EU: C:2010:662, bod 77, rozsudek *Digital Rights*, bod 52, a rozsudek ze dne 6. 10. 2015, *Schrems*, C-362/14, EU: C:2015:650, bod 92.

SDEU zdůrazňuje, že se **uchovávání údajů vztahuje tedy i na „osoby, v jejichž případech neexistuje důvod se domnívat, že by jejich chování mohlo, byť nepřímo nebo vzdáleně, souviset se závažnou trestnou činností. Kromě toho nestanoví žádnou výjimku, takže se vztahuje i na osoby, jejichž sdělení jsou podle pravidel vnitrostátního práva předmětem profesního tajemství. ... Taková právní úprava nevyžaduje souvislost mezi údaji, jejichž uchovávání je stanoveno, a ohrožením veřejné bezpečnosti.“** Proto SDEU uzavřel, že vnitrostátní právní úprava „překračuje meze toho, co je naprosto nezbytné, a nelze ji v demokratické společnosti považovat za odůvodněnou“. **Testem proporcionality tedy tato právní úprava neprošla.**

Účelem uchovávání a přístupu k provozním a lokalizačním údajům může být pouze zajištění „národní bezpečnosti (tj. bezpečnosti státu), obrany, veřejné bezpečnosti a prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému“.¹⁰ Podle SDEU se jedná o **taxativní výčet**, který nemůže být vnitrostátní právní úpravou rozšířen, a členské státy tedy nemohou uložit povinnost provozní a lokalizační údaje uchovávat a zpřístupnit je pro jiné účely, než jsou vyjmenovány shora. Jak již bylo naznačeno shora, uchovávání provozních a lokalizačních údajů má být výjimkou z pravidla, nikoliv pravidlem samotným, jak je tomu u plošného a neomezeného uchovávání provozních a lokalizačních údajů nyní. Proto také **účely, pro které může dojít k uchovávání provozních a lokalizačních údajů, musí být vykládány restriktivně.** S ohledem na závažnost zásahu do základních práv proto SDEU dospěl k závěru, že uchovávání provozních a lokalizačních údajů **může být odůvodněno pouze bojem proti závažné trestné činnosti** (k tomu viz dále).

SDEU v současném rozsudku podal i obecný **návod, jaká kritéria by měla splňovat vnitrostátní právní úprava**, aby byla v souladu se zásadou proporcionality

při zásahu do základních práv. Konkrétně má SDEU za to, že vnitrostátní pravidla pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů by měla být **jasná a přesná** a stanovit podmínky, za kterých lze údaje uchovávat, čímž bude zajištěno, aby se uchovávání údajů omezilo jen na situace, kdy to bude nezbytně nutné. Tyto hmotněprávní podmínky musí samozřejmě sledovat účel, pro který lze provozní a lokalizační údaje uchovávat, ale nadto musí vždy existovat vztah mezi údaji, které mají být uchovávány, a sledovaným účelem.

Právní úprava také bude muset vymezit okruh osob, jejichž provozní a lokalizační údaje mohou být uchovávány. Takové osoby musejí vykazovat „**minimálně nepřímou souvislost se závažnou trestnou činností nebo určitým způsobem přispívat k boji proti závažné trestné činnosti či k předcházení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti**“. Takové vymezení lze podle SDEU určit podle zeměpisného kritéria, pokud existuje poznatek, že na konkrétním území existuje „**zvýšené riziko přípravy či páčání takových trestných činů**“. Nakonec, právní úprava by také měla poskytovat dostatečné záruky pro osoby, které jsou uchováním svých údajů dotčeny.

Přístup k uchovávaným údajům také musí odpovídat účelu, pro který lze údaje uchovávat. Tento účel musí být **úměrný závažnosti zásahu do základních práv** a v oblasti předcházení, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů lze takový přístup k uchovávaným údajům odůvodnit pouze bojem proti závažné trestné činnosti. V souladu se zásadou proporcionality bude přístup k uchovaným údajům možný pouze v rozsahu, který je nezbytně nutný. Stejně jako u uchovávání údajů, i jejich poskytování oprávněným orgánům bude muset být upraveno jasnými a přesnými pravidly, která budou ve vnitrostátním právu právně závazná.

V rámci boje proti trestné činnosti podle SDEU lze poskytnout přístup k uchovaným provozním a lokalizačním údajům pouze ve vztahu k údajům osob, u nichž je podezření, že připravují, páchají či spáchaly závažný trestný čin nebo se určitým způsobem na takovém trestném činu podílely. V případě teroristických činností pak lze poskytnout přístup „**k údajům jiných osob, jsou-li dány objektivní skutečnosti, na jejich základě**

lze mít za to, že tyto údaje mohou v konkrétním případě účinně přispět k boji proti takovým činnostem“.

Z procesního hlediska bude podle SDEU nezbytné, aby přístup příslušných orgánů k uchovaným údajům byl řádně odůvodněn (není-li riziko prodlení), podléhal předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu na základě odůvodněné žádosti.

Důležitý bod vnitrostátní právní úpravy spatřuje SDEU také v tom, aby osoby, k jejichž údajům byl příslušným orgánům poskytnut přístup, byly o tomto přístupu informovány, samozřejmě v době, kdy oznámením nebude ohroženo další vyšetřování. Informaci mají dotčené osoby disponovat proto, aby mohly řádně uplatnit právo na soudní přezkum, které je garantováno v čl. 15 odst. 2 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

Ohledně zabezpečení uchovaných údajů SDEU zdůrazňuje „**technická a organizační opatření, která umožní zajistit účinnou ochranu uchovávaných údajů proti riziku zneužití a proti veškerému neoprávněnému přístupu k těmto údajům**“, která by, s ohledem na citlivou povahu údajů a riziko neoprávněného přístupu k nim, měla být na mimořádně vysoké úrovni. V neposlední řadě SDEU klade důraz na to, aby údaje byly uchovávány na území Evropské unie a byly, po uplynutí lhůty pro jejich uchovávání, nenávratně zlikvidovány. Nezbytný též bude výkon dohledu nad dodržováním úrovně ochrany údajů.

SDEU ve věci *Tele2* vycházel ze situace, jak ji upravují vnitrostátní právní předpisy Švédského království a Spojeného království. Jeho **závěry jsou však aplikovatelné na jakoukoliv právní úpravu členských států EU v této oblasti, včetně právní úpravy České republiky.** Ta již byla podrobena detailnímu rozboru v předchozím článku autora na toto téma, který komentoval vyhlášení rozsudku SDEU o věci *Digital Rights*.¹¹

Ve věci *Digital Rights* se SDEU věnoval souladu směrnice o uchovávání údajů¹² s právem na soukromí a právem na ochranu osobních údajů a shledal, že tato směrnice je z důvodu zásahu do těchto práv neplatná. Nevěnoval se tomu, zda vnitrostátní právní úprava, podle které lze uchovávat provozní a lokalizační údaje, musí respektovat

10 Čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

11 J. Novák, op. cit. sub 4.

12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí.

právo EU. Závěry o této otázce jsou předmětem pojednávaného rozsudku ve věci *Tele2*. Z něj je tedy zřejmé, že **vnitrostátní právní úprava o uchování provozních a lokalizačních údajů a přístupu k nim musí respektovat právo EU i poté, co směrnice, na základě které bylo vnitrostátní právo přijato, byla prohlášena neplatnou**. Důvodem je, že ochrana důvěrnosti komunikací je součástí práva EU, a proto vnitrostátní právo, které do tohoto práva zasahuje, tak může činit pouze v souladu s právem EU.

Nad rámec komentáře k rozsudku SDEU však lze připomenout, že právo na soukromí a právo na ochranu osobních údajů (jako součást práva na soukromí) jsou chráněna též Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jejímiž signatáři jsou všechny členské státy EU. Za této situace se tedy jeví být zřejmým, že vnitrostátní právní úprava umožňující plošně a bezvýjimečně uchovávat provozních a lokalizačních údajů nemůže být v souladu s právem na soukromí ani z pohledu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tedy z pohledu zásahu do základních práv je zjevné, že do těchto práv je zasahováno bez ohledu na to, zda právní úprava vychází z práva EU či nikoliv.

Vrátíme-li se však zpět k tématu, o kterém je pojednáváno, lze uzavřít, že také **česká právní úprava uchování provozních a lokalizačních údajů** tak, jak je upravena v zákoně o elektronických komunikacích a dalších zákonech, **musí být podrobena testu souladu se základními právy**, která garantuje právo EU (či Evropská úmluva).

Již shora bylo rozvedeno, že plošným uchováváním provozních a lokalizačních údajů je zasahováno do práva na soukromí, práva na ochranu osobních údajů a práva na svobodu projevu. **Stejně plošně, jak SDEU vytýkal v projednávané věci a stejně jako v případě dvou členských států, jejichž soudy se obrátily na SDEU, jsou uchovávány provozní a lokalizační údaje v České republice. Závěry SDEU jsou proto podle názoru autora tohoto článku plně aplikovatelné na českou právní úpravu**, kterou nelze považovat za takovou, jež by při uchovávání provozních a lokalizačních údajů respektovala právo na soukromí, právo na ochranu osobních údajů a právo na svobodu projevu.

Co se týče přístupu orgánu veřejné moci k již uchovaným provozním a lokalizačním údajům, stojí za zmínku alespoň následující dvě okolnosti.

Za prvé, oprávnění orgánů činných v trestním řízení obdržet uchované údaje je vázáno na výčet trestných činů, u kterých lze mít pochybnosti o tom, zda představují závažnou trestnou činnost, již SDEU spojuje s naplněním shora popsané zásady proporcionality. Obdobně jako v případě švédské právní úpravy přístupu k provozním a lokalizačním údajům pro účely vyšetřování trestné činnosti, také ust. § 88a českého trestního řádu opravňuje orgán činný v trestním řízení, aby s předchozím souhlasem soudce zjistil provozní a lokalizační údaje (slovy trestního řádu – údaje o telekomunikačním provozu) ve věcech trestných činů, u kterých zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, nebo vyjmenovaných trestných činů, u kterých zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby v délce trvání dva, resp. jeden rok. Pro srovnání – podle švédské právní úpravy lze provozní a lokalizační údaje poskytnout pro účely vyšetřování trestné činnosti v případech trestných činů, u kterých švédský zákon stanoví trest odnětí svobody v délce trvání minimálně dvou roků. Byť SDEU nechal posouzení souladu vnitrostátní právní úpravy s názorem SDEU na národním soudu, je zřejmé, že při posuzování věci měl tuto vnitrostátní úpravu k dispozici a s ohledem na své závěry o šetření závažné trestné činnosti, která může být důvodem pro přístup k uchovaným údajům, švédské omezení zmíněnou trestní sazbou neaproboval. Lze se tedy domnívat, že **výše sazby trestu odnětí svobody dle švédského práva a dle českého práva nedosahuje míry závažnosti trestné činnosti, kterou SDEU aproboval jako takovou**, při jejímž vyšetřování lze využít uchované provozní a lokalizační údaje. Bude tomu tak zřejmě také proto, že např. v bodu 103 rozsudku ve věci *Tele2* **definici závažné trestné činnosti dává do příměru s organizovanou trestnou činností a terorismem, tedy s trestnou činností daleko závažnějšího charakteru**, než je spodní hranice té, pro kterou umožňuje přístup k údajům český trestní řád.

Za druhé, Policie ČR je podle ust. § 97 odst. 3 zák. o elektronických komunikacích oprávněna, aby jí byly uchované provozní a lokalizační údaje poskytnuty pro účely „*zahájeného pátrání po konkrétní hledané nebo pohřešované osobě, zjištění totožnosti osoby neznámé totožnosti nebo totožnosti nalezené mrtvolky, předcházení nebo odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu nebo prověřování chráněné osoby*“. Lze samozřejmě diskutovat nad tím, do jaké míry tyto účely odpovídají účelům dovoleným v čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích. Podstatné v této krátké vsuvce k české právní úpravě přístupu k provozním a lokalizačním údajům je to, jakým způsobem je policii umožněn přístup k těmto údajům. Ten je upraven v ust. § 66 odst. 3 zák. o Policii ČR. **Přístup policie k uchovaným údajům není jakkoliv podmíněn předchozím souhlasem nezávislého orgánu** rozhodujícího na základě odůvodněné žádosti. Přístup k těmto údajům totiž jen ukládá příslušnému provozovateli povinnost bez zbytečného odkladu policii vyžádané údaje poskytnout, aniž by tedy byl vyžadován jakýkoliv předchozí souhlas nezávislého orgánu. **Takové oprávnění je zjevné v rozporu se závěry SDEU ve věci *Tele2***.

Výklad práva EU provedený SDEU v rámci odpovědi na předběžnou otázku je závazný pro soudy všech členských států, včetně soudů České republiky.^{13, 14} Na první pohled je zřejmé, že závěry SDEU jsou aplikovatelné na českou právní úpravu způsobem, který pravděpodobně vede k závěru, že české právní předpisy upravující plošně uchovávání provozních a lokalizačních údajů jsou v rozporu se základními právy na soukromí, ochranu osobních údajů a svobodu projevu.

✿ Autor článku je advokátem

a společníkem advokátní kanceláře.

Je členem sekce ČAK pro právo EU, mezinárodní právo a mezinárodní vztahy a členem delegace ČAK při CCBE a její komise pro IT právo.

13 M. Bobek, J. Komárek, J. M. Passer, M. Gillis: *Předběžná otázka v komunitárním právu*, Linde Praha, a. s., Praha 2005, str. 340-382.

14 Rozsudek SDEU ze dne 26. 2. 2013 ve věci C-617/10, *Ľ Aklagaren proti Hansi Akerbergu Franssonovi*, bod 17-23.

Půlroční konference AIJA ve Veroně

VE DNECH 23. AŽ 26. 11. 2016 SE V ITALSKÉ VERONĚ KONALA PŮLROČNÍ KONFERENCE POŘÁDANÁ MEZINÁRODNÍ ASOCIACÍ MLADÝCH PRÁVNÍKŮ (AIJA, INTERNATIONAL ASSOCIATION OF YOUNG LAWYERS). PODZIMNÍ KONFERENCE SE ZÚČASTNILO TĚMĚŘ 200 PRÁVNÍKŮ Z CELÉHO SVĚTA VE VĚKU DO 45 LET.

Za atraktivitou konferenčního prostředí nezaostávala ani lákavost odborných témat, která organizátoři zvolili. Jak bývá zvykem, i tentokrát si účastníci mohli vybírat mezi dvěma hlavními paralelně konanými semináři v podobě dvoudenních bloků na odborné téma – „Law in Style“ nebo „Securities – enabling & securing international business“.

Zatímco prvně jmenovaný seminář účastníkům zprostředkoval detailní pohled na aktuální právní problémy, se kterými se lze setkat ve světě módy a designu, druhý seminář se soustředil na nanejvýš praktické otázky zajišťovacích instrumentů v oblasti mezinárodních obchodů. Důkazem kvality obou seminářů byla hojná účast zahraničního právníckého publika na celém odborném programu navzdory lákavému prostředí hostitelského města.

Přednášející prvního semináře se bývali nejen základními aspekty obchodu v tak specifické oblasti, jakou je svět módy a designu, ale zaměřili se i na právní otázky spojené se vstupem na trh s novým výrobkem, jeho distribucí a ochrannou zájmů a práv zúčastněných subjektů, které se právě velmi často stávají klienty advokátů. Zvláštní pozornost byla věnována rozhodčím doložkám v uzavíraných smlouvách. V rámci panelových disku-

si vystoupili vedle advokátů specializovaných na tuto problematiku i samotní experti z daného oboru.

V rámci druhého semináře řečníci účastníkům přiblížili jednotlivé typy zajištění používaných v mezinárodních transakcích a obeznámili je s náklady a riziky spojenými s konkrétními zajišťovacími instrumenty. Velice podnětné bylo pojednání k problematice rozhodného práva a konfliktu právních řádů ve vztahu k mezinárodnímu zajištění s důrazem na specifika zajištění zřízovaných k movitým věcem. Strhující odbornou diskusi vyvolalo nadmíru aktuální téma neakcesorických bankovních záruk. Druhý přednáškový blok byl uzavřen panelem, v jehož rámci přednášející analyzovali výhody a nevýhody jednotlivých zajištění ve vztahu k insolvenčnímu právu.

Do poměrně nabitého programu se organizátorům podařilo zařadit i prakticky orientované minisemináře podávající užitečné informace o možnostech rozvíjení potřebných dovedností advokáta a o zákonitostech vztahu mezi advokátem a klientem.

Pro účastníky konference byl po náročném odborném části připraven bohatý společenský program, který je tradiční součástí nejen půlročních konferencí. K jednomu z největších zážitků se jistě řadila tzv. *home hospitality*, v rámci které se právníci podívali do domovů

místních obyvatel a měli výjimečnou možnost zažít úžasnou pohostinnost veronských kolegů. Nezapomenutelnou se pro mnohé stala společná večeře v historických prostorách Palazzo Giusti, kde jako překvapení zazněly úryvky ze známých oper v podání italského operního pěvce.

Účastníci konference z Verony odjížděli bezpochyby s nespočtem nově navázaných kontaktů, odborných znalostí a s očekáváním, co si pro ně připraví organizátoři květnové půlroční konference, která se bude konat ve dnech **17. až 20. 5. 2017 v Rize**. Hlavními tématy jarní konference budou „The start-up world“ a „Environmental & energy transactions“. Nicméně ještě předtím bude možné se setkat se členy AIJA z celého světa i u nás **v Praze od 23. do 25. 3. 2017**, a to na prakticky zaměřeném semináři s tématem „Master your Presentation Skills“.

Podrobné informace o členství v asociaci AIJA a o jejich aktivitách lze získat na webových stránkách www.aija.org, případně je možné kontaktovat přímo Mgr. Denisu Molnár na: molnar@giese.cz.

✿ Mgr. DENISA MOLNÁR,
advokátka a národní zástupkyně AIJA pro ČR
✿ JUDr. EVA ROPKOVÁ, LL.M.,
advokátka a členka AIJA

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2016

Ochrana soukromí a osobnosti v digitálním věku

Mgr. Ing. Bc. JAN TOMÍŠEK

Motto

Ten, kdo je v zorném poli a kdo o tom ví, pocituje odpovědnost kvůli omezení moci; nechává je na sebe spontánně působit; promítá do sebe vztah moci, ve kterém současně hraje obě role; stává se vládcem své vlastní poddanosti.

Michel Foucault¹

Úvod

Štíhlá strážní věž obehnaná vysokou zdí. Navenek je zeď nepropustná, směrem k věži se však otevírají cely. Cely jsou odděleny jedna od druhé, směrem do středu k věži však stěnu nemají. Kdokoli, v kterékoli cele může být z věže pozorován, aniž tuší, zda je právě v daném okamžiku pozorován či nikoli, protože průhledy ve zdech strážní věže jsou úzké. Tak si anglický filozof Jeremy Bentham představoval svůj Panoptikon, ideální stavbu pro vězení, káznice, léčebny a další nápravná zařízení.² Na základě Benthamovy vize rozvinul Michel Foucault svou teorii panopticismu, která popisuje, jaký má pocit nepřetržitého sledování vliv na chování člověka.³

Na první pohled se může zdát, že moderní technologie představují určitou formu Panoptika. Takový dojem je však klamný. Technologický pokrok od dob Benthama a Foucaulta totiž zcela proměnil nástroje sledování, které máme dnes k dispozici. Nejsme tak již vystaveni upřeným pohledům jednoho strážce v neprostupné věži, pryč je Orwellův Velký bratr sledující nás přes televizní obrazovky a utajené mikrofony.⁴ Ze sledování jednotlivce se stala masová a komerční záležitost. Současně jsme se však proměnili i my sami – své soukromí často odhalujeme na sociálních sítích a zároveň zde podrobujeme důslednému pozorování své okolí. Od Velkého bratra jsme se posunuli k Velkému bratrstvu, kde každý pozoruje každého a sledování je každodenní záležitostí.

Otázkou proto již není, zda jsme či nejsme sledováni, ale jaký má být osud dat, která o nás sbírá ten, kdo nás sleduje, a jak se bránit sledování, které je nepřiměřené. Tento společensko-technologický vývoj má pochopitelně svůj odraz i v právu, které se ocitá pod značným tlakem. Na jednu stranu se snažíme zachovat maximální standard ochrany našeho soukromí a osobnosti, potíráme či regulujeme všechny aktivity, které by mohly tyto statky ohrozit. Na druhou stranu značná část společnosti bez váhání vymění údaje o svých nákupních návycích za pravidelný přísun slevových kuponů v hodnotě jednotek korun.

Jak by se právo mělo s tímto tlakem vyrovnat? Jak ošetřit nakládání s daty, která se týkají našeho soukromí a naší

¹ Viz M. Foucault: *Discipline and Punish*, Vintage Books, New York 1995. Překlad autor.

² Viz J. Bentham: *Panopticon; or, the Inspection-House*, in J. Bowring: *The Works of Jeremy Bentham*, vol. 4 (*Panopticon, Constitution, Colonies, Codification*) [online], 1843 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: http://oll.libertyfund.org/titles/1925#f0872-04_head_010.

³ Viz M. Foucault, op. cit. sub 1.

⁴ Srov. G. Orwell: *1984, Naše vojsko*, Praha 1991.

osobnosti, a jaké nástroje obrany bychom měli mít proti excesivnímu sledování? Cílem této práce je poukázat na úskali ochrany soukromí a osobnosti v digitálním věku a předestřít její možná východiska.

Výzvy pro ochranu soukromí a osobnosti v digitálním věku

Moderní alternativou strážců ve věži Panoptikonu jsou poskytovatelé internetových služeb. Ti se však nesnaží nás kontrolovat či vychovávat; jejich cíl je zpravidla daleko prostší – dosáhnout zisku. Proto nás nejčastěji sledují, aby nám posléze mohli nabídnout zboží, službu či reklamu na míru. Ke sledování jim přitom napomáháme my sami tím, že kolem sebe nevědomky šíříme drobné střípky cenných informací. Ty se mohou týkat internetových stránek, které navštěvujeme, zařízení, která k tomu používáme, míst, na kterých se při přístupu na internet nacházíme, a mnoha dalších skutečností. Poskytovatelé internetových služeb tyto drobné střípky sbírají a snaží se z nich poskládat mozaiku, která bude vypovídat např. o tom, zda toužíme po nejnovější kabelce od Luise Vuittona nebo spíš tajně sníme o zahradních sekačkách.

Často si však neuvědomujeme, že data, která provozovatelům internetových služeb tímto způsobem poskytujeme, mohou o našem soukromí vypovídat také mnohem více. Toto riziko ilustruje případ dcery zákazníka amerického obchodního řetězce Target, který si přišel do prodejny stěžovat, že jeho dceři zaslal řetězec slevové kupony na dětské postýlky a oblečení pro novorozence (tedy reklamu určenou budoucím matkám), ačkoli jeho dcera ještě studuje na střední škole. Když mu po několika dnech volal manažer prodejny, aby se mu za tuto nepříjemnost omluvil, přiznal zákazník, že si se svou dcerou promluvil a zjistil, že je skutečně těhotná.⁵ Obchodní řetězec tak na základě nákupního chování této mladé ženy zjistil, že je těhotná, dříve, než se to dozvěděli její vlastní rodiče.

Empirické pravidlo počítačové bezpečnosti říká, že společnosti se dělí na ty, co již zažily únik dat, a na ty, které takový únik teprve čeká. Shromažďování dat ze strany provozovatelů internetových služeb proto přináší i závažnější rizika než nahodilý únik zlomků těchto informací. **V poslední době jsme čím dál častěji svědky masových úniků dat z různých širo-**

ce využívaných internetových služeb. Takové úniky mají zvláště závažné dopady, pokud se týkají kompromitujících údajů jako v případě útoku na internetovou službu AshleyMadison.com, která nabízela seznámení lidem hledajícím mimomanželský poměr. Skupina hackerů, kteří sami sebe označili jako The Impact Team, získala údaje zřejmě o několika desítkách milionů uživatelů této služby a část z těchto údajů zveřejnila na internetu.⁶ Při zveřejnění informace o tomto úniku musela řada z uživatelů služby AshleyMadison.com pocítovat značnou úzkost, protože zveřejnění informace o existenci jejich účtu v této službě by mohlo mít zničující dopady na jejich rodinný i společenský život.

Naše soukromá data se ale nemusí na veřejnost dostat pouze přičiněním hackerů. Svému soukromí často prokazujeme medvědí službu my sami tím, že používáme sociální sítě a sdílíme na nich příspěvky a fotografie bez toho, abychom si prostudovali podmínky a výchozí nastavení těchto služeb, případně toto nastavení změnili. Příkladem je velká část uživatelů sociální sítě Facebook, kteří se do služby zaregistrovali před rokem 2014 a kteří nevědomky zpřístupňovali své příspěvky nejen svým přátelům na této síti, ale všem jejím uživatelům – takové totiž bylo její výchozí nastavení.⁷ Ještě dnes proto můžeme najít řadu velmi pikantních fotografií a jiných příspěvků, které tyto uživatelé zveřejnili v domnění, že je sdílí jen s okruhem svých přátel.

Vedle masových úniků dat a našeho vědomého či nevědomého odhalování na sociálních sítích mohou do našeho soukromí zasáhnout také lidé z našeho blízkého okolí. Příkladem je fenomén tzv. *revenge porn*, tedy pomsty v podobě zveřejnění intimních fotografií nebo videí bývalých partnerů či partnerek.⁸ Příkladem jsou aktivity Kevina Bollaerta ze San Diega, který provozoval stránku Ugotposted.com a udělal si z této aktivity výnosný byznys. Na jeho stránku mohli uživatelé anonymně nahrávat fotografie a videa se sexuálním obsahem, zobrazující různé oběti, přičemž k tomuto obsahu byla vždy připojena adresa, jméno a odkaz na profily v sociálních médiích. Kevin Bollaert dále provozoval stránku Changemyreputation.com, na které mohly tyto oběti za poplatek 250-350 USD nechat sexuální obsah týkající se jejich osoby smazat. Za tuto praxi byl Kevin Bollaert odsouzen na 18 let odnětí svobody.⁹

Je-li přitom určitá skutečnost na internetu jednou zveřejněna, je zásah v podstatě nevratný, protože se informace v krátké době rozšíří po celé této síti a je v ní okamžitě uložena v mnoha kopiích. Ty je poté prakticky nemožné všechny odstranit a současně nepodléhají přirozenému procesu informační eroze, který stíhá naši paměť. Informace, které by tak v lidské společnosti dávno upadly v zapomnění, mohou díky internetu neustále vyplouvat na povrch a být udržovány v povědomí např. v souvislosti s určitou osobou.

Se všemi těmito výzvami se musí současná právní úprava ochrany soukromí a osobnosti vyrovnat. Albertu Einsteinovi bývá přisuzováno tvrzení, že žádný z problémů dneška nemůže být vyřešen na stejné úrovni myšlení, na které jsme k němu dospěli.¹⁰ Z toho důvodu je třeba tuto dílčí právní úpravu vnímat v kontextu jejich právně-teoretických východisek a ústavních základů.

5 Viz Ch. Duhigg: How Companies Learn Your Secrets, The New York Times Magazine [online], 16. 2. 2012 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: <http://www.nytimes.com/2012/02/19/magazine/shopping-habits.html>.

6 Viz B. Krebs: Online Cheating Site AshleyMadison Hacked, KrebsOnSecurity [online], 15. 7. 2015 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: <https://krebsonsecurity.com/2015/07/online-cheating-site-ashleymadison-hacked/>.

7 Viz Facebook.com. Making It Easier to Share With Who You Want, Facebook newsroom [online], 22. 5. 2014 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: <http://newsroom.fb.com/news/2014/05/making-it-easier-to-share-with-who-you-want/>.

8 K podrobnostem o tomto fenoménu viz např. *factsheet* britského ministerstva spravedlnosti *Revenge porn: The Facts*, Ministry of Justice, GOV.UK [online], 12. 2. 2015 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/405286/revenge-porn-factsheet.pdf.

9 Viz 'Cowardly' revenge porn site operator CRIES as he is sentenced to 18 years for publishing thousands of nude photos online and charging women \$350 to remove them, The Daily Mail, 4. 4. 2014 [cit. 31. 10. 2016], dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3025196/San-Diego-revenge-porn-site-operator-sentenced-18-years.html#ixzz3nD219qmX>.

10 Viz P. Russell: Od vědy k Bohu, Dybbuk, Praha 2008, str. 85.

Právně-teoretická východiska a ústavněprávní ochrana

Definici pojmu soukromí nalezneme bezpočet v právní literatuře.¹¹ Někteří autoři tvrdí, že veškeré definice pojmu soukromí jsou buď příliš široké, nebo příliš úzké, a proto vlastně nelze řešit právní a regulatorní problémy v oblasti soukromí, aniž bychom si určili patřičný kontext.¹² My se pro účely této práce přikloníme k táboru, který považuje **definici soukromí** za možnou a (v souladu s většinou moderních definic soukromí)¹³ **budeme tento pojem vnímat jako vlastní kontrolu nad informacemi o osobních záležitostech**. Ačkoli informační soukromí není jeho jedinou složkou, je jeho centrálním prvkem, který se prolíná všemi ostatními.¹⁴

Když překonáme úskalí definice pojmu soukromí, je třeba položit si otázku, co považujeme v tomto kontextu za zásah do soukromí. Za tím účelem musíme pojmu soukromí stanovit určité hranice. Nabízí se metafora soukromí jako jakéhosi ohraničeného bezpečného kruhu, který nás obklopuje a do kterého nikdo nesmí bez našeho svolení vstoupit. Tato metafora však v kontextu výše popsaných problémů naprosto selhává. V některých ohledech pocítujeme ostré hranice mezi tím, co považujeme za soukromé a veřejné, ve většině případů se však setkáváme s hladkými přechody ze soukromého do veřejného. Tyto hranice se navíc mění a tvarují nejen v návaznosti na naše jednání, ale také na aktuální změny v okolním prostředí. Soukromí je proto v digitálním věku fluidním konceptem bez stálého či pevného ohraničení.

Rozumíme-li tomu, co je to soukromí a kde jsou jeho hranice, je třeba položit si otázku, jakou hodnotu pro nás soukromí představuje. Odpověď na tuto otázku je přitom značně ztížena tím, jak macešsky se řada z nás ke svému soukromí v digitálním věku chová. Přesto lze říci, že z hlediska hodnotového je naše soukromí zejména nezbytnou podmínkou osobní svobody. Úplná absence soukromí ve foucaultovském stylu brání našemu svobodnému rozvoji.¹⁵ **Účelem ochrany soukromí je proto vytvořit pro nerušený rozvoj jedince a realizaci jeho elementární svobody bezpečný prostor, kde mu bude umožněno tvořit, experimentovat, riskovat a chovat se abnormálně.**¹⁶

Se znalostí hodnoty soukromí můžeme přikročit k jeho právní reflexi. Vymezit právo na soukromí se opět pokouší řada autorů.¹⁷ Mezi nejčastěji citované patří definice soudce Cooleyho reprodukováná ve slavném článku Warrena a Brandeise, která jej vymezuje jako právo být „ponechán sám sobě“ (*right to be let alone*).¹⁸ **V českém právním pořádku je právo na soukromí zakotveno v první řadě v čl. 7, 10, 12 a 13 Listiny základních práv a svobod.**¹⁹ Čl. 7 Listiny zakotvuje soukromí v nejširším smyslu a jeho ustanovení lze chápat jako *lex generalis* ve vztahu k čl. 10, 12 a 13, které chrání některé konkrétní zvláště významné projevy soukromí.²⁰ Na ústavní úrovni je nám proto zaručeno právo na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o našich osobách, právo na nedotknutelnost obydlí a listovní tajemství. Slovy Jana Filipa tvoří právo na soukromí „agregát práv“,²¹ který není vždy snadné rozložit.

V kontextu naší pracovní definice soukromí jako vlastní kontroly nad informacemi o osobních záležitostech je pro nás však **klíčová jedna jeho konkrétní složka, a to právo na informační sebeurčení**. Koncept informačního sebeurčení vychází z judikatury německého ústavního soudu²² a přejímá jej i rozhodovací praxe našeho Ústavního soudu: „*Právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům. Jde o aspekt práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení.*“²³ Podobně je pojem právo na informační sebeurčení pojímán i v tuzemské doktríně.²⁴

Právo na informační sebeurčení však není jediným ústavně chráněným zájmem. **Jednou z výzev ochrany soukromí v digitálním věku jsou jeho kolize s jinými právy**, např. s právem na svobodu projevu, svobodný přístup k informacím či právem na vlastnictví a svobodu podnikání. Řešení pro tyto kolize ústavně chráněných zájmů je třeba hledat opět na ústavní úrovni. Při kolizi práva na informační sebeurčení s ústavně chráněným základním právem či veřejným statkem (např. informační společnosti jako celkem²⁵) nelze rozhodnout o nadřazenosti či podřazenosti jednoho či druhého. V kontinentální právní nauce jsou totiž základní lidská práva a veřejné statky pojímány jako právní principy, nikoli normy.²⁶ Obě dvě základní práva musí být šetřena v maximální možné míře²⁷

11 Pro přehled těchto vymezení viz T. Sobek: Svoboda a soukromí, in V. Šimíček (ed.): Právo na soukromí, Masarykova univerzita, Brno 2011, str. 39.

12 Viz D. Solove: Conceptualizing Privacy, California Law Review, 2002, vol. 90, no. 4, str. 1155.

13 Viz T. Sobek, op. cit. sub 11, str. 41.

14 Viz B.-J. Koops et al.: A Typology of Privacy, SSRN [online], 24. 3. 2016 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2754043.

15 Viz T. Sobek, op. cit. sub 11, str. 43.

16 Viz tamtéž.

17 K přehledu srov. B.-J. Koops, op. cit. sub 14.

18 S. D. Warren, L. D. Brandeis: The Right to Privacy, Harvard Law Review [online], vol. IV, December 15, 1890, no. 5 [cit. 2012-03-14], dostupné z: http://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/privacy/Privacy_brand_warr2.html. K původu samotného vymezení srov. J. Filip: Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí, in V. Šimíček, op. cit. sub 11, str. 12, poznámka pod čarou. Radim Polčák tento termín překládá jako právo, aby nás ostatní nechali na pokoji. Srov. R. Polčák: Internet a proměny práva, Auditorium, Praha 2012, str. 328, poznámka pod čarou.

19 Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

20 Viz J. Filip: Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva, Masarykova univerzita, Brno 2001, str. 115.

21 Viz J. Filip, op. cit. sub 18, str. 14, poznámka pod čarou.

22 Viz rozhodnutí Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 15. 12. 1983, sp. zn. BVerfGE 65, 1.

23 Viz náleží ÚS ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10.

24 Srov. M. Kokeš: Několik poznatků k problematice konkrétních konfliktů mezi právem na informační sebeurčení a ochranou národní bezpečnosti v tzv. době internetové, in V. Šimíček, op. cit. sub 11, str. 124. Odlišně vnímá pojem informačního sebeurčení R. Polčák, který s ním pracuje jako s pojmem širším, zahrnujícím veškerá distributivní práva k informacím (právo na soukromí, na informace, na svobodu projevu a k duševnímu vlastnictví). Srov. R. Polčák, op. cit. sub 18, str. 324.

25 K pojetí informační společnosti jako veřejného statku viz blíže J. Tomíšek: Právní aspekty služeb typu street view, Revue pro právo a technologie č. 6/2012, str. 15.

26 Viz P. Holländer: Zásada proporcionalita: jednosměrná ulice či hermeneutický kruh? in V. Šimíček, op. cit. sub 11, str. 23 a násl.

27 Srov. čl. 4. odst. 4 Listiny.

a pro rozřešení jejich kolize v konkrétním případě pak slouží soubor tří kritérií označovaný jako test *proportionality*, v českém právním prostředí formulovaný především v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/94.

Ochrana osobnosti

Konkrétní ochranu výše popsanému základnímu právu na informační sebeurčení poskytují jak veřejnoprávní, tak soukromoprávní předpisy. Ze soukromoprávních předpisů stojí na prvním místě zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), upravující ochranu osobnosti. Dle o. z. je chráněna naše osobnost včetně všech našich přirozených práv, přičemž ochrany požívají mezi jinými výslovně i naše soukromí a projevy osobní povahy.²⁸

Klíčovým ustanovením pro ochranu soukromí a osobnosti je § 86 o. z. Ten stanoví, že nikdo nesmí zasáhnout do našeho soukromí, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména pak nelze narušit naše soukromé prostory, sledovat náš soukromý život ani o tom pořizovat zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o našem soukromém životě někým jiným nebo takové záznamy o našem soukromém životě šířit. Stejně jsou chráněny i naše „soukromé písemnosti osobní povahy“. Do rozsahu ochrany v tomto kontextu je tak zahrnuto jen to, co skutečně spadá do vnitřního prostoru metaforické améby našeho soukromí.

Základním právním důvodem pro oprávněný zásah do našeho soukromí je naše svolení,²⁹ ostatní důvody jsou upraveny v ust. § 88 a 89. Společným znakem výše uvedených výjimek z práva na ochranu osobnosti a našeho soukromí je však to, že nejsou neomezené. Podle § 90 o. z. tyto výjimky nesmí být využity „nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka“. Toto ustanovení tak promítá do praxe výše popsaný princip *proportionality* základních práv a vyžaduje poměrování mezi zásahem do soukromí a právním důvodem, pro který se realizuje, čímž umožňuje vyvažovat právo na soukromí a informační sebeurčení s jinými ústavně chráněnými zájmy a případné spory z těchto kolizí jsou podrobeny soudcovskému uvážení.

Mohou zaznít námitky, že výkon práv z ochrany osobnosti cestou civilního soudnictví je příliš pomalý na to, aby obstál

v digitálním věku a zabránil bezprostředně probíhajícím zásahům do soukromí na internetu. Rovněž lze namítat, že civilní žaloba vůči konkrétnímu rušiteli našeho soukromí v podobě jiného uživatele internetu je mnohdy velmi komplikovaná či zcela nemožná kvůli stupni anonymity, kterou tato informační síť poskytuje. Oba problémy jsou relevantní např. v případech výše popsaného fenoménu *revenge porn*, kde je esenciální, aby příslušný kompromitující obsah byl odstraněn co nejrychleji, a současně jednotliví uživatelé, kteří jej zveřejnili, bývají většinou obtížně dohledatelní.

Proti nedosažitelnosti konkrétního uživatele však lze efektivně argumentovat právní úpravou odpovědnosti poskytovatelů tzv. služeb informační společnosti. Poskytovatelé internetových služeb, kteří umožňují zveřejňování obsahu vloženého uživateli (tzv. *user-generated content*), tedy např. provozovatelé zpravodajských serverů, ale i sociálních sítí, jako je Facebook či Twitter, obecně neodpovídají za obsah, který na jejich stránkách zveřejní uživatelé, ani nemají povinnost jej monitorovat. Jejich odpovědnost je totiž omezena zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.³⁰ Dle § 5 tohoto zákona je však odpovědnost poskytovatele vyloučena pouze do okamžiku, kdy se o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele dozví a neprodleně neučiní veškeré kroky, které lze po něm požadovat k odstranění nebo zneprístupnění takovýchto informací.³¹

Setkáme-li se proto s případem šíření kompromitujících fotografií přes sociální síť, nemusíme si zoufat, když nedokážeme identifikovat a žalovat uživatele, který fotografie na sociální síť nahrál. **Pokud prokazatelně upozorníme poskytovatele sociální sítě na obsah, který zasahuje do našich práv, musí jej neprodleně odstranit nebo zneprístupnit, jinak za něj ponese odpovědnost.**³² V případě, že navzdory našemu upozornění poskytovatel neodstraní ze své služby obsah, jenž zasahuje do našich osobnostních práv, můžeme se na soud obrátit se žalobou proti tomuto poskytovateli.³³

Doba od podání žaloby do rozhodnutí ve věci samé pak sice v civilním soudním řízení může být dlouhá (dokonce natolik dlouhá, že v okamžiku meritorního rozhodnutí již např. přisouzený zdržovací či odstraňovací nárok postrádá smyslu), neznamená to ale, že by nás civilní procesní právo ponechávalo zcela bez prostředků ochrany. Můžeme podat návrh na vydání předběžného opatření, kterým může soud zatímne upravit poměry účastníků řízení, a o návrhu je povinen rozhodnout bezodkladně, nejpozději do sedmi dnů.³⁴

Ačkoli platí obecné pravidlo, že předběžným opatřením nelze přiznat to, co by bylo předmětem žaloby ve věci samé, existují z tohoto pravidla výjimky. Z důvodu prevence neodčitelných následků jsou např. ve věcech nekalé soutěže či právě ochrany osobnosti výjimečně přiznávány nároky, které by jinak byly předmětem žaloby ve věci samé. To potvrzuje i Krajský soud v Brně ve svém nepublikovaném usnesení ze dne 7. 10. 2015, č. j. 70 Co 228/2015-38, a to s odkazem na další nepublikované usnesení téhož soudu ze dne 24. 8. 2007, sp. zn. 24 C 61/2007, a rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 1995, sp. zn. 3 Cmo 1592/94.

Z pera soudců Krajského soudu v Brně pak pochází také rozhodnutí, které ilustruje, jak dokáže úprava ochrany osobnosti

28 Viz § 81 o. z.

29 Viz § 87 o. z.

30 Pro úplnost si dovoluji podotknout, že zákon o některých službách informační společnosti odpovědnost provozovatelů internetových služeb nezakládá. Ačkoli český zákonodárce zvolil v tomto směru poněkud zavádějící formulace, smyslem této právní úpravy je vyloučit či omezit odpovědnost poskytovatelů těchto služeb založenou jinými právními předpisy. K problematice vyloučení a založení odpovědnosti viz R. Polčák: Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP, Computer Press, Brno 2007, str. 61. Rozbor způsobů založení odpovědnosti uvádí např. M. Husovec: Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva [online], CZ.NIC, 2014 [cit. 7. 11. 2015], dostupné z: https://knihy.nic.cz/files/nic/jedice/Zodpovednost_web_FINAL.pdf.

31 Blíže viz M. Maisner: Zákon o některých službách informační společnosti: komentář, C. H. Beck, Praha 2016, str. 61 a násl.

32 Procedura upozornění a následného odstranění obsahu je obvykle nazývána *notice and takedown*.

33 Ke struktuře možných žalobních nároků viz J. Donát, J. Tomíšek: Právo v síti, Průvodce právem na internetu, C. H. Beck, Praha 2016, str. 39 a násl.

34 Srov. § 75c odst. 2 o. s. ř.

čelit výzvě v podobě našich vlastních exhibicionistických aktivit. Toto rozhodnutí se týkalo dívky z erotického video chatu, která žalovala svého bývalého zaměstnavatele kvůli šíření jejích erotických snímků, k němuž docházelo i poté, co práci na video chatu ukončila. Soud však jejímu nároku vyhověl jen částečně, protože konstatoval, že „výkonem činnosti tohoto charakteru a dlouhodobým souhlasem s jejím veřejným zpřístupněním se žalobkyně dle názoru soudu z velké části sama vzdala své důstojnosti a vážnosti ve společnosti, resp. sama přispěla ke značnému snížení hodnoty těchto osobnostních statků“.³⁵

Ochrana osobních údajů

Výše popsané případy ilustrují, že právo na ochranu osobnosti dokáže v mnoha ohledech dobře čelit a přizpůsobit se výzvě, které přináší digitální věk. Přesto není jediným prostředkem ochrany soukromí, který máme na úrovni zákonného práva k dispozici. Vedle ochrany upravené v občanském zákoníku, která zakazuje některé zásahy do našeho soukromí a umožňuje nám bránit se takovým zásahům žalobou, stojí právní úprava ochrany osobních údajů. Ta upravuje zejména hromadné nakládání se soukromými informacemi a stanoví povinnosti, jejichž cílem je neoprávněným zásahům do soukromí předejít.

Na mezinárodní úrovni je ochrana osobních údajů upravena zejména Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (tzv. Úmluva č. 108).³⁶ Z Úmluvy pak vychází i směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. V České republice jsou povinnosti plynoucí ze směrnice 95/46/ES v současnosti promítnuty v zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „ZOOÚ“). ZOOÚ upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů, které se řídí českým právem, a zřizuje Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“), aby nad takovými případy zpracování dohlížel.

Úprava ochrany osobních údajů má svůj původ ve snaze regulovat zejména automatizované zpracování údajů o jednotlivci v rozsáhlých informačních systémech. Diskuse o problematice informačního soukromí se v doktríně vedou od 60. let minulého století³⁷ a v 80. letech se vedle judikaturní reflexe³⁸ začaly promítat i do legislativních úprav. Výsledkem těchto diskusí na evropské úrovni je právě Úmluva č. 108 a směrnice 95/46/ES. S ohledem na dataci těchto předpisů je však patrné, že vznikly dlouhou dobu před masovým rozšířením internetu. Ačkoli tedy ve svém jádru již reagují na v té době počínající digitalizaci společnosti a rozvoj informačních technologií, zejména směrnice 95/46/ES nereflektuje odpovídajícím způsobem dnešní podobu internetu a výzvy, které přináší.

Z tohoto důvodu připravila již v roce 2012 Evropská komise návrh nové právní úpravy pro tuto oblast v podobě tzv. obecného nařízení o ochraně osobních údajů.³⁹ Po dlouhých čtyřech letech jednání bylo v prosinci roku 2015 dosaženo politické dohody o finální podobě textu tohoto předpisu, který byl následně přijat Evropským parlamentem jako **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení**

směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Toto nařízení, které vstoupí v účinnost 25. 5. 2018 a nahradí jak směrnici 95/46/ES, tak větší část ZOOÚ, sice vychází z principů směrnice, v mnoha ohledech však odstraňuje dřívější šedé zóny ve prospěch jejich striktnější regulace a také přidává mnoho nových povinností osobám patřícím mezi povinné subjekty. Těmto povinnostem pak odpovídá širší katalog práv osob, kterých se příslušné osobní údaje týkají.

Na samotné úpravě ochrany osobních údajů jsou patrné její kořeny v regulaci informačních systémů a databází. **Předmětem regulace totiž není nakládání s konkrétně vymezenými projevy soukromí jednotlivce, ale abstraktně a formálně definovanými daty – tzv. osobními údaji.** Osobním údajem se dle ZOOÚ i nařízení rozumí jakákoli informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (tzv. subjektu údajů), přičemž „identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby“.⁴⁰

Díky této formální definici je působnost právní úpravy ochrany osobních údajů extrémně široká. **Regulovanou činností (tzv. zpracováním) se totiž rozumí jakákoli operace nebo soubor operací s osobními údaji.**⁴¹ Tato působnost se přitom dále rozšiřuje interpretační činností Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) – z poslední doby lze zmínit rozhodnutí ve věci *Google Spain*, ve kterém SDEU podřadil pod pojem zpracování činnost internetového vyhledávače,⁴² nebo rozhodnutí ve věci *Breyer*, kde SDEU konstatoval, že osobním údajem se rozumí tzv. dynamická IP adresa.⁴³

Lze přitom těžko předpokládat, že výskyt jakýchkoli identifikujících informací kdekoli na internetu ohrožuje rozvoj jedince a realizaci jeho elementární svobody. Široká a formální definice pojmů osobní údaj a zpracování také neodpovídá pružnému a neostrému ohraničení prostoru našeho soukromí a uměle kolem něj rýsuje ostře ohraničený a nesmírně široký kruh.⁴⁴ Naše informační sebeurčení se tímto způsobem rozpiná a je

35 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 10. 2007, č. j. 24 C 48/2004-128. K rozboru viz M. Ryška: Sex ve městě a kráska v nesnážích aneb Třetí krok do světa satisfakcí, *Jiné právo* [online], 16. 7. 2009 [cit. 29. 10. 2016], dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2009/07/sex-ve-meste-kraska-vnesnazich-aneb.html>.

36 Viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 115/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat.

37 Viz B.-J. Koops, op. cit. sub 14.

38 Viz citované rozhodnutí Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 15. 12. 1983, sp. zn. BVerfGE 65, 1.

39 Viz návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů). Ze dne 25. 1. 2012, COM(2012) 11 final.

40 Viz čl. 4 odst. 1 nařízení. Obdobně srov. § 4 písm. a) ZOOÚ.

41 Viz čl. 4 odst. 2 nařízení. Obdobně srov. § 4 písm. b) ZOOÚ.

42 Viz rozsudek SDEU ze dne 13. 5. 2014 ve věci C-131/12, *Google Spain*.

43 Viz rozsudek SDEU ze dne 19. 10. 2014 ve věci C-582/14, *Breyer*.

44 R. Polčák jako příčinu identifikuje chybné filozofické uchopení dynamického konceptu informace v právní úpravě ochrany osobních údajů. Viz R. Polčák: Getting European data protection off the ground, *International Data Privacy Law* č. 4/2014, str. 282. Též srov. R. Polčák: Informace a data v právu, *Revue pro právo a technologie* č. 13/2016, str. 74.

nám umožněno rozhodovat o nakládání s informacemi i v případech, kde je potenciální dopad na naše soukromí minimální. Šíře aplikace těchto norem vede k jejich masovému porušování a minimalizuje šanci na reálné vynucení jejich dodržování.⁴⁵

Problematická přítom není jen samotná působnost právní úpravy ochrany osobních údajů, ale také některé její konkrétní instituty v kontextu jejich výkladu SDEU. Dle čl. 14 směrnice 95/46/ES máme právo vznést kdykoli z vážných a legitimních důvodů souvisejících s naší situací námitku proti zpracování osobních údajů, které se nás týkají, ledaže vnitrostátní právo stanoví jinak. Je-li námitka oprávněná, nesmí se zpracování zahájené správcem těchto údajů nadále týkat.⁴⁶ Na základě tohoto práva SDEU v již zmiňovaném rozhodnutí *Google Spain* dovedl, že můžeme žádat, aby internetový vyhledávač, např. Google či Seznam.cz, odstranil ze svých vyhledávacích výsledků zobrazovaných při zadání našeho jména určité odkazy, které vedou na stránky s našimi osobními údaji, které jsou neúplné, nepřesné či neaktuální. Tento rozsudek tak do evropského práva efektivně zavedl koncept nazývaný jako „právo být zapomenut“ (*right to be forgotten*).

Na rozdíl od směrnice 95/46/ES nařízení zakotvuje právo být zapomenut ve svém textu výslovně.⁴⁷ V nařízení je dán větší prostor vyvažování zájmů subjektu údajů proti jiným, v kolizi stojícím zájmům, jako je např. svoboda slova, tím, že **data navzdory žádosti subjektu údajů nemusí být vymazána, pokud správce prokáže podstatný oprávněný důvod pro další zpracování, který převáží zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů.** Tím je v nové právní úpravě lépe reflektován princip proporcionality, který nám ukládá provést poměrování, jestliže se do konfliktu dostanou dvě základní práva.

Na druhou stranu **nařízení stanoví značně problematickou povinnost správce osobních údajů v případě předchozího zveřejnění osobních údajů informovat třetí osoby, kterým údaje předal, o tom, že subjekt údajů si další zpracování svých údajů nepřeje.** K tomu má správce učinit přiměřené kroky včetně technických opatření, a to s ohledem na dostupné technologie a náklady implementace.⁴⁸ Správce osobních údajů zpra-

vidla nemá k dispozici kontaktní údaje všech subjektů, které stránku se zveřejněnými informacemi navštívily a automatizovaně či ručně si data zkopírovaly. Ani takto nastavená povinnost proto nedokáže eliminovat významné množství potenciálních kopií, které z publikovaných dat na internetu vznikají.

Právní úprava ochrany osobních údajů však nepřináší pouze negativa. Některé její instituty a povinnosti ukládané příslušným adresátům práva lze jen obtížně nahradit soukromoprávními metodami regulace. Zatímco v rovině soukromého práva nás k zabezpečení soukromých dat, která nejsou běžně publikována, nutí pouze obecná, případně speciální prevenční povinnost,⁴⁹ která nemusí být v některých případech dostatečně motivující či instruuující, v rámci regulace ochrany osobních údajů jsou povinnosti v oblasti bezpečnosti výrazně detailnější.

Jako pozitivum nové právní úpravy v nařízení lze vyzdvihnout také **důslednější zohledňování rizikovitosti jednotlivých případů zpracování osobních údajů** – zcela jiná rizika pro soukromí totiž představuje vedení osobních spisů ve firmě s 10 zaměstnanci ve srovnání s rozpoznáváním tváří v databázi milionů fotografií uživatelů sociální sítě. Nařízení za tímto účelem **zavádí institut posuzování vlivu na ochranu osobních údajů.**⁵⁰ Ačkoliv jeho úprava je poněkud neobratná a ukládá povinným subjektům provést ve výsledku dvojí posuzování (nejdříve základní, zda zpracování může představovat významné riziko, a následně detailní v případech s vysokým rizikem, která pak následně budou zpravidla spojena s povinností předběžné konzultace s ÚOOÚ), rozhodně nastavuje pozitivní trend, který může být do budoucna dále korigován a rozvíjen.

Diskuse a úvahy *de lege ferenda*

Stručná analýza teoretických přístupů k ochraně soukromí a osobnosti v kontextu výzev digitálního věku ukazuje, že v právní úpravě této oblasti je třeba značné flexibility. **Z analýzy právní úpravy ochrany osobnosti v českém právním řádu přitom vyplývá, že tato úprava dobře koresponduje s fluidní povahou našeho soukromí a díky své relativní obecnosti se s výzvami digitálního věku dokáže vyrovnat.** Reflektuje jak zcela nové technologické problémy (např. anonymitu uživatelů či nutnost bezprostředního zásahu ve prospěch uživatele), tak i nové společenské jevy, jako např. rostoucí míru našeho vlastního exhibicionismu na sociálních sítích i mimo ně. Zároveň přiměřeně zohledňuje ústavní princip proporcionality jakožto ústavní nástroj pro řešení střetů práva na soukromí a jiných základních práv.

Vedle toho **právní úprava ochrany osobních údajů je kvůli své šíři a vysoké míře abstrakce od soukromí jednotlivce značně statická a v mnoha případech přesahuje svou působností daleko za hranice našeho soukromí.** Důsledkem je masové porušování této úpravy, nepřiměřená zátěž pro některé povinné subjekty i problematická praktická realizace některých práv, např. práva být zapomenut.

Nová evropská úprava ochrany osobních údajů v podobě obecného nařízení o ochraně osobních údajů tyto koncepční problémy neřeší, neboť základní vymezení pojmů osobní údaj a zpracování v ní zůstává nezměněno.⁵¹ Rovněž je kritizováno, že **nová úprava dále prohlubuje existující problémy tím, že přeceňuje naši schopnost kvalifikovaně rozhodovat o zpracování našich údajů a klade přílišný důraz na souhlas s jejich zpracováním.**⁵²

45 Srov. L. Bygrave: Determining Applicable Law Pursuant to European Data Protection Legislation, *Computer Law & Security Report*, 2000, vol. 16, str. 253. Obdobný názor zaujímá Ch. Kuner: Data Protection Law and International Jurisdiction on the Internet (Part 2), *International Journal of Law and Information Technology* č. 3/2013, str. 230.

46 Viz čl. 14 první pododstavec písm. a) směrnice 95/46/ES. Toto právo musí členská státy subjektu údajů zajistit alespoň nejméně v případech, kdy je zpracování osobních údajů prováděno jako nezbytné pro vykonání úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce nebo třetí osoba, které jsou údaje sdělovány, nebo jako nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce nebo třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány, za podmínky, že nepřevyšují zájem nebo základní práva a svobody subjektu údajů.

47 Viz čl. 17 nařízení.

48 Viz čl. 17 odst. 2 nařízení.

49 Viz § 2900 a 2901 o. z.

50 Viz čl. 35 a 36 nařízení.

51 Ke kritice viz W. Kotchy: The proposal for a new General Data Protection Regulation – problems solved? *International Data Privacy Law* č. 4/2014, str. 277. Dále srov. B.-J. Koops: The trouble with European data protection law, *International Data Privacy Law* č. 4/2014, str. 250. Srov. též P. Blume: The myths pertaining to the proposed General Data Protection Regulation, *International Data Privacy Law* č. 4/2014, str. 270.

52 Srov. W. Kotchy, op. cit. sub 51. Srov. též B.-J. Koops, op. cit. sub 51, str. 251. Ke konceptu souhlasu a jeho problémům podrobněji viz J. Mišek: Consent to personal data processing – The Panacea or The dead end? *Masaryk University Journal of Law and Technology* č. 1/2014, str. 69-83.

Příkladem je rozšířená informační povinnost vůči subjektům údajů v čl. 13 a 14 nařízení, která povede k rozsáhlejšímu textu podmínek ochrany osobních údajů (tzv. *privacy policies*) internetových služeb, navzdory výsledkům nedávných výzkumů, jež ukazují, že tyto podmínky uživatelé obecně nečtou, a ta zanedbatelná část z nich, která je čte, jim nerozumí.⁵³

Navzdory těmto koncepčním problémům se zdá být víc než jasné, že se Evropská unie nehodlá své právní úpravy ochrany osobních údajů vzdát nebo ji principiálním způsobem reformovat. Posilování práv jednotlivce je totiž zpravidla politicky populární, a to bez ohledu na to, zda je tato práva možné efektivně vykonávat, zda jsou tato práva proporcionální a zda nepředstavují pro povinné subjekty nepřiměřenou zátěž. To ilustruje legislativní proces, který vedl k přijetí nového nařízení, i judikturní tendence rozhodovací praxe SDEU patrná např. z rozhodnutí *Google Spain* či *Breyer*.⁵⁴ Lze proto spíše očekávat zvyšování míry detailů této úpravy a posilování veřejnoprávních prvků v ochraně soukromí. Tomu svědčí i diskuse nad reformou dalšího evropského předpisu z oblasti ochrany soukromí, směrnice o soukromí v elektronických komunikacích.⁵⁵

Výše uvedená analýza a z ní vyplývající problémy ukazují, že tento směr vývoje není optimální. Hledáme-li však v současné době **pravou podstatu soukromí** a jeho rozhodující znaky, musíme si zejména více než kdy dříve uvědomit, že **jeho hranice není jasná a geometrická, ale zprohýbaná, někde neostrá, někde ostrá a celkově je velmi dynamická.**

Vhodnou metodou právní regulace pro takto ohraničený koncept soukromí je dle mého názoru metoda soukromoprávní, dotvářená aktuální judikaturou. V demokratickém právním státě je občanům dána svoboda jednání, kdežto veřejné moci je svěřena pouze kompetence zákonem vymezená. Soukromé právo je navíc až na výjimky autoritativně aplikováno soudem, jemuž je možné a vhodné svěřit větší míru volnosti ve spravedlnostním uvážení než např. správnímu orgánu. Pro soukromoprávní regulaci je charakteristická právě pružnost a volnost regulovaných vztahů, které není nezbytné regulovat absolutně, ale pouze ve společensky významných ohledech, na rozdíl od veřejnoprávní regulace, jež slouží jako návod správnímu orgánu, který by se bez ní ocitl v právním vakuu.

Konkrétním právním institutem soukromého práva, který je schopen zajistit požadovanou dynamiku, je pak podle mého názoru ochrana osobnosti. Na rozdíl od ochrany osobních údajů je tato regulace vázána na pojem soukromí, a lépe tak reflektuje skutečné hranice našeho soukromí. Ta se v rámci tohoto institutu může proměňovat, zatímco osobní údaj je statický a neměnný.

Jistě je třeba pragmaticky vnímat, že přenesení těžiště rozhodovací činnosti o zásazích do soukromí na soudy pro ně může znamenat významnou zátěž. Na druhou stranu však autorita soudu může působit jako práh filtrující bagatelní nároky, kde zásah do soukromí není tak markantní, aby bylo přiměřené informaci skutečně odstraňovat. Rovněž je třeba vnímat skutečnost, že výkon práv soudní cestou může být komplikován otázkami rozhodného práva, jurisdikce a přeshraničního výkonu soudních rozhodnutí. Dlužno však podotknout, že srovnatelnými jurisdikčními problémy trpí i správněprávní regulace práva na ochranu osobních údajů.

Výše uvedená kritika ochrany osobních údajů navíc neznamená, že bychom měli na tento přístup k právní regulaci zcela

rezignovat. Rozvoj technologií, které se mohou dotýkat našeho soukromí, proto vyžaduje, aby proti zásahům jisté intenzity byly ze strany státu podnikány preventivní kroky. Není však nezbytné ani žádoucí, aby tato správně ukládaná prevence kryla všechny činnosti, které k zásahu mohou vést bez ohledu na to, jak bagatelní by výsledný zásah mohl být. Domnívám se proto, že **ochrana osobních údajů by měla v budoucnu dopadat na ty případy zpracování, které pro soukromí dotčených osob znamenají významná rizika, nebo mohou mít potenciálně dopad na značný počet osob a zároveň v těchto případech hrozba soukromoprávní žaloby nepůsobí jako dostatečná prevence.**

Ať už však přikročíme k ochraně soukromí a osobnosti metodami soukromého, či veřejného práva, neměli bychom spoléhat na to, že nad námi zákonodárce bude držet ochrannou ruku a bránit nás před veškerým nebezpečenstvím světa. Řada práv nás chrání pouze v případě, kdy je skutečně vykonáváme, a to bez ohledu na to, zda jsou součástí veřejnoprávní nebo soukromoprávní regulace. Právo na transparentnost zpracování osobních údajů je nám naprosto k ničemu, pokud si politiku zpracování osobních údajů dané služby nepročteme. Právo domáhat se odstranění protiprávně zveřejněného obsahu nám nepomůže, pokud příslušného uživatele či provozovatele služby nevyzve, aby se zásahů do našeho soukromí zdržel a případný protiprávní obsah odstraní.

V tomto ohledu je právní úprava do značné míry napřed oproti společenskému vývoji, protože katalog našich práv (zejména dle nařízení) je velmi široký, samotná práva však využíváme jen velmi okrajově. **Zvýšení povědomí o těchto právech a nutnosti našeho aktivního podílu na ochraně našeho soukromí a osobnosti významnějším přínosem než jakákoli reforma právní úpravy.**

Znát bychom přitom měli nejen svá práva, ale také technické prostředky, jimiž můžeme své soukromí chránit. Tím nemám na mysli žádné rušičky rádiových signálů a jiné nástroje z oblasti science-fiction, ale takové banality, jako např. již zmiňované výchozí nastavení internetových služeb, které je třeba upravit dle našich potřeb a požadavků. Tyto technické prostředky mohou být při ochraně soukromí účinnější než jakákoli právní úprava. K tomu můžeme ještě přispět svou vlastní uvážeností při použití internetových služeb. Před sdílením obsahu přes internet bychom se vždy měli zamyslet, s kým tento obsah sdílíme, a vzít v potaz riziko, že jednoho dne se může stát zcela veřejným. Taková opatrnost by pro nás měla být samozřejmou součástí základní „internetové hygieny“, jinak našemu soukromí hrozí totální rozpad.

53 Viz Presenting CONSENT project results II, CONSENT [online], 5. 4. 2013 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: <http://consent.law.muni.cz/view.php?cislocclanku=2013040002>.

54 Viz výše citovaná rozhodnutí C-131/12 a C-582/14.

55 Viz Opinion 5/2016. Preliminary EDPS Opinion on the review of the ePrivacy Directive (2002/58/EC), European Data Protection Supervisor [online], 22. 7. 2016 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2016/16-07-22_Opinion_ePrivacy_EN.pdf. Též viz Summary report on the public consultation on the Evaluation and Review of the ePrivacy Directive, European Commission [online], 4. 8. 2016 [cit. 30. 10. 2016], dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-evaluation-and-review-epriacy-directive>.

Pár slov na závěr

Jak je vidno z výše předložené analýzy a diskuse, z hlediska ochrany soukromí a osobnosti žijeme v turbulentní době, která vystavuje právní úpravu v této oblasti značnému napětí. Jsme podrobováni neustálému sledování a monitorování, naše soukromé údaje přitom mohou v případě nedostatečného zabezpečení uniknout na veřejnost. Stejně tak své soukromí můžeme nevědomky narušovat sami nebo do něj může zasahovat naše okolí cíleným zveřejňováním kompromitujícího obsahu. Reakcí na toto napětí je v mnoha případech volání po intenzivnější veřejnoprávní regulaci v této oblasti. Ačkoli je mnohdy politicky populární toto volání vyslyšet, jako právnická obec bychom se neměli přestávat zamýšlet nad tím, které prostředky regulace jsou skutečně efektivní a proporcionální.

Neostře ohraničené a pružné povaze našeho soukromí vhodně odpovídá jeho ochrana skrze právní úpravu ochrany osobnosti v občanském zákoníku díky její obecnosti a možnosti konkretizace vyvíjející se judikaturou. Tato právní úprava dobře obstojí i tváří v tvář výzvám digitálního věku. Oproti tomu právní úprava ochrany osobních údajů jako veřejnoprávní ochrana soukromí nereflexuje jeho proměnlivost a neostře ohraničení. Důsledkem je rozpor mezi praxí a právní úpravou v této oblasti a současně nepřiměřená zátěž pro některé povinné subjekty. Tuto situaci přitom nezlepšuje ani nová úprava v podobě obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Z toho důvodu bychom se v právnické obci navzdory politické poptávce neměli bát zpochybňovat aktuální paradigma v oblasti ochrany soukromí, jako např. představu, že úprava ochrany osobních údajů ve stávající podobě a šíří je v moderní společnosti samozřejmá a nezbytná. Pokud tuto svoji povinnost vůči společnosti zanedbáme a čím dál intenzivnější veřejnoprávní regulaci soukromí přijmeme bez zamyšlení, může se z Evropské unie v budoucnu stát izolovaný ostrov v moři informační společnosti, kde naše soukromí nebude o nic lépe chráněno, zato zde bude trpět svobodná výměna informací jako nezbytná složka společenského i ekonomického rozvoje.

V ochraně našeho soukromí a osobnosti na internetu také platí stejně jako všude jinde stará římská zásada *vigilanti-bus iura scripta sunt*, tedy že práva náleží bdělým – pokud budeme laxní a nebudeme o své soukromí na internetu aktivně dbát, nebudeme se moci divit, když nám z něj mnoho nezbudne. Na druhou stranu bychom na ochranu ze strany práva neměli spoléhat absolutně. Některá rizika v oblasti soukromí a bezpečnosti na internetu totiž můžeme nejlépe snížit kupř. tím, že správně nastavíme svůj počítač, prověříme nastavení služeb, které využíváme, a zamyslíme se nad obsahem, který kamkoli na internet nahráváme. **Ochrana soukromí a osobnosti je tedy především v našich rukou a je na nás, abychom ukázali, jak si v digitálním věku těchto hodnot ceníme.**

✿ Autor je advokátním koncipientem v Praze.

Pozvánka na seminář ALAI „Jednotný patentový soud“

ALAI Česká republika zve odbornou veřejnost na seminář na téma „Jednotný patentový soud“, který se bude konat **9. 5. 2017 od 11 hodin v klubu JazzDock, Janáčkovo nábřeží 2, Praha 1**. Referát přednese a diskusi povede advokát Mgr. Vojtěch Chloupek.

Další informace o činnosti české národní skupiny ALAI (Mezinárodní sdružení literární a umělecké) najdete na www.alai.cz.

Upozorňujeme též na **světový kongres ALAI v Kodani ve dnech 17. až 20. 5. 2017**, jenž nese název „Užití umění a právo duševního vlastnictví – nejistá hranice mezi krásou a užitečností“. Více o kongresu na stránkách www.alai2017.org.

 CODEXIS® ADVOKACIE

**EVROPSKÝ PRÁVNÍ
INFORMAČNÍ SYSTÉM**

Komplexní řešení pro potřeby
všech advokátů.

LIBERIS®

Unikátní systém poskytující
komentáře renomovaných autorů
k jednotlivým paragrafům.

- **Stovky titulů**
- **Tisíce paragrafů**
- **Desetitisíce komentářů**

V případě zájmu či dotazů nás neváhejte kontaktovat:

✉ klientske.centrum@atlasconsulting.cz

☎ +420 596 613 333

www.codexisadvokacie.cz

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 30. března 2017

Advokát a rodinné spory

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a mediátorka

ve čtvrtek 11. května 2017

Exekuce – aktuální praktické problémy

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

ve čtvrtek 6. dubna 2017

Zápisy do obchodních rejstříků

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 18. května 2017

Úprava vztahů mezi obchodní společností a jejími společníky a mezi společníky navzájem

Lektorka: doc. JUDr. Ivana Štenglová, docentka Právnické fakulty Univerzity Karlovy, členka bývalé komise pro rekonstrukci občanského zákoníku a Legislativní rady vlády

ve středu 12. dubna 2017

Nové instituty dědického práva

Lektor: JUDr. Václav Bednář, Ph.D., akademický pracovník na UP v Olomouci, člen rekonstrukční a výkladové komise k novému občanskému zákoníku

v pátek 26. května 2017

Autorské právo – ohlédnutí, současnost, vize

Lektorka: JUDr. Veronika Křesťanová, Dr., předsedkyně senátu Městského soudu v Praze

ve čtvrtek 20. dubna 2017

Řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních s akcentem na diferenciaci nesporných a jiných zvláštních řízení

Lektor: Mgr. Antonín Stanislav, tajemník legislativní a justiční sekce Ministerstva spravedlnosti a spoluautor zákona o zvláštních řízeních soudních

ve čtvrtek 1. června 2017

Stavební zákon v praxi advokáta

Lektor: JUDr. Jiří Všetěčka, advokát

ve čtvrtek 27. dubna 2017

Odčinění nemajetkové újmy, vztah pacient a poskytovatel

Lektor: JUDr. Jaroslav Svejkovský, advokát, vedoucí autorského kolektivu knihy „Zdravotnictví a právo“, kterou vydalo v prosinci 2016 Nakladatelství C. H. Beck

ve středu a ve čtvrtek 14. – 15. června 2017

Zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a společného jmění manželů – vybrané otázky se zaměřením na aktuální rozhodovací praxi NS, praktické otázky a postupy

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 4. května 2017

Poučovací povinnost soudu, koncentrace řízení

Lektor: JUDr. Karel Svoboda, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 22. června 2017

Řízení před správními soudy ve světle judikatury

Lektor: JUDr. Milan Podhrázský, Ph.D., předseda senátu Krajského soudu v Praze, odborný asistent katedry správního práva PF ZČU v Plzni

ve čtvrtek 29. června 2017

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek v praxi

Lektor: doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D., advokát se specializací na veřejné zakázky a PPP projekty

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.

Telefonické informace na tel. č. 273 193 251 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v pátek 7. dubna 2017

Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví

Lektor: JUDr. Petr Prchal, Ph.D., advokát a odborný asistent katedry soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty UP v Olomouci

ve čtvrtek 27. dubna 2017

Nové instituty dědického práva

Lektor: JUDr. Václav Bednář, Ph.D., akademický pracovník na UP v Olomouci, člen rekodifikační a výkladové komise k novému občanského zákoníku

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace: 513 030 112 – pí Karolína Župková.

Semináře pro advokáty pořádané regionem Východní Čechy na KS v Hradci Králové

ve středu 29. března 2017

Náhrada škody

Lektor: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

v pátek 28. dubna 2017

Výkladové problémy závazkového práva podle (nového) občanského zákoníku

Lektor: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., advokátka, rozhodkyně Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, odborná asistentka na katedře obchodního práva Právnické fakulty MU v Brně

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Severní Morava v Hotelu Sepetná v Ostravici

od pátku 31. března do neděle 2. dubna 2017

Společnost s ručením omezeným a akciová společnost aktuálně a prakticky

Lektoři: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK JUDr. Petr Šuk, předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, specializovaného na agendu obchodních korporací, člen Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

„Změny v osobě věřitele a dlužníka; zajištění a utvrzení dluhu v novém občanském právu a s přihlédnutím k aktuální judikatuře“

Přednáší: **JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.**, odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK, poradce ministra spravedlnosti

Datum konání: **7. dubna 2017 od 9 do 16.15 hodin**

Místo konání: **Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1**

Účastnický poplatek za seminář: **1 590 Kč členové ASIS, 2 790 Kč ostatní účastníci**

Přihlašte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz.

Pozvánka na JARNÍ KONFERENCI ECBA

na téma

„Důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem v trestních věcech a ochrana osobních údajů klienta“

Praha, 21. – 22. dubna 2017

Odbor mezinárodních vztahů ČAK si vás s potěšením dovoluje pozvat na jarní konferenci Evropské trestní advokátní komory (ECBA). Těšíme se na účast předních osobností evropské advokacie i české justice, Ministerstva spravedlnosti ČR a státního zastupitelství z České republiky, Velké Británie, Nizozemska a Švýcarska.

První den bude konference oficiálně zahájena v Betlémské kapli, kde se uskuteční slavnostní recepce.

Druhý den proběhne samotná konference v Grand Hotelu Bohemia.

Oficiální program završí slavnostní gala večeře ve Francouzské restauraci v Obecním domě.

Celá konference bude probíhat pouze v anglickém jazyce.

Hlavní řečníci:

- JUDr. Martin Vychopeň, předseda ČAK
- Dr. Holger Matt, předseda ECBA
- JUDr. Antonín Mokřý, místopředseda ČAK a viceprezident CCBE
- JUDr. Pavel Zeman, nejvyšší státní zástupce ČR
- Mgr. Miroslav Krutina, advokát, člen rady ECBA, člen mezinárodní a trestní sekce ČAK
- JUDr. Filip Seifert MBA, advokát, člen prezidia Unie obhájců ČR
- doc. JUDr. Bc. Tomáš Grřivna, Ph.D., katedra trestního práva PF UK v Praze, advokát, člen prezidia UO ČR
- Jan Balatka, ředitel analytických a forenzních služeb Deloitte, ČR
- Dr. Ian Mitchell QC, člen CCBE výboru pro sledovací aktivity, VB
- Dr. Marc Henzilen, advokát, bývalý soudce kasačního soudu v Ženevě, CHE
- Dr. Taru Spronken, generální advokát nejvyššího soudu, NL
- Dr. Vânia Costa Ramos a Dr. Judie Blackstock, advokátky
- Dr. Peter Engels a Dr. Hans van de Wal, advokáti, NL
- Mrs. Leise Katschinka, předsedkyně EULITA, překladatelka
- JUDr. Jiří Novák ml., advokát, ČR
- Dr. Anneli Soo, University of Maastricht, University of Tartu, EST
- Dr. Nael Taha, PLE

Mezi pozvanými řečníky je též ministr spravedlnosti ČR JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Účastnický poplatek pro české advokáty byl stanoven ve zvýhodněné výši 100-150 eur.

Počet účastníků konference, kteří nejsou členy ECBA, je omezený a registrace již byla zahájena, proto se v případě vašeho zájmu co možná nejdříve **zaregistrujte na adrese: www.ecba.org.**

Veškeré podrobné informace naleznete na webových stránkách ČAK www.cak.cz v sekci Aktuální informace.

Konference je organizována Evropskou trestní advokátní komorou (ECBA) ve spolupráci s Českou advokátní komorou.

Slovenská advokátska komora v rámci osláv Dňa advokácie 2017 usporiada

Jubilejný X. ročník medzinárodného šachového turnaja

„ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2017“

Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

Miesto a čas konania: 21. a 22. apríla 2017, Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, Bratislava

Právo účasti: Advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia na výkon ostatných právnických povolání, kolegovia z právnickej akademickej obce a študenti právnických fakúlt, podnikoví právnici a pozvaní hostia – registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa.

Záujemcov, ktorí sa na turnaji zúčastnia **prvýkrát**, prosíme pripojiť k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte**. Ubytovanie a stravu si hradia účastníci sami.

Registračný poplatok: 10 eur

Formulár prihlášky a program nájdete na: www.sak.sk v časti „Správy“.

Prihlášky posielajte do **7. apríla 2017**.

Kontakt: Mgr. Júlia Dernerová, tel: 02/204 227 44, fax: 02/529 61 554, e-mail: dernerova@sak.sk

PROGRAM:

piatok, 21. apríla 2017

14.00 – 14.30 hod. Prezencia účastníkov šachového turnaja
14.30 hod. Slávnostné otvorenie
14.45 – 15.30 hod. Prednáška na tému „Na pomedzí práva, logiky a šachu alebo význam logického myslenia a intuície pre právnika“, doc. JUDr. Marek Števec, PhD. – prednáška je vyhradená pre účastníkov šachového turnaja
Prestávka
15.45 – 16.15 hod. 1. kolo
16.25 – 16.55 hod. 2. kolo
17.05 – 17.35 hod. 3. kolo
17.45 – 18.15 hod. 4. kolo
18.30 hod. Spoločenské posedenie v priestoroch SAK

Systém a tempo hry: Švajčiarsky systém na 9 kôl, 2 x 15 minút na partiu

Kritériá pre určenie konečného poradia:

O konečnom poradí účastníkov v turnaji rozhoduje počet získaných bodov.

Pri rovnosti bodov sa poradie určí podľa nasledovných kritérií:

1. upravený Buchholz (nezapočíta sa súper s najnižším počtom bodov)
2. počet víťazstiev
3. úplný Buchholz (započítajú sa body všetkých súperov)

Cenový fond turnaja:

1 400 eur
(1 100 eur peňažné ceny, vecné ceny a poukážky na nákup odbornej literatúry v hodnote 300 eur)

JUDr. Anton BLAHA,
predseda organizačného výboru

sobota, 22. apríla 2017

9.30 – 10.00 hod. 5. kolo
10.10 – 10.40 hod. 6. kolo
10.50 – 11.20 hod. 7. kolo
11.30 – 12.00 hod. 8. kolo
12.10 – 12.40 hod. 9. kolo
13.00 – 13.20 hod.
Vyhlásenie výsledkov a slávnostné ukončenie turnaja

Hlavné ceny:

1. cena 350 eur, putovný pohár a pohár predsedu organizačného výboru
2. cena 300 eur
3. cena 200 eur
4. cena 100 eur

Osobitné ceny:

Najlepší šachista – advokát vykonávajúci aktívne advokáciu – 100 eur – Osobitná cena predsedu organizačného výboru
Najlepšia šachistka
Najlepší neregistrovaný hráč
Najlepší študent/študentka (status študenta majú študenti bakalárskeho a magisterského štúdia)
Víťaz najkrajšej šachovej partie – 50 eur

V prípade rovnosti bodov viacerých účastníkov sa ceny nedelia.
Predseda organizačného výboru si vyhradzuje právo počet cien rozšíriť.

Právníkovy zápisky

Nášel jsem složku poznámek, kterou jsem založil před několika desítkami let a nadepsal „O spravedlnosti“. Obsahovala i kreslený vtíp francouzského karikaturisty jménem Sempé, který zobrazoval děti, jak nakukují do klíčové dírky a pozorují počínání rodičů v manželském loži. K tomu byl připojen text: „A ti nám zakazují šťourat se v nose!“ Až po chvíli jsem pochopil, že ona anekdota má nebo měla souvislost se spravedlností. Občas se cítíme ukřivdění proto, že o chování druhých nejsme dostatečně a vhodně informováni. Jenom se ptám, zda postřeh pana Sempé platí v dnešní době, kdy digitálně šířené informace a někdy dezinformace zasahují i nezletilce. A také si připomínám myšlenku, že sexuální výchova ve školách by se měla o něco méně věnovat anatomii rozmnožovacích orgánů a o něco více způsobům, jak zvládnout mimořádné emoce.

Můj známý, dědic-restituent několika hektarů polností, se mi svěřil s docela objemným svazkem dopisů. Některé z nich obsahují obrázky „širých lánů“ a všechny vyjadřují, pomocí vykroužených vět, oddanost k zemědělské půdě. Míra takové lásky se projevuje v různých cenách, za něž by ten či onen chtěl pozemky odkoupit. S přibývajícím časem se taková vřelost stupňuje. Na podzim roku 2015 nabízel jeden ze zájemců 647 000 Kč a o rok později již čísilka v tomto údaji přehodil na 764 000 Kč. Onomu dědici se nakonec jevila jako relativně nejpocitivější poptávka jiná, a to nejen proto, že se v ní operovalo s cenou ještě o něco vyšší. Odesílatel v ní vyzýval adresáta dopisu, aby nevěřil projevům oddanosti k „rodné hroudě“, kterou prezentují ostatní. Jim i jemu prý jde o jediné – o **dotace**. Nad celou tou korespondencí jsem si potvrdil postřeh, že u nás existuje specifický druh podnikatelů v zemědělství, pro něž by se hodila zkratka „Dodo“ – dojiči dotací. Také můj známý prohlásil, že nehodlá být „blboun nejapný“ – v pozemcích bude mít finanční rezervu, zatím si je ponechá a nadále je propachtuje skutečnému zemědělci.

Jedním z projevů lidské nedokonalosti je snaha člověka být vždy a ve všem dokonalý.

V právním sporu advokát klade svědkům občas otázky nikoliv proto, aby se něco dozvěděl. Prostřednictvím otázek hodlá zdůraznit určité skutečnosti nebo se jen předvést klientovi. Připomíná pak slova jednoho z románových hrdinů Franze Kafky: „Mne nezajímaly vaše odpovědi na moje otázky. Zajímaly mne jen ty otázky.“

Říká se, že soudcovská nezávislost spočívá v závislosti na zákonu. I ptám se: Má být soudce spíš závislý na záměru zákona, nebo na jeho znění? A nejde nakonec o závislost na zájmech zákonem zajišťovaných?

Dříve se tomu říkalo „indiskrétnost“. Dnes se to označuje jako „nezadatelné právo na šíření informací“.

V Lidových novinách z 10. 1. 2017 byl otištěn výrazný inzerát, kterým Soudní dvůr Evropské unie hledal v rámci řízení o veřejné zakázce „právníky pro externí překladatelskou činnost pro překlad právních textů z některých úředních jazyků EU do českého jazyka“. Všem, kdo se o takovou činnost budou zajímat, doporučuji knihu „Merde in Europe“; napsal Stephen Clarke, do češtiny přeložil Richard Podaný a pod názvem „Merde po evropsku“ vydalo nakladatelství Plus v Praze roku 2016. Na str. 57 a násl. pak jeden z překladatelů, křestním jménem Ed, sděluje svému partnerovi v hovoru: „Loni jsme přeložili dvě stě tisíc dotazů a každý jeden přišel na patnáct set euro. Vynásobte si to.“... „Ale pokud jde o překlady zákonů a důležitých debat, to není plýtvání penězi nikdy! ... Samozřejmě jen když nepočítáme Malfany ... maltští překladatelé mají o moc těžší práci než většina jejich kolegů. Stejně jako všichni ostatní musejí vymýšlet překlady nových výrazů, třeba ‚aplikace‘ (možná mělo jít o implementaci – poznámka P. H), ‚větrná elektrárna‘ a ‚kvantitativní uvolňování‘. Ale k tomu mají i jiné těžkosti: např. na Maltě nejsou žádné řeky, takže předtím, než se stala oficiálním jazykem EU, neměla maltština pro řeku žádné slovo. A totéž platilo pro spousty dalších vymyšleností z končin Evropy severně od nich, jako jsou vlaky, námraza a kadeřávek.“

Text pokračuje zjištěním, že maltští překladatelé vymýšlejí nové pojmy a doplňují jimi svou mateřštinu. (Připomíná mi to počínání našich národních obrozenců.) Překladatel Ed pak dále charakterizuje počínání svých maltských kolegů: „Jenomže to, co napíšou, nikdo nečte. Všichni maltští politici a úředníci čtou dokumenty v angličtině... Překládat hory dokumentů a přitom vědět, že je nikdy, nikdy nebude nikdo číst. To je něco jako být neviditelný mim.“ Přirovnání je to sice půvabné, ale jako řada jiných metafor ne zcela přesné. Vždyť českým vynálezem je černé divadlo, v němž jsou neviditelní mimové, kteří pohybují reálnými objekty. Zmíněné přirovnání by ovšem mohlo být zvlášť výstižné, pokud bychom některé postupy v EU pokládali za druh černého divadla.

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- malá účast advokátů na valných hromadách advokátních komor byla předmětem kritiky již v r. 1907? Podle nepodepsaného příspěvku v časopise Právník „v dubnu 1907 odbyvala se valná hromada dolnorakouské komory a z 1220 členů dostavilo se toliko 340 členů. Rozhodovala tedy nadpoloviční většina 171 přítomných členů a vůle takové většiny platí co projev vůle veškerého členstva!“ Důvod malé účasti byl obecně spatřován v „apathii“ venkovských advokátů. Jako řešení nabízel autor, aby se o zásadních usneseníh komory hlasovalo formou poštou zasilaných hlasovacích listků, variantu zavedení volební povinnosti naopak nedoporučoval s tím, že „tu jedná se o zcela nové organické ustanovení, dosud neustálené a nevyzkoušené, o čemž nevíme, jak se osvědčí“.

- advokátem v Miláně byl v počátcích své profesní dráhy italský humanista Andrea Alciati? Alciati (1492-1550) studoval práva na univerzitách v Paříži, Bologni a Ferrare. Zprvu se usadil jako advokát v Miláně, v roce 1518 odešel do Avignonu, kde se stal na univerzitě profesorem civilního práva. V Avignonu působil v letech 1518-1522 a znovu v letech 1527-1529. Dalším působištěm se Alciatimu stala uni-

verzita v Bourgu (1529-1532). Andrea Alciati se publikačně věnoval právní romanistice, klasické filologii a též latinské epigrafice, již v mládí vydal dvousvazkovou sbírku starých nápisů na milánském území (*Monumentorum veterumque inscriptionum, quae cum Mediolani tam in eius agro adhuc extant collectanea*).

- v r. 1903 vydal tehdy tajemník c. k. zemského soudu v Praze Josef V. Bohuslav užitečný rejstřík lhůt? Na publikaci *Vigilantibus jura* upozornil v časopise Právník advokát Josef Žalud s poznámkou, že „kdo by konečně vědecky chtěl oceniti, jaký účinek má čas na vznik, trvání, rozvoj a zánik práv, má zde shledanou a sestavenou bohatou látku“. Kniha o rozsahu 336 stran podchytila lhůty v oborech práva trestního, civilního, správního a finančního, jakož i podle zvláštních předpisů. Recenzent označil práci za repertorium i repetitorium a ocenil, že „hodí se spis tento také kandidátům, kteří se připravují ke zkouškám státním, advokátním a soudcovským“.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Pavel Blanický/Hana Rýdlová: Chefredakteure wenden sich an die Leser	3
---	---

Aktualitäten

Debatte über Änderung des Rechtsanwaltsgesetzes im Abgeordnetenhaus Robert Němec.....	4
Galaabend des Juristen des Jahres 2016 aus doppelter Sicht Ivana Cihlářová	6
Einladung zum Kongress Der Rechtsraum 2017	19
Einladung zum Innovative Legal Services Forum 2017	19
Einladung zu den XXV. Karlsbader Juristentagen	20
Aktuell im Recht Hana Rýdlová	22

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

„Antiterroristische“ Novelle des Strafgesetzbuches – Bemerkungen zum Orientierungsstudium Jiří Jelinek.....	23
Grenzen der vorvertraglichen Verantwortlichkeit laut BGB und die Auslegungspraxis der Gerichte Aleš Linhart.....	29
Vergleichende Werbung in der tschechischen und europäischen Rechtsregelung und Rechtsprechung Dana Ondřejová.....	33
Entscheidungen über die Ungültigkeit des Beschlusses des Organs einer Handelskorporation in den Intentionen der Grundprinzipien des Privatrechts Monika Novotná	41

Aus der Judikatur

Das Oberste Gericht hat die Regeln für die elektronische Kommunikation mit den Verfahrensbeteiligten bestimmt	44
Zum Prinzip des eingeschränkten Vertrauens im Verkehr und die strafrechtliche Verantwortlichkeit des Fahrers für einen Verkehrsunfall	45
Eine Rechtsdienstleistung	48
Das Disziplinarverfahren eines Rechtsanwalts und das Strafverfahren	51

Aus der Fachliteratur

Filip Melzer, Petr Tégel und Kollektiv: Bürgerliches Gesetzbuch § 655-975. Großer Kommentar. Band IV. (Michal Králík).....	55
Radim Boháč, Hana Krasulová: Gesetz über die Glücksspielsteuer. Kommentar (Michal Radvan).....	56
Petr Smolík: Entschuldung in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik (Tomáš Pohl)	57
Jitka Wolfová, Martin Štika: Gerichtsvollstreckung (Karel Svoboda).....	58
Jan Pichrt, Martin Kopecký, Jakub Morávek (eds.): Dienstverhältnisse und Ausübung der abhängigen Arbeit (Ivo Keisler)	58
Peter Kerecman: Rechtsanwälte Davisti – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli (Stanislav Balík)	59
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt...	60

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Lawyers First	61
----------------------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka.....	62
Sie sind in die Himmelshalle gegangen	63
Aus der Verhandlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha.....	64

Aus Europa

Der Gerichtshof der Europäischen Union hat die Bedingungen für die Aufbewahrung der Betriebs- und Lokalisierungsangaben präzisiert Jiří Novák ml.	66
Halbjahreskonferenz AIJA in Verona Denisa Molnár, Eva Ropková.....	70

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Siegreiche Arbeit der Kategorie Das Talent des Jahres des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2016 Jan Tomášek	71
Einladung zum Seminar ALAI „Einheitliches Patentgericht“	78
Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	79
Einladung zum Seminar „Änderungen in der Person des Gläubigers und des Schuldners; Sicherstellung und Bestätigung der Schuld im neuen bürgerlichen Recht und mit Rücksicht auf die aktuelle Rechtsprechung“	81
Einladung zur Konferenz der Europäischen Strafrechtsanwaltskammer in Prag	81
Einladung zum X. Jahrgang des internationalen Schachturniers „ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2017“	82

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	83
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	84
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík.....	84

Inhaltsverzeichnis	85
---------------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	86
--------------------------------------	----

Table of Contents	87
--------------------------------	----

Jiří Jelínek: „Antiterroristische“ Novelle des Strafgesetzbuches – Bemerkungen zum Orientierungsstudium

Seit dem 1. Februar 2017 ist das Gesetz Nr. 455/2016 Sgl. wirksam, durch welches das Strafgesetz, das Gesetz über die strafrechtliche Verantwortlichkeit der juristischen Personen und das Waffengesetz geändert werden. Das Ziel der verabschiedeten Novelle ist es, den Kampf gegen den Terrorismus effektiver zu machen. Der Autor dieses Artikels analysiert ausführlich die angenommenen Änderungen, sei es die Definition des organisierten Verbrechens und des Terrorismus im Strafgesetz, die Regelung der Merkmale eines Terroranschlags oder sei es die Bildung einer neuen Straftat der Teilnahme an terroristischer Gruppe und die Verankerung der drei neuen Straftaten im Strafgesetzbuch, und zwar das Finanzieren des Terrorismus, die Unterstützung und Propagierung des Terrorismus und die Drohung mit einer terroristischen Straftat.

Aleš Linhart: Grenzen der vorvertraglichen Verantwortlichkeit laut BGB und die Auslegungspraxis der Gerichte

Das Bürgerliche Gesetzbuch hat in die Rechtsordnung der Tschechischen Republik die explizite Verankerung des Instituts der sogenannten vorvertraglichen Verantwortlichkeit (*culpa in contrahendo*) gebracht. Der Autor beschäftigt sich im Artikel mit der praktischen Anwendung der Bestimmungen des Bürgerlichen Gesetzbuches und mit den neuesten Erkenntnissen und Trends aus der Auslegungspraxis der Gerichte inklusive deren Vergleichs mit den früheren Ansichten der Gerichte, die noch vor der Annahme des Bürgerlichen Gesetzbuches auf diesen Bereich ausgerichtet waren. Bestandteile des Beitrags sind ebenfalls eine Übersicht der aktuellen Rechtsprechung der Gerichte und Betrachtungen de lege ferenda.

Dana Ondřejová: Vergleichende Werbung in der tschechischen und europäischen Rechtsregelung und Rechtsprechung

Der Beitrag beschäftigt sich mit der tschechischen (§ 2980 Bürgerliches Gesetzbuch) und der europäischen (Richtlinie 2006/114) Rechtsregelung der vergleichenden Werbung, er wertet deren gegenseitige Konformität bzw. Differenzierung aus und fasst die Schlussfolgerungen der Rechtsprechung der tschechischen Gerichte sowie des Gerichtshofes der Europäischen Union zusammen. Die Autorin kommt zum Schluss, dass die tschechische Regelung der vergleichenden Werbung auf allgemeiner Ebene als kompatibel mit

der europäischen Regelung anzusehen ist. In jenen Bedingungen, wo sie nicht kompatibel ist, ist es notwendig, bei der Auslegung der Teilbedingungen, die durch die europäische Regelung auf die erlaubte vergleichende Werbung gestellt werden, die EU-konforme Auffassung anzunehmen.“

Monika Novotná: Entscheidungen über die Ungültigkeit des Beschlusses des Organs einer Handelskorporation in den Intentionen der Grundprinzipien des Privatrechts

Das neue Bürgerliche Gesetzbuch beruht auf den Grundprinzipien des Privatrechts, zu denen das Prinzip *pacta sunt servanda* gehört, nämlich ein Grundsatz, laut dem niemandem etwas verweigert werden darf, was ihm von Rechts wegen zusteht, ein Grundsatz über die Pflicht des ehrlichen Handelns im Rechtsverkehr usw. Im Lichte dieser Prinzipien sollte meines Erachtens auch die Verletzung der Verpflichtungen des Aktionärs interpretiert werden, wie er bei der Generalversammlung abstimmen wird, wie es aus der Vereinbarung der Aktionäre über die Ausübung der Stimmrechte resultiert. Die Handlung des Aktionärs, der den Aktionärsvertrag verletzt, sollte keinen Rechtsschutz genießen und sollte zur Erklärung der Ungültigkeit des angenommenen Beschlusses der Generalversammlung führen. Bislang ist die Gerichtspraxis unterschiedlich. Ich würde gern durch meinen Beitrag eine Fachdiskussion über dieses Thema hervorrufen, und zwar mit dem Ziel, die Gewährung des Rechtsschutzes für ein unehrliches Handeln eines die Vertragsverpflichtung verletzenden Aktionärs zu verhindern.

Jiří Jelínek: „Anti-terrorism“ amendment to the Criminal Code – notes for orientation study

Act No. 455/2016 Sb., amending the Criminal Code, the Act on Criminal Liability of Legal Entities and the Weapons Act, has been in effect since 1 February 2017. The aim of the amendment adopted is to streamline fight against terrorism. The author of the article discusses in detail the amendments adopted—whether it is the definition or organized crime and terrorism in the Criminal Code, regulation of character of the crime of a terrorist attack or creation of a new crime of participation in a terrorist group—and anchoring of three new crimes in the Criminal Code: financing of terrorism, support and promotion of terrorism, and threatening with a terrorist crime.

Aleš Linhart: Limits of pre-contractual liability under the Civil Code and interpretation practice of courts

The Civil Code has explicitly anchored pre-contractual liability (*culpa in contrahendo*) in the legal order of the Czech Republic. The author of the article deals with practical application of provisions in the Civil Code and the latest insights and trends from the interpretation practice of courts, including their comparison with earlier views of courts directed to this area before adoption of the Civil Code. The article also contains an overview of the current judicial decisions and considerations de lege ferenda.

Dana Ondřejová: Comparative advertising in the Czech and EU legislation and case law

The article deals with Czech (§ 2980 of the Civil Code) and EU (Directive 2006/114) regulation of comparative advertising, evaluates their mutual conformity or differentiation, and summarizes conclusions of case law of Czech courts and the Court of Justice of the EU. The author concludes that Czech regulation of comparative advertising may be, in general, considered compatible with EU regulation. In conditions where it is not compatible, it is necessary to adopt an EU-conforming approach in interpreting sub-conditions set out by EU legislation for allowed comparative advertising.

Monika Novotná: Decisions about invalidity of a business corporation body's resolution in terms of fundamental principles of private law

The new Civil Code is based on fundamental principles of private law, which includes the *pacta sunt servanda* principle, a principle stipulating that no one may be denied what rightfully belongs to them, a principle of fair acting in legal transactions, etc. In my view, a violation of shareholder's obligations how to vote in a general meeting, resulting from shareholders' agreement on the exercise of voting rights, should be interpreted in light of these principles. Acts of a shareholder who violates the shareholders' agreement should not be protected by law and should lead to annulment of adopted resolution of a general meeting. Judicial practice has been different so far. I would like this article to raise professional debate on this topic in order to avoid provision of legal protection of unfair conduct of a shareholder violating their contractual obligation.

Leading Article

Pavel Blanický/Hana Rýdlová: Editors-in-Chief to readers	3
---	---

Current News

Amendment to the Act on the Legal Profession debated in the Chamber of Deputies Robert Němec.....	4
A double view of the 2016 Lawyer of the Year gala evening Ivana Cihlářová.....	6
Invitation to the 2017 Legal Space congress	19
Invitation to the 2017 Innovative Legal Service Forum	19
Invitation to the XXV Carlsbad Legal Days	20
Currently in law Hana Rýdlová.....	22

Legal Theory and Practice**Articles**

„Anti-terrorism” amendment to the Criminal Code – notes for orientation study Jiří Jelínek.....	23
Limits of pre-contractual liability under the Civil Code and interpretation practice of courts Aleš Linhart.....	29
Comparative advertising in the Czech and EU legislation and case law Dana Ondřejová.....	33
Decisions about invalidity of a business corporation body’s resolution in terms of fundamental principles of private law Monika Novotná.....	41

Judicial Decisions

The Supreme Court has determined rules for electronic communication with parties to proceedings.....	44
On the principle of limited confidence in transportation and criminal liability of driver for a car accident.....	45
Act of a legal service.....	48
Disciplinary wrongdoing of a lawyer and criminal proceedings.....	51

Professional Literature

Filip Melzer, Petr Těgl, et al: Civil Code §§ 655-975. Large Commentary. Volume IV. (Michal Králík).....	55
Radim Boháč, Hana Krasulová: Law on Tax on Games of Chance. Commentary (Michal Radvan).....	56
Petr Smolík: Debt Relief in the Czech Legal Order (Tomáš Pohl).....	57
Jitka Wolfová, Martin Štika: Judicial enforcement (Karel Svoboda).....	58
Jan Pichrt, Martin Kopecký, Jakub Morávek (eds.): Functional relationships and performance of dependent work (Ivo Keisler).....	58
Peter Kerecman: Lawyers related to the Dav journal – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli (Stanislav Balík).....	59
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	60

Legal Profession**Karel Čermák’s Column**

Lawyers First	61
----------------------------	----

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka.....	62
Gone to the celestial hall	63
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha.....	64

Europe

The Court of Justice of the EU has specified conditions for retention of traffic and location data Jiří Novák Jr.	66
Binnual AIJA Congress in Verona Denisa Molnár, Eva Ropková.....	70

Information and Points of Interest**You should know**

The winning work of the 2016 Lawyer of the Year contest in the Talent of the Year category Jan Tomášek.....	71
Invitation to the ALAI seminar „Unified Patent Court“.....	78
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association.....	79
Invitation to the „Changes in the person of the creditor and the debtor; security and corroboration of debt in new civil law with a view to the current case law” seminar.....	81
Invitation a conference of the European Criminal Bar Association in Prague.....	81
Invitation to the 10th year of the „ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2017” international chess tournament.....	82

Finally

Lawyer’s Diary Petr Hajn.....	83
Drawing by Lubomír Lichý	84
Did you know that... Stanislav Balík.....	84

Inhaltsverzeichnis	85
---------------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	86
--------------------------------------	----

Table of Contents	87
--------------------------------	----

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

PRÁVNÍ SLUŽBY V 90 ZEMÍCH SVĚTA

Na českém trhu působíme od roku 2000 a mezi naše klienty patří téměř 200 světových lídrů v nejrůznějších oborech lidské činnosti. Prostřednictvím našich vlastních poboček poskytujeme právní služby v 9 zemích střední a východní Evropy a máme též bohaté zkušenosti s případy a s transakcemi v řadě dalších států.

Každý měsíc evidujeme až 100 nových případů, na kterých spolupracujeme se zahraničními právními firmami. Jsme proto v pravidelném kontaktu s téměř 2000 právních firem po celém světě a máme tak rozsáhlé znalosti o situaci na trhu právních služeb v desítkách zemí.

Našim klientům nebo partnerským českým advokátním kancelářím pomáháme vybrat nejvhodnější právní firmy pro jejich zahraniční aktivity v 90 státech světa a vyjednat s nimi co nejvýhodnější finanční podmínky. Zohledňujeme při tom potřebnou specializaci, naše zkušenosti se službami poskytnutými jednotlivými právními firmami v minulosti a samozřejmě i klientův rozpočet.

V České republice již takto úspěšně spolupracujeme s mnoha advokátními kancelářemi. V rámci spolupráce naši právníci v dohodnutém rozsahu koordinují práci zahraničních právních firem, podílejí se na identifikaci klíčových aspektů zahraničního práva, definují potřebná zadání a komunikují mezi všemi zúčastněnými stranami. Samozřejmě při tom vždy plně respektujeme existující vztahy mezi advokáty a jejich klienty.

V případě zájmu o spolupráci vám rádi poskytneme podrobnější informace. Naší kontaktní osobou je Mgr. Andrea Kubíková, pfcz@peterkapartners.com, tel. +420 246 085 300

česká firma na
mezinárodních trzích

www.peterkapartners.com

ALLEN & OVERY

A lawyer for tomorrow

Opportunities for law students and junior lawyers

The spirit and ethos of a firm, the way that it supports and nurtures its people and the tone and energy that exists between team members are the characteristics that really define a top law firm. At Allen & Overy we believe in the fundamental importance of collaboration and teamwork, of giving lawyers tasks that will challenge them, and then supporting them to advance their careers. We believe that our people perform best when they are given the very best resources, opportunities and encouragement to explore their full potential.

Please do not hesitate to send us your CV and cover letter to recruitment.prague@allenoverly.com.

*Most Attractive Employer for Law students
in the Czech Republic for the past three years*

Universum Awards 2014, 2015 and 2016

**NEZTRÁCEJTE ČAS
ADMINISTRATIVOU,
VĚNUJTE SE
ADVOKACII!**

ISAK

INFORMAČNÍ
SYSTÉM

**PROFESIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM
PRO ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE**

- ▶ Efektivnější řízení celé kanceláře
- ▶ Přehledná evidence klientů, spisů a provedené práce
- ▶ Automatické hlídání lhůt a manažerské výstupy šité na míru
- ▶ Napojení do veřejných rejstříků
- ▶ Bezpečnostní certifikát ISO/IEC 10181

Plánování úkolů a zakázek • Pošta (listinná, elektronická, datové schránky) • Funkční modul vymáhání pohledávek, včetně propojení s exekutory • Data management systém a automatické generování podání • CRM a hromadné rozesílání emailů • Vyúčtování a fakturace ve více měnách • Klientská podpora • Snadný přechod z Vašeho současného systému

Telefon: +420 312 315 350

E-mail: info@isak.cz

**NYNÍ
TAKÉ CLOUD VERZE
PRO MENŠÍ ADVOKÁTNÍ
KANCELÁŘE**

www.isak.cz
Nositel inovací v oboru